

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
PROTOHİSTORYA VE ÖNASYA ARKEOLOJİSİ ANABİLİM
DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

BURDUR – ANTALYA YÖRESİ NEOLİTİK VE
KALKOLİTİK ÇAĞ YERLEŞMELERİNDE
TAŞINMAZ EŞYA UYGULAMALARI

Onur KAYA

2501190800

Tez Danışmanı

PROF. DR. GÜLSÜN UMURTAĞ

İSTANBUL, 2023

ÖZ

BURDUR - ANTALYA YÖRESİ NEOLİTİK VE KALKOLİTİK ÇAĞ YERLEŞMELERİNDE TAŞINMAZ EŞYA UYGULAMALARI

ONUR KAYA

Burdur-Antalya Yöresi, Antik adı Psidia olan Burdur ili ile Antalya'nın kuzey bölümünü kapsayan alanı ifade eder. Yöre'de uzun yıllar süren araştırmalarda, Neolitik ve Kalkolitik Çağ'lara ait çeşitli kültürlerin saptandığı önemli yerleşmeler açığa çıkarılmıştır.

Söz konusu Yöre'de yer alan Bademağacı, Höyücek, Kuruçay ve Hacılar, çalışma kapsamında araştırılmış ve bu yerleşmelerde yapılmış olan kazılardan elde edilen bilgiler esas alınarak, Yöre'nin Neolitik ve Kalkolitik Çağlar'ında kullanılan taşınmaz eşya uygulamaları incelenmiştir. Çalışmaya konu olan taşınmaz eşya; günlük işlevi olan taşınmazlar ve dinsel işlevi olan taşınmazlar olarak iki gruba ayrılmıştır. Günlük işlevi olan taşınmazlar; ocaklar/fırınlara, ateş kutuları, platformlar/sekiler, paravanalar, tezgahlar ve depolama üniteleri; dinsel işlevi olan taşınmazlar ise küvet/hücre, minyatür merdiven ve kerpiç stelli ocaklar olarak belirlenmiştir.

Bu çalışmada, taşınmaz eşyanın ait olduğu yapıların mimari özelliklerine de yer verilmiştir. Ayrıca hem taşınmaz eşya hem de yerleşmelerin mimari özellikleri, çağdaş komşu bölgeler ile karşılaştırılarak, benzer ve farklı özellikler saptanmaya çalışılmıştır.

Anahtar kelimeler; Burdur-Antalya Yöresi, Neolitik Çağ, Kalkolitik Çağ, Mimari, İç mimari, Taşınmaz eşya.

ABSTRACT
PRACTICES RELATED TO IMMOVABLE OBJECTS AT NEOLITHIC
AND CHALCOLITHIC PERIOD SETTLEMENTS IN THE BURDUR -
ANTALYA REGION
ONUR KAYA

Burdur-Antalya Region refers to the area covering the province of Burdur, whose ancient name is Psidia, and the northern part of Antalya. Many years of research in the region have uncovered important settlements dating back to the Neolithic and Chalcolithic Periods, where various cultures have been identified.

Bademağacı, Höyücek, Kuruçay and Hacılar in the region were investigated within the scope of this study and the immovable objects used in the Neolithic and Chalcolithic Periods of the region were analyzed based on the information obtained from the excavations in these settlements. The immovable objects subject to study were divided into two groups; immovables with daily purposes and immovables with religious purposes. The immovables with daily functions were identified as hearths/ovens, fire boxes, platforms/seats, screens, counters and storage units; while the immovables with religious purposes were identified as bathtubs/cells, miniature stairs and hearths with mudbrick stele.

This study also includes the architectural characteristics of the buildings which the immovable objects belong. In addition, the architectural features of both the immovable objects and the settlements were compared with those of the neighboring regions in order to identify similar and different features.

Key words; Burdur-Antalya Region, Neolithic Period, Chalcolithic Period, architecture, interior architecture, immovable objects.

ÖNSÖZ

“Burdur - Antalya Yöresi Neolitik ve Kalkolitik Çağ Yerleşmelerinde Taşınmaz Eşya Uygulamaları” isimli tez çalışmamda bana yol gösteren, lisans dönemimdeki öğrenciliğimden bu yana hayranlıkla takip ettiğim, akademik kariyerimi sürdürmeme vesile olan ve yüksek lisans eğitimim için beni cesaretlendiren değerli danışman hocam Prof. Dr. Gülsün Umurtak’a teşekkür ederim. Eğitim hayatıma olan katkıları için ve bana öğrettikleri için de kendisine minnettar olduğumu ayrıca belirtmek istiyorum. Yüksek Lisans eğitimimde kendilerinden aldığım dersler için ve katkılarından dolayı Prof. Dr. Şevket Dönmez’e ve Doç. Dr. Aslıhan Beyazıt’a da çok teşekkür ederim.

Bu süreçte yanımda olan, bilgi ve tecrübeleriyle mesleki anlamda yolumu aydınlatıp bana ilham veren, beraber çalışmaktan ve öğrencisi olmaktan gurur duyduğum sevgili hocam Doç. Dr. Gonca Dardeniz Arıkan’a, ve desteğini benden esirgemeyen hocam Doç. Dr. Bülent Arıkan’a teşekkürlerimi sunuyorum. Kıymetli dostlarım Elmas Kuru, Timur Güzey, Merve Beşel Demir ve Zeynep Tok’a, tüm yardımları ve destekleri için çok teşekkür ediyorum. Yardımlarından dolayı Araş. Gör. Fatih Mehmet Çongur’a da teşekkür ederim.

Tez yazım sürecimde hem maddi hem de manevi desteklerini hissettiğim değerli aileme, annem Hatice Kaya, babam Cevat Kaya ve ağabeyim Coşkun Kaya’ya teşekkürlerimi sunuyorum. Hayatımın her anında benimle olan ve bu süreçte de yardımlarını benden esirgemeyen can yoldaşım, hayat arkadaşım çok sevgili Sümeyye Kaya’ya en içten duygularıyla teşekkür ediyorum.

Onur Kaya

İstanbul, 2023

ÖZ	ii
ABSTRACT	iii
ÖNSÖZ	iv
KISALTMALAR LİSTESİ	ix
KATALOGLAR LİSTESİ	xiv
HARİTA LİSTESİ	xv
TABLolar LİSTESİ	xiv
PLANLAR LİSTESİ	xvii
RESİMLER LİSTESİ	xix
ÇİZİMLER LİSTESİ	xxiv
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

BURDUR - ANTALYA YÖRESİ

1.1. Coğrafi konum	6
1.2. Bölgede Kazı Yapılan Merkezler	6
1.2.1. Bademağacı	7
1.2.2. Höyücek	10
1.2.3. Kuruçay	12
1.2.4. Hacılar	13

İKİNCİ BÖLÜM

YAPILARDA TAŞINMAZ EŞYA UYGULAMALARI

2.1. Günlük İşlevi Olan Taşınmazlar	16
2.1.1. Ocaklar / Fırınlr	16
2.1.2. Ateş Kutuları	19
2.1.3. Platformlar / Sekiler	20

2.1.4.	Paravanalar	21
2.1.5.	Tezgahlar	21
2.1.6.	Depolama Üniteleri	22
2.2.	Dinsel İşlevi Olan Taşınmazlar	23
2.2.1.	Küvet/Hücre	24
2.2.2.	Minyatür Merdiven	24
2.2.3.	Kerpiç Stelli Ocaklar	25

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TAŞINMAZ EŞYA UYGULAMALARININ MERKEZLERE GÖRE TANITILMASI

3.1.	Bademağacı	26
3.1.1.	Erken Neolitik I (EN I 9 – 5)	26
3.1.2.	Erken Neolitik II (EN II 4 – 1)	27
3.1.3.	Geç Neolitik (GN)	33
3.1.4.	Erken Kalkolitik (EK)	34
3.2.	Höyücek	34
3.2.1.	Erken Yerleşmeler Dönemi (EYD)	34
3.2.2.	Tapınak Dönemi (TD)	35
3.2.3.	Kutsal Alanlar Dönemi (KAD)	40
3.3.	Kuruçay	40
3.3.1.	Erken Neolitik (EN/13 – 12)	40
3.3.2.	Geç Neolitik (GN/11)	41
3.3.3.	Erken Kalkolitik (EK 10 – 7)	42
3.3.4.	Geç Kalkolitik (GK 6 – 3)	42
3.4.	Hacılar	51
3.4.1.	Erken Neolitik I (EN I / VII – I)	51
3.4.2.	Erken Neolitik II (EN II / IX – VI)	53
3.4.3.	Geç Neolitik (GK / V – II)	57
3.4.4.	Erken Kalkolitik (EK / I)	62

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
BURDUR - ANTALYA YÖRESİ İLE ÇAĞDAŞ KOMŞU BÖLGELER
ARASINDA TAŞINMAZ EŞYA UYGULAMALARI BAKIMINDAN
KARŞILAŞTIRMALAR

4.1.	Orta Anadolu	66
4.2.	Batı Anadolu	74
4.3.	Marmara ve Trakya Bölgesi	78

BEŞİNCİ BÖLÜM
DEĞERLENDİRME

SONUÇ	91
KAYNAKÇA	94
KATALOGLAR	109
HARİTA	176
TABLolar	177
PLANLAR	210
RESİMLER	237

KISALTMALAR LİSTESİ

Bkz: Bakınız

Cm: Santimetre

EK: Erken Kalkolitik

EN: Erken Neolitik

GK: Geç Kalkolitik

GN: Geç Neolitik

Kat: Katalog

Km: Kilometre

M: Metre

MÖ: Milattan Önce

Res: Resim

KATALOGLAR LİSTESİ

Katalog 1:	Bademağacı	Dörtgen planlı fırın
Katalog 2:	Bademağacı	At nalı planlı fırın
Katalog 3:	Bademağacı	Platform/seki
Katalog 4:	Bademağacı	At nalı planlı fırın
Katalog 5:	Bademağacı	At nalı planlı fırın
Katalog 6:	Bademağacı	At nalı planlı fırın
Katalog 7:	Bademağacı	Depolama ünitesi
Katalog 8:	Bademağacı	Platform/seki
Katalog 9:	Bademağacı	Yuvarlak planlı fırın
Katalog 10:	Bademağacı	Yarım daire planlı fırın
Katalog 11:	Bademağacı	Dörtgen planlı fırın
Katalog 12:	Bademağacı	Dörtgen planlı fırın
Katalog 13:	Bademağacı	Dörtgen planlı fırın
Katalog 14:	Bademağacı	Dörtgen planlı fırın
Katalog 15:	Bademağacı	Dörtgen planlı fırın
Katalog 16:	Bademağacı	Dörtgen planlı fırın
Katalog 17:	Bademağacı	Depolama ünitesi
Katalog 18:	Bademağacı	Depolama ünitesi
Katalog 19:	Bademağacı	Dörtgen planlı fırın
Katalog 20:	Bademağacı	Dörtgen planlı ocak
Katalog 21:	Höyücek	Dörtgen planlı fırın
Katalog 22:	Höyücek	Dörtgen planlı fırın
Katalog 23:	Höyücek	Dörtgen planlı ocak
Katalog 24:	Höyücek	Dörtgen planlı ocak
Katalog 25:	Höyücek	Yarım daire planlı ocak
Katalog 26:	Höyücek	Depolama ünitesi (Küçük)
Katalog 27:	Höyücek	Depolama ünitesi (Orta)
Katalog 28:	Höyücek	Depolama ünitesi (Büyük)
Katalog 29:	Höyücek	Minyatür merdiven
Katalog 30:	Höyücek	Platform/seki
Katalog 31:	Höyücek	Tezgâhlar

Katalog 32:	Kuruçay	At nalı planlı ocak
Katalog 33:	Kuruçay	Stelli ocak
Katalog 34:	Kuruçay	Yuvarlak planlı fırın
Katalog 35:	Kuruçay	At nalı planlı fırın
Katalog 36:	Kuruçay	At nalı planlı fırın
Katalog 37:	Kuruçay	At nalı planlı fırın
Katalog 38:	Kuruçay	Masa
Katalog 39:	Kuruçay	Kerpiç stelli ocak
Katalog 40:	Kuruçay	Kerpiç stelli ocak
Katalog 41:	Kuruçay	Kutsal nitelikli ocak
Katalog 42:	Kuruçay	Dörtgen planlı ocak
Katalog 43:	Kuruçay	At nalı planlı fırın
Katalog 44:	Kuruçay	Paravana
Katalog 45:	Kuruçay	At nalı planlı fırın
Katalog 46:	Kuruçay	Kerpiç stelli ocak
Katalog 47:	Kuruçay	Kerpiç stelli ocak
Katalog 48:	Kuruçay	Kerpiç stelli ocak
Katalog 49:	Kuruçay	At nalı planlı fırın
Katalog 50:	Kuruçay	At nalı planlı fırın
Katalog 51:	Kuruçay	Yuvarlak planlı fırın
Katalog 52:	Kuruçay	Yuvarlak planlı fırın
Katalog 53:	Kuruçay	Kerpiç stelli ocak
Katalog 54:	Kuruçay	Kerpiç stelli ocak
Katalog 55:	Kuruçay	Yuvarlak planlı fırın
Katalog 56:	Kuruçay	Yarım daire planlı ocak
Katalog 57:	Kuruçay	At nalı planlı ocak
Katalog 58:	Hacılar	Dörtgen planlı ocak
Katalog 59:	Hacılar	Dörtgen planlı ocak
Katalog 60:	Hacılar	Dörtgen planlı ocak
Katalog 61:	Hacılar	Dörtgen planlı fırın
Katalog 62:	Hacılar	Dörtgen planlı fırın
Katalog 63:	Hacılar	Dörtgen planlı fırın

Katalog 64:	Hacılar	Dörtgen planlı fırın
Katalog 65:	Hacılar	Dörtgen planlı ocak
Katalog 66:	Hacılar	Depolama ünitesi
Katalog 67:	Hacılar	Dörtgen planlı fırın
Katalog 68:	Hacılar	Dörtgen planlı fırın
Katalog 69:	Hacılar	Dörtgen planlı fırın
Katalog 70:	Hacılar	Dörtgen planlı fırın
Katalog 71:	Hacılar	Dörtgen planlı fırın
Katalog 72:	Hacılar	Dörtgen planlı fırın
Katalog 73:	Hacılar	At nalı planlı fırın
Katalog 74:	Hacılar	Dörtgen planlı fırın
Katalog 75:	Hacılar	Dörtgen planlı fırın
Katalog 76:	Hacılar	Dörtgen planlı ocak
Katalog 77:	Hacılar	Dörtgen planlı ocak
Katalog 78:	Hacılar	Dörtgen planlı ocak
Katalog 79:	Hacılar	Ateş kutusu
Katalog 80:	Hacılar	Ateş kutusu
Katalog 81:	Hacılar	Ateş kutusu
Katalog 82:	Hacılar	Ateş kutusu
Katalog 83:	Hacılar	Depolama ünitesi
Katalog 84:	Hacılar	Depolama ünitesi
Katalog 85:	Hacılar	Depolama ünitesi
Katalog 86:	Hacılar	Depolama ünitesi
Katalog 87:	Hacılar	Dörtgen planlı ocak
Katalog 88:	Hacılar	Yuvarlak planlı fırın
Katalog 89:	Hacılar	At nalı planlı ocak
Katalog 90:	Hacılar	Dörtgen planlı fırın
Katalog 91:	Hacılar	Dörtgen planlı fırın
Katalog 92:	Hacılar	Dörtgen planlı fırın
Katalog 93:	Hacılar	Oval planlı fırın
Katalog 94:	Hacılar	Dörtgen planlı fırın
Katalog 95:	Hacılar	Dörtgen planlı fırın

Katalog 96:	Hacılar	Dörtgen planlı ocak
Katalog 97:	Hacılar	Dörtgen planlı ocak
Katalog 98:	Hacılar	Dörtgen planlı fırın
Katalog 99:	Hacılar	Dörtgen planlı fırın
Katalog 100:	Hacılar	Oval planlı fırın
Katalog 101:	Hacılar	Dörtgen planlı ocak
Katalog 102:	Hacılar	Dörtgen planlı ocak
Katalog 103:	Hacılar	Platform/seki
Katalog 104:	Hacılar	Platform/seki
Katalog 105:	Hacılar	Platform/seki
Katalog 106:	Hacılar	Platform/seki
Katalog 107:	Hacılar	Dörtgen planlı ocak
Katalog 108:	Hacılar	Dörtgen planlı ocak
Katalog 109:	Hacılar	Dörtgen planlı ocak
Katalog 110:	Hacılar	Yarım daire planlı fırın
Katalog 111:	Hacılar	Dörtgen planlı fırın
Katalog 112:	Hacılar	Yarım daire planlı ocak
Katalog 113:	Hacılar	Ateş kutusu
Katalog 114:	Hacılar	At nalı planlı fırın
Katalog 115:	Hacılar	Dörtgen planlı ocak
Katalog 116:	Hacılar	Dörtgen planlı fırın
Katalog 117:	Hacılar	Dörtgen planlı ocak
Katalog 118:	Hacılar	Dörtgen planlı fırın
Katalog 119:	Hacılar	Dörtgen planlı ocak
Katalog 120:	Hacılar	At nalı planlı fırın
Katalog 121:	Hacılar	Dörtgen planlı ocak
Katalog 122:	Hacılar	Dörtgen planlı ocak
Katalog 123:	Hacılar	Yuvarlak planlı ocak
Katalog 124:	Hacılar	Yuvarlak planlı ocak
Katalog 125:	Hacılar	Dörtgen planlı ocak
Katalog 126:	Hacılar	Yuvarlak planlı ocak
Katalog 127:	Hacılar	Dörtgen planlı fırın

Katalog 128: Hacılar

Yarım daire planlı fırın

Katalog 129: Hacılar

Dörtgen planlı ocak

HARİTA LİSTESİ

Harita 1: Metinde adı geçen yerleşmeler.

TABLÖLAR LİSTESİ

- Tablo 1:** Bademağacı tabakalanma durumu.
- Tablo 2:** Bademağacı Erken Neolitik tabakalarından alınan örnekler sonucunda elde edilen C14 tarihleri.
- Tablo 3:** Höyücek tabakalanma durumu.
- Tablo 4:** Höyücek Erken Yerleşmeler Dönemi ve Tapınak Dönemi tabakalarından alınan örnekler sonucunda elde edilen C14 tarihleri.
- Tablo 5:** Kuruçay tabakalanma durumu.
- Tablo 6:** Kuruçay tabakalarından alınan örnekler sonucunda elde edilen C14 tarihleri.
- Tablo 7:** Hacılar James Mellaart'ın orijinal kronolojisi.
- Tablo 8:** Refik Duru tarafından düzenlenen yeni tabakalanma durumu.
- Tablo 9:** Hacılar tabakalarından alınan örnekler sonucunda elde edilen C14 tarihleri.
- Tablo 10:** Burdur - Antalya Yöresi yerleşmelerinin tarihsel sıradüzeni.
- Tablo 11:** Burdur - Antalya Yöresi EN I ocaklar/fırınların tipleri.
- Tablo 12:** Burdur - Antalya Yöresi EN II ocaklar/fırınların tipleri.
- Tablo 13:** Burdur - Antalya Yöresi GN ocaklar/fırınların tipleri.
- Tablo 14:** Burdur - Antalya Yöresi GK ocaklar/fırınlar tipleri.
- Tablo 15:** Bademağacı EN ve GN tabakalarında bulunan taşınmaz eşya dağılımı.
- Tablo 16:** Bademağacı EN ve GN ocaklar/fırınların tipleri.
- Tablo 17:** Bademağacı EN ve GN tabakalarında bulunan yapılar ve içerisinde ele geçen taşınmaz eşya.
- Tablo 18:** Bademağacı EN ve GN ocaklar/fırınların konumları.
- Tablo 19:** Höyücek'te ele geçen taşınmaz eşya dağılımı.
- Tablo 20:** Höyücek ocaklar/fırınların tipleri.
- Tablo 21:** Höyücek ocaklar/fırınların konumları.
- Tablo 22:** Höyücek'te bulunan yapılar ve içerisinde ele geçen taşınmaz eşya.
- Tablo 23:** Kuruçay ENÇ, GNÇ, EKÇ ve GKÇ tabakalarında bulunan taşınmaz eşya dağılımı.

- Tablo 24:** Kuruçay ENÇ, GNÇ, EKÇ ve GKÇ tabakalarında bulunan ocaklar/fırınların tipleri.
- Tablo 25:** Kuruçay'da ocaklar/fırınların yapı içindeki konumları.
- Tablo 26:** Kuruçay'da bulunan yapılar ve içerisinde ele geçen taşınmaz eşya.
- Tablo 27:** Hacılar EN I'de bulunan taşınmaz eşya dağılımı.
- Tablo 28:** Hacılar EN I tabakalarında bulunan yapılar ve taşınmaz eşya.
- Tablo 29:** Hacılar EN I tiplerine göre ocaklar/fırınlar.
- Tablo 30:** Hacılar EN II bulunan taşınmaz eşya dağılımı.
- Tablo 31:** Hacılar EN II tabakalarında bulunan yapılar ve içerisinde ele geçen taşınmaz eşya.
- Tablo 32:** Hacılar EN II ocaklar/fırınların tipleri.
- Tablo 33:** Hacılar EN II ocaklar/fırınların konumları.
- Tablo 34:** Hacılar GN tabakalarında bulunan taşınmaz eşya dağılımı.
- Tablo 35:** Hacılar GN ocaklar/fırınların tipleri.
- Tablo 36:** Hacılar GN tabakalarında bulunan yapılar ve ele geçen taşınmaz eşya.
- Tablo 37:** Hacılar EK tabakalarında bulunan yapılar ve ele geçen taşınmaz eşya.
- Tablo 38:** Hacılar EK ocaklar/fırınların tipleri.

PLANLAR LİSTESİ

- Plan 1:** Bademağacı EN II/4 yerleşim planı.
- Plan 2:** Bademağacı EN II/2-3 yerleşim planı.
- Plan 3:** Bademağacı Erken ve Geç Neolitik yerleşmeler.
- Plan 4:** Bademağacı GN/2-1 yerleşim planı.
- Plan 5:** Höyücek Tapınak Dönemi yerleşim planı.
- Plan 6:** Höyücek Tapınak Dönemi yapılarının izometrik çizimi.
- Plan 7:** Kuruçay EN/12 yerleşim planı.
- Plan 8:** Kuruçay GKÇ/6A2 Erken yerleşim planı.
- Plan 9:** Kuruçay GKÇ/6A2 Geç yerleşim planı.
- Plan 10:** Kuruçay GKÇ/6A1 yerleşim planı.
- Plan 11:** Kuruçay GKÇ/6c yerleşim planı.
- Plan 12:** Kuruçay GKÇ/6b yerleşim planı.
- Plan 13:** Kuruçay GKÇ/6a yerleşim planı.
- Plan 14:** Kuruçay GKÇ/5 yerleşim planı.
- Plan 15:** Kuruçay GKÇ/4 ve 3 yerleşim planı.
- Plan 16:** Hacılar EN I/I-II yerleşim planı.
- Plan 17:** Hacılar EN I/IV yerleşim planı.
- Plan 18:** Hacılar EN I/V yerleşim planı.
- Plan 19:** Hacılar EN II/VI yerleşim planı.
- Plan 20:** Hacılar EN II/VI yerleşim planı.
- Plan 21:** Hacılar GN/IV yerleşim planı.
- Plan 22:** Hacılar GN/III yerleşim planı.

- Plan 23:** Hacılar GN/IIA yerleşim planı.
- Plan 24:** Hacılar GN/IIA yerleşim planı.
- Plan 25:** Hacılar GN/IIA yerleşim planı.
- Plan 26:** Hacılar GN/IIB yerleşim planı.
- Plan 27:** Hacılar GN/IIB yerleşim planı.
- Plan 28:** Hacılar EK/IA-B yerleşim planı.
- Plan 29:** Hacılar EK/IA-B yerleşim planı.
- Plan 30:** Hacılar GN/IIA ocak/fırın planları.

RESİMLER LİSTESİ

Resim 1: Bademağacı EN I/8. yapı katında bulunan terrazzo taban sıvası.

Resim 2: Bademağacı EN II/4A ve 4B yerleşmeleri.

Resim 3: Bademağacı EN II/4A yapı katının 3 numaralı evi.

Resim 4: Bademağacı EN II yerleşmesinin orta ve kuzey kesimleri.

Resim 5: Bademağacı EN II/3 yerleşmesinin 1 numaralı evi.

Resim 6: Bademağacı EN II/3 yerleşmesinin 4 numaralı evi.

Resim 7: Bademağacı EN II/3 yerleşmesinin 5 numaralı evi.

Resim 8: Bademağacı EN II/3 yerleşmesinin 6 numaralı evi.

Resim 9: Bademağacı EN II/3 yerleşmesinin 7 numaralı evi.

Resim 10: Bademağacı EN II/3 yerleşmesinin 2 numaralı evi.

Resim 11: Bademağacı EN II/3 yerleşmesinin 9 numaralı yapısı.

Resim 12: Bademağacı EN II/3 yerleşmesinin 8 numaralı iki odalı evi.

Resim 13: Bademağacı EN II/2 yerleşmesinin 6 numaralı evi.

Resim 14: Bademağacı EN II/2 yerleşmesinin 3 numaralı yapısı ve yanında çok gözlü depolama ünitesinin olduğu 4 numaralı mekân.

Resim 15: Bademağacı EN II evlerinde kullanılmış olan ocak/fırınlardan örnekler.

Resim 16: Bademağacı EN II/3 yerleşmesinin 1 ve 3 numaralı yapıların arasında bulunan 8 gözlü depolama ünitesi.

Resim 17: Bademağacı EN II/2 yerleşmesinin 4 numaralı evi içinde bulunan 12 gözlü depolama ünitesi.

Resim 18: Bademağacı GN 1 ve 2 yapılarının genel görünümü.

Resim 19: Höyücek TD 1 numaralı yapı.

Resim 20: Höyücek TD 3 numaralı yapı.

Resim 21: Höyücek TD işlik yerinde bulunan taban yapısı, tezgahlar ve öğütme taşları.

Resim 22: Höyücek TD kutsal mekan ve 2 numaralı yapının fırını.

Resim 23: Höyücek TD kutsal mekanın içi; hücre, minyatür merdiven ve depolama ünitesi.

Resim 24: Höyücek TD kutsal mekanda bulunan minyatür merdiven ve mermerçanak.

Resim 25: Höyücek TD 5 numaralı yapı.

Resim 26: Höyücek TD içinde dal perdesi bulunan duvar parçası.

Resim 27: Höyücek TD paravana duvar parçaları.

Resim 28: Höyücek TD açık alanda bulunan depolama ünitesi.

Resim 29: Höyücek TD 1 numaralı yapının fırını.

Resim 30: Höyücek TD 3 numaralı yapının fırını.

Resim 31: Kuruçay GKÇ/6 tabakasının ev temelleri.

Resim 32: Kuruçay GKÇ/6 tabakasının doğu kapısı.

Resim 33: Kuruçay GKÇ/6A tabakasının 8 numaralı Tapınak.

Resim 34: Kuruçay GKÇ/6A tabakasının 8 numaralı Tapınak'ta bulunan fırın ve diğer taşınmazlar.

Resim 35: Kuruçay GKÇ/6A tabakasının 8 numaralı Tapınak'ın güneybatı köşesinde bulunan ocak.

Resim 36: Kuruçay GKÇ/6A 15 numaralı yapı içerisinde bulunan ocak ve kil tepsi.

Resim 37: Kuruçay GKÇ/6A 13 numaralı yapıda bulunan yarım daire planlı fırın.

Resim 38: Kuruçay GKÇ/6c 29 numaralı yapıda bulunan kerpiç stelli ocak.

Resim 39: Kuruçay GKÇ/6b 34 numaralı yapı ortada kerpiç stelli ocak ve köşede yuvarlak planlı fırın.

Resim 40: Kuruçay GKÇ/6a 34 numaralı yapı stelli sunak ve köşede yuvarlak planlı fırın.

Resim 41: Kuruçay GKÇ/3 56 numaralı Tapınak; ortada dörtgen biçimli ateş yakılan sunak, duvar dibinde kanallar ve yarım daire biçimli ocak.

Resim 42: Kuruçay GKÇ/3 56 ve 57 numaralı Tapınak'ın izometrik çizimi.

Resim 43: Kuruçay GKÇ/3 56 numaralı tapınak yapısı içerisinde bulunan taşınmazlara ait çizimler; 1. Kerpiç stelli ocak/sunak, 2. Yarım daire planlı kül yalaklı fırın, 3. İç bükey kenarlı masif kil masa, 4. Dörtgen planlı kül yalaklı ocak.

Resim 44: Hacılar EN I/V tabakasının avlusunda bulunan dörtgen planlı ocak ve fırın.

Resim 45: Hacılar EN II/VI tabakası P.1 ve 3 numaralı yapıları ve içerisinde bulunan dörtgen planlı ocak ve fırın.

Resim 46: Hacılar EN II/VI tabakası P.1 evinde bulunan dörtgen planlı ocak, fırın ve ateş kutuları.

Resim 47: Hacılar EN II/VI tabakası P.1 evinde bulunan ateş kutusu ve paravana duvar.

Resim 48: Hacılar EN II/VI tabakası P.3 evinde bulunan depolama ünitesi.

Resim 49: Hacılar EN II/VI tabakası Q.5 evinde bulunan dörtgen planlı fırın.

Resim 50: Hacılar EN II/VI tabakası Q.5 evinde bulunan depolama ünitesi.

Resim 51: Hacılar EN II/VI tabakası Q.6 evinde bulunan dörtgen planlı fırın ve depolama ünitesi.

Resim 52: Hacılar EN II/VI tabakası Q.4 dörtgen planlı fırın1

Resim 53: Hacılar EN II/VI tabakası Q.2 dörtgen planlı ocak ve fırın.

Resim 54: Hacılar EN II/VI tabakası Q.2 dörtgen planlı ocak, fırın ve ateş kutusu.

Resim 55: Hacılar GN/II tabakasında bulunan yapılar.

Resim 56: Hacılar GN/II tabakası N.6 evinde bulunan platform ve yuvarlak depolama ünitesi.

Resim 57: Hacılar GN/II tabakası çömlekçi atölyeleri.

Resim 58: Hacılar GN/IIA tabakası doğu mahallesinde bulunan ocak ve fırın detayı.

Resim 59: Hacılar GN/IIA tabakası doğu mahallesi genel görünüm.

Resim 60: Hacılar GN/IIA tabakası yuvarlak planlı kül yalıklı fırın.

Resim 61: Hacılar GN/IIA tabakası avluda bulunan dörtgen planlı ocaklar/fırınlr, depolama ünitesi ve paravana duvar izleri.

Resim 62: Hacılar EK/I tabakası genel görünüm.

Resim 63: Hacılar EK/I tabakası oda 6.

Resim 64: Hacılar EK/I tabakası oda 14-16.

Resim 65: Hacılar EK/I tabakası oda 20-25.

Resim 66: Hacılar EK/I tabakası oda 23-17.

ÇİZİMLER LİSTESİ

Çizim 1: Höyücek TD dörtgen planlı fırın.

Çizim 2: Hacılar EN II/VI ateş kutuları.

Çizim 3: Bademağacı EN II/3 platformlar.

Çizim 4: Kuruçay GKÇ/6a paravanalar.

Çizim 5: Höyücek Tapınak Dönemi tezgahlar.

Çizim 6: Bademağacı EN II/2 depolama ünitesi.

Çizim 7: Höyücek Tapınak Dönemi minyatür merdiven ve küvet/hücre.

Çizim 8: Kuruçay GKÇ/6a kerpiç stelli ocak.

GİRİŞ

Günümüz Burdur ve Antalya illerinin sınırları içinde kalan coğrafi bölge, Neolitik ve Kalkolitik Çağlar'da özgün kültürlerle ev sahipliği yapmıştır. “Burdur - Antalya Yöresi Neolitik ve Kalkolitik Çağ Yerleşmelerinde Taşınmaz Eşya Uygulamaları” başlıklı tez çalışmasının konusunu, Yöre içerisinde 1978'den bu yana kazıların sürdüğü Bademağacı, Höyücek, Kuruçay ve Hacılar yerleşmelerinde, söz konusu çağlara ait tabakalarda açığa çıkartılan mimari yapılar içinde ve avlularda yer alan ocaklar/fırınlr, ateş kutuları, platformlar/sekiler, paravanalar, tezgahlar ve depolama üniteleri gibi taşınmaz eşya uygulamaları oluşturmaktadır.

Tezin amacı, taşınmaz eşya ile ilgili uygulamaların neler olduğunu, bu taşınmazların kullanım amaçlarını, Yöre'de kazı yapılmış yerleşmeler arası benzerlikleri/farklılıkları ve bu konuda bir sürekliliğinin olup olmadığını ortaya koymaktır. Tezin bir diğer amacı da Yöre'de yapılan değerlendirmelerden elde edilecek bulguların, yakın ve uzak, farklı bölgelerdeki yerleşmeler ile karşılaştırılarak taşınmaz eşyanın bölgeler arası etkileşimdeki rolünü sorgulamaktır.

Tez kapsamında, Burdur - Antalya Yöresi'nde bulunan yerleşmelerin, Neolitik-Kalkolitik Çağlar'a tarihlenen tabakaları incelenmiştir. Bu tabakalarda karşılaşılan taşınmaz eşya ile ilgili uygulamalar iki başlık altında toplanmıştır. Bunlar, günlük hayatta işlevi olan taşınmazlar ile dinsel işlevi olan taşınmazlardır. Günlük işlevi olan taşınmazlar hem yapılar içinde hem de yapılar arasında yer alan işlik ya da avlu olarak kullanılan açık alanlarda saptanan uygulamalardır. Dinsel işlevi olan taşınmazlar ise, tapınak olarak tanımlanan yapılarda rastlanılan ve günlük kullanımdan ziyade dinsel ritüeller için yapıldığı düşünülen uygulamalardır. Bunlar, Höyücek Tapınak Dönemi'nde (TD) açığa çıkartılan tapınak içinde ele geçen Küvet/Hücre ve Minyatür Merdiven; Kuruçay Geç Kalkolitik Çağ yapılarında (GKÇ) ele geçen Kerpiç Stelli Ocaklar olarak sıralanabilir. Bir şekilde taşınabilir halde kullanıldığı düşünülen öğütme taşları, depolama küpleri gibi malzemeler tez içerisinde değerlendirmeye alınmamıştır.

Tezin Birinci Bölümü'nde, Burdur - Antalya Yöresi'nde kazı yapılmış merkezlerin tanıtımına yer verilmiştir. Söz konusu yerleşmelerde ortaya çıkan tüm

taşınmazlar, tezin İkinci Bölümü'nde ayrıntılı bir şekilde tanımlanmıştır. Üçüncü Bölüm'de ise bu taşınmazlar, ele geçtiği tabakalarda kazılan yapıların mimari özellikleri ile birlikte değerlendirilmiştir. Bu bölümde, mimari yapılara ait tam plan vermeyen, fakat açık alanlarda bulunmuş taşınmazlara da değinilmiştir.

Tezin Dördüncü Bölümü'nde, Yöre'de bulunan taşınmaz eşya uygulamaları, çağdaş diğer bölgelerde kazılan yerleşmelerde ele geçen taşınmazlar ile karşılaştırılmıştır. Karşılaştırma için belirlenen bölgeler, Orta Anadolu, Batı Anadolu, Marmara ve Trakya Bölgesi'dir. Bu bölgelerde yer alan yerleşmeler, taşınmaz eşya türüne dayalı olarak değerlendirilmiştir. Bu bölgeler içinde Batı Anadolu, Marmara ve Trakya ile kronolojik farklılıklar, yapılan değerlendirme ve karşılaştırmalarda göz önünde bulundurulmuştur. Ayrıca Aşıklı gibi konum olarak Yöremize daha yakın ve Çanak Çömleksiz Neolitik Çağ'a ait yerleşmelerde de öncüllük ardılık dikkate alınarak karşılaştırma yapılmıştır. Karşılaştırma yapılan yerleşmelerin bir kısmında toplu sonuçlarının yer aldığı final yayınları olmadığından, söz konusu bu yerleşmelerin tüm kazı sonuç raporları incelenmiş ve bu raporlar bağlamında değerlendirmeler yapılmıştır. Bazı eski tarihte kazılan yerleşmelerde taşınmaz buluntuların fotoğraf gibi görsellerine ulaşamamış ya da kullanılabilir görsel bulunamamıştır.

Tezin Beşinci Bölümü'nde, Yöre'de elde edilen mimari ve taşınmaz eşya ile ilgili tüm bulgular genel olarak değerlendirilmiştir. Bu değerlendirmede aynı zamanda karşılaştırma yapılan bölgeler de ele alınmıştır. Sonuç Bölümü'nde ise yapılan çalışmadan elde edilen bilgiler ve varılan sonuçlar açıklanmıştır.

Yukarıda sıralanan taşınmaz eşya ile ilgili uygulamalar, yerleşmelerin hafirleri tarafından yayınlanan yıllık raporlar, çalışma raporları, makaleler ve toplu sonuçların yer aldığı kitaplarda bulunan bilgilere dayalı kataloglama ve görsellerin hazırlanması gibi çalışmalarla belirlenmiştir. Katalog aşağıdaki şekilde hazırlanmıştır: Neolitik ve Kalkolitik Çağ'lara ait buluntular incelenmiş ve açığa çıkarılan tüm taşınmaz eşya, içeriğinde; merkez, bulunduğu dönem/tabaka, taşınmazın adı, kısa tanımı, ölçüleri ve ilgili yayınların olduğu bilgilerle birlikte bir sayfa oluşturulmuştur. Bu sayfaya aynı zamanda, taşınmazın resmi ve çizimi de eklenmiştir. Bazı kaynaklarda, taşınmazlarla ilgili ölçüm bilgileri verilmediğinden, katalogda bu kısım

boş bırakılmıştır. Yapılar ve içerisinde ele geçen taşınmazlar ile ilgili sayısal verileri belirlemek üzere tablolar oluşturulmuştur. Taşınmaz eşya arasında ocaklar/fırınlar ile ilgili tipolojik sınıflandırma yapılmış ve kapsamlı tablolar düzenlenmiştir. Tüm tablolar, birincil kaynaklardan alınan bilgiler doğrultusunda hazırlanmıştır.

Tezde kullanılan resim ve planlar yayınlanmış kaynaklardan alınarak kullanılmıştır. Kullanılan her buluntunun altında, alındığı kaynağın bilgileri yer almaktadır. Katalogda kullanılan resim ve çizimler için de aynı yol izlenmiştir.

Tezimizde incelenen malzemenin ait olduğu zaman dilimi, Neolitik ve Kalkolitik Çağlar, bir başka anlatımla Yöre’de yerleşik hayatın başlaması ve köyden kasabaya ilerleyen sürecin iyi izlenebildiği bir kaynak oluşturmuştur. Tarih öncesi dönemlerin ayrımı, 19. yy’ın başlarında Danimarka’da C. Thomsen tarafından önerilen ve Üç Çağ Sistemi olarak isimlendirilen ayrım, ortaya atıldığı dönemde ve izleyen zamanda pek çok itirazlarla karşılaşsa da günümüzde hala kullanılmaktadır. Tarih öncesi süreci Taş, Tunç ve Demir olarak üçe ayırarak düzenleyen sistem, tüm açmazlarına karşılık şimdilik geçerli olduğundan bu tezde de kullanılmıştır.

Yöremizde MÖ 8000 – 6000 yılları arasında yaşanan Neolitik Çağ, kavramsal olarak önce Avrupa’daki kültürleri tanımlama amacıyla ortaya çıkmış ve Yakın Doğu’da gerçekleştirilen çalışmalarla anlamı daha da derinleşmiştir. Başlangıçta bu dönem, avcı ve toplayıcı olan insanoğlunun bitkileri ve hayvanları evcilleştirerek yerleşik düzene geçtiği çok önemli bir sıçrama noktası olarak değerlendirilmiştir (Childe, 1994). İlerleyen zamanlarda alt bölümlere ayrılarak yapılan anlam genişletme çabaları, günümüze kadar gelen çalışmalardan edinilen bilgileri karşılamada maalesef yetersiz kalmaktadır. Yakın Doğu’da başlayan ve gelişen süreci tanımlamak için kullanılan bu başlıklar, tarihöncesi dönemlerin diğer bölgelerdeki oluşumunun ya da diğer bölgelere aktarımının nasıl olmuş olabileceğini açıklamakta bazı kafa karışıklıklarına sebep olmaktadır (Duru, 2013: 1-2). Bu sebeple Neolitik adının, içerisinde birçok yenilik, teknoloji ve değişimi barındıran bir dönem için kullanımının basit kaldığı ve değişmesi gerektiğini düşünen bazı araştırmacılar, çalıştıkları alanlar üzerinden çeşitli terminoloji önerilerinde bulunmuşlardır.

1960 yılında Robert Braidwood yayınladığı bir makalede, Neolitik Dönem için ilk kez farklı bir isimlendirme önermiştir. Braidwood bu dönemi; “besin üretimine başlangıç dönemi *incipient food production*”, “tarımcı ilk köy toplulukları *early farming villages*”, “gelişkin köy toplulukları *effective food producing villages*” olarak üçe ayırmıştır (Braidwood, 1960). R. Braidwood dışında Refik Duru, Mehmet Özdoğan ve Roger Matthews gibi bilim insanları zaman içinde bu konuyu farklı yaklaşımlarla irdelemiştir.

Burdur - Antalya Yöresi’nde, 1978 yılında başladığı ve günümüzde de halen devam eden çalışmalarıyla, bölgenin tarihöncesi kültürlerinin tanıtılmasına önemli katkılarda bulunan Refik Duru da çalıştığı bölge kapsamında bir tarihlendirme önerisinde bulunmuştur. MÖ 7200 ile 1950 yılları arasını kapsayan süreci Duru, Neolitik ve Erken Kalkolitik Çağlar’ın ‘İlk Yerleşimciler ve Kentleşmeye Geçiş Süreci (İYS)’, Geç Kalkolitik ve İlk Tunç I-III / Orta Tunç I Çağları’nın ‘Gelişmiş / Kentsel Yerleşimler Süreci (GYS)’ olarak tanımlanmasının daha doğru olacağını belirtmiştir (Duru, 2013: 10-13).

Bu tip kronoloji önerilerinin Neolitik ve Kalkolitik Çağlar için gerekli olduğu açıktır. Özellikle Anadolu içerisinde araştırılan bölgelerde görülen mimari, çanak çömlek ve küçük buluntu gibi eserlerin her bölge için farklı karakterde olması ve bunların sınıflandırılmasında genel bir kavram olarak Neolitik’in kullanılmaması gerektiği tüm yazarlar için ortak bir görüştür.

MÖ 6000 - 3400 tarihlenen Kalkolitik Çağ, Türkçe’ye Bakır Taş Çağı olarak çevrilmiştir. Bakırın işlenmesinin öğrenilip, insan hayatına dahil olduğu varsayımıyla başlayan bu dönem ile ilgili çalışmalar çok fazla değildir. Kalkolitik Çağ, kendi içerisinde Erken, Orta ve Geç olmak üzere üçe ayrılarak incelenmiştir. Neolitik Çağ’ın son evresi olan Geç Neolitik ile Erken Kalkolitik arasında önemli bir değişiklik yaşanmadığı bilinmektedir. Erken Kalkolitik için belirleyici unsur olarak kabul edilen yeniliklerin birçoğu Neolitik Çağ’a aittir. Dolayısıyla bir geçiş süreci olarak değerlendirilen iki dönem çoğunlukla birlikte ele alınmıştır. Ele geçen buluntularda, bakırın işlenmesiyle üretilen bazı prestij eşyalarının varlığı bilinse de genel itibarıyla

en sık kullanılan aletlerin taştan üretimi de devam etmektedir (Sagona, Zimansky, 2009 :116).

Orta Kalkolitik, kesin kalıntıları ele geçmeyen bir dönem olarak değerlendirilmektedir. Özellikle Burdur - Antalya Yöresi'nde Erken Kalkolitik'in sona ermesinden sonra neredeyse tüm topluluklar ortadan kalkmış gibi görünmektedir (Duru, 2016 :13). Bazı araştırmacılar tarafından bu dönem, yaşayan topluluklara dair herhangi bir kültürel gelişimin öğrenilemediği 'Karanlık Çağ' olarak da adlandırılmıştır (Schoop, 2005: 258).

Geç Kalkolitik (MÖ 4000-3100), yeni sosyo-ekonomik yapıların ortaya çıkmaya başladığı bir dönem olarak açıklanmaktadır. Artan nüfus ile birlikte kalabalıklaşan insan toplulukları, artan üretim hızı, insanlar arasında oluşan iş gücü ayrımları ve uzmanlaşma gibi faktörlerle birlikte, yaşanan alanlarda organizasyona ihtiyaç giderek artmış ve nihayet yerleşmelerde bir yönetici sınıf artık ortaya çıkmıştır. Teorik olarak üretimin hızlanması, üretimde kullanılan hammaddelerin çabuk tüketilmesine yol açmış, yeni hammadde arayışları da yakın çevre toplulukları ile ilişkileri başlatmıştır. Bu da bir şekilde bir ticaret ağının oluşmasına zemin hazırlamıştır (Sagona, Zimansky, 2009 :131).

BİRİNCİ BÖLÜM

BURDUR - ANTALYA YÖRESİ

Bu bölümde, Burdur - Antalya Yöresi olarak tanımlanan bölgenin coğrafi konumu ve bu konumuna bağlı özellikleri hakkında bilgiler verilecektir. Daha sonra, Burdur - Antalya Yöresi içerisinde kalan ve tez kapsamında araştırılan, Bademağacı, Höyücek, Kuruçay ve Hacılar yerleşmeleri hakkında genel bilgiler verilecektir.

1.1. Coğrafi Konum

Burdur - Antalya Yöresi olarak belirlenen alan; Burdur Gölü'nden güneye doğru, Anadolu Yaylası'nı Antalya kıyı düzlüğünden ayıran Toros Dağları'nın kuzey yamaçlarına kadar, yaklaşık 80 km. uzunluğunda ve 25-35 km. genişliğinde bir bölümü ifade eder. Aynı zamanda, Güneybatı Anadolu'da Göller Bölgesi olarak tanımlanan alanın bir bölümünü oluşturan Yöre, günümüz Akdeniz Bölgesi sınırları içerisinde yer alan ve antik adı Psidia olarak bilinen Burdur ilinin tamamı ile aynı bölgede bulunan ve Burdur'a sınır komşusu olan Antalya'nın kuzey bölümünü içine alır (Duru, 2016 :5). Prehistorik dönem topluluklarının yaşadığı zaman dilimine göre belirlenen bu alan, Neolitik ve Kalkolitik Çağlar'da, birbirleriyle yakın ilişkiler içerisinde yaşamış ve belki de birbirleriyle akrabalık ilişkisi bulunan topluluklarının oluşturduğu birçok yerleşmeye ev sahipliği yapmıştır.

1.2. Bölgede Kazı Yapılan Merkezler

Bu kısımda, Burdur - Antalya Yöresi'de sistemli kazı ve araştırmaları yapılmış, Bademağacı, Höyücek, Kuruçay ve Hacılar yerleşmeleri tanıtılacaktır. Söz konusu merkezler, güneyden kuzeye doğru sıralanarak anlatılacaktır (Harita 1). Kazı yapılan tüm yerleşmelere ait bilgiler için, hafırları tarafından yayınlanan, kazı sonuç raporları, makaleler, toplu sonuç ve yorumlamaların yer aldığı kitaplar gibi kaynaklardan faydalanılmıştır.

Yöre'de, yerleşime ait ilk izler, mağara ve kaya sığınaklarında bulunmuştur. Antalya ili sınırları içerisinde yer alan Karain ve Öküzini mağaraları içerisinde yapılan

alışmalar, bölgede en erken yerleşimlerin M 15000'e tarihlendiğini göstermiştir (Kartal, 2003: 51).

Burdur - Antalya Yöresi'de yapılan tarihöncesi çalışmalar, 1909-1910 yıllarında A.M.Woodward ile birlikte Gller Bölgesi'nde yüzey araştırmaları yapan H.A. Ormerod ile başlamıştır. Ormerod, gerçekleştirdiğı yüzey araştırmalarında çeşitli hykler tespit etmiş ve bazılarında kısa süreli kazılar gerçekleştirmiştir (Ormerod, 1912; 1913). Yaptığı bu çalışmalar, bölgedeki tarihöncesi dönemlerinin varlığının ortaya konması bakımından önemlidir (zsait, 2017: 698).

İlk sistemli çalışmalar ve kazılar, 1930 yıllarında Prof. Dr. Aziz Şevket Kansu ve Prof. Dr. İ. Kılıç Kökten tarafından başlatılmıştır (Kökten, 1995: 271-283). 1951 ve 1952 yıllarında İngiliz arkeolog James Mellaart, yaptığı sistemli yüzey araştırmalarıyla çok sayıda yerleşme tespit etmiştir (Mellaart, 1961: 84-159). Ardından Mellaart 1957 yılında Hacılar Höyüğü kazılarını gerçekleştirmiştir (Mellaart, 1970a; 1970b). Refik Duru tarafından, 1976 yılında Burdur Bölgesi Araştırma Projesi başlatılmış ve projenin ilk kazısı olan Kuruçay'da 1978 yılında çalışmalar gerçekleştirilmiştir (Duru, 2016: 5).

1.2.1. Bademağacı

Antalya'ya 50 km uzaklıkta, Burdur - Antalya karayolunun 52. km'sinde, Bademağacı beldesinin 2 km kuzeyinde yer almaktadır. Bir nceki kazı yeri olan Höyücek'in ise 25 km güneyindedir (Duru, 1998a: 149; Duru, Umurtak, 2019: 1). 1993-2010 yılları arasında toplam 18 sezon süren kazılar, Prof. Dr. Refik Duru ve Prof. Dr. Gülsün Umurtak tarafından gerçekleştirilmiştir.

Bademağacı ilk olarak, İngiliz Arkeolog James Mellaart tarafından 1958 yılında, bölgede yapılan yüzey araştırmalarında tespit edilmiştir. Mellaart, 1961 yılında bu çalışmalarının sonuçlarını yayınladığı *"Early Cultures of the South Anatolian Plateau"* adlı makalesinde höyükten Kızılkaya Höyük olarak bahsetmiştir (Mellaart, 1961: 90-100). Kazı çalışmalarından elde edilen veriler sonucunda söz konusu Höyük'n Bademağacı olduğı anlaşılmıştır. Kuzey-güney yönündeki uzun

çapı 210 m., doğu-batı yönündeki kısa çapı 110 m olan oval biçimli höyük, etrafı dağlarla çevrili küçük bir ova içerisinde yer almaktadır (Duru, Umurtak, 2019: 2).

Bademağacı'nda iki ana kültür dönemi ön plana çıkmıştır; bunlardan ilki ve en eskisi ana toprak üzerinde yer alan ve 7 m kalınlığındaki birikimi ile höyüğün en kalın tabakasına sahip Erken Neolitik (EN) evresi ile Neolitik Çağ'ın geç evrelerine ait ve bir önceki kültürün daha gelişmiş hali olarak karşımıza çıkan Geç Neolitik tabakalarıdır. Diğer ise İlk Tunç Çağı'nın orta evreleri ve kısa bir süre yerleşim gören Orta Tunç Çağı tabakalarını kapsamaktadır (Ibid., s. 9).

Bademağacı'nda stratigrafi belirlenirken, bazı tabakalara ait somut mimari buluntular ele geçmemiş, ama bir şekilde burada bulunduklarına dair arkalarında küçük buluntular ve çanak çömlek gibi kanıtlar bırakan dönem toplulukları da genel değerlendirmede dikkate alınmıştır. Bu evrelerde, toplulukların, burada belli bir süre yaşamış oldukları, elde edilen verilerden bilinmekle birlikte, burada ne tarz bir yaşam sürdükleri ve ne kadar süre kaldıkları tam olarak tespit edilememiştir. Ancak yukarıda bahsi geçen buluntular, benzerliklerine/farklılıklarına göre değerlendirilerek, ait olması muhtemel tabakaların alt evreleri şeklinde sınıflandırılmış ve bu evreler de genel sıralamaya dahil edilmiştir (Ibid., s. 8-9). Tüm bu yapılan değerlendirmelerin neticesinde, Bademağacı'nda yaşanan dönemlere ait kültür sıralaması aşağıdaki gibidir:

Dönem	Tabaka
Erken Hristiyanlık	Kilise
Ara	
Orta Tunç Çağı (OTÇ)	OTÇ 1
İlk Tunç Çağı III (İTÇ III)	İTÇ III / 1
İlk Tunç Çağı II (İTÇ II)	İTÇ II / 1-3
İlk Tunç Çağı I (İTÇ I)	?
Ara	
Geç Kalkolitik (GK)	?
Ara	
Erken Kalkolitik (EK)	?
Geç Neolitik (GN)	GN 1, 2
Erken Neolitik II (EN II)	EN II / 1-3, 3A, 4, 4A, 4B
Erken Neolitik I (EN I)	EN I / 5-9
Ana Toprak	

Tablo 1: Bademağacı tabakalanma durumu (Duru, Umurtak, 2019).

Site	Lab. no.	Date BP	±	δ13C	calBC 1σ (from)	calBC 1σ (to)	Level
Bademağacı	Hd-22340	7949	31		7030	6710	Early Neolithic I/8
Bademağacı	Hd-22279	7465	27		6400	6260	Early Neolithic II/4A
Bademağacı	Hd-21015	7481	40		6420	6260	Early Neolithic II/4
Bademağacı	Hd-21016	7424	37		6370	6240	Early Neolithic II/4
Bademağacı	Hd-22339	7553	31		6450	6400	Early Neolithic II/4-3A
Bademağacı	Hd-20910	7546	41		6450	6390	Early Neolithic II/3
Bademağacı	Hd-21058	7459	51		6400	6250	Early Neolithic II/3
Bademağacı	Hd-21046	7307	41		6230	6100	Early Neolithic II/1

Tablo 2: Bademağacı Erken Neolitik tabakalarından alınan örnekler sonucunda elde edilen C14 tarihleri (Duru, Umurtak, 2019).

Bademağacı'nın en erken C14 örneği EN I/8 tabakasında açığa çıkarılan kireç harçlı tabandan alınmıştır (Tablo 2). Örnekten elde edilen sonuca göre, EN I/8 tabakası MÖ 7030 - 6710 arasına tarihlenmektedir. Bu tabakanın hemen altında bulunan ve 30-40 cm. kalınlığındaki birikim EN I/9 olarak adlandırılmıştır. Birikim içerisinde ele geçen çanak çömlek parçalarından, bu tabakada da belli bir süre yaşandığı düşünülmektedir. Dolayısıyla Bademağacı'nın ilk iskanının daha erken bir tarihte olması gerektiği, MÖ 7100 civarında başlamış olabileceği belirtilmiştir (Ibid., s. 131).

EN II/4B-1 tabakaları 4 m. kalınlığında bir kültür birikimine sahiptir. Yedi ayrı yapı katına ayrılan EN II dönemine ait en erken C14 örnekleri, EN II/4A ile EN II/3 tabakalarından alınmış ve bu tabakalar MÖ 6400 - 6250 yılları arasına tarihlenmiştir. Dönemin en geç tabakası olan EN II/1'den alınan örnek ise MÖ 6230 - 6100 yıllarını vermiştir. EN II tabakalarından sonra gelen GN döneme ait tarihlendirme yapılacak bir örnek bulunamamıştır. Genel olarak Neolitik Dönem'in Bademağacı'nda MÖ 6000'lerde sona erdiği düşünülmektedir (Ibid., s. 132).

1.2.2. Höyücek

Höyücek, Burdur'un 30 km. güneyinde, Burdur'a bağlı Bucak ilçesinin yaklaşık 4 km. batısında yer almaktadır. Burdur Antalya karayolunun 100 m. batısında, etrafı alçak tepelerle çevrili ve denizden yüksekliği 870 m. olan ovanın kuzeye yakın kesimindedir. Yaklaşık 120 metre çapında, küçük ve yassı bir höyük olan Höyücek'in, ova seviyesinden yüksekliği 4 m.'dir. Kazılar sırasında, ana toprağa ulaşmak amacıyla yapılan sondaj çalışmalarıyla, bu yüksekliğin bir kısmının, üzerinde gerçekleştirilen

tarımsal faaliyetler sebebiyle tarla düzleminin altında kaldığı ve höyüğün asıl yüksekliğinin 7.5 m. olduğu anlaşılmıştır (Duru, 2016: 29).

Höyücek'in ilk olarak ne zaman ve nasıl keşfedildiği bilinmemekle birlikte; yerleşim yerine yakınlığı ve işlek bir karayolu civarında olması sebebiyle, pek çok kişinin burayı görüp ziyaret ettiği düşünülmektedir (Duru, Umurtak, 2005: 2).

1976 yılında başlayan Burdur Bölgesi Araştırma Projesi'nin ilk basamağı olan Kuruçay kazılarının 1988'de tamamlanmasının ardından, Refik Duru başkanlığındaki ekip, bölgenin güneyinde bulunan alanlarda yüzey araştırmaları gerçekleştirmiştir. Bucak ovası üzerinde yapılan araştırmalarda, Tepecik ve Höyücek Höyükleri ziyaret edilmiştir.

Kuruçay kazılarından sonra, Höyücek üzerinde yapılan araştırmalarda; çok arkaik görünümlü çanak çömlek parçaları ve olağanüstü güzel şekillendirilmiş çakmaktaşı bir uç bulunması da yeni kazı yeri olarak buranın seçilmesinde önemli rol oynamıştır. Daha önceki tarihlerde, Burdur Müzesi uzmanlarının Höyük üzerinden topladıkları malzemeler de kazı ekibi tarafından incelenmiş ve elde edilen veriler neticesinde burada kazılara başlanmıştır (Ibid., s. 2).

Höyükte kazılar, 1989 - 1992 yılları arasında, Prof. Dr. Refik Duru'nun bilimsel başkanlığında, Burdur Müzesi ve İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi ortaklığı ile gerçekleştirilmiştir.

Höyücek'te, diğer prehistorik kazılarda olduğu gibi tabakalara numara veya harf verilme sistemi uygulanmamış, onun yerine tabakaların mimari özellikleri göz önüne alınarak bu yerleşmelerin nitelik ve işlevlerine uygun isimler verilerek tabakalanma durumu belirlenmiştir. Buna göre höyüğün tabakaları ve tarihlendiği dönem aşağıda yer alan tablodaki gibidir:

Tabaka	Dönem
Karışık Birikim (KB)	Erken Kalkolitik Çağ ve sonrası
Ara	
Kutsal Alanlar Dönemi (KAD)	Geç Neolitik Çağ
Ara	
Tapınak Dönemi (TD)	Erken Neolitik Çağ II
Ara	
Erken Yerleşmeler Dönemi (EYD)	Erken Neolitik Çağ I
Ana Toprak	

Tablo 3: Höyücek tabakalanma durumu (Duru, Umurtak, 2005).

Site	Lab. no.	Date BP	±	δ13C	calBC 1σ (from)	calBC 1σ (to)	Level
Höyücek	Ute-3793	7393	38		6360	6220	ESP 2
Höyücek	HD-14219/14007	7556	45		6460	6390	Shrine Phase
Höyücek	HD-14218/14002	7551	46		6460	6390	Shrine Phase
Höyücek	HD-14217/13822	7349	38		6260	6100	Shrine Phase

Tablo 4: Höyücek Erken Yerleşmeler Dönemi ve Tapınak Dönemi tabakalarından alınan örnekler sonucunda elde edilen C14 tarihleri (Duru, Umurtak, 2019).

Tapınak Dönemi'nden alınan üç ağaç örneği üzerinde gerçekleştirilen C14 analizinden elde edilen sonuçlar yukarıdaki gibidir. İki ağaç örneğinin sonuçları birbirine yakın tarihler vermiştir. Bu sebeple TD, MÖ 6500 – 6000 yılları arasına tarihlenmiştir. EYD'den alınan kemik örnek üzerinde yapılan analiz sonucu ise TD ile uyumsuz olduğu için dikkate alınmamıştır. Yapılan değerlendirmelerden sonra, 4 m.'lik birikim oluşturan EYD'nin MÖ 7000 – 6550 arasında yaşanmış olması gerektiği belirtilmiştir. En az 100 yıl sürdüğü düşünülen KAD ise MÖ 5900/5800 – 5700 arasına tarihlendirilmiştir (Ibid., s. 143-144).

1.2.3. Kuruçay

Burdur - Antalya Yöresi'nde, Hacılar'dan sonra sistemli kazı ve araştırma yapılan ikinci prehistorik yerleşme olan Kuruçay, Burdur'un batısında, Tefenni'ye giden karayolunun 15. km.'sinde ve Burdur Gölü'nün 2–3 km. doğusunda bulunmaktadır.

Kuruçay 90 m. çapındadır. Denizden yüksekliği 960 m. olan höyüğün Burdur Gölü seviyesinden yüksekliği ise 110 m.'dir. Oldukça engebeli bir arazi üzerinde yer alan höyük 8m. yüksekliğindedir. Etrafında, sel sularının oluşturduğu Bağderesi ve Karpuzlu deresi isimli şu anda kuru olan dere yatakları bulunmaktadır. Kuruçay ismi, köyün içinden Kuruçay dersinden gelmektedir (Duru, 1994c: 3).

Höyükte ilk olarak, 1964 yılında Hacılar ekibinden J. Birmingham bir yüzey araştırması gerçekleştirmiştir. 1972-74 ve 75 yıllarında, Mehmet Özsait bölgede araştırmalar yapmış ve Kuruçay'dan da malzeme toplamıştır. 1976 yılında Refik Duru ve Mehmet Özsait, Burdur-Tefenni-Yeşilova üçgeninde araştırmalar gerçekleştirmişlerdir. 1977 yılında Refik Duru bölgede tekrar araştırmalar yapmış ve ertesi yıl, Kuruçay'da kazılara başlamıştır. 1978 – 1988 yılları arasında, Prof. Dr. Refik Duru başkanlığında gerçekleştirilen kazılar, 11 yıl boyunca devam etmiş ve höyükteki yerleşim süreci neredeyse tümüyle öğrenilmiştir (Ibid., s. 4-5).

Kuruçay'ın ana toprak üzerindeki ilk yerleşim dönemi Erken Neolitik Çağ ile başlamış ve son yerleşim dönemi olan İlk Tunç Çağ II'ye kadar toplam 13 yapı katı saptanmıştır. Genel tabakalanma durumu aşağıdaki gibidir:

Tabaka	Dönem
İlk Tunç Çağı II (İTÇ II)	İTÇ II / 1,2 yapı katları
Ara	
Geç Kalkolitik (GK)	GK 3, 3A, 4 – 6, 6 A yapı katları
Ara	
Erken Kalkolitik (EK)	EK 10 – 7 yapı katları
Geç Neolitik (GN)	GN 11 Alt, 11 Üst yapı katları
Erken Neolitik II (EN II)	EN II / 12 Alt, 12 Üst yapı katları
Ara	
Erken Neolitik I (EN I)	EN I / 13. yapı katı
Ana Toprak	

Tablo 5: Kuruçay tabakalanma durumu (Duru, 1994c).

Site	Lab. no.	Date BP	±	δ13C	calBC 1σ (from)	calBC 1σ (to)	Level
Kuruçay	HD-12915/12673	7310	70		6240	6080	13
Kuruçay	HD-12916/12674	7140	35		6050	5990	12
Kuruçay	HD-12917/12830	7045	95		6020	5830	11
Kuruçay	Hacettepe (1)	7214	38		6110	6010	7
Kuruçay	Hacettepe (2)	5170	70		4050	3810	7
Kuruçay	Hd 9989-10360	4740	50	-23,1	3640	3380	6A/6
Kuruçay	Hd 9991-10362	4720	60	-23	3640	3370	6A/6
Kuruçay	Hd 9990-10361	4690	60	-22,1	3630	3370	6A/6
Kuruçay	Hd 9992-10363	4650	55	-23,2	3520	3360	6A/6
Kuruçay	Hd 9988-10341	4620	60	-21,4	3520	3340	6A/6
Kuruçay	Hacettepe (4)	5450	52		4350	4250	6c
Kuruçay	Hacettepe (3)	4795	82		3660	3380	6b

Tablo 6: Kuruçay tabakalarından alınan örnekler sonucunda elde edilen C14 tarihleri (Duru, Umurtak, 2019).

Kuruçay’ın Neolitik, Erken Kalkolitik ve Geç Kalkolitik tabakalarından alınan örnekler üzerinde gerçekleştirilen C 14 analiz sonuçları yukarıdaki gibidir. Kuruçay’ın erken tabakalarından alınan örnekler çok fazla değildir. Elde edilen sonuçlar ve buluntuların diğer yakın merkezlerle karşılaştırılması sonucunda yapılan tarihleme şu şekildedir, Erken Neolitik I/13. tabaka MÖ 7100 – 6900; Erken Neolitik II/12. tabaka MÖ 6200 – 6000; Geç Neolitik/11. tabaka MÖ 6000 – 5850/5800; Erken Kalkolitik/7. tabaka MÖ 5300 - 5100 yılları arasındadır. Kuruçay’ın Geç Kalkolitik Dönem 6A - 3 tabakaları ise MÖ 3600 – 3200 arasında yaşanmıştır.

1.2.4. Hacılar

Hacılar, Burdur ilinin 26 km. güneybatısında, Hacılar köyünün 1.5 km. batısında yer almaktadır. Toros Dağları’nın kuzey uzantıları arasında bir vadide bulunan Hacılar’ın denizden yüksekliği yaklaşık 940 m., Burdur Gölü seviyesinden yüksekliği de 100 m.’dir. Son derece alçak olan höyük, taban düzleminden sadece 1-1.5 m. yükseklikte dir Hacılar, 1957-1960 yılları arasında, Ankara İngiliz Arkeoloji Enstitüsü tarafından James Mellaart başkanlığında kazılmıştır. Dört dönem süren kazılar, nispeten kısa denebilecek bir sürede gerçekleştirilmiştir (Mellaart, 1970a; 1970b).

Hacılar kazılarının ilk üç döneminde; Geç Neolitik (IX–VI) ve Erken Kalkolitik’e (V–I) ait tabakalar bulunmuştur. Son kazı döneminde ise daha önce herhangi bir yerleşim yerinde rastlanılamayan nitelikte yapı kalıntılarına ulaşılmış ve

bu 1.5 m.'lik birikim James Mellaart tarafından Akeramik Neolitik (VII-I) olarak tanımlanmıştır.

James Mellaart tarafından gerçekleştirilen kazıların bitiminden 25 yıl sonra yerleşmede, 1985 ve 1986 yıllarında, Refik Duru ve ekibi tarafından, Hacılar Nekropolü'nü aramak için bir araştırma yapılmıştır. Bu araştırmanın asıl amacı olan mezarlık bulunamamış, ancak Hacılar'ın tarihöncesi kronolojisini değiştirecek bazı önemli sonuçlara ulaşılmıştır. R. Duru ve ekibi tarafından açılan sondaj çukurlarında, J. Mellaart'ın Akeramik olarak adlandırdığı VII-I tabakalarında bulunan kırmızı boyalı *terrazzo* tabanlara benzer tabanlar ortaya çıkarılmıştır. Bu boyalı tabanların hemen üzerinde *in situ* halde altı adet çanak çömlek parçası ele geçmiştir. Yöre'de gerçekleştirilen Kuruçay, Höyücek ve Bademağacı gibi diğer yerleşmelerin kazı sonuçlarına da dayanarak yapılan karşılaştırmalar neticesinde, ilk yedi tabakanın (VII – I) aslında Çanak Çömlekli Neolitik olması gerektiği belirtilmiştir (Duru, 1994a). Aşağıda öncelikle, James Mellaart'ın kazı dönemleri sonunda belirlediği kronoloji tablosu, ardından Refik Duru tarafından yapılan araştırmanın sonuçları ile değişmesi gerektiği öne sürülen tabakalanma durumuna ait tablo yer almaktadır:

Tabaka	Dönem
V-I	Erken Kalkolitik
IX-VI	Geç Neolitik
Ara	
VII-I	Akeramik Neolitik
Ana Toprak	

Tablo 7: Hacılar James Mellaart'ın orijinal kronolojisi (Mellaart, 1970a).

Tabaka	Dönem
I	Erken Kalkolitik
V-II	Geç Neolitik
IX-VI	Erken Neolitik II
Ara	
VII-I	Erken Neolitik I
Ana Toprak	

Tablo 8: Refik Duru tarafından düzenlenen yeni tabakalanma durumu (Duru, 2016).

Site	Lab. no.	Date BP	±	δ13C	calBC 1σ (from)	calBC 1σ (to)	Level
Hacılar	BM-127	8700	180		8170	7570	Aceramic site level V
Hacılar	P-314	7340	94		6350	6070	IX
Hacılar	BM-125	7770	180		7010	6440	VII
Hacılar	BM-48	7550	180		6600	6230	VI
Hacılar	AA-41602	7468	51		6410	6250	VI
Hacılar	AA-41603	7452	51		6390	6250	VI
Hacılar	AA-41604	7398	63		6370	6220	VI
Hacılar	P-313A	7350	85		6350	6090	VI
Hacılar	P-313	7150	98		6210	5900	VI
Hacılar	P-313 + P-313A	7266	65		6220	6070	VI
Hacılar	P-316	7170	134		6220	5910	IIA
Hacılar	P-315	7047	221		6210	5710	IA
Hacılar	P-315A	6936	90		5910	5720	IA
Hacılar	P-315 + P-315A	6952	84		5970	5740	IA

Tablo 9: Hacılar tabakalarından alınan örnekler sonucunda elde edilen C14 tarihleri (Duru, Umurtak, 2019).

Tez kapsamında James Mellaart'ın toplu sonuçlarının yer aldığı *Excavations at Hacılar* referans olarak alınmış ve burada yer alan tarihler kullanılmıştır. Hacılar'da alınan en erken C14 örneği Erken Neolitik I/V. tabakasından (Mellaart'a göre Akeramik Neolitik V) gelmektedir. GÖ 8700 yıllarına tarihlenen tabakanın uyarlanmış tarihinin James Mellaart tarafından MÖ 6750 olarak verdiğini, MÖ 6750 – 5750 yılları arasında yaşanan 1000 yıllık boşluktan sonra başlayan Erken Neolitik II/IX MÖ 5750 ve Erken Neolitik II'nin son tabakası olan VI. tabaka da MÖ 5600/5670; Geç Neolitik V – II tabakaları MÖ 5600 - 5250 arasına tarihlendirdiğini Hacılar'da yaşanan son tabaka olan Erken Kalkolitik I, kale yerleşimi, MÖ 5250 yılında başlamış ve MÖ 5000 yılında sona erdiğini belirtmek gerekmektedir (Mellaart, 1970a: 93).

İKİNCİ BÖLÜM

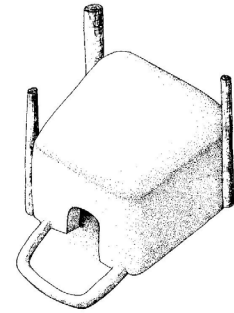
YAPILARDA TAŞINMAZ EŞYA UYGULAMALARI

Bu bölümde, Bademağacı Höyücek, Kuruçay ve Hacılar'da ele geçen taşınmaz eşya uygulamalarının genel hatlarıyla tanımları ve tanıtımları yapılacaktır. Neolitik Çağ olarak isimlendirilen yerleşik hayata geçiş süreci, Yöre'de basit kulübelerle başlamış, daha kalıcı ve sağlam olan kerpiç yapılarla devam etmiştir. İncelenen yerleşmelerde açığa çıkartılan yapıların hemen hepsi, Neolitik Çağ'da kerpiçle inşa edilmiş evlerden oluşmaktadır. Temel barınma ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik inşa edilen kulübelerin, artan ve değişen ihtiyaçlarla birlikte, tüm yaşamsal faaliyetlerin karşılandığı birer 'Ev' haline geldikleri düşünülebilir. Konutların yanı sıra dinsel ritüellerin gerçekleştirildiği ve tapınak olarak tanımlanan bazı yapılar da bu süreçle birlikte ortaya çıkmıştır. Tüm bu yapıların içerisinde yer alan, ısınma ve yemek pişirme gibi ihtiyaçların karşılandığı ve günlük işlevi olan taşınmazlar olarak sınıflandırılan ocaklar/fırınlr, ateş kutuları, yatma ve oturma amacıyla kullanılan platformlar/sekiler, oda içlerinde ve avlularda farklı ihtiyaçların karşılanması için yeni alanlar oluşturmak amacıyla kullanılan paravanalar, üzerinde eşya ya da malzeme konulan ve çalışma yeri olarak kullanılan tezgahlar, tahıl, bakliyat veya kişisel eşyaların depolanması için kullanılan, oda içi ya da avlulara yerleştirilen depolama üniteleri ve dinsel işlevi olan taşınmazlar olarak sınıflandırılan taşınmaz eşya uygulamaları, yapım teknikleri, planları ve kullanım alanları bağlamında incelenecektir.

2.1. Günlük İşlevi Olan Taşınmazlar

2.1.1. Ocaklar ve Fırınlr

Ateşin kullanımı ile birlikte, insan hayatına zaman içinde birçok yenilik ve teknoloji girmiştir. Ateşin tam olarak nasıl veya ne şekilde insan hayatına dahil olduğu tam olarak bilinemese de üzerinde fikir birliğine varılmış birkaç teori mevcuttur. Bunlardan en makul olanı, yıldırım gibi doğal bir hadise sonrasında oluşan bir yangından

Çizim 1: Höyücek TD Dörtgen Planlı Fırın (Duru, Umurtak, 2005).

yayılan ısı ve ışık gibi etkilerin, dönem toplulukları tarafından fark edilmesi, oluşan bu ateşten bir parça alıp bunu kontrollü bir şekilde kullanması ve devamlılığını sağlamaya çalışması olarak söylenebilir.

Ateşi söndükten sonra tekrar yakmak, elbette ki mevcut ateşin epey bir süre kullanılmasından sonra keşfedilmiştir. Bu kullanım esnasında karşılaşılabilecek en büyük risk, ateşin sönme tehlikesidir. Onu bir şekilde dış etkenlerden muhafaza etme çabaları neticesinde ilk ocaklar ortaya çıkmış olmalıdır. Ele geçen ilk örneklerde ocaklar, orta boy taşların dairesel şekilde dizilmesi ile oluşturulmuşlardır.

Ateşin çok yönlü kullanım alanlarının başında, ısınma, aydınlatma ve yemek pişirme gibi temel ihtiyaçların karşılanabilmesi gelmektedir. Tüm bu ihtiyaçları karşılayabilecek olan ocak/fırınlardan, diğer taşınmaz eşya uygulamalarından farklı ve daha hayati bir fonksiyona sahiptir.

Neolitik Çağ ile birlikte görmeye başladığımız fırınlar, ocaklardan farklı olarak üst kısımları kapalı şekilde inşa edilen, yapı içlerinde duvara yapışık halde konumlandırılan ve ateşin etkisinden faydalanılarak pişirme, ısınma ya da benzeri işler için kullanılan uygulamalardır. Başlangıçta ısı enerjisinin korunması ve yüksek sıcaklığa ulaşılmasını gerektiren besin maddelerinin ve nesnelerin yapımında kullanılan fırınlar zamanla toplumsal iş bölümü ve uzmanlaşmaları tetikleyen öğeler haline gelmiştir (Uhri, 2003). Çanak çömlek fırınları, maden ergitme fırınları gibi farklı tiplerle de karşımıza çıkacak olan fırınların, araştırdığımız yerleşmeler içerisinde bu amaçlarla kullanılmış olabilecek örneklerine rastlanmamıştır. Yöremizde sadece, evler ve avlularda ele geçen ve yemek/ekmek pişirme, tahıl kurutma ya da ısınma gibi amaçlar için kullanılan ocaklar/fırınlardan ve dinsel işleve sahip olduğu düşünülen ocaklar/fırınlardan saptanmıştır.

İncelenen yerleşmelerde açığa çıkartılan ocaklar ve fırınlar, genel olarak birbirlerine benzer planlara ve yapı tekniklerine sahiptir. Bu teknikte söz konusu taşınmazlar, oda zemininden biraz yükseltilerek inşa edilmekte ve tabanlarında ısı yalıtımını sağlamak amacıyla genellikle çakıl taşı döşeme kullanılmaktadır. Başka bir anlatımla, yükseltilmiş taban yapısı, en altta bazen taş bazen de pişmiş toprak

kullanılarak yapılan bir zemin ve bu zeminin üzerinde yer alan ince bir kül tabakası ile çakıl taşından oluşmaktadır. Kullanılan taş türlerinin belli bir standardı olmamakla birlikte taş tipleri, yerleşmelerin yakınlarında bulunan kaynaklara göre değişmektedir. Fırınlara gövde yapısında yığma çamur ya da kerpiç kullanılmıştır. Bazı durumlarda, sağlam ele geçmeyen ocak ve fırınları birbirinden ayırmak mümkün olmayabilir.

İncelenen fırınlar tipolojik olarak; dörtgen, yuvarlak, yarım daire, at nalı ve oval planlı olmak üzere beşe ayrılmaktadır (Tablo 11-14). Fırınlarda görülen dörtgen plan, Bademağacı, Höyücek, Kuruçay ve Hacılar'ın, Neolitik ve Kalkolitik Çağlar'ına tarihlenen tabakaları içerisinde, en sık kullanım görmüş olan plan tipidir. Çoğu zaman kare, dikdörtgen ya da basit dörtgen şeklinde inşa edilen fırınların, nadir olarak hafif yamuk dörtgen şeklinde de yapılan örneklerine de rastlanılmıştır.

At nalı plan, dörtgen planlı örneklerin ardından en yoğun kullanım gören ikinci plan tipidir. Bu ocak/fırınlara, incelenen yerleşmelerde Erken Neolitik II'den itibaren görülmeye başlanmış, Geç Neolitik ve Geç Kalkolitik Çağlar'da da kullanılmaya devam etmiştir.

Sık kullanılan bir diğer tip ise yuvarlak plandır. Bu tip de Erken Neolitik II'den başlayıp diğer dönemlerde de yoğun bir şekilde kullanılmıştır. Daha ziyade ocak yapıları için tercih edilen bir tip olduğu söylenebilir.

Oval ve yarım daire planlı fırınlar en az tercih edilen tiplerdir. Yarım daire plan, tüm yerleşmelerde az da olsa karşımıza çıkmakla birlikte çoğunlukla fırın yapıları için kullanılmıştır. Oval plan, daha büyük fırın yapıları için kullanılmış ve sadece üç örnek Hacılar Geç Neolitik tabakalarında bulunmuştur.

İncelenen yerleşmelerde açığa çıkarılan ocaklar/fırınlara, tarihlendiği dönemlere göre sıralanmıştır. Her yerleşme içerisinde yaşanan dönemler ve ele geçen yapılar bir bütün şeklinde değerlendirilmiştir. Bu kısımda sadece bu yapıların teknik özellikleri, biçimleri, eklentileri, yapı içerisinde ya da dışındaki konumları anlatılacak, mimari yapılar ve içerisinde bulunan taşınmaz eşya ile ilgili bilgiler üçüncü bölümde ayrıntılı olarak verilecektir.

Dörtgen planda yapılan ocak/fırın örneklerinden, Erken Neolitik I'de Hacılar'da (IIa, IV ve V tabakalarında) beş fırın ve dört ocak; Erken Neolitik II'de Bademağacı'nda altı fırın ve bir ocak, Höyücek'te iki fırın ve iki ocak, Hacılar'da sekiz fırın ve üç ocak; Geç Neolitik Bademağacı'nda bir ocak, Hacılar'da 11 fırın ve 15 ocak; Erken Kalkolitik'te Hacılar'da bir fırın ve üç ocak; Geç Kalkolitik'te Kuruçay'da iki ocak ele geçmiştir.

At nalı planda yapılan ocak/fırın örneklerinden, Erken Neolitik II'de Bademağacı'nda beş fırın ve iki ocak, Kuruçay'da bir ocak, Hacılar'da bir fırın; Geç Neolitik Hacılar'da bir fırın ve bir ocak; Geç Kalkolitik'te Kuruçay'da yedi fırın ve iki ocak ele geçmiştir.

Yuvarlak planda yapılan ocak/fırın örneklerinden, Erken Neolitik II'de Höyücek'te üç ocak; Geç Neolitik Hacılar'da iki fırın ve üç ocak; Erken Kalkolitik'te Hacılar'da üç ocak; Geç Kalkolitik'te Kuruçay'da dört fırın ve bir ocak ele geçmiştir.

Yarım daire planda yapılan ocak ve fırın örneklerinden, Erken Neolitik II'de Bademağacı'nda iki fırın; Geç Neolitik Bademağacı'nda bir fırın, Hacılar'da iki fırın; Erken Kalkolitik'te Hacılar'da bir fırın ele geçmiştir.

Oval planlı fırın örneklerinden sadece Hacılar GN III'te bir; GN IIA'da iki olmak üzere toplam üç adet ele geçmiştir. Diğer yerleşmelerde oval planlı ocak/fırınlara rastlanılmamıştır.

2.1.2. Ateş Kutuları

Ateş kutuları (mangallar/*fire box*), dörtgen biçimli, içerisine kor haline gelmiş ateşin yerleştirilerek kullanıldığı taşınmazlardır. James Mellaart, Hacılar kazılarında ele geçen bu tip yapıları *fire box* olarak tanımlamıştır. Türkçe çevirisi olarak, bazı kaynaklarda ateş kutuları olarak geçmektedir. Kullanım açısından günümüz mangallarına benzer nitelikler taşıdığı için mangal şeklinde de tanımlanmaktadır.

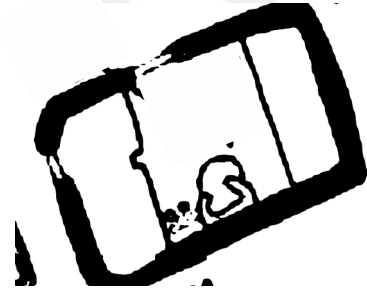
Çizim 2: Hacılar EN II/VI Ateş Kutuları (Mellart, 1970).

Ateş kutuları, kilden yaklaşık 10-15 cm. yükseltilmiş kenarlı ve dörtgen biçimlidir. Bu hali ile ocak ve fırınların önlerinde yer alan kül yalaklarına benzemektedir. Biçim ve belki kullanım olarak benzer nitelikler taşısalar da konumları itibarıyla farklılık göstermektedir. Oda içlerine, bazen odaların paravana ile ayrılan bölümlerine ya da fırınlarla aynı hizada olacak şekilde oda ortalarına doğru yerleştirilmişlerdir. Bu konumlandırmada, hava akımından faydalanarak ateş kutusu içerisinde bulunan ateşin/közün canlılığını ve devamlılığını sağlamaya dikkat edildiği, bu sebeple ateş kutuları ya da mangalların oda duvarlarına paralel şekilde yapıldığı görülmüştür.

Bu tür uygulamalara, Bademağacı EN II/3 tabakasında bulunan bazı yapıların içerisinde; Höyücek TD'ne tarihlenen tabakasında 2 numaralı yapının içerisinde ve 3 numaralı yapının güneyindeki boş alanda; Hacılar EN II/VI tabakasında konutların içerisinde, Hacılar GN/II Kuzeybatı Tapınağı'nda ve Doğu Mahallesi olarak adlandırılan bölümde rastlanılmıştır.

2.1.3. Platformlar / Sekiler

Oturma ya da yatma amacıyla kullanılan platformlar/sekiler, incelenen yerleşmelerde çok az sayıda ele geçmiştir. Bu sebeple evlerde oturma ve yatma eylemlerinin nerede veya ne şekilde yapıldığı tam olarak anlaşılamamaktadır.

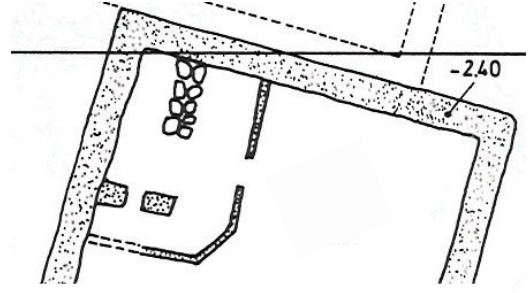
Çizim 3: Bademağacı EN II/3 Platformlar (Duru, Umurtak, 2019).

Kilden yapılan platformlar, oda zemininden yaklaşık 25-30 cm. yükseltilmiş alanlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Üzerleri özenle sıvanmış ve bazen de açkılanmış şekilde kullanılan bu taşınmazlar, çoğunlukla oda köşelerine, duvara bitişik olarak konumlandırılmışlardır.

Bu tür taşınmazlara, Bademağacı EN II/4A'nın 2 numaralı ve EN II/3'ün 1 ve 8 numaralı evlerinde, Höyücek TD 4 numaralı yapı içerisinde, Kuruçay GKÇ/6c tabakasının 24 numaralı evinde, Hacılar EN II/VI'da, Q1 ve Q3 evinde ve Hacılar GN/II'de N4, N8, Q5 ve Q8 evlerinin içerisinde rastlanılmıştır.

2.1.4. Paravanalar

Paravanalar ya da paravana duvarlar, odaları kullanım ihtiyaçlarına göre bölmek ve yeni yaşam alanları elde etmek üzere yapılmış taşınmazlardır. Bu duvarlar, normal yapı duvarlarından farklı bir teknikle daha zayıf yapılmışlardır. Bu teknikle paravanalar, dizilen dal sıralarının üzerlerinin kille kaplanması ile oluşturulmaktadır. Çoğunlukla oda içlerinde bulunan bu ince duvarlardan az da olsa birkaç örnek, avlularda da karşımıza çıkmaktadır.

Çizim 4: Kuruçay GKÇ/6a Paravanalar (Duru, 1996).

Bu tür uygulamalara, Höyücek TD 3,4 ve 5 numaralı yapılarında, Hacılar EN I/IV tabakasında açığa çıkarılan avlularda, Hacılar EN II/VI'da bulunan yapıların neredeyse hepsinde, Hacılar GN II'de bulunan Kuzeydoğu tapınağı içerisinde ve doğu mahallesinde, Kuruçay GKÇ/6A2 13. evde rastlanılmıştır.

2.1.5. Tezgahlar

Tezgah olarak kullanılan eşya, zeminden belli bir seviyeye kadar yükseltilebilir ve üzerine besin hazırlamada kullanılan malzemelerin konulması ya da daha farklı amaçlara hizmet etmesi için yapılan bir tür duvar parçaları olarak tanımlanabilir. Kilden inşa edilen bu yapıların yüzeyleri açılanmış ve bazen de sıvanmıştır. Genellikle yapı içlerinde ocakların ve fırınların yanında ve işlik olarak kullanılan açık ya da kapalı alanlarda bu tip yükseltilere rastlanılmıştır.

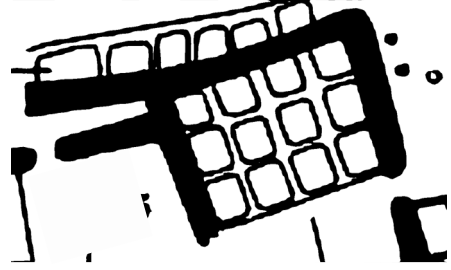
Çizim 5: Höyücek Tapınak Dönemi Tezgahlar (Duru, Umurtak, 2005).

İncelenen yerleşmelerde tezgah olarak kullanıldığı düşünülen taşınmaz eşyaya ait örnekler oldukça azdır. Bazı ocaklar ve fırınların yanlarında yer alan ve üzerlerine yemek pişirmede kullanılan kapların konacağı boyutlarda yapılan yükseltiler çoğu yapı içerisinde ve işlik olarak kullanılan açık alanlarda ve avlularda ele geçmiştir.

Bu tür uygulamalara, Höyücek TD'ne tarihlenen 3 numaralı yapısının batısında bulunan ve işlik alanı olarak tanımlanan açık alanın içerisinde rastlanılmıştır.

2.1.6. Depolama Üniteleri

Burdur - Antalya Yöresi Neolitik yerleşmelerinde yiyecek depolamaya uygun büyük boyutlu çömleklere rastlanmamıştır. Yiyeceklerin kutu benzeri taşınmaz eşya ile depolandığı anlaşılmaktadır (Umurtak, 2007: 2).

Çizim 6: Bademağacı EN II/2 Depolama Ünitesi (Duru, Umurtak 2019).

Neolitik ve Kalkolitik Çağlara ait depolama üniteleri, incelenen tüm yerleşmelerde birbirlerine benzer şekilde yapılmışlar ve benzer amaçlarda kullanılmışlardır. Önceden hazırlanan dörtgen kil levhaların, dörtgen prizma şeklinde bir araya getirilmesi ile oluşturulan ve kutu olarak da tanımlanabilecek bu taşınmaz eşya bazen tek bazen de çoklu şekilde, bir depolama ünitesi görünümünde yapılmışlardır. Yapımında kullanılan levhalar ya fırınlanarak ya da kalıpta kurutularak hazır hale getirilmektedir. Levhaların birleştirilmesi, tek olarak kullanılacak bir kutu için birleşim yerlerine çamur sürülerek yapılmaktadır. Bu şekilde kutunun iç köşeleri keskin değil yuvarlatılmıştır. Çoklu depolama ünitelerinde ise, ayrı ayrı hazırlanan kutular, aralarına ya çamur dolgu sürülerek birbirlerine yapıştırılmakta ya da örneğin Höyücek Tapınak Dönemi'nde olduğu gibi, bazı kutular üzerinde görülen ip delikleri ile birbirlerine bağlanmaktadır.

Büyüklikleri ihtiyaca ve depolanacak ürün ya da malzemeye göre değişmekle birlikte açığa çıkarılan örnekler küçük, orta ve büyük olmak üzere üçe ayrılabilir. Küçük boy kutular 20 x 25 cm., orta boy kutular 30 x 45 cm. ve büyük boy kutular ise 80 x 75 cm. ile 65 x 55 cm. arasında değişen ölçülere sahiptir. Ele geçen bu örnekler, tez bağlamında bulundukları konuma göre mekan içinde ve avluda bulunanlar olarak ikiye ayrılarak incelenmiştir.

Yapıların içinde bulunan depolama üniteleri

Kazılan yerleşmelerde açığa çıkarılan yapılar içerisinde, çok miktarda depolama ünitesi ele geçmiştir. Oda içlerinde, belli bir standart olmaksızın herhangi bir yere konumlandırılan bu kutular, evde ihtiyaç duyulan malzemeler ve tahıl gibi gıda maddelerinin depolanması amacıyla kullanılmıştır.

İncelenen yerleşmelerde kazılan yapılar içerisinde, depolama ünitelerinin tüm boyutlarına ait örnekler ele geçmiştir. Mekan içinde en çok tercih edilen boyutlar küçük ve orta boydur. Daha büyük boy kutular, diğer bir tanımlama ile ambar/silolar, depo odası olarak kullanılan ve tamamen depolama ihtiyacına yönelik yapılmış ve kullanılmış olan yapılar içerisinde ele geçmiştir. Aynı zamanda kompleks tapınak yapılarının magazini olarak kullanılan yapılar içerisinde de ambarlara rastlanılmıştır.

Bu tür uygulamaların, Bademağacı EN II/3 tabakasının 5 ve 8 numaralı yapılarının içerisinde, EN II/2 4 numaralı yapı içinde 12 gözlü olarak kullanılan bir depolama ünitesi şeklinde, Höyücek TD yapılarının içerisinde, Hacılar EN II/VI yapı içleri ve açık alanlarda, Hacılar GN/II tabakasında, yerleşmenin doğu mahallesi olarak adlandırılan bölümünde ve örneklerini ilk kez burada gördüğümüz dairesel planda yapılmış örneklerine rastlanılmıştır.

Avlularda bulunan depolama üniteleri

Konut olarak kullanılan mekanların dışında da depolama amacıyla oluşturulmuş kutular ele geçmiştir. Bu kutular, tekil kullanımlarından ziyade yukarıda da bahsedildiği gibi birbirlerine eklenerek oluşturulan bir depolama ünitesi şeklinde kullanılmışlardır.

Bu tür çok gözlü olarak kullanılan uygulamalara, Bademağacı EN II/3 tabakasında 1 ve 3 numaralı evlerin arasındaki boş alanda altı gözlü ve EN II/2 3 ve 4 numaralı yapılarının doğu duvarlarına yan yana dizilmiş olarak rastlanılmıştır. Ayrıca Hacılar EN I/V tabakasına ait avlu olarak kullanılan alanda tek ve iki ya da üç bölümlü depolama üniteleri de ele geçmiştir.

2.2. Dinsel İşlevi Olan Taşınmazlar

Kazılarda açığa çıkartılan yapıların kullanım amaçları, içerisinde ele geçen taşınır ya da taşınmaz malzeme ile anlaşılmaktadır. Bazı yapılarda, günlük kullanımdan ziyade, farklı ritüel amaçlar için kullanılmış olabilecek bazı taşınmaz eşya ele geçmiştir. Neolitik ve Kalkolitik Çağlar'da Hacılar ve Kuruçay yerleşmelerinde tapınak olarak kullanılan yapılar bulunmuştur. Höyücek ise dinsel

nitelikli bir yerleşmedir. Bademağacı'nda bu şekilde kullanıldığı düşünülen bir yapıya rastlanılamamıştır.

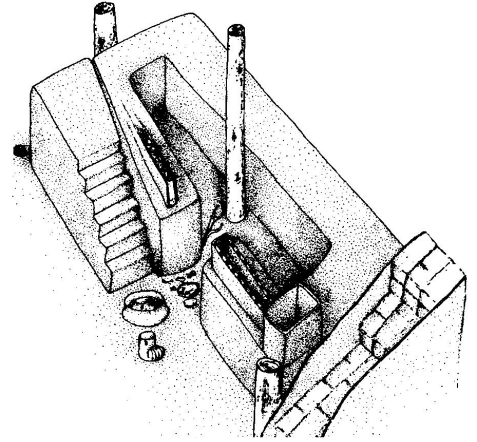
Bazı dinsel yapılarda, örneğin Hacılar GN/II tabakasında yer alan iki adet tapınak içerisinde bulunan taşınmazlar, konut olarak kullanılanlardan farklı değildir. Ele geçen fırın ve ocakların sadece boyutları, tapınaklarda farklılık göstermektedir. Tapınak fırınları daha büyük ve gösterişli şekilde yapılmışlardır.

2.2.1. Küvet/Hücre

Elimizdeki tek örnek, Höyücek TD 4 numaralı yapı içerisinde ele geçen ve küvet/hücre olarak tanımlanan taşınmazdır (Tablo 19), (Resim 23). Hücreye ait duvarların alt kısmı 50 cm. kalınlıkta ve 40 cm. yüksekliğindedir. Bu yükseltinin üzeri özenle sıvanmıştır. Hücre duvarlarının üst kısmı ise 10-25 cm. kalınlığında paravana duvar şeklinde devam etmiştir.

2.2.2. Minyatür Merdiven

Sadece Höyücek Tapınak Dönemi'nde örneklenmiştir. Yukarıda bahsedilen hücre/küvet yapısının giriş aralığının soluna yerleştirilen altı basamaklı minyatür merdivenin beş basamağı günümüze ulaşmıştır (Resim 24). Son basamaktan sonra, üst kısmı dar bir platform şeklinde bırakılmıştır. Basamak yüksekliği 10 cm. derinliği ise 15 cm.'dir. Toplam yüksekliği ise 50 cm.'dir. Tüm basamak yüzeyleri özenle sıvanmıştır. Ne amaçla yapıldığı anlaşılamayan bu minyatür merdivenin basamakları, yetişkin bir insan ayağının sığacağı kadar büyük değildir. Dolayısıyla çatıya çıkmak için kullanılmış olabileceği düşünülmemektedir (Duru, Umurtak, 2005: 11).

Çizim 7: Höyücek Tapınak Dönemi Minyatür Merdiven ve Küvet/Hücre (Duru, Umurtak, 2005).

2.2.3. Kerpiç Stelli Ocaklar

Kuruçay GKÇ/6-3. tabakalarında görülen ve kerpiç stelli ocak olarak tanımlanan örnekler, tamamen Kuruçaya'a özgüdür. Bu ocaklar sadece tapınak olarak tanımlanan yapılar içerisinde değil konut olarak kullanılan yapılar içerisinde de ele geçmiştir. Tapınaklar içerisinde ele geçen örneklerin arkasında ahşap bir dikme yer almaktadır. Konut olarak kullanılan yapılar içerisinde bulunan örneklerde ise bu dikmeye rastlanılamamıştır. Bu sebeple bu taşınmazın, sadece dinsel nitelikli yapılara özgü olduğu belirtilmiştir (Duru, 1996: 22).

Çizim 8: Kuruçay GKÇ/6a Kerpiç Stelli Ocak (Duru, 1996).

Kerpiç stelli ocaklar, çeyrek daire planlı bir yalak bölümü ve kerpiç duvar yapısından oluşmaktadır. İçerisinde ateş yakılan yalak kısmının kenarları kilden yapılmış ve 5-6 cm. yükseltilerek oda tabanından ayrılmıştır. Kerpiçten örülen kısa duvarların/setellerin üzerleri ise özenle sıvanmıştır. Stellerin yükseklikleri 60-70 cm., genişlikleri 80-90 cm. ve kalınlıkları ise 18-21 cm. arasında değişmektedir. Yapıların ortalarına konumlandırılan bu ocakların, ev içi dini törenlerde de kutsal ateşin sürekli yakıldığı yerler olarak kullanılmış olabileceği belirtilmiştir (Duru, 1996: 22).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TAŞINMAZ EŞYANIN MERKEZLERE GÖRE TANITILMASI

Bu bölümde, Bademağacı, Höyücek, Kuruçay ve Hacılar yerleşmelerinin Neolitik ve Kalkolitik Çağ tabakalarında ele geçen taşınmaz eşya, söz konusu merkezlerdeki mimariye bağlı olarak sunulacaktır. Merkezler Giriş'te belirtildiği gibi güneyden kuzeye doğru bir sıra düzen içinde anlatılacaktır¹.

3.1. Bademağacı

3.1.1. Erken Neolitik I (EN I/9–5)

Bu dönem, iki ayrı derinlik açmasında -DA 1 ve DA 2- belirlenmiştir. İki açmada da döneme ait plan veren herhangi bir mimari buluntuya rastlanılamamıştır. Birikim içerisinde çeşitli çanak çömlek parçaları, yanık dal parçalarının oluşturduğu kül izleri, taban izleri ve yanık kerpiç topakları ele geçmiştir (Duru, Umurtak, 2019: 16). Bu dönem beş yapı katına ayrılmıştır: EN I/9, EN I/8, EN I/7, EN I/6 ve EN I/5.

Mimari olarak değerlendirebileceğimiz ilk kalıntı DA 1'de *terrazzo* adı verilen kireç harçla yapılmış bir taban parçasıdır. EN I/8 yapı katında bulunan *terrazzo* taban, 3.5 m. uzunluğunda ve 1 – 1.5 m. genişliğindedir. Yaklaşık 8-10 cm kalınlıktaki çakıltaşı dolgu üzerine kum ve kireç karışımı bir harç ile hazırlanmıştır. Yüzeyi özenle düzleştirilen taban oldukça serttir ve bazı yerlerinde rastlanılan kırmızı lekelerden dolayı boyalı olduğu tahmin edilmektedir. Mimarlıkla ilgili olabilecek bir diğer buluntu ise EN I/6'da ele geçen çakıltaşı döşeli dar bir yüzeydir. EN I/5 yapı katı üzerinde, 10 – 15 cm. kalınlığında yanık bir tabakaya da rastlanılmıştır. Mimari bir bağlantısı tespit edilememiş olmasında rağmen, bu tabakanın bir yerleşmeye ait olması gerektiği değerlendirilmesi yapılmıştır (Ibid., s. 17). Bu dönemde taşınmaz eşya olarak kabul edilecek bir bulguya rastlanılmamıştır.

¹ Aşağıda değinilen merkezlerin konumu, kazıların tarihçesi ve tabakalanma konusundaki bilgiler Birinci Bölüm'de verilmiştir. Bkz. 6-16.

3.1.2. Erken Neolitik II (EN II/4–1)

Erken Neolitik I döneminden sonra, Bademağacı'nda başlayan EN II dönemi, mimarlık kalıntılarının sağlam durumda ele geçmesi sebebiyle daha iyi incelenebilmiştir. Bu dönem, eskiden yeniye doğru; 4B, 4A, 4, 3A, 3, 2 ve 1 olarak yedi yapı katına ayrılmıştır.

EN II/4B: Erken Neolitik II döneminin en eski yapı evresi olan bu tabakada, sadece 1 no'lu yapı ele geçmiştir. Ölçüleri 7 x 4.5 m. olan bu yapı, taş temel kullanılmadan doğrudan kerpiçten inşa edilmiştir. Yamuk dörtgen planlı ve tek odalı olan yapının kapısının batı duvarına açıldığı anlaşılmıştır. Bir yangın sonucu yıkılmış olabileceği düşünülen yapının içerisinde ocak/fırın gibi çeşitli taşınmazlar yer almaktadır (Plan 1).

Dönemin ilk taşınmaz eşyası olan fırın, kapı girişinin tam karşısına gelen duvarın önüne yerleştirilmiştir (Resim 2). Tavanı yıkık olan dörtgen planlı fırının yan duvarları sağlam durumda ele geçmiştir (Kat. 1). Her iki yanında, ağaç dikmelerin yerleştirildiği delikler bulunmuştur. Fırının önünde, kapların konulması için yapıldığı düşünülen 30-40 cm. uzunluğunda bir taş dizisi yer almaktadır. Diğer iç mimarlık uygulamalarından olan niş, fırının sol tarafındaki duvara; ocak ise fırının sağındaki duvara bitişik şekilde yapılmıştır (Ibid., s. 17).

EN II/4A: Bu tabakada iki adet mimari yapı açığa çıkartılmıştır. 2 no'lu yapı, 6 x 5 m. ölçülerinde, dörtgen planlı ve tek odalıdır. Duvarları 30 – 40 cm. yüksekliğe kadar korunmuş olan bu yapının köşeleri yuvarlatılarak dönmektedir. Kapı batıdaki duvarına açılmıştır.

Bu döneme ait 3 numaralı yapı, 2 numaralı yapının 2 metre kuzeyine inşa edilmiştir (Resim 3). Oldukça sağlam durumda bulunan yapı hafif yamuk dikdörtgen planlıdır. Ölçüleri 6 x 4 m. olan yapıya ait duvarlar 35 x 30 cm.'lik kerpiçlerle örülmüş ve bazı duvarlar 40 cm. yüksekliğe kadar korunmuş şekilde günümüze ulaşmıştır. Tabanı bastırılmış kildendir. Köşeleri diğer yapıda olduğu gibi yuvarlatılmış ancak kapısı diğer yapının tam aksi yönüne yani doğu duvarına açılmıştır. Ana kapı olduğu

düşünülen bu kapı haricinde, yapının güney duvarının köşesine; 2 numaralı yapı ile aralarında oluşan sokağa açılan ikinci bir kapı bulunmaktadır.

Fırınlr, iki ev içerisinde de evlerin kapı girişlerinin karşısındaki duvarın önüne gelecek şekilde konumlandırılmıştır. Bunlar yalaksızdır. Bir önceki evredeki fırın planından farklı olarak, bu iki yapıda bulunanlar, at nalı şeklinde yapılmıştır. Bir diğer iç mimari uygulaması, 2 no'lu evin güney duvarının iki köşesinde platform/seki olarak kullanılan, 25 cm yüksekliğinde yükseltilmiş alanlar inşa edilmiştir (Kat. 3,4), (Ibid., s. 18)

EN II/4: Bu yapı katına ait biri sağlam diğeri ise bozuk durumda iki mimari yapı açığa çıkartılmıştır. EN II döneminin kazılan en küçük yapısı ve aynı zamanda bu yapı katının ilk yapısı olan 4 numaralı yapı, 2.90 x 2 m. ölçülerindedir. Farklı bir teknik kullanılarak inşa edilen yapının duvarları 20 – 22 cm. kalınlığındadır. Kullanılan bu teknikte duvarlar; önceden fırınlanmış kil levhaların dik bir şekilde yerleştirilerek, aralarına sürülen ince bir harç tabakasıyla yapıştırılmasıyla oluşturulmuştur. Kapısı kuzey dar duvara açılan yapının kapı eşiği, çakıl taşı döşelidir. İçinde herhangi bir taşınmaza rastlanılmamıştır.

5 no'lu yapı, çok bozuk durumda ele geçmiştir. Genel planı hakkında tam olarak bilgi sahibi olunamayan bu yapının dikdörtgen planlı olduğu düşünülmektedir (Ibid., s. 18). Yapıya ait kapının girişi, uzun duvara açılmıştır.

İlk yapı içerisinde taşınmaz eşya uygulamalarına dair herhangi bir buluntu ele geçmemiştir. Bozuk durumda olan diğer yapı içerisinde, at nalı planlı ve yalaksız bir ocak/fırın, yanında da *in situ* bir el değirmeni bulunmuştur. Diğer Erken Neolitik yapılarında gördüğümüz, fırınların kapı girişinin karşına gelen duvara konumlandırılması geleneğine 5 numaralı yapıda uyulmadığı görülmektedir. Benzer planda yapılmış olmakla birlikte fırın, bu yapıda, kapının bulunduğu duvarın güneyinde yer almaktadır.

EN II/3A: EN II/3 yapı katının 2 numaralı evinin altında ele geçen bu döneme ait tek yapı; dikdörtgen planlı ve kerpiç duvarlıdır. Ev sahiplerinin, bu evin yıkılmasının ardından fazla bir zaman geçmeden diğer evi inşa ettikleri anlaşılmıştır.

Mimari açıdan aynı dönem yapıları ile benzer özelliklere sahip olan yapının kapısı, batı duvarında yer almaktadır.

Yapının iç dekorasyonu hakkında pek fazla bilgi edinilememiştir. Sadece kapının hemen karşısında at nalı planlı fırın ele geçmiştir. Bu fırının da hemen üzerinde yer alan evin fırını ile aynı aks üzerinde yer aldığı tespit edilmiştir (Duru, Umurtak, 2019: 19).

EN II/3: Bu tabakaya ait dokuz adet yapı açığa çıkarılmıştır (Ibid., s. 19). Ele geçen bu yapıların planlarının anlaşılabilir durumda olmaları, EN II mimarlığı hakkında kapsamlı bilgiler edinmemizi sağlamıştır (Plan 2).

Bu dönem yerleşmelerinin mimari özellikleri genel hatlarıyla şu şekildedir: Hafif yamuk, dikdörtgen plana sahip olan evler; 5-6 x 3.5-4.5 m boyutlarındadır (Resim 5-13). Bir ev hariç (8 numaralı yapı) diğer tüm yapılar tek odalıdır. Taşın yapım malzemesi olarak kullanılmadığı evler; temelden itibaren düz ve *plano convex* kerpiçler kullanılarak inşa edilmiştir. Bazı duvarlarda ise uzunluğu 70-80 cm. genişliği 30-35 cm. ve kalınlığı 8-10 cm. olan yığma çamur (*pise*) tekniği kullanıldığı görülmüştür. Duvarların köşeleri bir önceki tabaka da olduğu gibi yuvarlatılarak birleştirilmiştir. Duvarların iç kısımları inşa sırasında oluşan akıntıların giderilmesi amacıyla kalın bir sıva ile kaplanmış ve sonra da badana edilmiştir. Kapılar 1 m. genişliğinde ve uzun duvarın ortalarına açılmıştır. Kapılarda ahşap kapı kanatları kullanıldığı düşünülmektedir. Ahşap yoğun olarak kullanılan bir yapı malzemesi değildir. Çatı desteği için kullanıldığını gösteren ahşap dikmelere ait delikler, bazı odaların tabanlarında ve fırınların hemen yanlarında görülmüştür. Ayrıca 1 numaralı evin kapı eşiğinde, sağlam durumda ele geçen bir ağaç gövdesi bulunmuştur (Ibid., s. 19, 20).

8 numaralı yapı, bu dönemin diğer yapılarından farklı olarak iki odalıdır (Resim 12). Dörtgen planlı ilk odanın ölçüleri 7 x 5 m. ikinci odanın ölçüleri ise 2.40 x 2.20 m.'dir. İki oda arasındaki geçiş, birinci odada yer alan ara kapı ile sağlanmaktadır. Odanın duvarları kalın bir sıva ile kaplanmış. Sıvanın bazı kısımlarında koyu kırmızı boya izleri görülmüştür. Evin ana kapısı, yine uzun duvara

açılmıştır. Evin her iki odasında da çok sayıda tüm kap, irili ufaklı taş keskiler, bir pişmiş toprak mühür, üçgen biçimli pişmiş toprak nesne, kemik kaşık ve kemer tokası ile yüzlerce boncuk tanesi gibi buluntular ele geçmiştir. Ev bir yangın sebebiyle yıkılmıştır. Evin yatak odası olduğu düşünülen küçük odasında, dört kadın, bir erkek ve beş çocuk; ana kapının hemen önünde ise bir çocuk iskeleti daha bulunmuştur (Ibid., s. 20).

Bu tabaka içerisinde açığa çıkarılan tüm yapılar konut olarak kullanılmıştır. Bu konutlar içerisinde; fırınlar, platformlar/sekiler, depolama üniteleri, ateş kutuları, değirmen taşları ve masa gibi bir eve ait olmazsa olmaz bütün taşınmaz eşya uygulamalarını görmek mümkündür (Kat. 7-16).

Fırın, her ev içinde mutlaka karşımıza çıkmaktadır. Yuvarlak, dörtgen ya da at nalı gibi farklı planlarda yapılmış olmakla beraber, bu fırınlar, diğer tabakalarda kullanılan düzende, yani kapı girişlerinin karşındaki uzun duvarların alt kısımlarına konumlandırılmıştır. Birkaç yapıda, fırının önüne gelecek şekilde ateş kutuları yerleştirilmiştir.

1 numaralı evde, bozulmamış halde ele geçen fırın, bu dönem fırınlar hakkında bilgi sahibi olmamız açısından önemlidir (Resim 5). Fırının üzeri bir basık kubbe ile örtülmüş olup ağız kısmının hemen önünde küllük yeri olarak kullanılan bir yalak yer almaktadır. Kilden yapılan yalağın kenarları hafifçe yükseltilmiştir. Fırının içerisinde, tüm halde bir çömlek *in situ* durumda ele geçmiştir (Ibid., s. 20).

8 numaralı yapının ilk odasında da çeşitli taşınmaz eşya ele geçmiştir. Dörtgen planlı fırın ana kapının hemen karşısına gelen duvara yerleştirilmiştir. Oda içerisinde bir masa, 40 cm. yüksekliğinde bir platform/seki ve kil levhalardan yapılmış bir depolama ünitesi yer almaktadır.

Bu tabakada, depolama birimlerinin organizasyonunun yerleşme düzeni ve planına yansımaları açısından iki önemli durum mevcuttur: Bunlardan ilki, depolama amacıyla kullanılan kutuların ev içi kullanımlarının yanı sıra ev dışında yer alan bağımsız alanlara da yerleştirme uygulamasıdır. Mekan içinde kullanılan depolama birimlerinin kişiye özel olduğu düşünülürse; bu planlama ile depolama ünitelerinin

mekân dışında, daha fazla kullanıcıya hizmet vermesi amaçlandığı düşünülebilir. Kilden bir yükselti üzerinde yer alan kutular, kil levhalardan oluşmaktadır. İkinci durum ise 2 ve 3 numaralı evler arasındaki uygulamadır. Bu iki ev arasında yer alan aralığın, kavisli bir duvar ile kapatılarak iki evin de ortak kullanımına uygun bir alan oluşturulmuştur. İçerisinde yanık levhalar, kerpiç kırıkları ve molozlar bulunan bu alanın bir depolama alanı olarak düzenlendiği düşünülmektedir (Duru, Umurtak, 2019: 21).

Altı ayrı kutu şeklinde tasarlanan ve günümüze beş bölmesi sağlam durumda ele geçmiş olan depolama ünitesi, 1. ve 3. numaralı evlerin arasında bulunan boş alana yerleştirilmiştir (Kat. 7). Her bir bölmesi kilden yapılan ve kare şeklinde biçimlendirildikten sonra fırınlanıp kullanıma hazır hale getirilen dört ayrı levhanın yan yana eklenmesiyle oluşturulmuştur (Resim 16). İç kısmında parçaların birbirine yapışması amacıyla çamur kullanılmıştır. Bazı parçaların kenarlarında yer alan ip delikleri, levhaları birbirine bağlanmak amacıyla kullanılmıştır. Üzerinin kapalı olması gerektiği düşünülen siloya ait, kapak olarak kullanılabilecek herhangi bir parça bulunamamıştır. İçlerinde depolanan ürünlere ait bir kanıt da saptanamayan bu silonun iki kutusu içerisinde biri sağlam durumda olarak iki kap ele geçmiştir (Duru, 1998: 716). 7 numaralı evin batısında, yine benzer teknikle yapılmış ve dört bölmeden oluşan bir depolama ünitesine ait kalıntılar da ele geçmiştir.

EN II/2: Bu tabaka ait altı adet yapı açığa çıkarılmıştır; bunlardan ikisi tamamen diğerleri ise kısmen tahrip olmuş durumdadır (Duru, Umurtak, 2019: 21). Dikdörtgen planlı 2 no'lu yapının uzunluğu 6 m. civarındadır. 45-50 cm kalınlığa sahip kerpiç duvarlı evin kapısı batı uzun duvarın ortalarına açılmış, fırın ise kapının güneybatı köşesine alınmıştır.

EN II'nin erken yerleşmeleriyle benzer özellikler taşıyan 6 no'lu ev, tek odalı ve dikdörtgen planlıdır. Duvarları 40 cm yüksekliğe kadar sağlam durumda ele geçen evin kapısı, güney uzun duvarın biraz doğu köşesine açılmıştır. Kapının karşısına gelen duvarın dibinde ise yine at nalı planlı bir ocak yer almaktadır. Tabanı bastırılmış kil sıvalıdır. Evin içerisinde ezgi taşı, havan ve havan eli gibi çeşitli mutfak gereçleri bulunmuştur (Resim 13).

Açmanın orta kesimlerinde birbirine bitişik halde yer alan 2, 4 ve 5 no'lu yapıların ortak işlevleri tam olarak öğrenilememiştir. Höyükte daha önce karşılaşılmayan bu tarz bir yapılaşmanın içerisinde yer alan bu üç evin birbirleriyle ilişkili olduğu: 3 no'lu evin konut, ortada yer alan 4 no'lu yapının depo odası ve güneydeki mekânın da işlik olarak kullanıldığı düşünülmektedir (Ibid., s. 22).

Konut olarak tanımlanan 3 no'lu yapının kapısı güney uzun duvara açılmıştır. EN II/3 yapılarında görülen sürgülü kapı sistemi burada da kullanılmıştır. Evin doğu duvarının ortalarına ikinci bir kapı daha yer almaktadır. Bu kapıdan da evin doğu kenarına eklenmiş olan dar bir bölüme geçiş sağlanmaktadır (Resim 14).

Depo odası olduğu düşünülen 4 no'lu yapı, içerisinde erzak ve eşya saklanması amacıyla kullanılan 12 adet kutu ele geçmiştir (Resim 17). Ölçüleri birbirinden farklı olan bu kutular, önceden pişirilen kil levhaların birbirlerine bağlanarak oluşturulmuştur. Bu kutulara tahıl doldurmak ya da tahıl çıkarmak için öndekilerin içine girmek gerektiği, dolayısıyla arkadaki kutulara ulaşmanın çok zor olduğunu belirtmek gerekir. 3 ve 4 numaralı yapıların doğu dış duvarlarının dibinde, 6 kutudan oluşan ve yan yana sıralanmış bir depolama ünitesi daha bulunmuştur (Umurtak, 2007: 3). Bu kutuların mevcut mekanların dışına mı yoksa bu yapılara bitişik başka bir mekânın içine mi yapılmış olduğu tam olarak tespit edilememiştir. Herhangi bir yapı izi bulunamamış olmakla birlikte kapalı bir mekânın içinde olması gerektiği belirtilmiştir (Duru, Umurtak, 2019: 22). Her iki depolama biriminin de yapım teknikleri, bir önceki tabakada ele geçen depolama tesisleri ile benzer niteliktedir (Kat. 18).

Depo odasından 3 no'lu yapıya geçişi sağlayan kapı ile aynı hizanın karşı duvarında yer alan bir kapı ile 5 no'lu yapıya geçiş sağlanmaktadır. Oda içerisinde ele geçen ocak yerleri, taşınmaz kutular ve el değirmeni altlıkları bu odanın bir işlik yeri olarak kullanıldığını göstermektedir. Tabanı açılanmış olan işlik yerinde, *in-situ* halde çok sayıda tüm kapacak, taş aletler ve birçok sapan tanesi ele geçmiştir. Döneme ait önemli bir buluntu olan tam plastik bir insan ayağı modeli yine taban üzerinde *in-situ* halde bulunmuştur (Ibid., s. 22).

EN II/1: Bu tabakaya ait mimarlık kalıntıları; bazı taş temeller, ateş yakma yerleri ve kerpiç yığınları şeklindedir. Çok bozuk durumda ele geçen bu malzemelere ait olan yapıların planlarının nasıl olduğu konusunda herhangi bir yorum yapılamamıştır. Dolayısıyla taşınmaz eşya ele geçmemiştir.

3.1.3. Geç Neolitik (GN)

Bademağacı'nda Geç Neolitik Çağ iki tabaka halinde incelenmiştir (Plan 4). Döneme ait mimari buluntuların azlığı sebebiyle, edinilen bilgiler de aynı oranda kısıtlı kalmıştır (Resim 18).

GN/2: Bu yapı katında açığa çıkarılan sınırlı mimari buluntular arasında, sağlam durumda bir yapı ve bu yapıya bir köşesinden birleşen bağımsız bir duvar ile çok bozuk durumda ele geçen, planları belirsiz yapılara ait kalıntılar yer almaktadır.

Üç duvarı sağlam durumda, güney duvarı büyük oranda bozulmuş şekilde günümüze kadar ulaşan dönemin tek iyi durumdaki yapısının ölçüleri 7.60 x 4 m.'dir. Temel kalınlığı 75-85 cm.'dir ve tek sıra taşlardan oluşmaktadır. Yapıya girişin, yıkık durumda ele geçen güney duvarına açılan bir kapıdan sağlandığı düşünülmektedir. Odanın kuzey duvarının ortalarında, dışta 90 cm genişliğe sahip bir niş yer almaktadır (Ibid., s. 24). Niş ile oda arasında tek sıra taş dizisi bulunmuştur. Nişin odaya bakan iç kısmında bir ocak/fırın yer almaktadır.

GN/1: Bu yapı katına ait mimari buluntular, sadece bir büyük oda ve odanın kuzey duvarına yapışık halde yer alan, içerisinde birbirine paralel duvarlar bulunan ikinci bir yapıdır. Büyük oda, dikdörtgen plana sahiptir ve ölçüleri, 7.10 x 5.20 m.'dir. Kuzeydoğu köşesi yıkık olan odaya giriş batı duvarına açılan bir kapıdan sağlanmaktadır. Kapı eşiğine bir sıra taş dizilidir.

Büyük oranda tahrip olmuş diğer mekânın içinde, 50 – 60 cm. kalınlığında birbirine paralel üç duvar dizisi yer almaktadır. Planı tam olarak belli olmayan bu yapının, diğer yapıdan farklı bir zamanda yapıldığı duvar örme tekniklerinden anlaşılmaktadır.

3.1.4. Erken Kalkolitik (EK)

Bademağacı'nda Erken Kalkolitik Çağ'a ait herhangi bir mimari buluntu elde edilememiştir. Geç Neolitik Dönem'e tarihlenen karışık birikim içerisinde, Erken Kalkolitik Çağ'a özgü bazı boyalı çanak çömlek parçaları ele geçmiştir. Sınırlı sayıda ele geçen bu parçalar höyüğün, en azından bazı kesimlerinde, bu dönemde de yerleşim gördüğünün kanıtları olarak değerlendirilmiştir (Ibid., s. 25).

3.2. Höyücek

3.2.1. Erken Yerleşmeler Dönemi (EYD/III–II–I)

Ana toprak üzerine 4 m.'lik birikim oluşturan ve Erken Neolitik Çağ'a tarihlenen bu dönemde, mimarlık uygulamalarına ait herhangi bir buluntu ele geçmemiştir. Yerleşim üzerinde yanık izleri, ateş yakılmış küçük alanlar ve yatay kül izleri bulunmuştur. Herhangi bir mimari kalıntı ele geçmemesine rağmen, burada uzun süren bir yerleşim olduğu düşünülmektedir. Muhtemelen taş ve kerpiç kullanılmadan, hafif ahşap malzemelerden yapılmış kulübelere yaşanılmış olmalıdır. Kazı alanının boyutlarının da küçük olması sebebiyle, bu tür yapılara ait olabilecek dal, saz ve sıvama çamur parçalarına rastlanamamıştır (Duru, Umurtak, 2005: 7).

Döneme ait buluntular çanak çömlek parçaları ve hayvan kemikleri şeklindedir. Elde edilen çanak çömleğin belli bir beceri seviyesine sahip kişiler tarafından yapıldığı, dolayısıyla bu dönemde yaşayanların, keramik üretimi konusunda tecrübe sahibi oldukları düşünülmektedir (Ibid., s. 156). Dönem boyunca çanak çömlek üzerinde çok büyük bir değişiklik gözlenmemekle birlikte; bu parçaların sınıflandırılması için, ele geçtiği derinliğe bağlı olarak dönem, EYD III – II – I olarak üç evreye ayrılmıştır.

Dönem insanların, yiyecek ihtiyacını ağırlıklı olarak avcılık ile sağladığı, az da olsa besin üretimi bildiği ve koyun, keçi, sığır gibi hayvanları da evcilleştirdiği saptanmıştır. Uzun bir dönem iskan gören bu tabakalarda mutlaka kullanılmış olması gereken taşınmaz eşya uygulamalarına ait kanıtlar da bulunamamıştır.

3.2.2. Tapınak Dönemi (TD)

Höyücek'te Erken Neolitik Çağ'a tarihlenen bir diğer tabaka olan Tapınak Dönemi, mimarlık konusunda en bol buluntu veren dönemdir (Plan 5). Doğu batı yönünde 45 x 25 m.'lik bir alanda kazılan yerleşmede, birbiri ile yapışık veya organik şekilde birbirine bağlı beş yapı açığa çıkarılmıştır. Bu yapılardan 1 ve 2 numaralı olanların diğerlerinden daha eski olduğu düşünülmektedir. Bu iki yapının, bir süre 3, 4 ve 5 numaralı yapılarla birlikte yaşadığı ve diğerlerinden daha önce yıkılıp terk edildiği anlaşılmıştır. Bu dönemin en az iki evrelili olduğu düşünülmektedir. Eski döneme ait mimarlık kalıntılarının çok belirgin şekilde izlenememiştir. Ağırlıklı olarak geç döneme ait buluntular açığa çıkarılmıştır. Bu iki evrelili yapılar arasında mimari açıdan pek bir değişimin olmadığı belirtilmiştir (Ibid., s. 8).

Ele geçen yapıların duvarları en alt sıradan itibaren kerpiçle örülmüştür. Kullanılan kerpiçlerin biçimleri çoğunlukla dikdörtgen prizması şeklindedir; bununla birlikte bazı duvarlarda *plano convex* adı verilen kaplumbağa sırtı şeklinde kerpiçler de kullanılmıştır. Ele geçen *plano convex* kerpiçleri, yapım tekniği açısından, bir kısmı yuvarlak veya hafif oval tabanlı; diğer bir kısmı da uzun, oval tabanlı olmak üzere ikiye ayırmak mümkündür. Höyücek TD yapılarında taş sık kullanılan bir malzeme değildir. Sadece 5 numaralı yapının güney duvarına paralel olarak yapılmış bir duvarın temelinde taş rastlanılmıştır.

Duvar kalınlıkları yapılara göre değişiklik göstermektedir. Bazı yapıların bölme duvarları incedir ve bazılarında ise bu bölme duvarlar, paravana tekniğiyle yapılmıştır. Duvarların yerleşim içine bakan kısımları ve odaların tabanları genellikle sıvalıdır ve bu sıvaların kalınlığı bazen 3 cm.'yi bulmaktadır.

Önemli yapı malzemelerinden olan ağacın bu dönemde, çatıya destek vermek amacıyla kullanıldığı, bazı yapıların tabanlarında ve duvarlarda yer alan izlerden ve kömürleşmiş kalıntılardan anlaşılmaktadır. Ancak bazı evlerin iç duvarlarının yapımında, yukarıda bahsedilen paravana tekniği kullanıldığı görülmüştür. Bu teknikte duvarlar; dalların perde şeklinde dizildikten sonra, her iki tarafının kil ile doldurularak oluşturulmaktadır.

Tapınak Dönemi'nde saptanan yapıların plan özellikleri, genel itibariyle gayet iyi anlaşılmıştır. Yalnızca 1 ve 2 numaralı yapıların yıkık durumda olması sebebiyle duvarları izlenememiş ve planları tam olarak öğrenilememiştir.

1 no'lu yapının tabanı bastırılmış topraktır (Resim 19). Yapıya giriş, güney duvara açılan 1.20 m. uzunluğunda bir kapıdan sağlanmaktadır. Bu kapının doğu kenarının dış kısmı kalınlaştırılarak bir girinti oluşturulmuştur. Yapıya ait kuzey duvarı bulunamamıştır. Duvarın olması gerektiği yerde, dörtgen planlı bir fırın yer almaktadır. Bu fırının yapının içinde mi yoksa dışında mı yer aldığı konusu tam olarak anlaşılamamış ancak açık alanda olması pek mümkün görünmediğinden, yapının içinde olması gerektiği daha büyük bir ihtimal olarak düşünülmüştür (Ibid., s. 9).

Fırın kapı eşiği düzleminden 60 cm yukarıda yer almaktadır (Resim 29). Taban ölçüsü 95 cm., kenar uzunlukları 75 cm. ve yüksekliği ise 65 cm.'dir. Önünde yarım daire şeklinde yükseltilmiş kenarlı bir yalak bulunmaktadır. Ön cephesinin kenarları dışarıya çıkıntı verecek şekilde düzenlenmiş ve bu cephe özenle sıvanmıştır. Fırın ve yalağın tabanı çakıl taşı döşelidir. Ağız kısmı ve kenarları sağlam durumda ele geçen fırının yalnızca üst kısmı çökmüştür (Kat. 21).

Bu fırının hemen bitişiğinde, kenar yükseklikleri 25-30 cm. olan küçük boy bir depolama kutusu ele geçmiştir. Kutunun bazı kenarları sadece kilden; bazıları ise ortalarına yerleştirilen kamışların etrafını kille sıvayarak elde edilen levhalardan yapılmıştır. Dikdörtgen prizması şeklinde yapılan kutunun kapak ve kenarların kalınlığı 3-4 cm.'dir.

2. yapının duvarları da 1. yapıda olduğu gibi tam olarak ele geçmemiştir. Kuzey duvarı eksik olan yapıya ait diğer duvarlar da en alt kerpiç sırasına kadar yıkık durumdadır. Yapıdaki duvar eksikliği, akıllara buranın bir açık alan ya da işlik amacıyla kullanılmış olabileceği ihtimalini getirir de höyüğün kuzeye doğu olan eğimi, buradaki duvarın yamaçtan kaymış olması ihtimalinin daha doğru olduğunu düşündürmektedir (Ibid., s. 9).

Nispeten sağlam durumda açığa çıkarılan güney duvarının ortasında, önünde geniş bir yalağı bulunan bir ocak yer almaktadır (Kat. 23). Bu ocak, Tapınak

Dönemi'nin en gösterişli ve büyük ocağıdır. 2 ve 4 numaralı yapıların ortak duvarının kuzeyine, bir kısmı duvar içine geçmiş şekilde yapılmıştır. Üzeri kapalı ya da açık olarak mı kullanıldığı hakkında bir yorum yapılamamıştır. Dörtgen plana sahip ocağın kenarları yükseltilmiş ve yuvarlatılmıştır. Farklı amaçlar içinde kullanıldığı düşünülen bu ocağın, sıradan bir taşınmaz olmadığı belirtilmiştir (Ibid., s. 14).

Tapınak Dönemi'nin 3 numaralı yapısı hem duvarları hem de içindeki taşınmaz eşyalarıyla günümüze çok sağlam durumda ulaşmıştır (Resim 20). 8,50 x 5.10 m. ölçülerine sahip olan bu yapıya ait hiçbir duvar aynı kalınlıkta değildir. Bu durum özellikle doğu ve güney duvarlarında net bir şekilde görülebilmektedir. Bu duvarlar, dönem standardı olan kalın kerpiçten yapılan duvarlardan ziyade, bir paravana görünümündedir. Dış yüzleri tam olarak bulunamayan duvarların iç yüzlerine çeşitli niş ve girintiler yapılmıştır.

Dört duvarında da bir kapı bulunan 3 numaralı yapının asıl giriş kapısı, 1.15 m'lik uzunluğa sahip güney duvarına açılmış olandır. Her iki tarafından yapılan eklerle kalınlaştırılan bu kapı aralığının eşiğine ağaç bir hatıl yerleştirilmiştir. Bu yapılan eklemeler kapının, sürgülü bir sistemle açılıp kapanabildiğini akla getirmektedir. Ancak girintiler içerisinde elde edilen *in-situ* buluntular bu ihtimali ortadan kaldırmıştır. Diğer duvarlara açılan kapılar ise farklı işlevlere sahiptir. Doğru duvarının kuzey köşesindeki kapı ile 4. yapıya geçişi sağlanmaktadır. Kuzey duvarında yer alan dar kapı ise kuzeydeki boş alana çıkmaktadır. Batı duvarında bulunan aralığın da işlik kısmına geçişi sağlamak amacıyla açılmış olduğu düşünülmektedir (Ibid., s. 10).

Bu yapının içinde, ana kapı hizasının karşı duvarına inşa edilmiş dörtgen plana sahip büyük ve gösterişli bir fırın yer almaktadır (Resim 30). Dörtgen planlı fırının önünde yine dörtgen planda yapılmış ve kenarları hafifçe yükseltilmiş bir kül yalağı bulunmaktadır. Büyük oranda sağlam durumda ele geçen fırının duvarları 47 cm. yüksekliğinde kesilmektedir (Kat. 22). Dolayısıyla üst kısmının düz olduğu tahmin edilmektedir. Fırının üç köşesine tavana kadar yükselen ahşap dikmeler yerleştirilmiştir (Ibid., s. 15). Yapı içerisinde ele geçen diğer buluntular; birkaç kutu, beş adet mermer çanak, içleri tahıllarla dolu iki kutu ve bir de ateş yakma yeri şeklindedir.

3. evin batısında bulunan ve işlik yeri olarak düşünülen alanda, yaklaşık 40-45 cm. uzunluğunda üzeri özenle sıvanmış üç kısa duvar parçası bulunmuştur (Resim 21). Bu duvarların tezgâh olarak kullanılmış olabileceği düşünülmektedir (Kat. 31). İşlik tabanının bazı yerleri kerpiç plakalarla, bazı yerleri de sert kireçli bir tabaka ile kaplıdır. İşlik yerinde çok miktarda kil levhalardan yapılan kutular bulunmuştur. Pişmiş topraktan dört ayaklı bir masa, mermer çanaklar, pişmiş toprak bir askos ve mermerden yapılmış hayvan başlı iki kepçe buraya ait diğer buluntulardandır (Ibid., s. 10-11). İşlik alanının üzerinin kapalı olup olmadığını belirleyecek kanıtlar ele geçmemiştir. Ancak içerisinde bulunan eşya göz önüne alındığında, bunları korumak amacıyla en azından üzerinin, hafif ahşap malzemeden yapılmış bir çatı ile örtülmüş olabileceği düşünülmektedir.

4 numaralı yapının ölçüleri 7.20 x 4.50 m.'dir ve 2, 3, ve 5 numaralı yapıların arasında yer almaktadır. Tabanı bastırılmış kilden olan yapının doğu duvarı, normal ve kaplumbağa sırtı kerpiçlerden, belli bir düzene sahip olmaksızın örülmüştür. Bu duvar bağımsız olarak inşa edilmiş ve bitişiğinde bulunan evin batı duvarına yaslanmıştır (Ibid., s. 11). Güney duvarı bulunamadığından, yapının planı ile ilgili tam bir yorum yapılamamıştır. Ancak yapının, genel itibarıyla günümüze kadar oldukça sağlam durumda gelmesi, bu yapının iç dekorasyonu hakkında ayrıntılı bilgiler edinilmesini sağlamıştır (Resim 22).

4 numaralı yapıya ait tek giriş, batı duvarına açılan bir kapıdan sağlanmaktadır. Aynı zamanda bu kapıdan, yapının hemen bitişiğinde yer alan 3 numaralı yapıya geçilmektedir. Oda, dönem için alışılabilir bir uygulama olan paravana tekniği kullanılarak yapılan duvar ile bölünmüş ve odanın kuzeydoğu köşesinde, dinsel işlevi olan taşınmaz olarak değerlendirilen, küvet şeklinde dar bir hücre oluşturulmuştur. Kapısı oda içerisine açılan duvarların üzeri özenle sıvalıdır. En alttan 50 cm. kalınlığında başlayan ve incelerek devam eden bu duvarlar yıkık durumda olduğundan, yüksekliği tam olarak öğrenilememiştir (Resim 23).

Hücrenin içerisinde, kuzey duvarına bitişik yerleştirilmiş 15 cm. uzunluğunda bir ağaç dikme bulunmaktadır. Hücreye giriş için açılan aralığın hemen solunda ise dinsel işlevi olan bir diğer taşınmaz, beş basamaklı minyatür bir merdiven

bulunmaktadır. Merdivenin, normalde altı basamaklı olduğu ancak son basamağın ardından dar bir platformun kaldığı anlaşılmıştır. Yüzeyleri itina ile sıvalı olan basamakların yüksekliği 10 cm., derinliği ise 15 cm.'dir. Oda zemininden 50 cm. kadar yükselen bu merdivenin kült amaçlar için kullanıldığı düşünülmektedir (Ibid., s. 13). Oda içerisinde çeşitli hayvanlara ait kemiklerin yanı sıra depolama üniteleri, payanda/konsol, platform/seki ve ambar gibi taşınmaz eşya da ele geçmiştir (Kat. 26-30).

Bu döneme ait en büyük yapı olan 5 numaralı binanın dıştan dışa ölçüleri 11.5 x 8.50 m.'dir (Resim 25). Başlangıçta tek odalı olarak yapıldığı düşünülen bu bina, içerisine, dış duvarlara nazaran daha ince bir bölme duvarı inşa edilerek sonradan iki odalı hale getirilmiştir (Ibid., s. 13). Bu dönemin diğer yapılarında da görülen normal ve kaplumbağa sırtı kerpiçlerin karışık şekilde kullanımı, bu yapının duvarlarında da karşımıza çıkmaktadır. Bu yapıya ait güney, batı ve doğu duvarlarında kullanılan kerpiç, yaşanan büyük bir yangınla pişirerek daha sağlam bir hale gelmiş ve bu duvarlardan bazıları 2 m. uzunluğunda günümüze kadar korunmuş vaziyette bulunmuştur. Bu sağlam duvarlarda herhangi bir kapı aralığına rastlanılamamıştır. Muhtemel bir kapının, diğer duvarlara kıyasla daha kötü durumda ele geçmiş olan doğu duvarına açılmış olabileceği düşünülmektedir.

5 numaralı yapının büyük odasının tabanı sert ve kalın kil ile sıvanmıştır. Kare planlı odanın ortasında, ağaç dikmeleri desteklediği düşünülen birkaç yassı taş ele geçmiştir. Daha küçük olan odanın tabanı, farklı zamanlarda yükseltilmiş ve bazı kısımlara çakıl taşı döşenmiştir. Oda içerisinde iki ayrı yerde, ağaç dikmelerin yerleştirildiği yuvarlak boşluklar ve basit planlı bir ocak bulunmuştur (Resim 25).

Tapınak Dönemi'nin diğer mimari kalıntıları, tam olarak plan vermeyen duvarlardan ibarettir. Bu duvarlardan bazılarının küçük bir oda oluşturacak şekilde dik açılı köşe yaptıkları görülmüştür. Kalıntıların olduğu bu kısımda, daha önceleri odacıkların olduğu ve bunların zamanla yamaç eğiminden kayarak yıkıldıkları düşünülmektedir (Ibid., s. 14).

3.2.3. Kutsal Alanlar Dönemi (KAD)

Höücek'te mimari buluntu veren en son dönem Kutsal Alanlar Dönemi (KAD)'dir. Bu döneme ait mimari kalıntılar, günümüze kadar bozulmadan kalmış beş adet duvar parçası şeklindedir. Kalınlıkları 35-40 cm. olan bu duvarlar, taş temel kullanılmadan, 30-35 x 25-30 x 10-12 cm. ölçülerinde, ince dikdörtgen prizması kerpiçlerden birbirlerine paralel olarak örölmüşlerdir. Kullanılan bu kerpiçlerin her birinin boyutları diğerlerinden farklıdır. Kuzey-güney doğrultuda inşa edilen bu duvarlar Tapınak Dönemi'ne ait binaların kuzeyindeki boş alanda ele geçmiştir. Açığa çıkarılan duvarların oluşturdukları yapıların planları hakkında herhangi bir bilgi edinilememiştir (Ibid., s. 19).

Döneme adını veren kutsal alanlar üç tanedir. Bu kutsal alanlar herhangi bir mimari yapı ifade etmemesine rağmen, günlük ihtiyaçlar dışındaki pek çok buluntunun bu alanlarda ele geçmiş olması sebebiyle bu şekilde isimlendirilmiştir (Ibid., s. 22). Ele geçen bulgular arasında taşınmaz eşya örnekleri bulunmamaktadır.

3.3. Kuruçay

3.3.1. Erken Neolitik (EN/13–12)

EN/13: Herhangi bir taban veya temel kalıntısına rastlanılamayan 13. yapı katında, çakıl taşı birikimin yanında buluntu olarak değerlendirilebilecek çömlek parçaları ele geçmiştir (Plan 6).

EN/12: Kuruçay'ın ilk mimari kalıntılarını içeren 12. yapı katı, kendi içerisinde alt ve üst olmak üzere iki ayrı evrede incelenmiştir. 12 alt evresinde 1 ve 2 no'lu evler 12 üst evresinde ise 3 no'lu ev olmak üzere bu tabakada üç yapı saptanmıştır.

12 alt evresinde yer alan ve höyükteki en eski ev olan 1. ev, kuzey duvarı hariç diğer üç duvarı sağlam durumda ele geçmiştir. Yamuk dikdörtgen plana sahip olan evin duvarlarının yapımında kullanılan taşlar, her duvarda farklı tiplere ve büyüklüklere sahiptir. Uzunluğu 8.50 m. olan 1. evin genişliği güneyde 4. 50 m.

kuzeyde ise 5.30 m.'dir. Tabanında çakıl taşları kullanılarak yapılmış bir döşeme bulunmuştur ancak herhangi bir sıva kalıntısına rastlanılmamıştır.

1. eve daha sonra eklenen 2. yapı, ilk evin doğu duvarına bitişik halde bulunmuştur. İlk evden biraz daha yükseğe inşa edilen bu yapı ile 1. ev arasında yaklaşık 20 – 30 cm.lik bir temel farkı oluşmuştur. Birkaç kez yükseltildiği anlaşılan evin tabanı bastırılmış kildendir. İlk evde kapının yeri tespit edilememiş olmakla birlikte bu evde giriş, batı duvarından açılan bir kapı yeri ile sağlanmaktadır. Kapı girişi için taş temel sırası boş bırakılmış ve bu boşluğa çakıl taşı döşenmiştir. İlk evin doğu duvarı ile ikinci evin batı duvarı birbirine yapışık halde olduğundan, iki ev arasında geçiş sağlamak amacıyla 1. evin duvarına da bir aralık açılmış olabileceği düşünülmektedir. Bu iki evin uzun bir süre boyunca birlikte kullanıldığı belirtilmiştir.

2. yapı içerisinde ele geçen bir ocak at nalı plana sahip olup, kenarları düzensiz taşlarla çevrilidir (Kat. 32). Odanın ortasına yakın bir yere konumlandırılan bu ocağın yakınında bir de ateş yakma yeri yer almaktadır. Bunların yanı sıra her iki evde de çok sayıda ezgi taşı ve el değirmeni parçaları bulunmuştur (Duru, 1994: 9-10) (Plan 7).

12 üst evresinde ilk iki yapının güneyine inşa edilen 3. ev oldukça yıkık durumda ele geçmiştir ve diğer yapılara kıyasla daha özensiz yapılmıştır. Kapısı kuzeydoğu köşede olan odanın ölçüleri 6.20 x 4.20 m.dir. Bu evreye ait bir diğer yapı ise 7.80 m. uzunluğunda bir duvardan ibarettir. Herhangi bir başka duvar ile birleşimi saptanamayan 90 cm. kalınlığındaki duvar düzenli bir biçimde kesilmektedir.

3.3.2. Geç Neolitik (GN/11)

GN/11: Geç Neolitik Çağ'a ait tabakalar 11 alt ve 11 üst olarak iki evre halinde incelenmiştir. Bir önceki dönem olan Erken Neolitik Çağ yerleşmelerinin terkedilmesinden bir süre sonra başlayan Geç Neolitik Çağ'da yerleşimin batıya doğru kaydığı görülmektedir.

11 alt evresine ait buluntular sadece bozuk temel taşları ve birkaç ezgi taşıdır. Mimari konusunda herhangi bir fikir vermeyen bu taş temellerin, daha sonraki yapılarda kullanılmak üzere söküldüğü düşünülmektedir.

11 üst evrede, yerleşmeyi çevrelediği anlaşılan bir surun 26 m.'lik bölümü açığa çıkarılmıştır. Surun temelleri 1.10 m. ile 1.20 m. kalınlığında orta boy taşlardan oluşmaktadır. Sur duvarının güneye bakan tarafına, duvar hizasından 3.50 m. ileri çıkartılarak inşa edilen yarım daire planlı iki kule yer almaktadır. Kulelerin ortası ile duvar ile aynı hizaya gelecek şekilde birer açıklık bırakılmıştır. Biri sağlam diğeri ise diğeri bozuk halde ele geçen kulelerin içerisinde herhangi bir buluntuya rastlanılmamıştır. Sadece doğu kulesinin tabanının altında bir gömü bulunmuştur. Bu sura 4 m. uzaklıkta, sura paralel inşa edilen 5 m. uzunluğunda bir duvar daha yer almaktadır. Bu duvar üzerinde de yarım daire şeklinde yapılmış kulelerin mevcut olduğuna dair kanıtlar mevcuttur. Paralel duvarlar arası kısmen bir ara duvar ile kapatılarak bir geçit oluşturulmuştur. Ana giriş olduğu düşünülen bu geçidin önü çakıl taşlarıyla döşenmiştir.

Surun kuzeyinde, yerleşim yerlerinin bulunması gereken yerde sadece bazı duvar parçaları ele geçmiştir. Bu yapıların bulunamamasının sebebinin, Höyüğün kuzeyinde bulunan Bağderesi'nde yaşanan bir sel olduğu düşünülmektedir (Ibid., s. 11-12). Bu tabaka içerisinde herhangi bir taşınmaz eşya uygulamasına rastlanılmamıştır.

3.3.3. Erken Kalkolitik (EK/10–7)

Kuruçay'da Erken Kalkolitik Çağ'a ait 10-9, 8 ve 7 olmak üzere dört yapı katı saptanmıştır. Bir önceki tabakanın yıkılmasının ardından başlayan bu yeni dönemde yerleşim biraz daha güneye doğru ilerleyerek devam etmektedir (Ibid., s. 11).

Erken Kalkolitik Çağ'a tarihlenen tabakalar içerisinde ele geçen yapıların hiçbirinde taşınmaz eşya uygulamalarına rastlanılamamıştır. Dolayısıyla, açığa çıkarılan evlerin planları ve yapım teknikleri gibi genel mimari özelliklerini oldukça iyi bilmemize rağmen, iç tasarımları hakkında bir yorum yapamıyoruz.

3.3.4. Geç Kalkolitik (GK/6–3)

Kuruçay'ın Erken Kalkolitik Çağ'a ait tabakalarının büyük bir yangın ile sona ermesinin ardından, bölgeye gelen ve bir önceki kültürden tamamen farklı yeni

yerleşimcilerin oluşturdukları birikim, 6 yapı katı halinde incelenmiştir. Geç Kalkolitik Çağ'a tarihlenen bu tabakalar, bazıları kendi içlerinde alt evrelere ayrılmakla birlikte, en eskiden yeniye doğru; 6A, 6, 5, 4, 3A ve 3 şeklindedir (Plan 8-15).

GN/6A: Dönem hakkında en kapsamlı bilgilerin olduğu tabaka olan 6A, kendi içerisinde 6A1 ve 6A2 olmak üzere ikiye ayrılmıştır. Bu ayrıma ek olarak mimari üzerinde yapılan değişimlerin daha detaylı olarak incelenebilmesi adına 6A2 tabakası, erken ve geç olmak üzere alt evrelere ayrılmıştır (Duru, 1996: 5-12).

Yaklaşık 2000 m²'lik bir alana yayılan 6A2 tabakası, genel itibariyle oldukça anlaşılır bir durumda günümüze ulaşmıştır. Gelişmiş bir kasaba görünümünde olan yerleşme; kapılar, avlular, sokaklar ve yapılardan oluşmaktadır.

Yerleşmede bağımsız bir sur sistemi, kule, bastion ve burç bulunmamaktadır. Alanın savunması, yerleşmenin sınırlarında yer alan yapıların dışa bakan duvarları ile sağlanmaktadır. 10, 16, 18 ve 20 numaralı yapılar, arazi üzerine, girinti ve çıkıntı oluşturacak şekilde yerleştirilmiş, bu şekilde, yerleşim dışından bakıldığında, yapılara testere dişi şeklinde bir form verilmiştir. Doğrudan savunma görevi üstlenen bu yapılar haricinde, 10, 11, 12 ve 20 numaralı yapılar da yine savunma amacıyla kendi aralarında boşluklar kalacak şekilde inşa edilmiş ve bu boşluklar da duvar örülerek kapatılmıştır. Savunulması ayrıca önemli olan bazı bölümlerde farklı uygulamalar görülmektedir. Örneğin, 20 numaralı yapının dış duvarı, bir duvar daha örülerek sağlamlaştırılmıştır. Batı kapısının yanında yer alan dış duvar da sandık duvar sistemiyle kalınlaştırılarak daha sağlam bir hale getirilmiştir.

Yerleşmenin güneybatı ucunda bulunan 21 numaralı yapı savunma ile doğrudan ilgili olduğu düşünülen tek yapıdır. 1.30 x 2.50 m. boyutlarında ve iki odacıktan oluşan bu yapı kazemat olarak tanımlanmıştır.

Yerleşmeye girişler; Batı Kapısı, Kuzey Kapısı ve Doğu kapısı olmak üzere üç yerden sağlanmaktadır; Batı Kapısı, kentin ana giriş kapısıdır. Bu kapı ile dışarıdan 7.50 x 7.50 m.'lik A avlusuna geçilmektedir. Yaklaşık 1.40 m. genişliğe ve 1.60 m.

uzunluğa sahip girişin her iki yanında bulunan duvarlar, bir duvar daha eklenerek kalınlaştırılmıştır (Ibid., s. 9).

Kuzey Kapısı, yerleşmenin kuzeybatı köşesinde yer almaktadır. Basit bir aralık görünümde olan bu kapı, 2.50 m. genişliğinde ve 2 m. uzunluğundadır. B avlusuna geçiş sağlanan bu girişin hafif ahşap bir kapı ile kapatıldığı düşünülmektedir. Kapı girişinin iç kısmında küçük bir hücre bulunmaktadır. Bu kapının, dik bir yokuş ile ulaşılabilen bir konumda olması ve yokuşun hemen dibinde Bağderesi'nin yer alması, bu kapının su kaynaklarına ulaşım amacıyla kullanıldığını düşündürmektedir.

Doğu Kapısı, 13 ve 14 numaralı evler arasında yer alan, 1.5 m. genişliğinde ve 6 m. uzunluğundaki dikdörtgen alana yerleştirilmiştir. Dışarıdan girişte önce dikdörtgen alana, ardından da yine dikdörtgen planlı E avlusuna girilmektedir. Kapı aralığı 1 m. olan Doğu kapısının dış tarafının her iki yanında dörtgen kesitli pilonlar bulunmuştur. Bu pilonlardan biri 1.5 m. diğeri ise 0.80 m.'ye kadar korunmuş vaziyette açığa çıkarılmıştır. Ahşap kapı kanatları ile kapatılan bu kapının eşiğine hem içten hem de dıştan iri yassı taşlar döşenmiştir. Dış eşiğin hemen altında, içeriden gelen yağmur suyunun tahliyesini sağlayacak bir kanal açılmıştır.

Ana giriş kapılarının yanında, kente giriş çıkışların sağlandığı çeşitli aralıklar da mevcuttur. Bazı evler arasında yer alan bu girişler, belli bir süre kullanılmış ve daha sonra taş veya duvar örülerek kapatılmıştır.

Bu tabakada toplam 23 yapı açığa çıkarılmıştır. Bu yapılardan 1-8 numaralı yapılar, merkeze konumlandırılmış; diğer yapılar da bunların çevresine yerleştirilmiştir. Farklı kullanım amaçlarına yönelik yapılar da dahil tüm binaların yapım teknikleri aynıdır. Tek sıra taş temel ve kerpiç duvarlar ile inşa edilen yapılarda kullanılan kerpiçler; büyük ve küçük olmak üzere iki tiptedir.

Yapılar genellikle dikdörtgen planlı ve tek odalıdır. Tek odalı olan evler, 2.30 x 3.00 m. ve 8.00 x 6.00 m gibi farklı ölçülere sahiptir. Evlerin bir kısmı hücre denebilecek kadar küçüktür. Bu evlerin ölçüleri 1.80 x 2.30 m.'dir. 2 ve 10 numaralı evler, diğer evlerin aksine biri küçük diğeri büyük olmak üzere iki odalı olarak

yapılmıştır. Bazı evler de paravana duvar ile tek odalı iken iki odalı hale getirilmiştir (Ibid., s. 12).

Oda tabanları bastırılmış kildendir. Duvarlar hem içten hem de dıştan sıvalıdır. Bazı duvarların iç kısmında, gerçekleştirilen yenileme işlemlerinden dolayı sıva kalınlığı 4-5 cm. kalınlığa ulaşmıştır. 6 ve 8 numaralı yapılar hariç diğer evlerde kapı ve pencere yerleri saptanamamıştır. Eşikleri bastırılmış kilden yapılan kapı girişlerinde taş temeller kesilmemiştir.

Yerleşmenin ortasında yer alan 5 ve 6 numaralı evler, konumları sebebiyle bir yönetici sınıfına ait olduğu düşünülmektedir. ‘Bey’in özel konutları’ olarak değerlendirilen bu evlerin uzun bir süre kullanım gördüğü, taban sıvasının kalınlığından anlaşılmaktadır.

6 numaralı evde kapı girişi güney duvarda yer almaktadır. 0.70 m. genişliğe ve 1.10 m. yüksekliğe sahip girişin her iki yanında da kullanılan ahşap sövelere ait kömürleşmiş kalıntılar ele geçmiştir. Tahta bir kapıyla kapatıldığı düşünülen girişin olduğu yerde *in-situ* bir taş bulunmuştur. Üzeri çukurlaşmış olan bu taşın, kapı milinin üzerine oturduğu anlaşılmıştır.

8 numaralı yapı, içerisinde ele geçen buluntuların ve taşınmaz eşya uygulamalarının diğer yapılardan farklı olması sebebiyle tapınak olarak tanımlanmıştır (Resim 33). Tek odalı olan yapının ölçüleri 5 x 7 m.’dir. Kapı girişi batı duvarının kuzey köşesinde yer almaktadır. Tabanı hasır kaplı olan oda içerisinde çok özgün taşınmaz eşya ele geçmiştir. 6A1 evresinde tapınağın doğusuna, depo olarak kullanılan bir oda inşa edilmiştir. Tapınağın çeşitli ihtiyaçlarının karşılandığı bu oda içerisinde çok sayıda kap ve iri tahıl çömlekleri bulunmuştur (Ibid., s. 12).

Kuruçay’ın Geç Kalkolitik Çağ tabakalarında, ocaklar/fırınlr, paravanalar ve depolama üniteleri gibi çeşitli taşınmaz eşya örnekleri mevcuttur. Ancak özellikle bu dönemde, tapınak ve bazı evler içerisinde tamamen Kuruçay’a özgü niteliklere ve yapım tekniklerine sahip taşınmazlar da ele geçmiştir. Bunlar dinsel işleve sahip taşınmaz eşya olarak sınıflandırılmışlardır.

Dinsel işlevi olan taşınmazların, günlük işlevi olan taşınmazlardan daha farklı kullanım amaçlarına sahip oldukları düşünülmektedir (Ibid., s. 19). Bu sebeple, tapınaklar ve bazı evler içerisinde ele geçen ocaklar, erzak depoları ve ateş sunağı gibi dini ritüellere hizmet için kullanılan taşınmazlar, bu grupta incelenmiştir.

En önemli dinsel işlevi olan taşınmaz eşya ‘Kerpiç Stelli Ocaklar ya da Sunaklar’, 6A ve 3. tabakanın tapınak yapılarında oldukça sağlam durumda ele geçmişlerdir (Kat. 39,40; 46-48; 53,54). Bu ocaklar, diğer ocak/ fırınlardan farklı olarak, mutlaka içerisinde yer aldığı odaların ortasına konumlandırılmıştır. Yarım veya yarımdan biraz daha büyük daire şeklinde bir yalak ve kerpiç bir duvardan oluşan stelli ocakların, 6A tapınağında açığa çıkarılan örneğinde, stelin arkasında bir ahşap dikme bulunmuştur. Yükseklikleri 60-70 cm., genişlikleri 80-90 cm. ve kalınlıkları 18-21 cm. arasında değişen ölçüleri sahip stellerin üzerleri özenle sıvanmıştır. Stellerin hemen önünde, üzerinde ateş yakılan bir yalak yer almaktadır. Bu yalakların kenarları, oda zemininden yaklaşık 5-6 cm. yükseltilmiş ve bu sayede ateşin etrafa dağılması önlenmiştir. Stelli ocaklar ve evlerde yer alan diğer bir taşınmaz eşya olan fırınlar, oda içlerinde birbirlerine yakın olacak şekilde yerleştirilmiştir. (Ibid., s. 19) (Resim 33).

Konutlar içerisinde yer alan Kerpiç Stelli ocakların da ev içi dini törenler için kullanıldığı düşünülmektedir. Ev içlerinde ele geçen örneklerde, kerpiç stelin arkasında ahşap dikme izlerine rastlanılmamıştır.

6A tapınağında kutsal amaçlar için kullanıldığı düşünülen bir ocak, odanın güneybatı köşesinde, fırının karşısında yer almaktadır. Değişik bir plana sahip olan ocağın önünde yarım daire biçimli kenarları yükseltilmiş bir yalak; oda duvarı ve yalak arasında da masif bir kerpiç kısım vardır. Üst tarafı bozuk durumda ele geçen masif kerpiç yapının şekli tam olarak anlaşılamamıştır. Hem yalakta hem de kerpiç kısmında, üzerinde ateş yakıldığını gösteren izler mevcuttur (Ibid., s. 19).

6A tapınağı içerisinde yukarıda saydığımız kutsal nitelikli taşınmazlardan başka, bir kutsal masa ve libasyon çukuru da ele geçmiştir. Masa, stelli ocağın arkasında bulunmaktadır. Yüksekliği 20 cm. ve kenar uzunluğu 35 cm. olan masanın bazı kısımları bozuk durumdadır. Kullanım amacı tam olarak bilinmemekle birlikte,

bir adak yeri olarak kullanım görmüş olabileceği belirtilmiştir. Libasyon çukuru, oda zeminine açılmış ve içi sıvalı halde bulunmuştur. Sıvı biriktirmek ya da sıvı akıtmak amacıyla kullanıldığı düşünülmektedir (Ibid., s. 19).

Erzak depoları/silolardan, 6A'nın tapınak yapısının hem içinde hem de yanında iki adet ele geçmiştir. İnce kilden yapılmış duvarlı bu depoların içerisinde yiyeceklerle ilgili herhangi kanıt bulunamamıştır. Deponun tabanı 8-10 cm. ince bir kum dolgu ile kaplanmıştır. 6c evresinin 28 numaralı yapısında da depo olarak kullanıldığı düşünülen iki küçük hücre bulunmuştur. Bu hücreler içerisinde de herhangi bir kalıntı ele geçmemiştir (Ibid., s. 19).

Kuruçay'ın 6. tabakası, 6a, 6b ve 6c olarak üç alt evreye ayrılmıştır. En erken evre olan 6c'ye ait on ev açığa çıkarılmıştır. Kuzey bölümü hariç diğer alanları büyük ölçüde yıkık olan yerleşmede kullanılan mimari teknikler, bir önceki tabaka ile aynıdır. Taş temel ve kerpiç kullanılarak inşa edilen yapılardan 28 ve 29 numaralı evler bu evrenin en büyük yapılarıdır. Geç Kalkolitik Çağ tabakalarında görülmeyen bir plana sahip olan 28 numaralı ev, 5.50 x 5.50 m. boyutlarında bir büyük; 1.60 x 2.00 m. ve 1.60 x 2.80 m. boyutlarında iki küçük odadan oluşmaktadır. Kapısı büyük odanın batı duvarında yer almaktadır. Oda içerisinde ahşap dikmenin konulduğu yassı bir taş ve odanın kuzey duvarında da küçük bir çıkıntı bulunmuştur. Küçük odalara ait kapı girişleri mevcut değildir. 29 numaralı ev ise 7.20 x 6.00 m. ölçülerine sahiptir. 30 numaralı ev, dönemin tek odalı ev planlarından farklı olarak, dar kenarına bir küçük oda eklenerek iki odalı hale getirilmiştir. Eve giriş ve çıkışlar eklenen bu ön odaya açılan bir kapıdan yapılmaktadır (Ibid., s. 14).

GKÇ/6b: Bu evreye ait mimari kalıntılar oldukça yıkık durumda ele geçmiştir. Önceki tabakalarda da var olan 5, 29, 30 ve 31 numaralı evlerin kullanımı devam etmektedir. 34-39 numaralı evlerin bu evrede inşa edildiği düşünülmektedir.

6b evresinin 34 numaralı evinde, ağzı güneye gelecek şekilde konumlandırılmış stelli ocak ve odanın kuzeydoğu köşesinde yuvarlak planlı bir fırın bulunmuştur (Resim 39), (Kat. 51). Bir sonraki evre olan 6a'da da kullanılan bu yapıda, stelli ocak ve fırının konumlarının değiştiği görülmüştür. Yükseltelen tabanın

altında kalan önceki evre taşınmazların üzerine gelmeyecek şekilde yapılan yeni stelli ocak, doğu uzun duvara yakın, ağız hafif kuzey doğuya, önceki örneğin tam aksi yönüne bakacak şekilde; fırın ise odanın güneydoğu köşesine yakın, stelli ocağın arkasına yerleştirilmiştir (Ibid., s. 19).

GKÇ/6a: Bu evrede genel mimari teknikler, önceki tabakalara benzer olmakla birlikte, yerleşim düzeni ve yapı planlarında büyük ölçüde değişim görülmüştür. 40-45 numaralı yapılar bu evrede inşa edilmiştir (Resim 40). 40 numaralı ev, tek odalıdır. İçerisinde fırın ve stelli ocağı bulunan ev standart Kuruçay evlerindendir. Önceki evrede inşa edilen 34 numaralı ev, bu evrede iç tasarımında yapılan bazı değişikliklerle kullanılmaya devam etmiştir. 6b evresinde kuzeydoğuda yer alan fırın tabanının yükseltilmesi nedeniyle toprağın altında kalmış, yeni inşa edilen fırın güneybatı köşeye yapılmıştır. Aynı şekilde stelli ocağında oda içerisini konumu ve yönü, bu yeni evrede değiştirilmiştir (Kat. 48).

Yerleşmenin güneydoğu köşesinde yoğunlaşan 5. yapı katına ait mimari bulgular çok sınırlı bir şekilde ele geçmiştir. Yapım yöntemleri önceki tabakalarla benzer olmakla birlikte bu tabakada alanın ortasında sadece bir ev bulunmuştur. Genel GKÇ mimari özelliklerine sahip olan 47 numaralı bu yapı, 6.20 x 8.30 m. boyutlarındadır. Kalın bir sıva tabakası ile kaplı duvarların bazı yerlerinde kırmızı boya izlerine rastlanılmıştır. Taş temel kesilerek açılan kapı girişi evin doğu kenarında yer almaktadır (Ibid., s. 15).

GKÇ/4: Bu yapı katında, 6A tabakasından beri süregelen mimari geleneğin tamamen değiştiği görülmektedir. Bu tabakada yerleşme, daha önceki tabakalarda görülmeyen bir sistem olan bağımsız duvar ile çevrelenerek koruma altına alınmıştır. Batıda dik açılı, kuzeyde ise hafif kavisli bir şekilde inşa edilen bu kalın duvarların içerisinde yer alan yapılar, sur duvarına doğru kırılmalar yapacak şekilde yerleştirilmiştir. Yapılara ait oldukça ince taş temeller bulunmuştur. Bulunan bu taş temellerden, yapıların dikdörtgen planda inşa edildiği anlaşılmaktadır. Ancak mevcut temeller üzerinde bir kerpiç izine rastlanılamamıştır (Ibid., s. 15-16).

GKÇ/3A: Bu yapı katına ait 53 ve 54 numaralı iki yapı açığa çıkarılmıştır. Bu iki yapı belli bir süre birlikte kullanılmış olmasına rağmen aralarında yaklaşık 50 cm.'lik bir yükseklik farkı bulunmaktadır. Bu farkın, evlerin konumlanacağı alan üzerinde gerçekleştirilen düzleştirme çalışmaları sırasında yapılan toprak atma işlemlerinden kaynaklandığı anlaşılmıştır. 54 numaralı ilk yapı iki odalıdır. İki oda da taş temel kesilerek inşa edilmiş kapı girişlerin mevcuttur. Odaların içerisinde herhangi bir taşınmaz eşya ele geçmemiştir. 55 numaralı yapı, 54 numaralı yapının dışı açılan kapı girişini kapatacak şekilde konumlandırılmıştır. Bu yapı da iki odalıdır. Ancak 1.20 m. ölçülerindeki bu odalar, içlerinde yaşanılmayacak kadar dar olması sebebiyle bir ev olarak tanımlanmamıştır (Ibid., s. 16).

GKÇ/3: Bu yapı katına ait 56 ve 57 numaralı yapılar sağlam; 58 ve 59 numaralı yapılar ise oldukça bozuk durumda ele geçmişlerdir (Resim 41). İlk olarak inşa edilen 56 numaralı yapı, içerisinde bulunan farklı nitelikteki taşınmazlardan dolayı tapınak olarak adlandırılmıştır. Bir büyük, iki de küçük üç odadan oluşan tapınak yapısının duvarları, yaşanan yangın sebebiyle gayet sağlam durumdadır. Duvarların iç kısımları özenli bir şekilde sıvanmıştır. Büyük odanın kuzeybatı köşesinde yer alan kapısı, evin dışı açılan ana giriş kapısıdır ve sağlam durumdadır. Ayrıca odaların içlerinde, birbirleri arasında geçişi sağlayan kapılar da mevcuttur. 57 numaralı yapının tabanı üzerinde çok sayıda kap ve içerisinde tahıl taneleri bulunan iri çömlükler ele geçtiğinden, bu odanın tapınağın depo odası olarak kullanıldığı anlaşılmıştır (Ibid., s. 17).

3. tabakanın 56 numaralı evinde ele geçen ocak, at nalı planlıdır (Kat. 57). Tabakaya ait tapınağın batı duvarının hemen dibine yerleştirilen ocağın tabanına ve üç yanına yassı taşlar döşenmiştir. Aynı yapıdan 57 numaralı yapıya geçilen kapı girişinin köşesinde de basit ay biçimli bir ocak yer almaktadır. Son örnek ise yine bu yapı içerisinde bulunan dikdörtgen ateş platformunun yanına konumlandırılmıştır.

3. yapı katının 56 numaralı tapınağında bulunan bir diğer dinsel eşya, ateş sunağı olarak tanımlanmıştır. Odanın güney duvarına yapışık halde inşa edilen sunak, kenarları 1.25 x 1.70 m. boyutlarında dörtgen bir ateş yakma yeriyle; ona bitişik halde yapılan kerpiç bir duvardan oluşmaktadır. Üzeri özenle sıvalı ateş yakma yeri, oda

tabanından 10 cm. yükseğe konumlandırılmıştır. Sunağın batısında yer alan duvarda bulunan biri kısa diğeri uzun iki kanalın da kutsal bir işleve sahip olduğu düşünülmektedir (Ibid., s. 19).

Ocaklar, Geç Kalkolitik Çağ tabakalarında açığa çıkarılan evlerde, çok az sayıda ele geçmiştir. Bunun sebebinin, her evde olması gereken bu taşınmazların, dayanıksız malzemelerden yapılması ve sürekli yenilenerek kullanımlarına devam edilmesi olarak düşünülmektedir (Ibid., s. 18). Günümüze ulaşan örnekler, dörtgen, yarım daire ve at nalı planlı basit ocaklardır.

6A tabakasının 15. evi içerisinde, odanın köşesine yerleştirilmiş bir ocak örneği, dörtgen planlı ve 1.80 x 1.20 m. boyutlarındadır (Resim 36). Ocak ve evin duvarı arasında kerpiç bir duvarın daha izleri bulunmuştur. Kuruçay'a özgü kerpiç stelli ocaklara benzemekle birlikte bu ocağın, kutsal amaçlar için kullanıldığı düşünülmemektedir. Ocak tabanında *in situ* bir tepsi yer almaktadır (Ibid., s. 18).

Kuruçay'da GKÇ tabakalarında fırın olarak tanımlanan pek çok örnek açığa çıkarılmıştır. 6A tapınağında bulunan fırın, sağlam durumda ele geçmiş, bu sebeple fırınlara ait tüm ayrıntılar öğrenilmiştir. Yapımlarında belli bir standart olan bu fırınlar, yuvarlak ya da at nalı plana sahiptir. Üzerleri yassı ve basık bir kabuk ile örtülüdür. Fırınlarda baca sistemi bulunmamaktadır. Dumanın taban düzlemine açılmış ağız kısmından çıktığı tahmin edilmektedir. 6A tapınak yapısı içerisinde ele geçen fırının önünde yarım daire biçimli, kenarları hafifçe yükseltilmiş bir kül yalağı yer almaktadır. Diğer fırınlarda küller, fırınların arkasına dökülmektedir. Benzer örnekler 6A tabakasının 1, 13 ve 20 numaralı evlerinde de bulunmuştur. Bunlarla birlikte 6. tabakanın 5, 29, 32, 34, 35 ve 40 numaralı; 5. tabakanın da 47 numaralı evlerinde de aynı yöntemle yapılmış fırınlar açığa çıkarılmıştır (Ibid., s. 18).

Hacılar'ın Erken Neolitik I tabakalarından başlayarak daha geç dönemlere kadar süregelen, ocak/fırınlardan evlerin dışına, açık alanlara/avlulara konumlandırılması geleneğine benzer ilk ve tek örnek, 6A yapı katında görülmüştür. Bu katın, 16 ve 18 numaralı evlerinin arasında kalan dar alanda bir ocak ve birkaç ateş yakma yeri ele geçmiştir.

Kuruçay GKÇ yapılarında, oturma ve yatma yeri olarak kullanılan platform/sekilerden sadece bir örnek, 6c evresinin 24 numaralı yapı içerisinde ele geçmiştir. Bu sebeple, bu tür faaliyetlerin ne şekilde yapıldığı konusunda bir yorum yapılamamıştır. 6A tabakasının 3 numaralı evinde, yıkanma yeri olarak tanımlanan yassı taşlarla döşeli dörtgen bir alan bulunmuştur.

Paravana duvar çok sık kullanılan bir uygulama değildir. Yalnızca 13 ve 34 numaralı evler içerisinde, ince duvarlarla bölünen alanlara rastlanılmıştır. Bu alanların ne amaçla kullanıldığı bilinmemektedir (Kat. 44).

3.4. Hacılar

3.4.1. Erken Neolitik I (EN I/VII–I)

EN I/VII–I: Hacılar'ın en eski yerleşim dönemine ev sahipliği yapan Erken Neolitik I tabakalar (VII – I), Q sondajında yapılan çalışmalardan bilinmektedir². Yaklaşık 1.5 m. kalınlığındaki birikim içerisinde gerçekleştirilen kazılardan elde edilen veriler; kazılan alanın sınırlı ve kazı süresinin kısa olması gibi sebeplerden ötürü, dönemi tam olarak anlamamızı sağlayacak düzeyde değildir.

Ortaya çıkarılan yapılar; dikdörtgen planlı ve küçük boyutlu odalar şeklindedir. Hiçbir yapı, tam plan vermemiştir. Ele geçen duvarlar, yeşilimsi-sarı kilden biçimlendirilmiş, yaklaşık 20 – 30 cm kalınlığındaki tuğlalarla inşa edilmiştir. Duvarların ince olması ve üst katı destekleyecek ahşap dikmelere ait izlerin bulunmaması sebebiyle, yapıların tek katlı olduğu düşünülmektedir. Oda tabanlarının ve duvarlarının bir kısmı kille sıvanmış, diğer bir kısmı kırmızı aşı boyası ile renklendirilmiştir. Bazı tabanlara ise çakıl taşı döşenmiştir. Açığa çıkarılan yapılarda kapı girişlerine ait kanıt bulunamamıştır. Olası girişlerin, Çatalhöyük örneğinde

² Araştırılan tabakalarda açığa çıkarılan tabanların üzerinde *in situ* olarak herhangi bir keramik parçası veya tüm kap ele geçmemesi nedeniyle, James Mellaart bu tabakaları Akeramik olarak adlandırmıştır (Mellaart, 1970: 3). Ancak, Refik Duru tarafından gerçekleştirilen, Hacılar Nekropolünü Arama Çalışmaları sırasında, Mellaart'ın Akeramik olarak değerlendirdiği *terrazzo* tabanlarına benzer tabanlar bulunmuş ve bu tabanların bazılarının üzerinde *in-situ* çanak çömlek parçaları ele geçmiştir. Bu sebeple, bu tabakaları R. Duru tarafından yeniden düzenlenen güncel kronolojiye uygun şekilde bu tabakalar, Erken Neolitik I olarak anlatılacaktır.

olduğu gibi damlardan sağlanabileceği belirtilmiştir. Ancak bu görüşü destekleyecek herhangi bir kanıt bulunamamıştır (Mellaart, 1970a: 4).

Açılan alanın büyük çoğunluğunu avlu oluşturmaktadır. Bu sebeple yerleşim düzeni tam olarak anlaşılamamıştır. Avlunun genişliği 5 m.'dir ve 15 m. uzunluğa kadar izlenebilmiştir. Üst tabakaların tahrip etmesi sebebiyle, avlu hakkında daha fazla bilgi edinilememiştir.

Araştırılan tabakaların hiçbirinde yangın izine rastlanılmamıştır. Bu sebeple, Erken Neolitik I dönem insanların burayı farklı nedenlerle terk ettikleri düşünülmektedir (Ibid., s. 6).

Erken Neolitik I tabakaları içerisinde; ocak/fırın, paravana, depolama ünitesi gibi taşınmazlar ele geçmiştir (Kat. 58-66). Bu taşınmazlardan hiçbiri, ev olarak kullanıldığı düşünülen bir yapı içerisinde bulunamamıştır. Dolayısıyla açılan alan içerisinde bulunan mimari kalıntılardan, Erken Neolitik I'e ait bir evde kullanılan taşınmaz eşyanın nasıl olduğu saptanamamıştır.

Erken Neolitik I tabakalarında açığa çıkarılan ocak/fırınlarda farklı bir konumlandırma sistemi kullanılmıştır. Bu sistemde ocak/fırın gibi taşınmazlar, yapılar arasında yer alan avlu içerisine yerleştirilmiştir. Bir başka deyişle, bu avlular yerleşim yerinin mutfağı olarak mı kullanılmıştır? Bunun ne amaçla yapıldığı tam olarak anlaşılamamış olmakla birlikte J. Mellaart, yangın riskini azaltmak için bu şekilde bir yapılaşma kullanıldığını düşünmektedir. Nitekim bu görüşünün aksini destekleyen herhangi bir kanıt da bulunamamıştır.

Bu dönemin ocak/fırınlara tabanları, yapı zeminlerinde kullanılan yöntemle yapılmıştır. Çakıl taşı bir zemin üzeri harçla kaplanmış ve kireçle sıvanmış, oldukları yerde sert bir şekilde fırınlanmışlardır. Zeminden biraz yüksekte kalacak şekilde yapılan fırınların çatılarının nasıl olduğu, üst kısımlarının ele geçmemesi sebebiyle bilinmemektedir.

EN I/IIa: Bu tabakada kenarları hafifçe yükseltilmiş, dörtgen planlı bir ocak bulunmuştur (Plan 14). Alçı tabanlı, büyük bir oda olduğu düşünülen yapının doğu

duvarı yakınlarında ele geçen ocağın, yapının içerisinde mi yoksa dışarısında mı olduğu, yukarıda belirtilen sebeplerden dolayı bilinmemektedir (Ibid., s. 4).

EN I/IV: Bu tabakada yer alan avlu içerisinde, bir sıra halinde dizilmiş, ikisi ocak ikisi de fırın olmak üzere dört adet taşınmaz eşya bulunmuştur (Plan 15). Hepsi dörtgen planlı bu ocak/fırınlr, Erken Neolitik II/V'ün taş temelli duvarının güney hattı boyunca sıralanmıştır (Resim 42). Avlunun hemen bitiminde, kuzeye doğru önünde ahşap bir dikme deliği bulunan ve yine dörtgen planlı başka bir fırın daha yer almaktadır.

EN I/V: Avlunun kullanımı Erken Neolitik I/V'te de devam etmektedir (Plan 16). Bu tabakada; biri yuvarlak diğeri dörtgen planlı iki fırın ve dörtgen planlı bir ocak bulunmuştur (Resim 43). Birinci fırının önünde dörtgen bir kül yalağı ve bir ahşap dikme deliği yer almaktadır. İkinci fırının önünde ise yarım daire şeklinde yapılmış kenarları yüksek ve fırından bağımsız gibi gözüken bir kül yalağı bulunmaktadır. İkinci fırının biraz ilerisinde, kil levhalardan yapılmış kare planlı biri küçük diğeri orta boy iki depolama ünitesi ele geçmiştir. Orta boy olanın bir köşesinde, ahşap dikme izi vardır.

Erken Neolitik I/V'te bir adet de paravana ele geçmiştir. Bu paravana, J. Mellaart'a göre çakıl taşı ve hayvan kemiklerinden oluşan zeminli dış batı avluyu, çamur sıvalı tabanlı üst avludan ayırmak amacıyla kullanılmıştır (Ibid., s. 3-7).

3.4.2. Erken Neolitik II (EN II/IX–VI)

EN II/IX–VI: Erken Neolitik I Dönem insanların burayı terk etmesinden yaklaşık 1000 yıl sonra, tamamen farklı ve daha gelişmiş bir kültüre sahip olan Erken Neolitik II süreci başlamıştır. Yapılan kazılarda hem ana toprağa hem de Erken Neolitik I tabakaların üzerine yerleşimlerini kuran Erken Neolitik II unsurlarının, MÖ 5750 tarihinde Hacılar'a geldikleri belirlenmiştir. Bu dönem, Hacılar'da kesintisiz dört yapı katı (IX – VI) ile temsil edilmektedir (Ibid., s. 8).

Erken Neolitik II'nin erken evrelerine tarihlenen VIII. ve IX. tabakalar için, 70 cm'lik birikim tespit edilmiştir. Bu birikimin az olması, yerleşmelerin kısa süreli

olduğu şeklinde yorumlanmıştır (Ibid., s. 9). VII, VIII ve IX. tabalarda yaşayan Erken Neolitik II'nin ilk gelenlerinin sağlam yapılar inşa edemedikleri görülmüştür. Bu tabakalara ait mimari buluntular; tam plan vermeyen duvarlar ve tabanlardır. Tabakalar için belirleyici unsurlar çanak çömleklerdir; ilk tabakalarda ele geçen buluntuların, geç tabakaların erken formlarını oluşturduğu belirtilmiştir.

IX. tabakaya ait tek mimari buluntu istinat duvarına ait kısa bir duvar kesitidir. VIII tabakada ise, iki kısa duvar uzantısı ele geçmiştir. Bu duvarların dikdörtgen bir eve ait olabileceği düşünülmektedir.

EN II/VI: Bu tabaka diğer tabakalara kıyasla daha sağlam durumda bulunmuştur (Plan 17,18). Büyük bir yangınla son bulması sebebiyle bu tabakaya ait buluntular, günümüze kadar oldukça iyi korunagelmıştır.

Hacılar EN II/VI'nın toplam büyüklüğü tam olarak belirlenememiştir. Höyük etrafında açılan farklı açmalarda, ana toprağa kadar inilmesine rağmen yerleşme sınırlarına ait herhangi bir iz bulunamamıştır. Bu sebeple, yerleşmenin etrafının, savunma amacıyla kullanılmış olabilecek bir duvarla çevrili olup olmadığı, yerleşme sınırlarının tespit edilememesinden dolayı bilinmemektedir. Höyüğün en dışta yer alan evlerinin, kapısız ve penceresiz dış duvarları, Çatalhöyük örneğinde olduğu gibi, muhtemel bir savunma sistemi olarak değerlendirilmiş olabilir (Ibid., s. 10).

Sokakların veya geçitlerin bulunmadığı yerleşmede yer alan yapılar, birbirlerinden avlularla ayrılmaktadır. Açığa çıkarılan avlulardan en büyüğü olan merkezi avlunun uzunluğu 35 m.'dir. Genişliği tam olarak belirlenememiş ancak en az 16 m. olacağı tahmin edilmiştir (Ibid., s. 11).

Yerleşmede yapılan çalışmalarda, bazıları tamamen bazıları ise kısmen kazılmış 13 adet ev açığa çıkarılmıştır. Bu konutlara, Q1-7, P1-3, E1-2, F şeklinde, çalışılan açmanın harfi ve sırasıyla numaralar verilmiştir. Evlerin bir kısmı birbirine bitişik, bir kısmı da aralarında boşluk bırakılarak inşa edilmiştir. Hiçbir yapı ortak bir ölçüye sahip değildir. Dörtgen planlı evler genellikle 55-45 m² genişliğinde ve 6-5 m. ile 10-5 m. arasında değişen boyutlara sahiptir. Her bina için taş temel kullanımı ilk kez Erken Neolitik II döneminde görülmektedir. Yaklaşık 1 m. kalınlığında taş temel

üzeri kerpiç duvarlı evler çoğunlukla iki katlıdır; ev içi bazı buluntuların konumu, mevcut oda düzeni içinde alakasız olduğundan olası bir üst kattan düştüğü düşünülmüştür. Üst katlara, avlulara yapılan ahşap ya da kerpiç basamaklarla çıkıldığı düşünülmektedir (Ibid., s. 11).

Evlerin duvar kalınlığı 1 m.'dir ve yapımında 46 x 26 x 10 cm.'den 63 x 19 x 10 cm.'e değişen boyutlarda *plano convex* kerpiçler kullanılmıştır. Bazı duvarlarda, zeminden 1.5 m. yüksekte pencere açıklıkları bulunmuştur. Duvarlar çoğunlukla sıvalıdır; bazı duvarlar üzerinde 3-4 cm sıva tabakası tespit edilmiştir. En dış sıva tabakası ince ve beyaz renklidir. Açığa çıkarılan yapıların hiçbirinde duvar resmi bulunmamıştır. Oda tabanları kireç katkılı kil sıvadan yapılmış ve iyice düzleştirilmiştir. Taban altı gömü geleneğinin olmaması sebebiyle zeminler gayet düzgün şekilde günümüze ulaşmıştır (Ibid., s. 11).

Evlere Bademağacı ve Höyücek'te de rastlanan, uzun duvarın ortasına açılan geniş bir kapıdan girilmektedir. Bu kapılarda, 1.5 ile 1.75 m. arasında değişen genişliklere sahip ahşap eşikler kullanılmıştır. Kapıların giriş hizasının karşı duvarında, yükseltilmiş ocaklar yer almaktadır. Evlere, paravanalar kullanılarak ayrı odalar/bölmeler yapılmıştır, dolayısıyla bir ev hariç açığa çıkarılan tüm evler en az iki odalı hale getirilmiştir. Bu odalardan bazılarının depo odası olarak kullanıldığı, içerisinden ele geçen; tarım aletleri, silahlar ve kişisel süs eşyaları gibi buluntulardan anlaşılmaktadır. Bazı odalar ise mutfak olarak ya da farklı evsel ihtiyaçların karşılanması amacıyla kullanılmıştır. Asıl mutfaklar, Erken Neolitik I tabakalarında olduğu gibi, evlerin dışına ya da avlulara yapılmıştır. En eski tabakalarda başlayan bu geleneğin Hacılar I'de de devam ettiği görülmüştür. Amacı tam olarak anlaşılamasa da büyük olasılıkla dönem mimarlarının yangın riskine karşı böyle bir uygulama yaptığı düşünülmektedir.

Bazı konutların işlevleriyle ilgili net kanıtlar elde edilememiştir. Ancak bu evlerin içerisinde bulunan pişmemiş heykelcikler, bu yapıların, dönem insanların dini ihtiyaçlarını karşılayacak malzemeler üreten atölyeler olduklarını düşündürmektedir. Herhangi bir tapınak yapısı da bulunmadığından olası dini ritüellerin, konutlar içerisinde gerçekleştirildiği söylenebilir.

Evler içerisinde, tüm yaşamsal faaliyetleri karşılayacak taşınmaz eşya uygulamaları mevcuttur. Bunlar; ocak/fırınlr, ateş kutuları, paravanalar, tezgahlar, tahıl, bakliyat gibi besin ürünlerinin saklanması için kilden yapılan depolama üniteleri, öğütme taşları ve yapı zeminine açılan kil sıvalı teknelerdir (Kat. 67-86).

Hacılar EN II/VI tabakasında açığa çıkarılan tüm yapıların hepsinde mutlaka bir ocak ve fırın bulunmuştur. Bu taşınmazların yapı içerisindeki konumları, incelenen diğer merkezlerde olduğu gibi, uzun duvarda bulunan kapı girişinin karşında yer alan duvarın dibindedir. Zemin seviyesinden yükseltilerek inşa edilen ocak/fırınlr dörtgen planlıdır. Önlerinde hafifçe yükseltilmiş yuvarlak kül yalakları yer almaktadır. Özenle sıvanmış ve sıvaları iyi halde bulunan ocak/fırınlardan bazılarının üzerinde yenileme izleri görülmüştür. Fırınlardan sadece Q3 evinde bulunanın üzeri kubbelidir. Diğer fırınların üzeri düz, bazılarının da üzerleri, tahıl kurutmak amacıyla açık bırakılmıştır (Mellaart, 1970a: 14). Fırınlrın yanında, yiyecek kurutma ya da raf olarak kullanılmış küçük ahşap direkler yer almaktadır. Aynı zamanda fırın yakınlarında, içerisinde kükürt izleri saptanmış kil lambalar ve tütsü yakıcılar ele geçmiştir (Resim 44, 45, 51-54).

P2, Q5, Q3 ve Q4 evlerinde yer alan fırınların arkasında, 20 cm. genişliğinde bir girinti bulunmuştur. Bunun tam olarak ne amaçla yapıldığı anlaşılamamakla birlikte, dumanı uzaklaştırmak için bir baca işlevi gördüğü düşünülmektedir (Ibid., s. 14).

Her ev içinde, yanan közlerin konulduğu ateş kutuları yer almaktadır. Kare şeklinde yapılan bu kutular, ateşin kalıcılığını sağlamak ya da hava akımından faydalanmak için evlerin duvarlarına çapraz olarak konumlandırılmıştır (Resim 47 ve 54).

Paravana uygulaması, dönem evlerinin neredeyse tümünde görülmektedir. Daha fazla özel alan sağlamak ya da ev içi farklı ihtiyaçları gidermek ve odaları daha kullanışlı hale getirmek amacıyla kullanılan bu bölme duvarların yapım teknikleri incelediğimiz yerleşmelerin hepsinde aynı şekildedir. Yan yana dizilen dalların her iki tarafının çamur bir harçla kaplanmakta ve üzeri özenle sıvandıktan sonra oda

içerisinde kullanılacak alana yerleştirilmektedir. P1 evinde sağlam durumda ele geçen örnekte boyu zemin seviyesinden yaklaşık 1.5 m. yüksekliğindedir (Resim 47). En fazla yüksekliğinin de 3 m. olabileceği belirtilmiştir. Son derece özenle ve sağlam bir şekilde yapılan bu paravanalarda kapılar ve eşikler de bulunmuştur. Paravana ile bölünmüş bazı alanlarda ev sahiplerinin kişisel eşyaları, bazı tarım aletleri ve silah olarak kullanıldığı düşünülen malzemeler ele geçmiştir. Buraların, Çatalhöyük evlerinde de görülen depo odalarıyla benzer amaçlar doğrultusunda kullanıldığı belirtilmiştir (Ibid., s. 11).

Tahıl ürünlerinin ya da çeşitli malzemelerin konulduğu depolama üniteleri, kazılan evlerin büyük çoğunluğunda ve mutfak olarak kullanılan açık alanlarda yer almaktadır (Resim 50,51). Kare ve dikdörtgen gibi değişik planlarda ve büyüklüklerde yapılan bu kutular, kalıplarda şekillendirilen kil plakaların birleştirilmesiyle oluşturulmuştur. Bu durum, Yöre'deki geleneğe de uygundur. Konum olarak evlerin duvar kenarlarına yerleştirilen bu kutuların ele geçmemiş olmakla birlikte ahşap kapakları olduğu düşünülmektedir (Ibid., s. 15).

Evlerin çoğunda fırın ve ocakların yakınlarında, öğütme taşları ve havanlar gibi besin hazırlamada kullanılan malzemeler ele geçmiştir. Bazı odaların zemininde kil sıvalı oval çukurlar bulunmuştur. Bu çukurların, yemek karıştırmak veya hamur yoğurmak amacıyla bir tekne olarak kullanıldığı belirtilmiştir (Ibid., s. 15).

Hacılar'da uyumak için kullanılmış olabilecek platform/sekilerden sadece Q.3 evinde iki tane ele geçmiştir. Oturmak için kullanılan daha küçük platformlar bazı yapılarda ve açık alanlarda yer almaktadır. Bazı evlerin içinde masa olarak kullanılan, kenarları hafifçe yükseltilmiş ve zemin seviyesinden yukarıda kalacak şekilde yerleştirilmiş taşınmazlar da bulunmuştur (Ibid., s. 8-22).

3.4.3. Geç Neolitik (GN/V-II)

Geç Neolitik (GN/V-II), Hacılar'da, -bazıları kendi içinde ayrı evlere ayrılan kesintisiz dört tabaka (V, IV, III ve II) tespit edilmiştir. Bu döneme ait verilerin çoğunluğu II. tabakadan gelmektedir. V, IV ve III. tabakalar, çok dar alanlarda

araştırılmıştır. Dolayısıyla sonuçlar yetersiz olmakla birlikte az sayıda da olsa taşınmaz eşyaya rastlanılmıştır (Kat. 87-93).

GN/II: Yaklaşık 2000 m²'lik bir alanı kaplayan Hacılar GN/II yerleşmesi dörtgen biçimlidir ve tamamen kazılmıştır (Plan 17 ve 18). MÖ 5400 yılına tarihlenen bu tabaka, IIA ve IIB olmak üzere iki evreye ayrılmıştır. İlk defa bu dönemde yerleşmenin bir sur ile koruma altına alındığı görülmüştür. Taş temel kullanılmadan 1,5 – 3 m. kalınlığında kerpiç duvarlardan oluşan sur sisteminin kuzeyinde taş temelli kuleler yer almaktadır. Kuzeybatıda, düzensiz yerleştirilmiş iki kule arasında dar bir geçit bulunmaktadır. Bu geçit ile batı avlusuna giriş sağlanmaktadır ve aynı zamanda bu geçit, yerleşmenin ana giriş kapısıdır. Bu kapı ile birlikte alana girişi sağlayan, biri kuzeydoğuda ve diğeri güneyde konumlandırılmış iki kapı daha açığa çıkarılmıştır. Doğuda yapılan çalışmalarda herhangi bir kapı izine rastlanılamamış, ancak buradan da bir geçiş olması gerektiği belirtilmiştir (Ibid., s. 25).

Yerleşmede batı, kuzey ve güney olmak üzere üç geniş avlu bulunmaktadır. Bu avluların etrafına belirli yaşam alanları oluşturulmuştur: Batıda konut yapılarının olduğu bir yerleşim bölgesi; merkezde çömlekçi atölyeleri ve doğuda da günlük işlerin yapıldığı yerler bulunmaktadır (Ibid., s. 28).

Hacılar GN/II'de bulunan yapıları kullanım alanlarına göre üzere farklı sektörlere ayrılabilir. Bunlar; konutlar, tapınaklar, depo odaları, çömlekçi atölyeleridir. Yapım teknikleri birbirlerine benzer olan bu yapıların tanımlanması; odaların konumları, oda içlerinde ele geçen buluntu tiplerine ve iç mimarlık uygulamalarına göre yapılmıştır (Resim 55).

Batı mahallesi olarak adlandırılan bölümdeki yapılar, Hacılar standartlarına göre oldukça sağlam ve dayanıklı inşa edilmiştir. Mahalle; beş ev, bir tapınak ve bir tahıl ambarı gibi yapılardan oluşmaktadır.

Konut olarak kullanılan yapılar, bir giriş ve bir ana odadan oluşmaktadır. Megaron planının bir öncülü olarak kabul edilebilecek bu yapıların bir üst katının var olduğu önerilmiştir. Ahşap dikmeler her evde kullanılmıştır. Bazı evlerde bir veya iki adet iç payanda bulunmaktadır.

Yapılar içerisinde sınırlı sayıda taşınmaz eşyaya rastlanmıştır (Kat. 94-121). Açığa çıkartılan evler içerisinde, sadece N1 evinin giriş bölümünde dörtgen planlı bir fırın yer almaktadır. Kapı girişinin hemen sol köşesinde yer alan fırının önünde bir kül yalağı bulunmaktadır. R ve Q6 evlerinde dörtgen planlı ve yerden yükseltilmiş birer ocak yer almaktadır. N4-5 ve R evlerinde birer platform/seki ele geçmiştir (Ibid., s. 28) (Plan 18,19).

J. Mellaart tarafından Muhafız odası olarak nitelenen N4 evi kuzeybatı kapısından girişte hemen sağda yer almaktadır. Oda içine giriş doğu duvarında yer alan geniş bir kapıdan yapılmaktadır. Yakınlarında taş ve kilden yapılmış ahşap destekli platformlar bulunduğu için, yapının iki katlı olduğu düşünülmektedir. Yapı içerisinde, odanın güneydoğu köşesine konumlandırılan dörtgen planlı fırın; hemen önünde bir platform/seki yer almaktadır. Ayrıca N6 evinde, oda zeminine yerleştirilmiş depolama amacıyla kullanılan üç adet pişmiş toprak küp bulunmuştur. Bu küpler, oda girişinin sağında yer alan uzun duvar üzerine yapılan iki çıkıntı arasına dizilmiştir. Bu küplerin üzerine oturma yeri olarak kullanılan bir platform/seki yapılmıştır.

Bu tabakada, tapınak olarak kullanılan ve aynı zamanda inşa edildiği düşünülen biri güneybatıda; diğeri kuzeydoğuda olmak üzere iki yapı mevcuttur. Kuzeydoğuda bulunan tapınak GN/IIA evresinde meydana gelen yangında tamamen kullanılamaz hale gelmiş ve bir sonraki evrede tekrar inşa edilmemiştir. Güneybatı tapınağı ise her iki evrede de kullanım görmüştür.

Batı mahallesinde yer alan güney batı tapınağı yerleşim alanının en yüksek noktasına konumlandırılmıştır. Tapınak binasında; bir ana oda, bir antre, ayrılmış bir başka oda, içerisinde bir depolama kutusunun yer aldığı bir avlu ve bu avlunun güneyinde, tabanı çakıl taşı döşeli, çatısı iki ahşap dikme ile desteklenen bir yıkanma yeri (?) bulunmaktadır (Ibid., s. 29).

Antrede dörtgen planlı, önünde yuvarlak bir kül yalağı bulunan fırın, fırının yanında ise dörtgen planlı bir ocak yer almaktadır. Ana oda da girişin karşısındaki duvarın dibinde yine dörtgen planlı bir fırın ve onun önünde de dörtgen planlı ocak

bulunmaktadır. Ana odanın batı duvarında bir niş vardır. Antre ve ayrılmış oda arasına zayıf malzemedен bir paravana yapılmıştır.

Yerleşim alanının doğuya yakın bölümünde çömlekçi atölyeleri yer almaktadır. Atölyeler, geniş avlular içinde yer alan hafif yamuk dörtgen planlı odalardan oluşmaktadır. Odaların yapımında 40 x 22 x 10 cm. boyutlarında kerpiçler kullanılmıştır. Bu yapılar içerisinde ele geçen buluntular, konut amacıyla kullanılanlardan farklı olarak; kil topakları, içi kil dolu küpler, boya kapları ve modelleme aletleri gibi çanak çömlek yapımı için kullanılan malzemeler içerdiği için bu şekilde bir sınıflandırma yapılmıştır. Aynı zamanda bu atölyelerde, çok sayıda bitmiş ancak kullanılmamış kase ve çömlekler ele geçmiştir (Ibid., s. 30).

Çömlek yapımı için gerekli tüm malzemeler ele geçmiş olmasına rağmen, atölyelerde fırın bulunamamıştır. Atölyelerin kuzeyinde yer alan avluda çok miktarda çanak çömlek bulunduğundan bu alanın, biçimlendirilen kapların güneşte kurutulması için kullanılmış olabileceğini şeklinde yorumlanmıştır (Umurtak, 2011: 3).

Önceki dönemlerde de görülen, fırınların yerleşim yerleri dışına konumlanması uygulamasının burada da olduğu söylenebilir. Yapı içlerinde görülen taşınmazlar, dörtgen planlı ocaklar, bu kesimdeki A1 ve B evinde birer paravana olarak görülür.

Doğu mahallesinde yer alan, tapınak yapısı hariç diğer yapıların planları tam olarak belli değildir. Mahalledeki evlerin sırtları sur duvarlarına yaslanmıştır. Ancak hem sur yapısının doğu duvarları hem de bu duvarlara yaslanan yapıların bir kısmı, bir sonraki tabaka olan Hacılar EK/I'deki kale inşaatı sırasında büyük ölçüde yok edilmiştir. Yapı büyüklükleri batı mahallesinde bulunan yapılar ile benzerdir, ancak yapımda kullanılan inşa malzemelerinin daha basit olduğu görülmüştür. Kerpiç duvar kullanımı mevcut olmakla birlikte yapıların çoğu birbirlerinden paravana duvarlar ile ayrılmıştır. Mahalleye girişler, çömlekçi atölyelerinin bulunduğu bölümden direkt olarak ve güney avludan bir kapı girişi ile geçilen B evinin avlusundan sağlanmaktadır. Yapıların bir kısmı üzerleri açık, bir avlu görünümündedir. Üstleri çatı ile kaplı yapıların, ev olarak kullanılıp kullanılmadığı içlerinde uyumak için yapılan platform/seki bulunmadığı için bilinmemektedir. Bu şekli ile yerleşmenin bu

bölümünün, Mellaart tarafından bir pazar yeri görünümünde olduğu belirtilmiş, lakin bunu kanıtlayacak herhangi bir buluntu elde edilememiştir. Burada yaşayan insanların, yerleşimin diğer bölümlerine nazaran, daha yoksul seviyede oldukları belirtilmiştir (Mellaart, 1970a: 34).

Mahallenin köşelerinde yaşayan halkın ortak ihtiyaçlarını karşılayan; kuzeydoğu köşede tapınak ve kuyu, batıda ise tahıl ambarı gibi yapılar mevcuttur. Ortasında ise yiyecek ve içecek hazırlamak maksadıyla kullanıldığı düşünülen yapılar yer almaktadır. Bu yapıların her birinin içinde dörtgen veya at nalı planlara sahip fırınlar gibi başlıca taşınmaz eşya uygulamaları bulunmaktadır. Bu fırınların üç tanesi birbirine yakın ve arkası bir duvara yaslanmış şekilde; diğer bir tanesi ise içinde bulunduğu yapının duvarından uzağa ve yamuk şekilde konumlandırılmıştır. Kenarları yükseltilmiş dörtgen planlı ocaklar, yine bu fırınların hemen önüne yapılmıştır. Mahalledeki yapıları birbirlerinden ayırmada kullanılan paravanaları yapım teknikleri, daha önceki tabakalarda kullanılanlar ile aynıdır: düz bir sıra halinde dizilen dalların üzerlerinin çamurla kaplanması ile oluşturulmuşlardır. Yapıların bir kısmında, dörtgen planlı depolama üniteleri ele geçmiştir.

Kuzeydoğu tapınağı, 8 x 6 m.'lik boyutu ile doğu mahallesindeki en büyük yapıdır. Ayrıca Hacılar GN/II'de içinde gömü bulunan tek yapıdır (Umurtak, 2011: 3). Binaya girişler; biri kuzeybatıda ve üçü güneyde bulunan dört adet geçiş yerinden yapılmaktadır. Kuzeybatıda yer alan ve aynı zamanda yerleşmenin ana giriş kapılarından biri olan kapı ile direkt olarak dışarıdan kutsal alana geçilmektedir. Bu kapı daha sonra ahşap çit ile kapatılmıştır. İç mekanlara erişim sağlayan diğer üç geçit, odanın güney duvarında yer almaktadır. Kutsal mekanın ana girişi olan ortadaki kapı "L" şeklinde bir avluya açılmaktadır. Doğuda yer alan ve önünde sıvalı ahşap kütüklerden oluşan iki basamak bulunan kapı ise daha anıtsal bir görünümündedir. Ana oda ve diğer bölüm arasında yer alan ara duvar içerisinde büyük bir oyuk bulunmaktadır. Bu oyukun, çeşitli zamanlarda tapınağı ikiye bölmek için kullanılan sürgülü bir kapı için yapıldığı belirtilmiştir. Konumu ve ele geçen buluntuları sebebiyle bir kamu binası şeklinde yorumlanan bu yapının, dönem halkının hem din işlerinden hem de ekonomik faaliyetlerinden sorumlu bir yerel idare merkezi olduğu

düşünülmektedir. Çatıyı desteklemek için yapının uzun eksenı boyunca yerleştirilen toplamda 16 ahşap sütün yeri saptanmıştır. Bu sütünlerden bazıları boyalı ve oyularak desen verilmiş şekilde bulunmuştur. Odanın içerisinde olası bir üst katın varlığına işaret eden bir kanıt bulunamamıştır (Mellaart, 1970a: 35-36).

Tapınak içerisinde bol miktarda taşınmaz eşya yer almaktadır. Bunların başında, yaklaşık 1 m. yüksekliğinde, düz çatılı ve dörtgen planlı büyük bir fırın gelmektedir. Fırının önünde kenarları yükseltilmiş ve yine dörtgen planlı bir ocak bulunmaktadır. Fırının yerleştirildiği duvar ile fırın arasında, dumanı dışarı atmak için yapılmış bir baca amacıyla kullanılan ve daha önce benzerini Hacılar EN II/VI’da gördüğümüz bir girinti yer almaktadır. Daha sonra bu alan ince bir it ile kapatılmıştır. Fırın, daha önceki tabakalarda sıkça rastladığımız, kapı girişinin hemen karşısına gelecek şekilde değil, girişlerin solunda kalacak şekilde, odanın batı kısa duvarına konumlandırılmıştır. Ocağın önünde, benzerlerine Hacılar EN II/VI’da da rastladığımız dikdörtgen bir ateş kutusu bulunmuştur (Ibid., s. 35) (Plan 22-25).

Hacılar’ın, Erken Neolitik I’de başlayan ve yangın gibi sebeplerle kesintiye uğrasa da sürekli devam eden, en az beş yüz yıllık iskanında, M 5250 yılında, farklı bir kültüre sahip insanların bölgeye gelmesiyle, köklü bir değişiklik yaşanmıştır. Yeni gelenlerin, Hacılar GN/IIB evresinde yaşanan büyük yangında herhangi bir rol oynayıp oynamadıkları tam olarak bilinememekle birlikte, yaşanan bu yangını fırsat bilerek bölgeye yerleşmiş olabilecekleri de düşünülmektedir. Hacılar GN/IIB evresinde yaşanan felaketten sağ kurtulanların, daha fazla nüfusa sahip yeni gelen Hacılar I insanları ile birlikte yaşamaya devam ettikleri ve belki de baskın nüfus tarafından asimile edildikleri, çanak çömlekler ve bazı buluntular üzerinde devam ettirilen eski geleneklerden anlaşılmaktadır (Ibid., s. 75).

3.4.4. Erken Kalkolitik I (EK I)

Hacılar EK/I, James Mellaart tarafından kendi içerisinde A, B, C ve D olmak üzere dört ayrı evreye ayrılmıştır. Hacılar EK/I’de, önceki tabakalardan tamamen farklı bir mimari yapılanma görülmektedir (Plan 25 ve 26). Çalışılan alanda açığa çıkartılan kale yapısı, yeni gelenlerin mimarlık pratiği açısından çok deneyimli

olduklarını göstermektedir. Hacılar EK/I kalesi, düzlenen zemin üzerine yerleştirilen iri kireçtaşlarıyla oluşturulan temellerin üzerine örülen kalın kerpiç duvarlar ile inşa edilmiştir (Resim 62). Bu duvarların yapımında 63 x 30 x 12 cm. boyutlarında kerpiçler kullanılmıştır. İçten ve dıştan kerpiçle sıvanan duvarlar, yer yer 4 m. kalınlığa ulaşmaktadır (Mellaart, 1970a: 77).

Savunma duvarının arkasına yerleştirilen tek odalardan oluşan yerleşme, planlı bir yapıya sahiptir. Kazılardan, dairesel planlı olduğu düşünülen kalenin, sadece 70 m. uzunluğunda bir kısmı ortaya çıkartılmıştır. Mevcut sistemin, höyüğü çepeçevre dolaştığı ve savunulması gereken önemli bir kişinin ya da bir beyin kalesi olduğu düşündürmektedir (Ibid., s. 77). Höyüğün diğer alanlarında kazı yapılmadığı için, bu düşünceyi ispatlayacak herhangi bir bilgi edinilememiştir. Etrafı yapılarla çevrili, yaklaşık 100 m. çapında ve höyüğün tam ortasında bulunan merkezi alan üzerinde bir yapılaşma olup olmadığı bilinmemektedir.

Kale yapısına ait kazılan tek giriş, güneydoğuda yer almaktadır. 1 numaralı oda ile sadece bir duvarı açığa çıkarılan ve diğer kısımları kazılmamış alan arasında, 2 m. genişliğinde üçgen bir bölümden oluşan giriş yeri, yerleşime doğru daralmaktadır. Bu, dışarıdan gelebilecek bir tehlike durumunda, girişin kolayca kapatılmasını sağlamak amacıyla yapılmıştır (Ibid., s. 77). 1 numaralı yapının köşe duvarına ve karşısında yer alan duvara, yük hayvanlarının geçişi sırasında duvarlarda oluşabilecek hasarları engellemek amacıyla, taşlar yerleştirilmiştir. Bir diğer girişin, yeterli zaman olmadığı için kazılamayan, A ve B blokları arasında yer alan geniş avlunun bulunduğu doğu bölümünde olduğu düşünülmektedir.

Kalede toplam yirmi beş yapı açığa çıkarılmıştır. Bu yapılardan 8, 21 ve 23 numaralı alanlar yerleşmenin avlularıdır. Hacılar II tabakasında sıklıkla görülen avluların mutfak olarak kullanımına bu tabakada rastlanılmamaktadır. A ve B blokları arasında kalan 10 ve 13 numaralı dar bölümlerde bir dizi basamak ele geçmiştir. Bu basamakların, üst katlara erişimi sağlayan merdivenler olduğu belirtilmiştir (Ibid., s. 80). Bazı odalar arasında geçitler mevcuttur.

Yerleşmede kazılan odalar hafif yamuk dörtgen planlıdır (Resim 63-66). İki katlı olarak kullanılan bu yapıların ikinci katlarının nasıl olduğu bilinmemektedir. A bloğun tüm odaları, genellikle depo odaları veya bodrum kat olarak kullanım görmüştür. Ancak bu odaların, yılın bazı dönemlerinde yaşam alanı olarak da kullanıldığını gösteren kanıtlar mevcuttur. 1 numaralı oda içerisinde *in-situ* bir çömlek bulunmuştur. B bloğunun tüm odalarında, çanak çömlekler, platformlar ve ocaklar gibi yaşamsal faaliyetlerde kullanılan malzemeler bulunmaktadır. Ele geçen yapılar içerisinde tapınak, atölye, mutfak ve tahıl ambarı gibi ayrıntılara rastlanılmamıştır. Odalar içinde hem yapıyı güçlendirmek hem de üst katı desteklemek için payandalar ve ahşap dikmeler yer almaktadır. Oda zeminleri kil ile kaplanmıştır. Bazı zeminler üzerinde, yaklaşık 10 cm. kalınlığında saz veya kamıştan yapılmış hasır kalıntıları ele geçmiştir (Ibid., s. 75).

Açığa çıkartılan duvarların hiçbirinde pencereye rastlanılamamıştır. Muhtemel pencere yerlerinin, çatılara ya da tavana yakın alanlara açıldığı düşünülmektedir. Odalara girişler için kapılar mevcut değildir; muhtemel giriş çıkışlar üst kattan sağlanmaktadır. Üst katların yapımında ahşap, dal ve çamur gibi daha hafif malzemeler kullanıldığı söylenmektedir. Aynı zamanda daha yanıcı olan bu malzemeler, Hacılar IA evresinin sonlandıran büyük yangının da sebebi olmuştur. Yaklaşık yüz elli yıldır kullanıldığı düşünülen kalenin, yaşanan yangınla büyük hasar görmesinin ardından, Hacılar IB evresinde onarıldığı tespit edilmiştir. Kalenin onarımında, bir önceki evrede kullanılanlardan daha küçük 56 x 18 x 7 cm. boyutlarında kerpiçler kullanılmıştır (Ibid., s. 76).

Hacılar EK/IC ve ID evrelerine ait kanıtlar oldukça yetersizdir. Bu tabakalarda, önceki evrede gerçekleşen yangın üzerine inşa edilen, özensiz ve dayanıksız yapılara ait olabilecek bazı taş temeller, ince duvarlar, avlu olarak kullanıldığı düşünülen taş döşeli bir alan ve bir adet megaron planlı yapı ele geçmiştir. Bir ön oda ve arka odadan oluşan bu yapı içerisinde herhangi bir taşınmaz eşya veya buluntu ele geçmemiştir. Kazılan alanlar içerisinde yalnızca dörtgen planlı bir ocak bulunmuştur. Hacılar I ocaklarına benzeyen bu ocak iki yapı arasında yer alan açık alanda ele geçmiştir (Ibid., s. 87).

Odalar içerisinde yer alan taşınmaz eşya, bir önceki yerleşme olan Hacılar GN/II kadar yoğun değildir (Kat. 122-129). 1, 2, 3, 5, 6, 7, ve 12 numaralı odalarda yuvarlak ve dörtgen planlı ocaklar bulunmuştur (Ibid., s. 83). Bu ocaklardan 5 ve 2 numaralı evdekilerin önlerinde yükseltilmiş kül yalakları yer almaktadır. Ocakların oda içerisindeki konumlarında belli bir standart yoktur. Bu ocaklar; 1, 2, 3 ve 5 numaralı odaların ortasına, 7 ve 12 numaralı odaların köşelerine ve 6 numaralı oda ise merkezin dışına konumlandırılmıştır.

Odalar içinde fırınlar yer almamaktadır. Yalnızca, 17. avlunun kuzey duvarına ve 21. avlunun doğu duvarına yaslanmış iki adet fırın ele geçmiştir. Bu fırınların üzerlerinin düz mü yoksa kubbeli mi olduğu bilinmemektedir (Ibid., s. 87). Bazı odalarda, uyumak için ya da merdiven desteği olarak kullanılan üzeri sıvalı platformlar yer almaktadır. Odalarda, duvar önlerine yerleştirilmiş çok sayıda ahşap dikme deliği bulunmuştur. Bu dikmelerin ahşap dolaplar olarak kullanıldığı düşünülmektedir (Ibid., s. 23-87).

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BURDUR - ANTALYA YÖRESİ İLE ÇAĞDAŞ KOMŞU BÖLGELER ARASINDA TAŞINMAZ EŞYA UYGULAMALARI BAKIMINDAN KARŞILAŞTIRMALAR

Bu bölümde, incelediğimiz Yöre ile komşuları ve çağdaşları olan, Orta Anadolu, Batı Anadolu'nun Ege kesimi ve Marmara Bölgesi arasında karşılaştırma yapılacaktır. Aşağıda zamansal olarak tezimizin konusu kapsamındaki merkezlerden daha erken olan yerleşmelere de değinerek varsa öncüllük ardıllık ilişkileri araştırılmıştır.

4.1. Orta Anadolu

Aşıklı Höyük

Aşıklı'nın en kapsamlı incelenen tabakası olan 2. tabaka, MÖ 7850-7550/7300 yılları arasına tarihlenmektedir. Yerleşme, 'Konut Alanı' ve 'Özel Amaçlı Yapılar Alanı' iki bölümden oluşmaktadır. Konut Alanı'nda yer alan yapılar dörtgen planlı ve sıkışık düzende inşa edilmişlerdir. Yapılar arasında dar sokaklar ve aralıklar bırakılmıştır. Tek, iki ya da üç odadan oluşan evler taş temelsiz kerpiç duvarlıdır. Evlere ait dışa açılan kapı girişleri bulunmamaktadır. Girişler, damdan merdivenle yapılmaktadır. İki ve üç odalı evlerde odalar arası geçişi sağlayan açıklıklar bulunmaktadır. Evlerin tabanları ve duvarları sıvalıdır.

Yapılarda en sık kullanılan taşınmaz eşya ocaklardır. Tek odalı yapıların büyük çoğunluğunda ele geçen ocaklar dörtgen planlıdır. Odaların köşelerine yakın bir yere konumlandırılmışlardır. Oda tabanına açılan bir çukur içerisine yapılan ocakların zemini çay taşlarıyla, kenarları da iri yassı taşlarla döşelidir (Özbaşaran, 1998: 556). Bu yapım tekniği temel olarak tüm ocak yapıları için benzerdir. Bazı ocak tiplerinin kenar kısımları yassı taşlarla değil bazen kerpiçle yapılmış bazen de herhangi bir malzeme kullanmadan boş bırakılmıştır. Az sayıda bazı ocakların önünde kerpiç ya da taştan bir platform yapılmıştır. Arka duvarında baca şeklinde bir boşluk bırakılmış olan birkaç örnek de mevcuttur. Bunların yanı sıra yerleşmede, tabanı taş döşeli yuvarlak/oval formlu ateş çukurları da bulunmuştur.

Fırınlr Aşıklı'da sadece iki örnekle temsil edilmektedir. İlk örnek HG mekanı içerisinde ele geçmiştir. Yapıldığı mekanın neredeyse tamamını kaplayacak şekilde yapılmış olan fırın, oval formlu ve kubbelidir. Tabanı yassı bazalt taşları ile döşelidir. Taşların üzeri kil ile sıvanmıştır. Yaklaşık 4 m. çapında olan döşemenin etrafı 15 cm. kalınlığında ve 50 cm. yüksekliğinde bir kerpiç duvar ile çevrilidir. Ağız kısmı güneyde açılmıştır (Esin, Harmankaya, 2007: 263). Bir diğer fırın örneğinin sadece bir kısmı açığa çıkarılmış, açılan kısmı da büyük oranda tahrip olmuştur. Dolayısıyla üst kısmının nasıl olduğu bilinmemektedir. Tabanı çay taşları ile döşeli fırın oval formludur.

Yapı içerisinde yer alan bir diğer taşınmaz grubu olan platformlar Aşıklı'da çok fazla kullanılmamıştır. Bazı yapılar içinde, ışık olarak kullanıldığı düşünülen, alçak bir kerpiç duvarla ayrılmış alanlar, kerpiçten yapılmış yuvarlak depolama birimleri ile direk çukurları da ele geçmiştir (Esin, 1996: 36).

Aşıklı'nın Çanak Çömleksiz Neolitik Çağ'a tarihlenen tabakaları, Burdur - Antalya Yöresi merkezlerinden kronolojik olarak çok erkene tarihlenmektedir. Bu nedenle, Aşıklı ile en erken tabakalarının EN I'e, MÖ 7000 dolaylarına ait olduğu Burdur - Antalya Yöresi'nin, taşınmaz eşya uygulamaları bakımından karşılaştırmak ve bir benzerlikten söz etmek pek mümkün gözükmemektedir.

Can Hasan III

Can Hasan III mimari buluntular, yüzey toprağının hemen altında ele geçmiştir. Taş temelsiz, kerpiç kullanılarak veya pise tekniğiyle inşa edilen yapılar dörtgen planlıdır. Birbirine bitişik tarzda yapılan binalar bu şekli ile Aşıklı ile benzerlik göstermektedir (Düring, 2006). Bu bitişik düzen içerisinde yapılara çatılardan girildiği düşünülmektedir. Sadece 38 numaralı mekânın dışa açılan bir kapısı olduğu belirtilmiştir. Odalar tek ya da iki oda şeklindedir ve aralarında geçiş için kapı aralıkları bırakılmıştır. Oda duvarları ve tabanları sıvalıdır ve bazı tabanlarda kırmızı aşı boyasına rastlanılmıştır.

Can Hasan III yerleşmesinin sınırlı alanlarda araştırılması nedeniyle taşınmaz eşya uygulamaları hakkında bilgilerimiz yetersizdir. 7 numaralı yapı içerisinde iki adet

fırın ele geçmiştir. Bu fırınlardan biri, yapının güney duvarına gömülü şekilde inşa edilmiştir. Bazı evlerde dörtgen platform şeklinde ateş yakılan alanlar bulunmuştur. Oda köşelerine yerleştirilen bu alanların tabanında taş döşeme yer almamaktadır (Düring, 2006: 117).

Yerleşmede tespit edilen yedi yapı katı, uyarlanmış haliyle MÖ 7600-6650'e tarihlenmektedir. Yerleşme saptanan tüm tabakalar Çanak Çömleksiz Neolitik Dönem'e aittir (French, vd., 1972: 181). Yöremiz kronolojisinden daha erkene tarihlenen Can Hasan III, Aşıklı'nın 2. tabakası ile çağdaştır. Can Hasan III'te ele geçen dörtgen ateş yakma alanları, planları ve oda içerisindeki konumları bakımından Aşıklı ile benzerdir. Ancak Can Hasan III ocaklarının tabanlarında herhangi bir taş veya çakıl taşı döşeme bulunmamaktadır. Fırın yapıları, Can Hasan III'ün konut olarak kullanılan yapılarının yalnızca iki tanesinin içerisinde bulunmuştur, Aşıklı'da ise konutlar içinde fırınlar yer almamaktadır.

Çatalhöyük

Konya'nın Çumra İlçesi'nin 11 km kadar kuzeyinde yer alan Çatalhöyük, biri doğuda diğeri batıda olmak üzere iki höyükten oluşmaktadır. Doğudaki yerleşme Neolitik Çağ'a, batıdaki ise Kalkolitik Çağ'a tarihlenmiştir (Mellaart, 1962: 41). Tez kapsamında sadece Doğu Çatalhöyük incelenecektir.

James Mellaart'ın, 1958 yılında Konya Ovası üzerinde gerçekleştirdiği yüzey araştırmalarında tespit ettiği Çatalhöyük, Hacılar kazısının bitiminden hemen sonra, yine kendisinin başkanlığında 1961-65 yılları arasında kazılmıştır. Daha sonraki araştırmalar 1993 yılında Ian Hodder başkanlığında uluslararası bir ekip ile 2017 yılına kadar devam etmiştir (Hodder, 1996).

Mellaart ilk dönem kazılarında, Çanak Çömlekli ve Çanak Çömleksiz Dönem Neolitik tabakalara ait 14 yapı katı saptamıştır. MÖ 7300-6000 arasına tarihlenen yerleşme genel itibarıyla evler, kült mekanları ve avlulardan oluşmaktadır.

Dörtgen planlı yapılar, taş temelsiz kerpiçler ile inşa edilmiştir. Birbirlerine bitişik halde inşa edilen yapıların aralarında dar geçitler ve çöp alanı olarak kullanılan

avlular yer almaktadır. Her ev büyük bir oturma odası ve depolama ya da diğer ev işleri için kullanılan bir ya da bazen iki küçük odadan oluşur. Çok odalı mekanlarda odalar arası geçişler mevcut olmakla birlikte, dışarıya açılan kapılar bulunmamaktadır. Evlerin ana girişleri damlara açılan boşluktan indirilen bir merdiven ile yapılmaktadır. Evlerin tabanları ve duvarları sıvalıdır (Mellaart, 1967).

Çatalhöyük yerleşim planı önceden sistemli bir şekilde hazırlanmış ve uygulanmış gibidir. Birbirine bitişik nizamda yapılan evler, erken tabakalarda ortak duvarlar kullanılarak; daha geç tabakalarda ise her mekanın kendine ait ayrı duvarı olacak şekilde yapılmışlardır. Günlük yaşam ile ilgili tüm faaliyetler evler içerisinde yürütülmüş dolayısıyla ev içi düzenlemeleri bu amaç doğrultusunda yapılmıştır (Hodder, 2006). Gerek mimari gerekse de iç mimari unsurlarıyla Çatalhöyük sıradan bir köyden ziyade gelişmiş bir kültüre sahip insanların yaşadığı bir yerleşim yeridir (Mellaart, 1967).

Çatalhöyük evleri tüm iç mimari unsurları ile tam birer yaşam alanı olarak tasarlanmışlardır. Ev içi düzene bakıldığında, farklı ihtiyaçlar için farklı bölümler oluşturularak, evlerden en verimli şekilde faydalandığı görülmektedir.

Evler içerisinde yer alan ocak/fırınlr, evin güney duvarına yerleştirilmiştir. Bu konum aynı zamanda, eve girmek için sarkıtılan merdivenin de yer aldığı bölümdür. Bu şekilde, yerleştirilen ocak/fırınlardan çıkan dumanların, damda bulunan açıklıktan dışarı çıkması sağlanmaktadır. Ev içinde en az bir ocak ve bir fırın kullanılmıştır. Ocaklar ve fırınlar oturma odası hariç evin diğer bölümlerinde çok sık görülmez. Ancak ocaklar zaman zaman odanın orta kısmına yerleştirilebilir. Fırınlr daha çok güneydoğu ve güneybatı köşelerinde yer alırken, ocaklar daha çok güney merkeze yerleştirilmiştir (Düring, 2006: 185).

Fırınlr, çoğu kez bir kısmı duvar içine geçecek şekilde yerleştirilmiştir. Kubbeli olan fırınların, tabanları ovaldır. Günlük faaliyetler için kullanılan bu fırınların her kullanımdan sonra yenilendiği ya da tekrar inşa edildiği düşünülmektedir (Hodder, 2006). Kenarları hafifçe yükseltilmiş olan ocaklar yuvarlak ya da dörtgen planda yapılmışlardır.

Avlularda fırın kullanımı ile ilgili sadece birkaç örnek bulunmaktadır. Bu sebeple pişirme işlemlerinin toplu şekilde değil, herkesin kendi evinde gerçekleştirdiği söylenebilir. Bunun haricinde avlular sadece çöpleri ve atıkları biriktirmek için kullanılmış, herhangi bir sosyal amaca hizmet ettiğine dair kanıtlar tespit edilememiştir.

Ev içinde kullanılan fırınlardan daha büyük olan ve ekmek fırını olarak değerlendirilen fırın tipinden de birkaç örnek ele geçmiştir. En erken örneği, VIII. tabaka 29 numaralı evde, oturma odasının olarak tanımlanan alanda yer almaktadır. İki büyük fırın VII. tabakada ve ardından gelen VI. Tabakada 44 numaralı yapılarının batı kısmında ana odadan bir paravana duvarla ayrılmış bir alanda bulunmuştur. V. tabakada, açık bir alan olarak yeniden inşa edilen 7 numaralı yapıda bir çift fırın daha bulunmuştur. Son olarak, IV. tabakada dış mekân olduğu düşünülen Z1 alanında iki büyük fırın daha bulunmuştur (Düring, 2006 186).

Oturma ve yatma amacıyla kullanılan platformlar/sekiler hane içerisinde yaşayan insan sayısı ile doğru orantılı olarak yapılmıştır. Oda zemininden yükseltilerek inşa edilen bu dörtgen platformların tüm yüzeyleri sıvalıdır. Evin köşelerine konumlandırılan platformlar, aynı zamanda hane halkından ölen kişilerin gömüldüğü yer olarak da kullanılmıştır.

Paravana duvarlar, Çatalhöyük evlerinin oturma odalarını çeşitli bölümlere ayırmak için kullanılmıştır. Bunlar, çoğunlukla dal örgü ya da alçıdan yapılmış, nispeten dayanıksız iç duvarlardır. Yüksekliği tam olarak tespit edilememiş olan bu duvarlardan fazla sayıda örnek ele geçmemiştir. Bu paravana duvarlardan altısı Mellaart Arşivleri'nde yer almaktadır ve üç tanesi de ikinci dönem kazılarında bulunmuştur (Düring, 2006: 184).

Çatalhöyük'te asıl depolama birimleri, evlerin etrafına yerleştirilen odalardır. Bununla beraber depolama amacıyla dörtgen kil kutuların da kullanıldığına dair birkaç örnek evlerin oturma odalarında ele geçmiştir.

Çatalhöyük ile Burdur - Antalya Yöresi arasında mimari yapılarda kullanılan kerpiçler ve yapıların dörtgen planlı oluşu gibi benzerliklerden söz edilebilir. Ancak,

Çatalhöyük'te görülen yoğun yerleşim ve buna uygun tasarlanmış yerleşim planı, Yöremiz ile karşılaştırılamayacak boyuttadır. Konya-Karaman ovası içerisinde yer alan Çatalhöyük, yakın komşuları Aşıklı ve Can Hasan III ile benzer mimari düzene sahiptir. Her üç yerleşme de birbirine bitişik düzende inşa edilen yapılar ile karakterizedir. Çatalhöyük'te açığa çıkarılan neredeyse tüm yapıların, günlük yaşamın tüm ihtiyaçlarını karşılayan iç mimari unsurları ile ön plana çıkmaktadır.

Köşk Höyük

Köşk Höyük'te Neolitik Dönem, II-V tabakalarında, Erken Kalkolitik ise I. tabakada tespit edilmiştir. I. tabaka MÖ 4910-5412, II-V. tabakalar ise MÖ 5410-6340 yılları arasına tarihlenmiştir. Neolitik Dönemin mimari yapıları dörtgen, yamuk ve kareye yakın planda inşa edilmiştir. Döneme ait tüm tabakalarda ortak bir mimari anlayış vardır. Yapı malzemesi olarak taş kullanılan binalarda sadece II. ve V. tabakalarda kerpiç kullanımına rastlanılmıştır. Oda sayısı iki ile dört arasında değişmektedir. Oda tabanları ve duvarlar toprakla sıvanmış, bazı duvarlarda beyaz ve açık turuncu badana izlerine rastlanılmıştır. Evler arasında dar sokaklar ve çöplük olarak kullanılan meydanlar bulunmaktadır (Özcan, 2007: 224).

Oda içlerinde tüm taşınmaz eşya uygulamaları bulunmaktadır. Çok odalı evlerin büyük odasında bir platform/seki yer almaktadır. Sekiler odanın herhangi bir köşesine konumlandırılmıştır. Bazı örneklerde kapı girişinin hemen karşısında bulunan duvarın ortasına da yerleştirilmiştir. Oda zemininden 40-60 cm. yüksekliğinde yapılan sekilerin iki ya da üç kenarı taş ile çevrelenmiştir. İç kısmı toprakla doldurun sekilerin bazılarının üstü sıvalı bazılarının ise taş döşelidir (Özcan, 2007: 224).

Her evde ele geçen bir diğer iç mimari unsur da ocak ve fırınlardır. Ocak/fırınların oda içi konumlandırılmasının bir standardı yoktur, çoğunlukla odaların köşelerine yerleştirilmiştir. Dörtgen planlı ocak/fırınların hemen yanında kilden yapılmış depolama üniteleri bulunmaktadır.

Erken Kalkolitik'e ait yapılarda taş, yine ana yapı malzemesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Dörtgen planlı, tek odalı ve birbirine bitişik düzende inşa edilen yapıların

hepsi konut olarak kullanılmıştır. Arazi üzerine açılan çukurlara yapılan evlere, sokaklardan basamaklar ile inilmektedir.

İç mimari düzen, ele geçen yapılarda standart olarak kullanılan taşınmazlardan oluşmaktadır. Bu taşınmazlar; nişler, seki, silo, tandır, ocak ve kil kutular şeklindedir. Evlerde kapı girişinin hemen solu, ışık alanı olarak kullanılmıştır. Bu alanda, seki, tandır ve ocak yer almaktadır. Bölme duvarı ile ayrılan alanda yatma/oturma yeri olarak kullanılan sekiler bulunmaktadır. Oda ve bölme duvarı köşelerine depo ve silo yerleştirilmiştir. Evlerin ana duvarlarında en az iki adet niş yer almaktadır (Öztaş, 2005: 2-4).

Köşk Höyük'te açığa çıkarılan mimari yapılarda kullanılan ana yapı malzemesi taştır ve bu yapılar iki ile dört arasında değişen odalardan oluşmaktadır. Mimari açıdan Köşk Höyük yapıları, Yöremiz'de bulunan yapılardan tamamen farklı karakterdir. Çalışma kapsamında sınıflandırılan taşınmaz unsurların tamamı Köşk Höyük'te de ele geçmiştir. Tipolojik olarak birbirine Yöremizdekilere benzer şekilde yapılan ocak/fırın, seki ve depolama kutuları gibi yapılar için benzerlikten bahsedilebilir. Ocak/fırınların yapı içerisinde konumları ise Yöremizden tamamen farklıdır.

Güvercinkayası

Güvercinkayası'nın ana kültür tabakası olan I. tabaka Orta Kalkolitik döneme, MÖ 5200-4820 yılları arasına tarihlenmektedir. Bu tabakanın üzerinde Geç Kalkolitik Döneme ait Post Obeyd Evresi ve farklı bir teknikle yapılan ve Balıksırtı Duvar olarak adlandırılan evre gelmektedir (Gülçür, 1997: 3).

Güvercinkayası'nda yerleşme Aşığı şehir ve Yukarı şehir olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. İç kale olarak adlandırılan Yukarı şehir, kulelerle desteklenmiş kalın bir sur duvarı ile çevrilidir. Aşağı şehre ait mimari yapılar, iki odalı ve dörtgen planlıdır. Ana kaya ve çevredeki kayalıkların düzeltilmesi ile inşa edilen yapıların duvarlarında çamur harç ve taş kullanılmıştır. Birbirine bitişik yapılan evlerin bazı duvarları ortaktır. İki odalı yapılar bir ana oda ve kiler olarak kullanılan bir küçük odadan oluşmaktadır. İki oda birbirinden ince bir duvar ile ayrılmıştır (Çaylı, 2009: 65).

Güvercinkayası'nda açığa çıkarılan konutların içerisinde ocak, fırın ve petekler gibi taşınmazlar bulunmuştur. Fırınlar, kapı girişinin yer aldığı duvarın köşesine gelecek şekilde, ocaklar da odaların ortasına doğru, petekler ise ana oda ile kiler duvarının köşesine konumlandırılmıştır. Bu görünümü ile konutlar içerisinde ele geçen taşınmazların bir standarda sahip olduğu belirtilmiştir (Çaylı, Demirtaş, 2016: 130).

Fırınlar dörtgen planlı kubbelidir. Ağız kısmında at nalı planlı bir közlük/kül yalağı bulunmaktadır. Ocaklar yuvarlak planlı ve oda zemininden hafifçe yükseltilmiştir.

Güvercinkayası, Orta Kalkolitik Dönem'e tarihlenen ve bu dönemin Orta Anadolu'da görüldüğüne dair oldukça önemli bilgilerin edinildiği bir yerleşmedir. Mimari düzeni ve tarihlenmesi açısından hem Yöremiz içerisinde hem de karşılaştırma yapılan diğer yerleşmeler içerisinde benzer döneme ait herhangi bir tabaka ve buluntu ele geçmemiştir. Dolayısıyla elimizde benzerlik ya da farklılık olarak değerlendirebilecek bir veri bulunmamaktadır.

Tepecik-Çiftlik

Tepecik-Çiftlik'in Neolitik Dönemi, MÖ 6400-6100 arasına tarihlenen 3. tabakası ile ayrıntılı şekilde bilinmektedir. Kendi içerisinde alt evrelere ayrılan 3. tabakanın mimarisi genel hatlarıyla taş temelli yapılardan oluşmaktadır. Mekan içlerinde kerpiç kullanımı ile ilgili kanıtlar bulunmuş olmakla birlikte duvarlarda kerpiç izlerine rastlanılmamıştır. Fakat duvarlarda kerpiç kullanıldığı düşünülmektedir. Bir merkez oda ve onun etrafına yerleştirilen odacılardan oluşan yapılar birbirine bitişik düzende inşa edilmiştir. Evlerin aralarında dar boşluklar ve açık alanlar bulunmaktadır (Bıçakçı, vd., 2007: 237).

Tepecik-Çiftlik'te ele geçen taşınmaz eşya uygulamalarından fırınlar, yapıların asıl odalarına, dışa çıkıntı yapacak şekilde yerleştirilen alanlara konumlandırılmıştır. Fırın boyutu ile orantılı büyüklüğe sahip bu alanların yer aldıkları yapılar 'Fırınlı Yapı Tipi' olarak adlandırılmaktadır (Çakan, 2019: 654). Bu tipte olan yapılar haricinde fırınlar, yapı içlerine de yerleştirilmişlerdir.

Fırınlr, U Şekilde ya da oval gövdeli ve ağız kısımları açıktır. Tabanında büyük yassı taşlar kullanılmıştır. Taban taŐlarının üzeri kerpiç sıva ile sıvalıdır. Birkaç örnekte, taşların üzerinde kum ve çakıl taŐına rastlanılmıştır. Gövde yapısında taş ve kerpiç çamuru kullanılan fırınların üst kısımlarının nasıl olduğu bozuk durumda oldukları için bilinmemektedir.

Fırınlrın yakınlarına yerleştirilen depolama üniteleri bir diğer taşınmaz eŐyadır. Kilden yapılan depolama üniteleri dörtgen ve oval Şeklinde iki tiptedir. Büyük boyutlarda olan dörtgen biçimli kutular çoğunlukla çok gözlüdür. Oval biçimli depolama birimleri de yan yana dizilerek kullanılmışlardır.

Tepecik-iftlik mimari düzeni yöremizde görülen yerleşmelerden farklıdır. Birbirine bitişik düzende inşa edilen yapılar taş temellidir. ‘Fırınlı Yapı Tipi’ olarak tanımlanan yapılar, yöremiz yapıları için kullanılan tanım ile benzer değildir. Burada kullanılan tanım, fırınların yapı içerisindeki konumlarının, yapı duvarından çıkıntı yapacak Şekilde olması ve standart bir Şekilde diğer yapılarda da aynı Şekilde görülmesidir ve tümüyle bu yerleşmeye özgü bir özelliktir. Diğer bir taşınmaz eşya olan kilden yapılan depolama üniteleri, dörtgen planı ve çok gözlü kullanımları bakımından yremizdekilerle benzerlik göstermektedir.

4.2. Batı Anadolu

Ege Gübre

Ege Gübre’nin en erken tabakası olan IV. tabakada yapılar, taş temelli yuvarlak planlıdır. Dal rg tekniğiyle yapılan bu yapılardan sonra IIIa ve IIIb tabakalarında dörtgen planlı yapılar ortaya ıkımıŐtır. Yine taş telli olan bu dörtgen planlı yapılar yığma çamur, ahşap ve dal örgü ile inşa edilmiŐtır. Yapılarda kerpiç kullanımına ait herhangi bir iz bulunamamıştır. Dörtgen planlı yapıların taş temelinde, tek taş dizisi ile belirlenmiŐ bir kapı girişi bırakılmıştır. Tek ya da iki odadan oluşan dörtgen planlı yapılar içerisinde ocaklar bulunurken, yuvarlak planlı yapılarda taşınmaz eşyaya rastlanılmamıştır. Bu sebeple yuvarlak mekanların bağımsız olarak değil, dörtgen planlı yapılara ait ikincil mekanlar olarak kullanıldığı düşünülmektedir (Sağlamtimur, Ozan, 2012: 230).

350-400 m² alanı kaplayan merkezi bir avlu etrafına inşa edilen yuvarlak ve dörtgen planlı yapıların belli bir süre birlikte kullanıldığı düşünülmektedir. Avlu, bir ortak kullanım alanı olarak yemek hazırlama ve pişirme gibi faaliyetlerin yapıldığı işlik yeri ve aynı zamanda atıkların biriktirildiği bir alan olarak da kullanılmıştır.

İç mimari unsurlardan ocak/fırınlardan sadece dörtgen planlı yapılar içerisinde ele geçmiştir. Evler içerisinde bir veya iki adet ocak/fırın bulunmaktadır. Pişirme amacıyla kullanılan ocak/fırın yapılarının büyük çoğunluğu işlik alanı olarak kullanılan avlularda yer almaktadır. Avlu içerisinde, ana toprak üzerine yapılmış bir ocaktan alınan örnekler üzerinde gerçekleştirilen C14 analizi sonucu, Ege Gübre en erken tabakası için MÖ. 6230 tarihini vermiştir (Sağlamtimur, 2007: 374).

Ocaklar, ateş çukuru şeklinde toprağa açılan bir çukur içerisinde kullanılan ve zemin üzerine direkt olarak yapılıp etrafı taşlar ile çevrili olarak kullanılan olmak üzere iki tiptedir. Ateş çukuru şeklindeki ocaklar genellikle avlularda ele geçmiştir. Tabanları sert olan ikinci tip ocakların bazen iki yanı bazen de üç yanı iri yassı taşlar ile çevrelenmiştir. Bazı ocakların tabanında beyaz renkli sıva bulunmuştur.

Avlularda kullanılan fırın yapıları, arkası evlere bitişik halde diğer üç yanına büyük taşlar dizilerek inşa edilmiştir. Dörtgen planlı fırınların tabanları sertleşmiş topraktır. Üst kısımları çamurla sıvalı ve düzdür. Mekan içerisinde yer alan fırınlarında yapım teknikleri aynıdır. Ağız kısımları güneye ya da güneybatıya açılmıştır.

Ege Gübre’de açığa çıkarılan taşınmaz eşya uygulamalarından ocak/fırınlardan yörenizde bulunan örnekleriyle bazı benzerlikler göstermektedir. Çoğunlukla avluda ele geçen bu yapılar, Hacılar EN I/II tabakaları ile benzer şekilde kullanılmışlardır. Ancak yörenizden daha geç dönemlere tarihlenen bu tabakalar için karşılaştırma yapmak pek uygun değildir.

Yeşilova

Höyüğün III. tabakası Kalkolitik Dönem’e, IV. tabakası da Neolitik Dönem’e tarihlenmiştir. Günümüzden yaklaşık 8500 yıl öncesinde başlayan Neolitik Dönemi ile Yeşilova, İzmir’in en eski tarihöncesi yerleşmelerinden biridir (Derin, 2009: 7-8).

Yeşilova IV. tabaka sekiz alt evreye ayrılarak incelenmiştir. Neolitik Dönem'in son katlarında 24 mimari yapı açığa çıkarılmıştır. Bu yapılardan sadece üç tanesi yuvarlak planlı diğerleri ise dörtgen planlıdır. Tüm yapılarda taş temel kullanılmıştır. Yuvarlak planlı yapıların duvarları dal ve çamur tekniğiyle yapılmıştır. Dörtgen planlı yapıların erken evreleri de ahşap ve çamur ile yapılmış, daha sonraki evrelerde ise kerpiç kullanımı görülmeye başlanmıştır. Çatılar ahşap dikmelerle desteklenmiştir (Derin, 2020: 2). Yuvarlak planlı yapılar birbirine bitişik, dörtgen planlı yapılar aralarında boşluk bırakılarak inşa edilmiştir. Yapılar merkezi bir avlu etrafına konumlandırılmıştır. Mekanların kapıları uzun duvara açılmış ve hepsi güneyde bulunan avluya bakacak şekilde düzenlenmiştir.

Hem oda içlerinde hem de avluda çeşitli taşınmaz eşya uygulamalarına rastlanılmıştır. Ocak/fırınlr zeminleri çakıl taşı ile döşeli ve üzeri kil sıvalıdır. Dörtgen ve yuvarlak planlı örneklerini ele geçen fırınların gövde yapılarının nasıl olduğu bilinmemektedir. Ocak/fırınlrın yapı içerisindeki konumlarının belli bir standardı yoktur. Çoğunlukla bu taşınmazlar, dörtgen planlı mekanların uzun duvarlarının dibine yerleştirilmiştir. Bazı yapılara eklenen ve mutfak olarak kullanılan bölümler içerisinde de öğütme taşları ve ateş yakılan taşınmazlar bulunmuştur. IIIb tabakasında açığa çıkarılan mekân içerisinde iki adet fırın yan yana ele geçmiştir. Oda zemininden yükseltilerek yapılmış olan bu fırınlar dörtgen planlıdır. Çanak çömlek pişirmek için kullanıldığı düşünülen bir fırın, 4 numaralı yapı içerisinde doğu duvarına bitişik halde bulunmuştur. Fırın yakınlarında ele geçen kil topaklar, keramik ve cüruflaşmış kap parçalarından, bu alanın bir keramik atölyesi olduğu anlaşılmıştır (Derin, 2011: 121)

İşlik olarak kullanılan avlularda da çeşitli taşınmaz eşya uygulamaları bulunmuştur. 2 numaralı evin doğusunda yer alan açık alanda yuvarlak planda dizilmiş fırın yapıları ele geçmiştir (Derin, 2011: 120). Tahıl depolama amacıyla kullanılan petekler, mekanların dışında günlük ihtiyaçların karşılanması amacıyla oluşturulmuş alanlara yerleştirilmiştir.

Yeşilova'da hem yapılar içerisinde hem de avlularda ocak/fırın ve depolama üniteleri gibi taşınmazların bulunması yöremiz ile benzerlik göstermektedir. Yeşilova

için belirtilecek önemli bir husus, 4 numaralı yapı içerisinde, yakınlarında ele geçen cüruflaşmış kap parçaları gibi buluntulardan çanak çömlek yapımı için kullanılan bir fırın yapısının ele geçmiş olmasıdır. Yöremizde çanak çömlek üretimi bilindiği halde yapımı için kullanılan bir taşınmaz bulunmamıştır.

Ulucak

Ulucak Höyük'ün saptanan kültür sıradüzeni şu şekildedir; Neolitik Döneme tarihlenen en erken tabaka VI. Ön Neolitik; V. tabaka Erken Neolitik, IV. tabaka Geç Neolitik ve III. Tabaka da Erken Kalkolitik dönem olarak adlandırılmıştır. Ulucak'ta VI-IV tabakaları arasında yaşanan Neolitik dönem, MÖ 6850-5670 yılları arasına, Erken Kalkolitik dönem ise MÖ cal. 5600-5460 yılları arasına tarihlenmiştir (Çevik, vd., 2020: 12).

Ön Neolitik VI. tabakada iki mimari yapı açığa çıkarılmıştır. Bu yapılar taş temel kullanılmadan zemin üzerine yığma kerpiç tekniğiyle yapılmıştır. Birbirine bitişik halde inşa edilen yapılar dörtgen planlıdır. Yapıların tabanları kırmızı boyalı kireç ile sıvanmıştır. Döneme ait iç mimari unsurlar sadece ocak/fırınlardır. Açığa çıkarılan her iki yapının da köşelerine yerleştirilmiş birer adet ocak/fırın yer almaktadır. Ayrıca bu taşınmazlar açık alanlarda da ele geçmiştir.

Ulucak Höyük mimari özellikleri en iyi şekilde V. ve IV. tabakalardan bilinmektedir. Erken Neolitik V. tabakada (MÖ 6500-6000) kazılan yapılar taş temelsiz, çit-çamur ya da yığma kerpiç ile inşa edilmiştir. Yapılar dörtgen planlı ve tek odalıdır. Yapı duvarları bazen ortak bazen de bağımsız şekilde yapılmıştır (Çevik, vd., 2020: 15).

Bu tabakada açığa çıkarılan tüm yapıların içinde, pişirme ve depolama faaliyetleri için kullanılan taşınmaz eşyaya rastlanmıştır. Ocak/fırınlr kare planlı ve düz çatılıdır. Kilden inşa edilen bu taşınmazlar odaların kuzey duvarına konumlandırılmıştır. Ocak/fırınlrın yanında, kabaca biçimlendirilmiş depolama üniteleri yer almaktadır (Derin, 2005: 86).

Geç Neolitik IV. tabakada, (MÖ 6000-5670) bir önceki tabakanın mimari anlayışının değiştiğini görülmektedir. Ulucak V. ve IV tabakalar arasında görülen bu en temel fark, mimaride çit-çamur tekniğinin yerini taş temelli kerpiç yapılara bırakmış olmasıdır (Çevik, vd., 2020: 13). Her biri kendi duvarına sahip dörtgen planlı yapılar, bitişik düzende inşa edilmiştir. Evler arasında dar sokaklar yer almaktadır. Bazı konutların önünde, pise tekniği ile yapılan duvarlarla çevrili özel alanlar bulunmaktadır (Çevik, vd., 2020: 15).

Açığa çıkartılan evlerde ele geçen taşınmaz eşya, ocak/fırınlr, platformlar/sekiler ve depolama üniteleri şeklindedir. Yapıların duvarına bitişik halde kilden yapılan platformlar/sekiler, oda zemininden yaklaşık 15 cm. yüksekliğindedir. Bazı platformların üzerinde çömlekler de ele geçmiş dolayısıyla bu yapıların masa ya da birer tezgah olarak da kullanılmış olabileceği belirtilmiştir (Derin, 2005: 88).

Ocak/fırınlr konutlar içinde ya da kapalı avlularda ele geçmiştir. Fırınlr çoğunlukla dörtgen planlı ve üst kısımları düz olarak inşa edilmiştir. Fırınlrın yanında mutlaka kerpiçten yapılmış bir öğütme düzeneği yer almaktadır. Bu taşınmazlar, ele geçen tüm yapılarda, ana odanın kapı girişinin karşısında bulunan doğu duvarının dibine yerleştirilmiştir (Çevik, vd., 2020: 16).

Ulucak ocak/fırınlrının yan yana kullanımı yöremizde görülmeyen bir durumdur. Bununla birlikte işlik alanı olarak kullanılan avlularda ele geçen ocak/fırınlr Hacılar EN I/II ve Höyücek TD işlik alanı ile kullanım yönünden benzerlik göstermektedir.

4.3. Marmara ve Trakya Bölgesi

Hocaçeşme

Hocaçeşme’de en eski yerleşmelerin görüldüğü IV. evrede, ana kaya üzerine oyulmuş yuvarlak planlı yapılar bulunmuştur. Birbirlerine yakın şekilde konumlandırılan bu yapıların duvarları dal örgü tekniğiyle yapılmıştır. Konut olarak kullanılan bu yapılardan bir tanesinin duvarının bir kısmı taşla örülmüş; bir diğer konutun içinde ise bölme duvarı tespit edilmiştir. Taşa oyularak inşa edilen bu iki

örnek haricinde tabanı toprak olan bir yapı da açığa çıkarılmıştır. Diğer yapılardan daha büyük olan bu yapının tabanı çakıl taşı döşeli ve sarı renkli aşı boyası ile kaplıdır. Mekanların çatılarını desteklemek için ana kaya üzerine açılan çok sayıda ahşap dikme izine rastlanılmıştır. Bu evre için oldukça önemli bir özellik, yapıların etrafına oldukça iri taşlardan yapılan kalın bir çevre duvarının olmasıdır. İç kısmının ahşap dikmelerle desteklendiği anlaşılan bu duvarın kullanımı, III evrede de devam etmiştir. Her iki tabakadan alınan 14C örnekleri üzerinden yapılan analizler, IV. evre için GÖ 7.200±180 ve III. evre için ise GÖ 7.135±270 ve 6.960±65 tarihlerini vermektedir.

III. evrenin mimari anlayışı bir önceki evre ile aynı olmakla birlikte görülen tek fark, bu evrede inşa edilen yuvarlak konutların IV. evrenin dolgu toprağının üzerine yapılmış olmasıdır. İki evrede de iç mimari unsur olarak depolama çukurları açığa çıkarılmıştır. Ana kayaya açılan torba biçimli depo çukurlarının bir kısmı mekan içlerinde bir kısmı da mekan dışına yerleştirilmiştir (Özdoğan, 2007: 415-417).

Hocaçeşme II. evrede mimari anlayış tümüyle değişmiştir. Çok bozuk durumda ele geçen mimari buluntulardan, yapıların dörtgen planlı olduğu anlaşılmıştır. İnce duvarlı yapıların inşasında kerpiç ve dal örgü kullanılmıştır. Çevre duvarının bu evrede önemini yitirdiği görülmektedir.

Fırınlr, mekanların dışında ele geçmiştir. Yükseltilmiş bir platform üzerine yapılan fırınların üst kısmı kubbe biçimlidir. Mekan içlerinde basit taşlarla çevrili ocak yerleri bulunmuştur. Ayrıca mekanların duvarları boyunca sıralanan, depolama amacıyla kullanılmış kil sıvalı küp biçimli yapılar ele geçmiştir (Karul, 1994: 25).

Hoca Çeşme yuvarlak planlı yapıları yöremiz ile herhangi bir benzerlik göstermemektedir. Açık alanlarda açığa çıkarılan fırınlar, yöremizde işlik olarak kullanılan avlularda ele geçenler ile benzerdir. Yapılar içinde ele geçen basit taşlarlar çevrili ocakların en erken benzer bir örneğini yöremizde Kuruçay EN II/12'den bilmekteyiz.

Aşağıpınar

Höyükte belirlenen tabakalanma durumu; MÖ 6400-5700 yılları arasına tarihlenen 8-6. tabakalar Geç Neolitik-Erken Kalkolitik Dönem, MÖ 5500-4800 yılları arasına tarihlenen 5-2. tabakalar ise Orta Kalkolitik Dönem şeklindedir. İki dönem arasında bulunan ve Neolitik'ten Kalkolitik'e geçiş sürecini temsil eden 5-6. tabakalar, Geçiş Dönemi olarak tanımlanmıştır

Geç Neolitik Dönem tabakalarının mimari özellikleri en iyi şekilde 7. ve 6. tabakalardan bilinmektedir. Bu dönem yapıları ana toprak üzerine inşa edilmiştir. Bitişik düzende ve dörtgen planlı olan yapıların duvarları dal-örgü tekniği ile yapılmıştır. Duvarların dış kısımları kerpiç çamuru ile iç kısımları ve oda tabanları kireç ile sıvanmıştır. Bazı yapı tabanlarında kırmızı boya izine rastlanılmıştır (Özdoğan, 2016: 3).

Mekanlar içerisinde ve ışık yeri olarak kullanılan açık alanda temel iç mimari unsurlar ele geçmiştir. Yapı içlerinde dörtgen ve yuvarlak planlı ocaklar bulunmaktadır. Bu taşınmazların oda içlerindeki konumlarında bir standart yoktur. Her ocağın yanında olasılıkla tezgah olarak kullanılan ve farklı büyüklüklere sahip yükseltileler yer almaktadır. Bazı ocakların yanında ve oda köşelerinde yuvarlak biçimli depolama üniteleri yerleştirilmiştir (Özdoğan, 2016: 4-5).

Orta Kalkolitik'e tarihlenen 5. tabakada, mimari yapıların yine dörtgen planlı olduğu fakat birbirine bitişik düzende değil bağımsız şekilde yapıldığı görülmektedir. Yapı duvarlarında ahşap ve sıva kullanımı devam etmektedir. Çoğunlukla tek odalı ve konut olarak kullanılan mekanların sadece üç tanesinin iki odalı olduğu tespit edilmiştir.

Mekanlar içerisinde ocak hariç herhangi bir taşınmaz eşya ele geçmemiştir. Dörtgen planlı ve tabanı oda zemininden yükseltilmiş şekilde yapılan ocakların zeminine çanak çömlek kırıkları serilmiştir. Ocakların yapı içerisindeki konumları, kuzey ya da batı duvarına yaslanmış şekildedir. Bir yapının içerisinde karşılıklı dizilmiş üç adet ocak yapısı bulunmuştur.

Mimari düzenin benzer şekilde devam ettiği 4. tabakada da yapılar dörtgen planlıdır. Yine bağımsız olarak inşa edilen yapılar tek ya da iki odalıdır. Bu tabaka yapılarının duvarları bir önceki tabakadaki yapılara nazaran daha kalındır. Bu sebeple, dönem yapılarının bir üst kata sahip olabileceği belirtilmiştir. Mekanların içerisinde dörtgen planlı ocaklar ve yuvarlak depolama üniteleri yer almaktadır.

3. tabakaya ait mimari kalıntılar oldukça zayıf durumda ele geçmiştir. Duvarları dal örgü tekniği ile yapılmış dörtgen planlı birbirine yakın konumlandırılmıştır. Bu tabakada yerleşmenin doğusuna iki sıra taşlardan oluşan bir çevirme duvarı yapılmıştır. Dörtgen planlı ocaklar hem mekan içinde yükseltilmiş şekilde hem de açık alanlarda ele geçmiştir.

2. tabakada açığa çıkarılan yapılar köşeleri yuvarlatılmış dörtgen planlıdır. Duvarlar önceki tabakalarda olduğu gibi dal örgü tekniği ile yapılmıştır. Çevre duvarı bu tabakada da kullanılmaya devam etmektedir. Mekanlar iki odalıdır. Her mekan içerisinde at nalı planlı ocaklar, duvar boyunca sıralanan silo ve depolama birimleri, dörtgen tekneler ve kil sekiler yer almaktadır (Özdoğan, 2016: 13-18).

Aşağıpınar Geç Neolitik ve Erken Kalkolitik tabakalarında görülen yan yana bitişik mimari düzen yöremiz ile farklıdır. Hem yapı içerisinde hem de avlularda kullanılan ocak ve depolama üniteleri gibi taşınmaz eşya, yöremiz ile biçimsel olarak bazı benzerlik göstermektedir. Bu durumun rastlantı sonucu olduğu düşünülebilir.

Ilıpınar-Menteşe

Ilıpınar'da yerleşme, MÖ 6.000-5.400 yılları arasına tarihlenmiştir. En erken tabakalarından X. ve XI. evrede yapılar, çamur levhalarla oluşturulmuş evler olarak tanımlanmaktadır. Birbirinden bağımsız inşa edilen bu yapılar dörtgen planlıdır. Yapıların içi depolama/besin hazırlama ve yaşam alanı olarak iki bölüm şeklinde kullanılmıştır. Taşınmaz eşya uygulamalarından ocak ve depolama üniteleri yapı içinde fırınlar ise avlularda yer almaktadır (Roodenberg, Alpaslan Roodenberg, 2007: 393-394).

VI. evrede önceki evrelere ait mimari anlayış tamamen değişmiştir. MÖ 5700'lere tarihlenen bu evrede, yarım daire şeklinde yan yana konumlanmış 14 yapı açığa çıkarılmıştır. Kerpiç kullanılarak inşa edilen bu yapılar iki katlıdır. Dörtgen planlı yapılara ait iç mimari düzen hepsinde aynı şekildedir. Alt katta fırın, ocak ve ambarlar duvar diplerine yerleştirilmiştir. Yapı içlerinde ele geçen ocak/fırınlr dörtgen planlıdır. At nalı planlı ocaklar avlularda ele geçmiştir.

Ilıpınar'da 600 yıl boyunca yaşamış insan topluluklarının VA evresinden sonra burayı terk ettiği anlaşılmaktadır. Yerleşmede bu evreden sonra toprağa gömülmüş şekilde inşa edilen yapılar görülmüştür. Dal örgü tekniğiyle inşa edilen yapılar yuvarlak köşelere sahiptir. Açığa çıkarılan beş yapı içerisinde bir fırın, öğütme taşları, ambarlar ve çok sayıda depolama kapları ele geçmiştir. Bu yapıların olasılıkla mevsimlik olduğu belirtilmiştir (Roodenberg, Alpaslan Roodenberg, 2007: 394-397).

Menteşe'de yerleşme MÖ 6400'lerde kurulduğu düşünülmektedir. Ilıpınar'dan 500 yıl daha eski olan bu tabakalarda, dal örgü, çamur levha ve kerpiç kullanılarak inşa edilen yapılar birlikte görülmüştür. Yapılar dörtgen planlı ve tek odalıdır. Açığa çıkarılan bu yapılara ait taşınmaz eşya uygulamaları hakkında bilğimiz yoktur. Açık alanlarda ocak kalıntıları ve öğütme taşları ele geçmiştir (Roodenberg, Alpaslan Roodenberg, 2007: 397).

Ilıpınar'ın erken tabakalarında yapı içi ve avlularda taşınmaz eşya uygulamalarına rastlanılmıştır. Avlularda fırın kullanımı yöremiz Hacılar EN II/VI ile benzerlik göstermektedir. Ilıpınar'ın sonraki tabakasında açığa çıkarılan mimari düzen yöremizden tümüyle farklıdır. Aşağıpınar ile benzerlik gösteren bu yapılar her iki yerleşmede de yan yana bitişik düzende inşa edilmiştir. Farklı olarak Ilıpınar'da ele geçen yapılar iki katlıdır. Yöremizde Hacılar GN/II yerleşmesinde açığa çıkartılan yapıların da iki katlı olduğu belirtilmiştir.

Aktopraklık

Höyükte tabakalanma durumu yerleşmenin farklı yerlerinin iskan görmesi şeklindedir. Buna göre, ilk mimari yapıların görülmeye başladığı alan Aktopraklık C, Geç Neolitik Döneme; mimari kalıntıların en yoğun ve ayrıntılı biçimde ele geçtiği

Aktopraklık B alanı da Erken Kalkolitik’e tarihlenmiştir. B alanının kuzeyinde yer alan ve Yuvarlak Planlı Yapılar evresi olarak tanımlanan alan, Erken Kalkolitik-Orta Kalkolitik arası geçiş sürecini temsil etmektedir.

Geç Neolitik/Aktopraklık C alanında açığa çıkarılan mimari yapılar, çukur tabanlı yuvarlak planlı yapılardan oluşmaktadır. Bu yapıların etrafında, küçük taşlarla çevrili avlu olarak kullanılan açık alanlar yer almaktadır. Yalnızca tabanları ele geçen yapıların duvarlarının dal örgü şeklinde yapıldığı düşünülmektedir (Karul, 2017: 90).

MÖ 5800-5600 yılları arasına tarihlenen Erken Kalkolitik/Aktopraklık B alanında, hendekle çevrili bir alanın içerisinde ele geçen dörtgen planlı yapılar ele geçmiştir. Taş temelsiz kerpiçlerle inşa edilen 39 yapı açığa çıkarılmış; bunlardan 22 tanesi hendekle çevrili alan içerisinde bulunmuştur. Yapıların bir kısmı hendeğe paralel olarak, dairesel düzende yerleştirilmiş, bir kısmı da alanın merkezine konumlandırılmıştır. Yapıların en belirgin özelliği tümünün içerisinde iki, üç ya da dört payanda bulunmasıdır. Ayrıca kapı girişinin karşısına gelen duvarda dışa çıkıntı yapacak şekilde geniş bir niş oluşturulmuştur.

Yapı içi taşınmaz eşya oldukça anlaşılır durumda günümüze ulaşmıştır. Yuvarlağa yakın elips biçimli fırınlar, kapı girişinin hemen sağına yerleştirilmiştir. Üst kısmının kubbe şeklinde yapıldığı düşünülen bu fırınların bazıları oda zemininden hafifçe yükseğe yapılmıştır. Fırınların ağız kısmının sağına küçük bir çukur şeklinde kül yalakları bulunmuştur. Benzer planda yapılan fırınlara avlularda da rastlanılmıştır. Bazı yapıların içerisinde platform/seki olarak kullanıldığı düşünülen, kerpiçten yükseltilmiş alanlar ele geçmiştir. Bu sekilerin bazılarının üzeri sıvalı bazılarının ise üzeri ahşap ile kaplanmıştır (Karul, 2017: 119-160).

Orta Kalkolitik’e geçiş evresi yapıları, ‘Yuvarlak Planlı Evresi’ olarak tanımlanmıştır. Çukur tabanlı, duvarları dal örgü tekniği ile inşa edilen yapılar dörtgen planlıdır. Bitişik düzende yapılan mekanların her birinin içinde taşınmaz eşya olarak sadece fırınlar yer almaktadır. Oda zemininden yükseltilmiş platformlar üzerine yerleştirilen fırınlar yuvarlak planlıdır. Oda içerisindeki konumlarında belli bir

standart yoktur, ancak birbirine temas edecek şekilde konumlanan yapıların fırınları da aynı yere denk gelecek şekilde yapılmıştır (Karul, 2017: 111-114).

Aktopraklık Geç Neolitik Dönem’de açığa çıkarılan yuvarlak planlı yapılar yöremizde görülmemiştir. Erken Kalkolitik Dönem’e tarihlenen yapılar ise düzen olarak Aşağıpınar ve Ilıpınar ile Benzerlik göstermektedir. Oda planlarının payandalı oluşu ise yöremizde Kuruçay EK/7 ile Hacılar EK/I tabakalarında kazılan oda içi payandalı yapıları ile benzerdir.

Aktopraklık’ta çoğunlukla görülen kubbeli fırınlardan yöremizde sadece Bademağacı EN II/3 ve Hacılar EN/VI’da birer örnek bulunmuştur. Aktopraklık fırınlarının konumları da yöremizden farklıdır. Görülen bu biçimsel benzerliklerin, kronolojik ve yakınlık/uzaklık olarak bakıldığında rastlantısal olduğu söylenebilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

DEĞERLENDİRME

Buraya kadar olan bölümlerde, Burdur - Antalya Yöresi'nde bugüne kadar kazı yapılmış merkezler ele alınmış, en erken dönemlerden başlayarak yerleşmelerde mimarlık ve iç mimarlık uygulamalarında yoğunlaşarak yerleşmelerde taşınmaz eşya tanımlanmaya çalışılmıştır. Bütün bu değerlendirmeler, kronolojik bir sıra düzen içerisinde ele alınmıştır.

İncelenen Yöre'de en erken yerleşme Bademağacı EN I/9 tabakasıdır. Aynı merkezde EN I/8 tabakasından alınan örnekler üzerinde yapılan C14 analizleri MÖ 7100 tarihini vermiştir. Bu durumda, Bademağacı'nın bu tarihten daha öncesinde iskan gördüğü düşünülmektedir. Bademağacı'nda EN I'e tarihlenen beş yapı katı saptanmış ve bu tabakalarda dal ve çamurdan yapılan kulübe tarzı yapıların olduğuna ilişkin kanıtlar ele geçmiştir. EN I/8 tabakasından ele geçen kırmızı boyalı *terrazzo* taban, bu dönemde yaşamış yapı ustalarının son derece gelişmiş bir tekniğe hâkim olduklarını göstermektedir. Nitekim taban yapımında kullanılan harcın yapımı için; kireç taşının yakılıp su ile söndürüldükten sonra oluşan kirecin, kum ve çakıl taşı gibi katkı maddeleri ile karıştırmak gibi meşakkatli bir süreç gerekmektedir (Duru, Umurtak, 2019: 26).

Erken Neolitik I dönemine ait, Höyücek EYD 1 - 3 ve Kuruçay 13. tabakada da halkın dal ve çamur tekniği ile yaptıkları basit kulübelere yaşadıkları düşünülmektedir³.

Erken Neolitik I'e tarihlenen Hacılar'ın EN I/I-VII tabakalarında (Mellaart *Aceramic* VII-I), taş temelsiz kerpiç duvarlarla inşa edilmiş dörtgen planlı yapılara ait kalıntılar bulunmuş ancak sınırlı bir alanda çalışılmış olması sebebiyle bu yapılara ait ayrıntılar tam olarak öğrenilememiştir. Yerleşmenin büyük bölümünü avlu olarak tanımlanan alan oluşturmuştur. Avlu içerisinde de ocak/fırın ve depolama üniteleri gibi taşınmaz eşya ele geçmiştir (Mellaart, 1976). Ocak/fırınlara açık alanda kullanımı,

³ Bu bilgiler, Prof. Dr. Gülsün Umurtak'tan sözlü olarak öğrenilmiştir.

Mellaart'ın belirttiği gibi yangın riskini azaltmak amacı taşıyabilir ya da dönem sakinlerinin ortak kullanıma göre tasarlanmış bir düzen olarak da düşünülebilir. Bu şekilde EK tabakalarına kadar devam eden bu düzen, Höyücek TD'inde işlik olarak kullanılan alanda ele geçen ateş yakma yerleri ile karşılaştırılabilir. Höyücek'te, diğer yerleşmelere nazaran daha az insanın yaşadığı ve buranın daha ziyade dinsel amaçlar için kullanıldığı düşünüldüğünde, Hacılar'da kullanılan bu uygulamanın, Höyücek ile tam olarak benzerlik içerisinde olmadığı söylenebilir.

Burdur - Antalya Yöresi içerisinde incelenen Bademağacı, Höyücek ve Hacılar genel itibarıyla birbirine benzer mimari ve taşınmaz eşya uygulamalarına sahiptirler. Erken Neolitik II'ye tarihlenen tabakalarında fırınlı yapı tipi olarak tanımlanan yapıların kullanıldığı yerleşmeler, kendilerine has bazı özelliklere de sahiptirler.

EN II Dönemi, Bademağacı, Höyücek ve Hacılar yerleşmelerinde açığa çıkarılan fırınlı yapı tipi ile karakterizedir. Bu yapı tipinde evler dörtgen planlıdır. Kapı girişleri uzun duvara açılan evlerde, girişin tam karşısına gelen duvarın dibine bir fırın yerleştirilmiştir (Umurtak, 2000: 684). Bademağacı, Höyücek ve Hacılar'ın EN II tabakalarında açığa çıkarılan fırınlı yapılar, benzer tekniklerde yapılmıştır. Dörtgen planlı bu yapılarda inşa malzemesi olarak dörtgen ve plano convex kerpiçler, üç yerleşmede de kullanılmıştır. Uzun duvara açılan kapı girişi ve hemen karşısındaki duvarın dibine yerleştirilen fırınlar bu yapı tipinin en belirgin özelliğidir ve yine birbirine benzer niteliktedir. Genel benzerliklerin yanında farklılıklar da mevcut olup bu farklılıklar, fırın planlarında ortaya çıkmaktadır. Örneğin, Bademağacı fırınları genellikle at nalı planlı, Höyücek ve Hacılar'da ise ağırlıklı dörtgen planlıdır.

EN II Dönemi'nin en iyi izlendiği yerleşme olan Bademağacı'nın EN II/4B-2 tabakalarında ele geçen biri hariç⁴ tüm yapılar fırınlı yapı tipindedir. Taş temelsiz kerpiç duvarlı olan bu evlerden biri hariç diğer tüm evler tek odalıdır. Pencereleere ait izler bulunamamıştır. Her evde kapının karşısına gelen duvar dibine at nalı ya da dörtgen planlı fırınlar yerleştirilmiştir.

⁴ EN II/2 yerleşmesinin 2 no'lu yapısı içinde at nalı planlı bir fırın ele geçmiş olmakla birlikte, konumu, söz konusu Fırınlı Yapı Tipi olarak tanımlanan örneklerinden farklıdır. Bu yapıda fırın, kapı girişinin hemen sağına, köşeye yerleştirilmiştir.

Höyücek'te ele geçen tüm yapılar taş temelsiz kerpiç duvarlıdır. Tapınak Dönemi'nde, 3 ve 4 numaralı yapıların oluşturduğu dinsel nitelikli bir kompleks açığa çıkarılmıştır. Mekanlar 4 numaralı yapının etrafına bitişik olarak konumlandırılmıştır. 3 numaralı yapı Tapınak, 4 numaralı yapı da içerisinde açığa çıkarılan Minyatür Merdiven ve Kutsal Temizlik Hücresi/Küvet gibi iç mimari unsurları ile *adyton* olarak tanımlanmıştır (Duru, Umurtak, 2005: 16).

Kuruçay EN II/12 tabakasında diğer yerleşmelerden farklı olarak, taş temelli yapı kalıntıları bulunmuştur. Taş temel ve kerpiç duvarlarla inşa edilmiş bu yapılar yerleşmenin kuzey ve batısında yer almaktadır. Dörtgen planlı olduğu düşünülen yapılara ait temeller, oldukça bozuk durumda ele geçmiştir. Burada 2 numaralı yapı içerisinde kenarları düzensiz taşlarla çevrili at nalı planlı bir ocak ele geçmiştir (Duru, 2016: 62).

Hacılar EN II/VI tabakasında ele geçen yapılar dörtgen planlı ve yukarıda bahsedilen fırınlı yapı tipindedir. Evlere uzun duvara açılan bir kapı girişinden girilmektedir. Girişin karşısında dörtgen planlı bir fırın bulunmaktadır. Yerleşmede evler birbirine bitişik halde inşa edilmiştir. Ev içleri, farklı ihtiyaçlar için paravana duvarlar ile bölümlere ayrılmıştır. Evler arasında ocak/fırın gibi ateş yakma yerleri ile depolama üniteleri gibi taşınmazlar bulunan ve ışık olarak kullanılan avlular yer almaktadır. Avluların bu şekilde kullanımı Hacılar EN I'de başlayan ve Erken Kalkolitik'e kadar devam edecek bir gelenektir.

MÖ 6200 - 6000 arasına tarihlenen Geç Neolitik Bademağacı'nın GN 2 ve 1 tabakalarında tespit edilmiştir. Döneme ait her iki tabakada da dörtgen planlı ve taş temel kullanılarak inşa edilmiş birer yapı açığa çıkarılmıştır. Bu iki yapının yanı sıra plan vermeyen bazı duvar parçaları ve ateş yakma yerleri bulunmuştur. Bu dönem mimarisi bir önceki dönem olan EN II'den farklı bir karakterdedir. GN yapılarının boyutları daha büyüktür ve yapımlarında taş temel kullanıldığı görülmüştür. Savunma amacıyla kullanıldığı düşünülen kalın kerpiç duvarlar kullanılmaya başlanmıştır. İki dönemi karşılaştırmak için GN'de yeterli mimari veri olmamakla birlikte, EN II ve GN arasında belirgin benzerliklerin olmadığı belirtilmiştir (Duru, Umurtak, 2019: 25-29).

EN II sonu ve GN başlarına tarihlenen Kuruçay 11. tabakasında yerleşmeyi çevreleyen taş temelli bir sur sistemi açığa çıkarılmıştır. Sadece güney bölümü ve doğu ve güney kısmına açılmış bir kapı girişi günümüze kadar ulaşmıştır. Sur sistemi 26 m. uzunluğundadır. Üzerinde yarım daire şeklinde yapılmış kuleler yer almaktadır. Savunma sisteminin nasıl bir yerleşmeyi korumak için yapıldığı, yerleşmenin kuzey, batı ve kısmen doğu kesimlerinin vadiye kayması nedeniyle öğrenilememiştir. Ancak bu şekli ile söz konusu yerleşme sıradan bir yerleşmeden ziyade bir kale görünümündedir.

Hacılar GN/II tabakasında, bu dönem için görülen en önemli değişim, yerleşmenin etrafının kalın sur duvarlarıyla çevrelenmiş olmasıdır. Sur duvarlarında, kente giriş için üç adet kapı yeri bulunmaktadır. Kentin iç kısmı, geniş üç avlu etrafına yerleştirilmiş yapılardan oluşmaktadır. Konut olarak kullanılan mekanların yanı sıra, tapınak olarak kullanıldığı düşünülen iki adet yapı da açığa çıkarılmıştır.

Konutlarda önceki dönemde görülen fırınlı yapı tipi unutulmamakla beraber, megaroid plana benzer şekilde yapılmış mekanlar ortaya çıkmıştır. Yerleşmede bulunan konutlarda net bir düzen saptanamamıştır. Bir ön oda ve asıl oda şeklinde yapılan evlerde günlük ihtiyaçları karşılayacak tüm taşınmaz eşya yer almaktadır.

Yörede MÖ 6000 - 5700 yılları arasında yaşanan Erken Kalkolitik döneme ait kalıntılara tüm incelenen merkezlerde rastlanılmış, ancak sadece Kuruçay ve Hacılar'da plan veren mimari yapılar bulunmuştur.

Kuruçay'ın EK/8 ve 7. tabakalarında taş temelli dörtgen yapılar açığa çıkarılmıştır. Tek odadan oluşan mekanlar aralarında boşluk oluşturacak şekilde yerleştirilmiştir. Konutların iç kısmında, iki, üç ve bazen de tüm duvarlarında payandalar bulunmuştur. Yapı içlerinde herhangi bir taşınmaz eşyaya rastlanılmamış olması, yerleşmenin çok tahrip olmasıyla açıklanabilir.

Hacılar GN sonu ve EK başına tarihlenen EK/I tabakası dört evrelidir. Tek sıra taş temelli kalın bir sur duvarına bitişik halde inşa edilen yapılar çoğunlukla tek odalıdır. Kuruçay EK tabakalarında görülen payandalar, Hacıların EK I tabakasının

neredeyse tüm evlerinde görülmektedir. Bir kale yerleşmesi görünümde olan EK I, önceki tabakalarda görüldenden tamamen değişik bir mimari tarza sahiptir.

Yörede MÖ 5700-3700 arasında bir boşluk yaşanmıştır. Hacılar ve Kuruçay'ın EK tabakalarının büyük yangınlarla sona ermesinin ardından, yaklaşık 2000 yıla yakın bir süre hiçbir yerleşim izine rastlanılmamıştır. Yöremizde, Anadolu'nun bazı yerleşmelerinde yaşandığına dair kanıtlar olduğu düşünülen Orta Kalkolitik'e ait herhangi bir iz de bulunamamıştır. Geç Kalkolitik Çağ'a ait tüm bilgilerimiz Kuruçay'ın GK/6-3 tabakalarından gelmektedir (Duru, 1996: 5-12).

EK tabakaların hemen üzerinde açığa çıkarılan 6A tabakası, GK'nin en erken evresidir. Uzun bir süre iskan edilen dönem, kendi içerisinde farklı evrelere ayrılmaktadır. Yerleşmede yapılar tek sıra taş temelli ve kerpiç duvarlıdır. Dörtgen planlı ve tek odalı evlerde kapı girişleri yer almaktadır. Sokaklar ve avlulardan oluşan 6A tabakasının son evresine doğru bu açık alanlar kapalı mekanlara çevrilmiştir.

Yerleşme etrafında bir savunma sistemi bulunmamış ancak, en dışta yer alan evlerin ileri ve geri şekilde inşa edilmeleriyle oluşan testere dişi şeklinde kazematlı görünümün, savunmaya yönelik olarak tasarlandığı düşünülmektedir.

Konut olarak kullanılan yapıların yanı sıra, yerleşmede Tapınak ve Bey'in özel konutu olarak tanımlanan iki yapıdan oluşan bir grup açığa çıkartılmıştır. Bey'in özel konutu, Kalkolitik Çağ ile birlikte değişmeye başlayan sosyo-politik düzende, Kuruçay'da bir yönetici sınıfın varlığını göstermektedir. Konum olarak yerleşmenin merkezinde bulunan bu yapılarda uzun bir süre yaşandığını gösteren kanıtlar ele geçmiştir.

Kuruçay GKÇ'nin taşınmaz eşya uygulamalarından ocaklar, tamamen Kuruçay'a özgü farklı bir tiptedir. Kerpiç stelli ocak olarak adlandırılan bu taşınmazlar, bazı evler ve Tapınak'ta bulunmuştur. Yapı içlerinde odanın ortasına konumlandırılan ocaklar; yarım daire ya da daha uzun bir yalak ve kerpiç duvardan oluşmaktadır.

İncelediğimiz merkezler ile yakın komşuları ve çağdaşları arasında yapılan değerlendirmelerde, her bölgenin kendi içerisinde benzerlikler taşıdığı, taşınmaz eşyaya dayalı benzerliklerin oldukça sınırlı olduğu görülmüştür. Esas yapım prensipleri aynı olan ocak/fırın gibi eşya arasındaki benzerlikler yapım yöntemiyle sınırlıdır. Ocak ve fırınların konumlandırması açısından bakıldığında ise EN II'nin çok tipik uygulaması olan fırınlı yapı tipi ile benzerlik taşıyan bir başka örnek yerleşme yoktur.

Platform ve tezgahların da kullanım amaçları ve yapım teknikleri neredeyse tüm yerleşmelerde benzerdir. Burada Çatalhöyük'te kullanılan platformları ayrıca değerlendirmek gereklidir. Çünkü bu taşınmazlar, hanede yaşayan insanların altına gömüldüğü birer alan olarak da kullanılmıştır. Burdur - Antalya Yöresi'nde bu tür bir uygulamaya rastlanmaz.

Kilden yapılan depolama üniteleri, sadece plan ve konum olarak diğer bölgelerde farklılık göstermektedir. Yöremizde sadece dörtgen planlı olarak kullanılan kutular, diğer bölgelerde dairesel kesitli olarak karşımıza çıkmaktadır.

Dinsel işlevi olan taşınmaz olarak değerlendirilebilecek eşya, diğer bölgelerde ele geçmemiştir. Bu sebeple Yöremiz'de açığa çıkarılan Küvet/Hücre, Minyatür Merdiven ve Kerpiç Stelli Ocaklar tamamen eşsiz olarak nitelendirilebilir.

SONUÇ

Burdur - Antalya Yöresi içerisinde incelenen Bademağacı, Höyücek, Kuruçay ve Hacılar yerleşmelerinin Erken Neolitik Çağ'da başlayan ve Geç Kalkolitik Çağ'a kadar saptanan mimari ve iç düzenleme süreci, buraya kadar olan bölümlerde ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir⁵. Mimarlık geleneği yanında, yapılarda iç düzenlemeye bağlı taşınmazlar değerlendirildiğinde, Yöre'de kendine özgü bir kültür olduğu anlaşıyor.

Yapılarda taşınmaz unsurlardan en sık kullanılanı elbette ocak ve fırınlardır. Yerleşmelerde saptanan bu taşınmaz eşya, tipolojik olarak dörtgen, yuvarlak, yarım daire, at nalı ve oval planlı olmak üzere beşe ayrılmaktadır. En erken tabakalardan itibaren görülmeye başlanan ocak/fırınlara çok fazla bir değişiklik göstermeden uzun bir süre benzer yapımlar teknikleri uygulanarak kullanılmıştır. Bademağacı, Höyücek ve Hacılar'ın EN II tabakalarında açığa çıkarılan tüm yapıların içerisinde mutlaka bir fırın bulunmaktadır. Bu yapılar Fırınlı Yapı Tipi olarak da adlandırılmıştır.

Ocak/fırınlarda görülen en büyük değişiklik Kuruçay GKÇ/6 sürecinde görülmüştür. Tamamen Kuruçay'a özgü nitelikte olan bu yapılar Kerpiç Stelli Ocak olarak tanımlanmıştır.

Ateş kutusu olarak tanımlanan taşınmazlar, odanın farklı alanlarında ateşin ısısından daha fazla yararlanabilmek için kullanılmıştır. Çok fazla örneği ele geçmemiş olan bu kutular, Hacılar EN II/VI ve GN/II tabakalarında yoğun bir şekilde kullanılmıştır. Az da olsa Bademağacı ve Höyücek EN II tabakalarında ateş kutularına rastlanılmıştır. Erken ve Geç Kalkolitik Çağlar'da bunlar kullanılmamıştır.

Oturma ve yatma amacıyla kullanılan platformlar/sekiler Yöremizde benzer şekilde yapılmışlardır. Oda zemininden yükseltilmiş, dörtgen biçimli ve çoğu zaman üzerleri sıvalı ve açıkıldır. Her evde bulunması gereken bu taşınmazlardan, Bademağacı EN II tabakalarında üç, Höyücek TD'de bir, Hacılar EN/VI'da iki ve Hacılar GN/II dört tane açığa çıkarılmıştır. Her yerleşme ele geçen mimari bulgular

⁵ Daha önceki bölümlerde konuyla ilgili gerekli referanslar verildiği için burada tekrarlanmayacaktır.

göz önüne alındığında, platformların bu kadar az olması oturma ve yatma amacıyla ahşap, hasır ya da farklı malzemelerle bu ihtiyaçları gidermiş olabileceklerini düşündürmektedir.

Paravanalar yöremizde Höyücek TD, Kuruçay 6A2, Hacılar EN I/IV, EN II/VI ve GN II tabakalarında açığa çıkarılan bazı yapılarda bulunmuştur. Odaları farklı bölümlere ayırmak için kullanılan bu duvarların inşa tekniği tüm yerleşmelerde benzerdir. En yoğun şekilde Hacılar GN/II tabakasında kullanılmıştır.

Tezgah olarak kullanılan yükselter yöremizde çoğu yapı içerisinde, fırınların yakınında ele geçmiştir. Oda içinde fırınların yer aldığı kısım, besin hazırlama ve pişirme faaliyetlerinin yapıldığı alandır. Bu alanda tezgahların yanı sıra öğütme taşları ve havan elleri de bulunmuştur. En belirgin örnekleri Höyücek TD’de ışık kesiminde ele geçen üzerleri sıvalı ve açkılı olan üç kısa duvar parçasıdır.

İncelenen taşınmaz unsurlardan ocak/fırınlar, tezgahlar ve depolama üniteleri hem yapı içlerinde hem de avlularda birlikte kullanılmıştır. Avluların aynı zamanda ışık yerleri olarak kullanımı özellikle Hacılar’da ön plana çıkmaktadır. Hacılar EN I tabakalarından EK’ya kadar açık alanlar yoğun şekilde kullanılmıştır.

Depolama üniteleri tekil ya da çok gözlü olarak yöremizde tüm yerleşmelerin EN I, EN II ve GN tabakalarında görülmektedir. Oda içerisinde duvar köşelerine yerleştirilen, dörtgen biçimli kil plakaların birleştirilmesi ile oluşturulmuşlardır. Kullanım amaçlarına göre boyutları değişen bu kutular, Bademağacı EN II/3 ve 2 yerleşmelerinde olduğu gibi, bazen yan yana dizilerek çoklu şekilde de karşımıza çıkmaktadır.

Bademağacı’nda görülen açık alanlara yerleştirilmiş depolama üniteleri hem tasarım hem de konumlandırma açısından diğer yerleşmelerden farklıdır. Kalıpta şekillendirilen kerpiç plakaların hafif fırınlanıp köşelerinden birbirine tutturularak oluşturulan bu çoklu depolama üniteleri Yöre içerisinde sadece Bademağacı’nda görülmektedir. İki ev arasına yerleştirilen altılı ve bir yapı içerisine yapılan 12’li kutular, ortak kullanıma uygun şekilde yapılmış olmalıdır. Benzer yapı tekniğine

sahip depolama kutuları, diğer yerleşmelerde tek veya iki adet yan yana olacak şekilde yapılmıştır.

Burdur - Antalya Yöresi'nde açığa çıkartılan en önemli taşınmaz eşya arasında, dinsel işlevi olan taşınmazlar gelmektedir. Höyücek TD, tamamen dinsel amaçlar için kullanılan bir yerleşme görünümündedir. TD'de 4 numaralı yapıda bulunan Küvet/Hücre ve Minyatür Merdiven dini ritüeller için kullanıldığı düşünülen taşınmazlardır. Gerek yöre içerisinde yer alan diğer yerleşmelerde gerekse de karşılaştırmaların yapıldığı komşu bölgelerde bunlara benzer nitelikte taşınmaz eşya görülmemiştir.

Bir diğer dinsel işlevi olan taşınmaz eşya, Kuruçay GKÇ tabakalarında kullanılan Kerpiç Stelli Ocaklar'dır. Ateşin kutsallığı ile ilgili olduğu düşünülen bu yapılar, yarım daire planlı bir yalak ve ona bitişik kerpiç duvar parçasından oluşmaktadır. Kuruçay'da açığa çıkarılan Tapınak'ta ve bazı evler içerisinde ele geçen bu öğeler, dini ritüellerin sadece dinsel yapılarda değil aynı zamanda evlerde de yapıldığını, ya da ocakların kutsallık ile ilgisini göstermektedir.

Burdur - Antalya Yöresi'nde açığa çıkartılan taşınmaz eşya birlikte değerlendirildiğinde, Erken Neolitik'ten Geç Kalkolitik sonuna kadar halkın tüm yaşamsal ihtiyaçlarını karşılayacak uygulamalara başvurdukları görülmektedir. Bademağacı, Höyücek ve Hacılar'ın EN II tabakalarına bakılırsa hem mimari özellikleri hem de iç mimari uygulamalarıyla, birbirleriyle aynı kökten gelen ortak bir kültüre sahip oldukları söylenebilir. Yörede yaşanan EK, Hacılar ve Kuruçay'dan daha geniş çapta bilinmektedir ve taşınmaz eşya, diğer döneme kıyasla daha az miktarda ele geçmiştir. Bu nedenle daha kapsamlı bir değerlendirme yapılamamaktadır. HacılarEK/I kale yerleşmesi ile Kuruçay EK/7. tabakası payandalı yapılardan oluşmaları açısından benzerlik göstermektedir. Yörede EK'dan sonra yaşanan uzun bir boşluğun ardından Kuruçay GKÇ/6-3 tabakaları ile yeniden iskan edilmiş, tamamen farklı, yeni ve kazıların tamamlanmasından sonra geçen 35 yılda, bir benzeri henüz keşfedilemeyen bir kültür dönemi yaşanmıştır.

KAYNAKÇA

- BIÇAKÇI, E., Ç. “Tepecik-Çiftlik”, **Türkiye’de Neolitik Dönem**, M. ALTINBİLEK ALGÜL, S. Özdoğan ve N. Başgelen (eds.), Arkeoloji ve Sanat BALCI, M. GODON.: 2007 Yayınları, İstanbul, s. 237-253.
- BRAIDWOOD, R. J.: 1995 **Tarih Öncesi İnsan**, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul.
- CHILDE, G.: 1992 **Kendini Yaratan İnsan**, Varlık Yayınları, İstanbul.
- 1994 **Toplumsal Evrim**, Alan Yayıncılık, İstanbul.
- CUTTING, M. V.: 2005 “The Neolithic and Early Chalcolithic Farmers of Central and Southwest Anatolia, Household, Community and the Changing use of Space”, BAR International Series 1435, England.
- ÇAKAN, Y. G.: 2014 “Tepecik-Çiftlik Son Neolitik Dönem Mimarisi”, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- ÇAKAN, Y. G.: 2019 “Neolitik Dönem’de Yeni Bir Yapı Tipi: Tepecik-Çiftlik’te Fırınlı Yapılar”, **Arkeolojiyle Geçen Yarımlar**, (Editörler: P. Çaylı, I. Demirtaş, B. Eser), Bilgin Kültür Sanat Yayınları, s. 659-672.

- ÇAYLI, P.: 2009 "Güvercinkayası 14 Numaralı Evin Çanak Çömlek Verilerinden Yola Çıkarak Yerleşme Düzeni ve Toplumsal Yapılanmanın Değerlendirilmesi", İstanbul Üniversitesi Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- ÇAYLI, P., I. DEMİRTAŞ, 2016 "Güvercinkayası'nda Özel Yapılar: Depolama Üniteleri Mimari Düzen ve Sosyal Yapıya Etkileri", **APAD II**, s. 122- 146.
- ÇEVİK, Ö., O. VURUŞKAN, "Ulucak Höyük (MÖ 6850-5460)", **İzmir Araştırmaları Dergisi 12**, s. 11-39, İzmir.
- ve C. SİVİL: 2020
- ÇİLİNGİROĞLU, A., Ç. "Ulucak", **Türkiye'de Neolitik Dönem**, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, M. Özdoğan, N. Başgelen (Ed.), İstanbul, 2007, s. 361-372.
- ÇİLİNGİROĞLU: 2007
- ÇİLİNGİROĞLU A., Z. **Ulucak Höyük: Excavations Conducted between 1995-2002**, Louvain; Peeters Publisher.
- DERİN, E. ABAY, H. **1995-2002**, Louvain; Peeters Publisher.
- SAĞLAMTİMUR, İ.
- KAYAN.: 2004
- DERİN, Z.: 2005 "The Neolithic Architecture of Ulucak Höyük", **Byzas, 2**, s. 85-94.
- 2009 "İzmir'in Prehistorik Yerleşimi-Yeşilova Höyüğü 2005-2006 Yılı Çalışmaları", **Arkeoloji Dergisi XIII**, s. 7-58.

- 2010 “İzmir’in Tarihöncesi Dönemi ve Yeşilova Höyüğü”,
Dr. Eren Akçiçek’e Armağan, G.Gökçay (Ed.),
İstanbul, s. 51-71.
- 2012 "İzmir’in Prehistorik Yerleşimi, Yeşilova Höyüğü
2010 Yılı Kazı Çalışmaları", **KST 33/2**, s. 39-56.
- 2020 “İzmir-Yeşilova Höyüğü”, **İzmir Araştırmaları
Dergisi 12**, s. 1-10.
- DERİN, Z., T. CAYMAZ.: “İzmir’in Prehistorik Yerleşimi, Yeşilova Höyüğü
2013 2011 Yılı Kazı Çalışmaları”, **KST 34.1**, s. 119-142.
- DERİN, Z.T. CAYMAZ, G. “İzmir Yeşilova Höyüğü 2014 Yılı Çalışmaları”, **KST
EROĞLU.: 2016 37.1**, s. 159-174.
- DURU, G.: 2005 “Yakındoğu Neolitiğinde Orta Anadolu Bölgesi
Neolitik Dönem Mimarlığının Yeri”, İstanbul Teknik
Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans
Tezi, İstanbul.
- 2013 “Tarihöncesinde İnsan-Mekan, Topluluk-Yerleşme
İlişkisi: MÖ 9. Bin Sonu-7. Bin Başı, Aşıklı ve
Akarçay Tepe”, İ.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü,
Yayımlanmamış Doktora Tezi, İstanbul.
- DURU, R.: 1980 “Kuruçay Höyüğü Kazıları 1978-1979 Çalışma
Raporu”, **Anadolu Araştırmaları**, İstanbul.
- 1983 “Kuruçay Höyüğü Kazıları 1981 Çalışma Raporu”,
Anadolu Araştırmaları, İstanbul.

- 1984 “Kuruçay Höyüğü Kazıları 1982”, **KST V, C: 1**, Ankara, s. 67- 69.
- 1988 “Kuruçay Höyüğü Kazıları 1986-1987 Çalışma Raporu”, **Belleten C: LII**, Ankara.
- 1989 “Were the Earliest Cultures at Hacılar Really Aceramic”, **Anatolia and Ancient Near East, Tahsin Özgüç’e Armağan**, Ankara, s. 99-105.
- 1990 “Kuruçay Höyüğü Kazıları 1988 Çalışma Raporu”, **KST XI, C: 1**, Ankara, s. 81-86.
- 1991 “Höyücek Kazıları 1990”, **KST XIII, C: 1**, Ankara.
- 1992 “Höyücek Kazıları 1991”, **KST XIV, C: 1**, Ankara.
- 1993 “Höyücek Kazıları 1992”, **KST XV, C: 1**, Ankara.
- 1994a “‘Hacılar’ın En Eski Kùltürleri Gerçekten Çanak Çömleksiz Neolitik mi idi?”, **Anadolu Araştırmaları, C: XIII**, s. 1-12.
- 1994b “Burdur Bölgesi'nin Tarih Öncesi Hakkında Bazı Gözlemler” [Bildiri], **XXI. Türk Tarih Kongresi, 12-16 Eylül**, Ankara.
- 1994c **Kuruçay Höyük I**, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara.

- 1996 **Kuruçay Höyük II**, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara.
- 1998a “Bademağacı Kazıları. 1994 Yılı Çalışma Raporu,” **Belleten**, **LXI**, s. 149-159.
- 1998b “Bademağacı Kazıları. 1995 ve 1996 Yılları Çalışma Raporu,” **Belleten**, **LXI**, s. 700-734.
- 1999 “The Neolithic of the Lake District,” **Neolithic in Turkey**, İstanbul, s. 165-191.
- 2000a “Bademağacı Kazıları,” **Türkiye Arkeolojisi ve İstanbul Üniversitesi (1932–1999)**, Ankara, s. 59-63.
- 2000b “Bademağacı Kazıları. 1997 ve 1998 Yılları Çalışma Raporu,” **Belleten**, **LXIV**, s. 187-212.
- 2001 “Bademağacı Kazıları. 1999 Yılı Çalışma Raporu,” **Belleten**, **LXIV**, s. 383-398.
- 2003a “Bademağacı Kazıları. 2000 ve 2001 Yılları Çalışma Raporu (Excavations at Bademağacı 2000–2001),” **Belleten**, **LXVI**, s. 549-594.
- 2003b “Bademağacı 2001–2002 / Bademağacı 2001–2002”, **Anadolu Akdenizi Arkeoloji Haberleri (ANMED)**, 2003–1, s. 11–13.
- 2004 “Bademağacı Kazıları 2003 / Excavations at Bademağacı in 2003”, **ANMED–2**, s. 15–20.
- 2005 “Bademağacı Kazıları 2004 / Excavations at Bademağacı in 2004”, **ANMED–3**, s. 11–15.

- 2007 “Göller Bölgesi Neolitiği. Hacılar – Kuruçay Höyüğü – Höyücek – Bademağacı Höyüğü,” **Türkiye’de Neolitik Dönem**, İstanbul, 2007, s. 331–360.
- 2012 “The Neolithic of the Lakes Region, Hacılar, Kuruçay Höyük, Höyücek, Bademağacı Höyük,” **The Neolithic in Turkey. New Excavations – New Research**, İstanbul, 2012, s. 1–65.
- 2016 **Tarım'dan Yazı'ya Burdur Yöresi ve Yakın Çevresi'nin Altıbin Yılı (M.Ö 8000'den M.Ö 2000)**, Antalya.
- DURU, R., G. UMURTAK,: 2003 “Bademağacı Kazıları 2002”, **KST XXV, C: 1**, Ankara.
- 2005 **Höyücek 1989 – 1992 Yılları Arasında Yapılan Kazıların Sonuçları**, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.
- 2008 “Bademağacı Kazıları. 2004, 2005 ve 2006 Yılları Çalışma Raporu (Excavations at Bademağacı. Preliminary Report 2004, 2005 and 2006)”, **Belleten, LXXII**, s. 195–250.
- 2019 **Bademağacı Höyüğü Kazıları - I Neolitik ve Erken Kalkolitik Çağ Yerleşmeleri**, Ege Yayınları, İstanbul.
- DÜRING, B. S.: 2001 “Social Dimensions in the Architecture of Neolithic Çatalhöyük”, **Anatolian Studies**, 51, s. 1-18.

- 2006 **Constructing Communities: Clustered Neighborhood Settlements of the Central Anatolian Neolithic ca. 8500- 5500 cal. BC**, Leiden, Nederlands Instituut voor Het Nabije Osten.
- ESİN, U.: 1991 “Aşıklı Höyük (Kızılkaya - Akşaray) kurtarma kazısı 1989”, **Türk Arkeoloji Dergisi** **29**, s.1-34.
- 1996 “On Bin Yıl Öncesinde Aşıklı: İç Anadolu’da Bir Yerleşim Modeli, Tarihten Günümüze Anadolu’da Konut ve Yerleşme”, **Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı**, İstanbul, s. 31-42.
- ESİN, U.: 2004 “Arkeolojik Terminolojide Bazı Sorunlar”, **TÜBA-AR VII**, U. Esin, M. Özdoğan, B. Howe, P. Kuniholm, S. Baykan (Ed.), s. 21-30.
- 2007 “Anadolu Neolitigine Başka Bir Bakış”, **Türkiye’de Neolitik Dönem**, M. Özdoğan ve N. Başgelen (Ed.), Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul, XI – XIII.
- FRENCH, D. 1962 Excavations at Can Hasan: First Preliminary Report, 1961. **Anatolian Studies** **12**, s. 27-40.
- GERARD, F.: 2001 “Stratigraphy and architecture on the Southwest Flank of Ilıpınar” **The Ilıpınar Excavations II** (Ed. J.Roodenberg, L. Thissen) 2001, s. 177-222.
- GÜLÇUR, S.: 1997 “Güvercinkayası 1996 Çalışmaları”, **Arkeoloji ve Sanat**, **78**, s. 2-13.

- 2012 “The Chalcolithic Period in Central Anatolia Aksaray-Niğde Region” **ORIGINI**, XXIV, s. 213-227.
- GÜLÇUR, S., Y. YILMAZ, P. ÇAYLI, I. DEMİRTAŞ.: 2013 "Güvercinkayası 2012 Kazısı Ön Rapor", **35. KST**, 2, s. 443-455.
- GÜNDÜZALP, S.: 2009 “Ege Gübre Yerleşimi Neolitik Dönem Mimarisi”, Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Arkeoloji Anabilim Dalı, 2009.
- HARMANKAYA, S., O. TANINDI, M. ÖZBAŞARAN: 1997 **Türkiye Arkeolojik Yerleşmeleri-2: Neolitik**, Ege Yayınları: 8, İstanbul.
- HARMANKAYA, S., O. TANINDI, M. ÖZBAŞARAN: 1998 **Türkiye Arkeolojik Yerleşmeleri-3: Kalkolitik**, Ege Yayınları: 20, İstanbul.
- HAUPTMANN, H.M. ÖZDOĞAN.: 2007 “Anadolu'da Neolitik Devrim”, Lichter Clemens (Ed); **İnsanlığın En Eski Anıtları: 12.000 Yıl Önce Anadolu**, İstanbul, s. 404-410.
- HODDER, I.: 1996 “On the Surface Çatalhöyük 1993-95”, (ed) Cambridge: MacDonald for Archaeological Research; London: British Institute of Archaeology at Ankara.
- 2006 **Çatalhöyük Leoparın Öyküsü Türkiye'nin Antik Kasabası'nın Gizemleri Günışığına Çıkıyor**, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.

- KARTAL, M.: 2003 "Anatolian Epi-Paleolithic Period Assemblages: Problems, Suggestions, Evaluations and Various Approaches", **Anadolu / Anatolia** **24**, s. 45-62.
- KARUL, N.: 1994 "Hoca eşme En Alt Evresinin Tarihleme Sorunları (4. ve 3. Evre anak ömleği Değerlendirmesinin Tarihleme Sorununun özümüne Katkısı", Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- 2007 "Aktopraklık; Kuzeybatı Anadolu'da Gelişkin Bir Köy", **Türkiye'de Neolitik Dönem**, M. Özdoğan ve N. Başgelen (Ed.), Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul, s. 387 – 392.
- 2013 "İlk Kalkolitik ağ'da Konut ve Yerleşme Aktopraklık Höyük" **Arkeoloji ve Sanat Dergisi** Sayı:143. Mayıs – Ağustos, s. 41-50.
- 2017 **Aktopraklık: Tasarlanmış Prehistorik Bir Köy**, Ege Yayınları, İstanbul.
- KÖKTEN, K.: 1995 "Antalya'da Karain Mağarası'nda Yapılan Prehistorya Araştırmalarına Toplu Bir Bakış", **Belleten, C: IX**, Ankara, s. 271-283.
- MELLAART, J.: 1961 "Early Cultures of the South Anatolian Plateau" **Anatolian Studies**, vol. 11, 1961, s. 84–159.
- 1970a **Excavations At Hacilar (I)**, The British Institute of Archaeology at Ankara, Edinburg University Press Edinburgh.

- 1970b **Excavation at Hacilar (II)**, The British Institute of Archaeology at Ankara, Edinburg University Press Edinburgh.
- 1998 “Hacilar: 1957 – 1960 Excavations”, **Ancient Anatolia**, R. Matthews (Ed.), The British Institute of Archeology at Ankara, s. 53-60.
- 2003 **Çatalhöyük Anadolu’da Bir Neolitik Kent**, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.
- NAUMANN, R.: 1975 **Eski Anadolu Mimarlığı**, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara.
- OZAN, A.: 2012 A.Ozan, “Ege Gübre Yerleşiminden Elde Edilen Veriler Kapsamında Kıyı Ege Neolitik Kültürünün Değerlendirilmesi” Doktora Tezi, (Dan. H.Sağlamtimur), Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir. 2012.
- ORMEROD, H.A.: 1912 “Prehistoric Remains in South – Western Asia Minor II”, **The Annual of the British School at Athens**, **C:18**, s. 80-84.
- 1913 “Prehistoric Remains in South – Western Asia Minor III”, **The Annual of the British School at Athens**, **C:19**, s. 48-53.
- ÖZBAŞARAN, M., 1998 “The heart of a house, The hearth”, **Light on top of the black hill, Studies presented to Halet Çambel**,

In M.J. Mellink, G. Arsebük, and W. Schirmer (eds),
Ege Yayınları, İstanbul, s. 555-566.

ÖZBAŞARAN, M. ve BUITENHUIS H. 2002. “Proposal for a regional terminology for Central Anatolia”, **The Neolithic of Central Anatolia**, F. Gerard ve L. Thissen (eds.), İstanbul: Ege, s. 67-78.

ÖZDOĞAN, M.: 2004 “Neolitik Çağ – Neolitik Devrim – İlk Üretim Toplulukları Kavramının Değişimi Ve ‘Braidwoodlar’”, **TÜBA-AR VII**, U. Esin, M. Özdoğan, B. Howe, P. Kuniholm, S. Baykan (Ed.), s. 43-52.

2007a “Neolitik Dönem ve Batı Anadolu, Sorunlar ve Bazı Tanımlar”, **Refik Duru’ya Armağan**, A. Yurtsever, G. Umurtak, Ş. Dönmez (Ed.), Ege Yayınları, İstanbul, s. 31-38.

2007b “Bazı Genellemeler – Öngörüler”, **Türkiye’de Neolitik Dönem**, M. ÖZDOĞAN ve N. BAŞGELEN (Ed.), Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul, s. 441-458.

2007c “Marmara Bölgesi Neolitik Çağ Kùltürleri”, **Türkiye’de Neolitik Dönem**, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, M. Özdoğan, N. Başgelen (Ed.), Türkiye’de Neolitik Dönem, İstanbul, s. 401-426.

ÖZDOĞAN, E.H. - SCHWARZBERG.: 2008 “Aşağı Pınar Kazı Çalışmaları 2007”, **Türk Eskiçağ Bilimleri Enstitüsü Haberler 25**, s. 21-22.

- ÖZDOĞAN, E.: 2016 “23. Yılında Kırklareli Projesi: Aşağı Pınar ve Kanlıgeçit Yerleşimleri”, **Arkeoloji ve Sanat Yayınları**, İstanbul. 152: Mayıs-Ağustos, s. 3-19.
- ÖZSAİT, M.: 1980 “İlkçağ Tarihinde Pisidya”, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, İstanbul.
- 1984 “1983 Yılı Burdur – Isparta Çevresi Prehistorik Araştırmaları”, **AST II**, Ankara, s. 205-220.
- 2006 “Arkeolojik Verilerin Işığında Burdur”, [Bildiri], G.Yıldız, M.Z. Yıldırım, Ş. Kazan (Ed.); **I. Burdur Sempozyumu Bildirileri**, Burdur.
- ÖZTAN, A.: 2002 “Köşk Höyük: Anadolu Arkeolojine Yeni Katkıları”, **TÜBA-AR V**, U. ESİN, M. Özdoğan, B. Howe, P. Kuniholm, S. Baykan (Ed.), s. 57-72.
- 2005 “I. Dönem Köşk Höyük-Niğde Kazı Buluntularının Değerlendirilmesi ve Stratigrafik Kontrolü”, **Ankara Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri**, Ankara.
- 2007 “Köşk Höyük”, **Türkiye’de Neolitik Dönem**, M. Özdoğan ve N. Başgelen (Ed.), **Arkeoloji ve Sanat Yayınları**, İstanbul, s. 223-235.
- ROODENBERG, J.: 1995 “Stratigraphy and Architecture: The ‘Big Square’”, The Ilıpınar Excavations I, J. Roodenberg (Ed.), **Nederlands Historisch- Archaeologisch Instituut te İstanbul**, s. 35-53.

- ROODENBERG, J.-S. “İlıpınar ve Menteşe: Doğu Marmara’da Neolitik
ALPASLAN RROODENBERG: Döneme Ait İki Yerleşme” Anadolu’da Uygarlığın
2007a Doğuşu ve Yayılımı, **Türkiye’de Neolitik Dönem
Yeni Kazılar, Yeni Bulgular** (Ed.M.Özdoğan –
N.Başgelen) Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul, s.
393-400.
- 2007b “İlıpınar ve Menteşe: Doğu Marmara’da Neolitik
Döneme ait İki Yerleşme”, **Türkiye’de Neolitik
Dönem**, Cilt 2- Levha (Ed. M.Özdoğan, N.Başgelen)
Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul, s. 391-404.
- 2013 “İlıpınar and Menteşe: Early Farming Communities in
the Eastern Marmara” **The Neolithic in Turkey**,
Vol.5, Northwestern in Turkey and İstanbul, (Eds.
M.Özdoğan, N.Başgelen, P .Kuniholm) Archaeology
and Art Publication, Ankara, s. 68-91.
- SAGONA, A.–P. ZIMANSKY: **Arkeolojik Veriler Işığında Türkiye’nin En Eski
2015 Kùltürleri MÖ 1.000.000 – MÖ 550**, Arkeoloji ve
Sanat Yayınları, İstanbul.
- SAĞLAMTİMUR, H.: 2007 “Ege Gübre Neolitik Yerleşimi”, **Türkiye’de Neolitik
Dönem**, M. ÖZDOĞAN ve N. BAŞGELEN (Ed.),
Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul, s. 373 – 376.
- SAĞLAMTİMUR, H.-A. “Ege Gübre Neolitik Yerleşimi”, **Ege Üniversitesi
OZAN.: 2012 Arkeolojik Kazıları**, A. Çilingiroğlu, Z. Mercangöz
ve G. Polat (eds.), İzmir: Ege Üniversitesi, s. 223-241.

- SCHOOP, U. D.: 2005 “Early Chalcolithic in North-Central Anatolia: The Evidence From Boğazköy-Büyükaya”, **TÜBA-AR**, **VIII**, s. 15-37.
- SİLİSTİRELİ, U., OGÜN, B.: “Köşk Höyük”, **Anatolian Studies** **34**, s. 199-201. 1985
- UMURTAK, G.: 2000 “A Building Type of the Burdur Region From the Neolithic Period”, **Belleten**, **LXIV**, s. 683-712.
- 2005 “Burdur-Antalya Bölgesi’nde Neolitik Çağ Mimarlık Gelenekleri Gözlemler-Değerlendirmeler”, **Colloquium Anatolicum IV**, s. 1-15.
- 2007 “Silos in Neolithic Settlements of Burdur–Antalya Region,” **Adalya**, **10**, 2007, s. 1–16.
- 2008 “Some Observations on a Group of Buildings and their Finds from the Early Neolithic II/2 Settlement at Bademağacı,” **Adalya**, **XI**, 2008, s. 1–20.
- 2011 “Understanding the Hacılar II Settlement”, **Adalya XIV**, İstanbul, s. 1-16.
- UHRİ, A.: 2000 “Batı Anadolu Erken Tunç Çağı’nda Mutfak Kültürü Açısından Ocak ve Fırımlar” Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji Ana Bilim Dalı, İzmir.
- 2003 **Ateşin Kültür Tarihi**, Dost Kitapevi Yayınları, Ankara.

UZDURUM, M.: 2013

“Aşıklı Höyük Yerleşmesinde Ateş Yerleri ve Kullanımı”, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Prehistorya Bilim Dalı İstanbul.

YAKAR, J.: 2014

Eski Anadolu Toplumunun Arkeolojideki Yansımaları Neolitik ve Kalkolitik Çağ Topluluklarının Sosyo – Ekonomik Yapıları, İnanç sistemleri ve Teknolojileri, Cilt I, (Çev. G.Abdal) Homer Kitapevi, İstanbul.

KATALOGLAR

Katalog 1

Bademağacı

Çizim:

Fotoğraf:

Buluntu Adı:	Dörtgen planlı fırın
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	EN II/4B
Tanımı:	Dörtgen planlı, tavanı yıkılmış kenarlarında iki adet ağaç dikme konulması için açılan delikler mevcut. Oldukça sağlam günümüze ulaşmış.
İlgili yayınlar:	Duru, Umurtak 2019, Lev. 8/7; 9/1.

Katalog 2

Bademağacı

Çizim:

Fotoğraf:

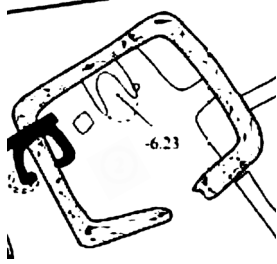

Buluntu Adı:	At nalı planlı fırın
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	EN II/4A
Tanımı:	At nalı biçimli ve yalaksızdır.
İlgili yayınlar:	Duru, Umurtak 2019, Lev. 8/7; 9/1; 9/2.

Katalog 3

Bademağacı

Çizim:

Fotoğraf

Buluntu Adı:	Platform/seki
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	EN II/4A
Tanımı:	2 numaralı yapının güney duvarının köşelerinde taban seviyesinden yüksek
İlgili yayınlar:	Duru, Umurtak 2019, Lev. 8/7; 9/1.

Katalog 4

Bademağacı

Çizim:

Buluntu Adı:	At nalı planlı fırın
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	EN II/4A yapı katı
Tanımı:	Tabanı sıkıca bastırılmış kil sıvalı, at nalı biçimlidir.
İlgili yayınlar:	Duru, Umurtak 2019, Lev. 8/7; 9/2.

Katalog 5
Bademağacı

Çizim:

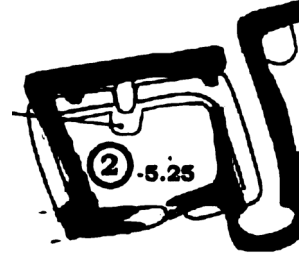

Buluntu Adı:	At nalı planlı fırın
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	EN II/4 yapı katı
Tanımı:	At nalı planlı ve yalaksızdır.
İlgili yayınlar:	Duru, Umurtak 2019, Lev. 8/7.

Katalog 6

Bademağacı

Çizim:

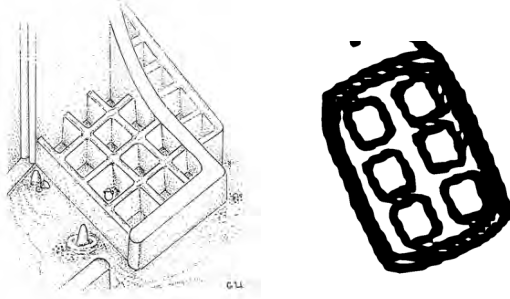

Buluntu Adı:	At nalı planlı fırın
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	EN II/3A
Tanımı:	At nalı planlı.
İlgili yayınlar:	Duru, Umurtak 2019, Lev. 10; 13/2.

Katalog 7

Bademağacı

Çizim:

Fotoğraf:

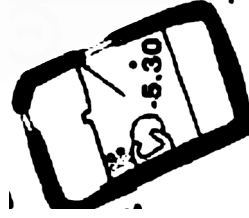

Buluntu Adı:	Depolama ünitesi
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	EN II/3
Tanımı:	Fırınlanmış kil levhalardan oluşan tesis dört ayrı levhanın birleşmesinden oluşmuştur. Toplamda altı gözlüdür.
Boyutları:	65-70 cm.
İlgili yayınlar:	Duru, Umurtak 2019, Lev. 10; 11/4; 20/1- 3.

Katalog 8

Bademağacı

Çizim:

Fotoğraf:

Buluntu Adı:	Platform/seki
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	EN II/3 yapı katı
Tanımı:	Oturmak ve yatmak amacıyla yapılan yükseltinin yüzeyi özenle sıvanmış ve açkılanmıştır.
Boyutları:	der. 1.70 – 2 m, yük. 25 – 30cm.
İlgili yayınlar:	Duru, Umurtak 2019, Lev. 10, 11/3, 4.

Katalog 9

Bademağacı

Çizim:

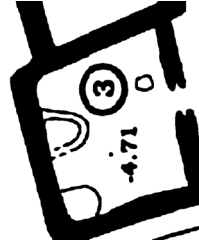

Buluntu Adı:	Yuvarlak planlı fırın
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	EN II/3
Tanımı:	Yuvarlak planlı, kubbeli ve ağız kısmının önünde yükseltilmiş bir yalak yer almaktadır.
İlgili yayınlar:	Duru, Umurtak 2019, Lev. 11/4.

Katalog 10

Bademağacı

Çizim:

Buluntu Adı:	Yarım daire planlı fırın
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	EN II/3
Tanımı:	Yarım daire planlı.
İlgili yayınlar:	Duru, Umurtak 2019, Lev, 10; 15/2.

Katalog 11

Bademağacı

Çizim:

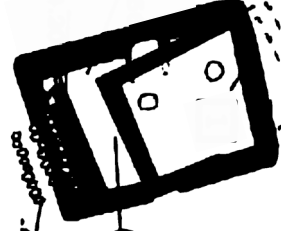

Buluntu Adı:	Dörtgen planlı fırın
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	EN II/3
Tanımı:	Dörtgen planlı, ince duvarlı.
İlgili yayınlar:	Duru, Umurtak 2019, Lev, 10; 12/1.

Katalog 12

Bademağacı

Çizim:

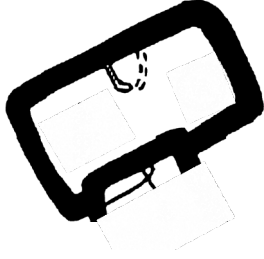

Buluntu Adı:	Dörtgen planlı fırın
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	EN II/3
Tanımı:	Dörtgen planlı, ince duvarlı.
İlgili yayınlar:	Duru, Umurtak 2019, Lev, 10; 12/2.

Katalog 13

Bademağacı

Çizim:

Buluntu Adı:	Dörtgen planlı fırın
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	EN II/3
Tanımı:	Dörtgen planlı, ince duvarlı.
İlgili yayınlar:	Duru, Umurtak 2019, Lev, 10; 12/3.

Katalog 14

Bademağacı

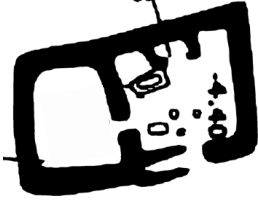
Çizim:

Buluntu Adı:	Dörtgen planlı fırın
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	EN II/3
Tanımı:	Dörtgen planlı, kül yalaklı.
İlgili yayınlar:	Duru, Umurtak 2019, Lev, 10; 13/1.

Katalog 15
Bademağacı

Çizim:

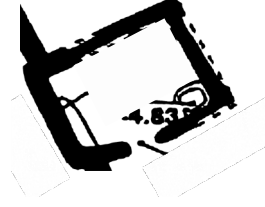

Buluntu Adı:	Dörtgen planlı fırın
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	EN II/3
Tanımı:	Dörtgen planlı.
İlgili yayınlar:	Duru, Umurtak 2019, Lev, 10; 14/1-3.

Katalog 16

Bademağacı

Çizim:

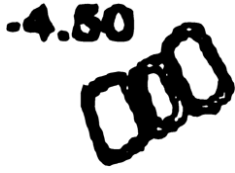

Buluntu Adı:	Dörtgen planlı fırın
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	EN II/2
Tanımı:	Dörtgen planlı.
İlgili yayınlar:	Duru, Umurtak 2019, Lev, 10.

Katalog 17

Bademağacı

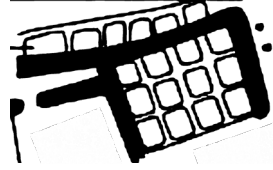
Çizim:

Buluntu Adı:	Depolama ünitesi
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	EN II/3
Tanımı:	Kil plakalardan oluşturulmuş.
İlgili yayınlar:	Duru, Umurtak 2019, Lev, 10.

Bademağacı

Çizim:

Buluntu Adı:	Depolama ünitesi
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	EN II/2
Tanımı:	Kil plakalardan oluşturulmuş, çok gözlü.
İlgili yayınlar:	Duru, Umurtak 2019, Lev, 10; 15/2; 20/4.

Katalog 18

Katalog 19

Bademağacı

Çizim:

Buluntu Adı:	Dörtgen planlı fırın
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	EN II/2
Tanımı:	Dörtgen planlı.
İlgili yayınlar:	Duru, Umurtak 2019, Lev, 10; 15/1.

Katalog 20

Bademağacı

Çizim:

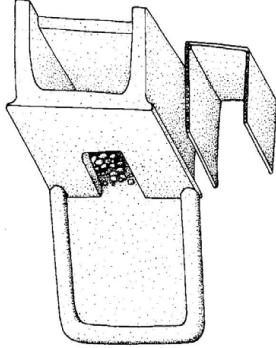

Buluntu Adı:	Dörtgen planlı ocak
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	EN II/2
Tanımı:	Dörtgen planlı.
İlgili yayınlar:	Duru, Umurtak 2019, Lev, 10; 15/3.

Katalog 21

Höyücek

Çizim:

Fotoğraf:

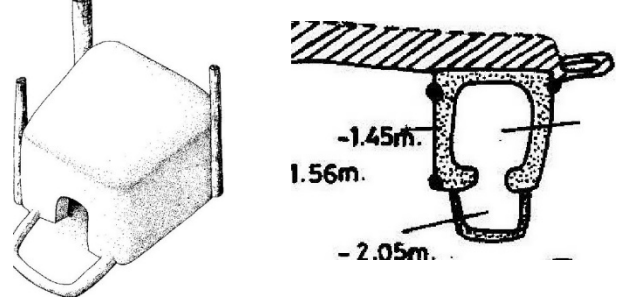

Buluntu Adı:	Dörtgen planlı fırın
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	EN II/TD (1 numaralı yapı)
Tanımı:	Dörtgen planlı ve kilden yapılmıştır. Yarım daire şeklinde, kenarları hafifçe yükseltilmiş bir kül yalağına sahiptir. Fırının ve yalağın tabanı çakıl taşı döşelidir.
Boyutları:	Kenar uzunlukları: 95 x 75 cm. yük. 65cm.
İlgili yayınlar:	Duru, Umurtak 2005, Lev. 7; 9/1,2,26/1; Şek.5/sol.

Katalog 22

Höyücek

Çizim:

Fotoğraf:

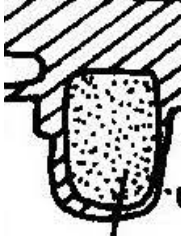

Buluntu Adı:	Dörtgen planlı fırın
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	EN II/TD (3 numaralı ev)
Tanımı:	Dörtgen planlı ve kilden yapılmıştır. Kenarları hafifçe yükseltilmiş geniş bir kül yalağına sahiptir.
Boyutları:	Taban ölçüsü: 2.90x1.50 m. yük. 47 cm.
İlgili yayınlar:	Duru, Umurtak 2005, Lev. 7;11/1,2;26/2; Şek.5/sağ.

Katalog 23

Höyücek

Çizim:

Fotoğraf:

Buluntu Adı:	Dörtgen planlı ocak
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	EN II/TD (2 numaralı ev)
Tanımı:	Dörtgen planlıdır, kenarları yükseltilmiş ve yuvarlatılmış şekilde yapılmıştır.
Boyutları:	gen. 2.10 m.
İlgili yayınlar:	Duru, Umurtak 2005, Lev. 7;14/1.

Katalog 24

Höyücek

Çizim:

Fotoğraf:

Buluntu Adı:	Dörtgen planlı ocak
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	EN II/TD (3 numaralı yapı dış duvarı)
Tanımı:	Dörtgen plana sahip ve kilden yapılan ocağın kenarları hafif içe dönük şekildedir.
Boyutları:	gen. 1.80 m.
İlgili yayınlar:	Duru, Umurtak, Lev. 7;24/1.

Katalog 25

Höyücek

Çizim:

Fotoğraf:

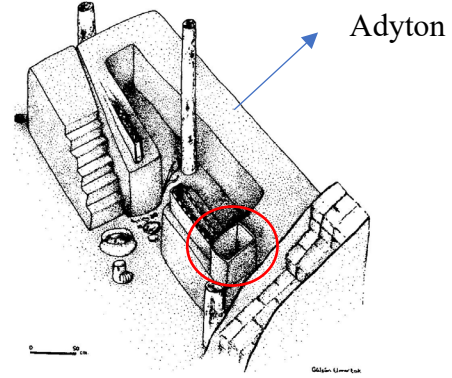

Buluntu Adı:	Yarım daire planlı ocak
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	EN II/TD (5 numaralı yapı, küçük oda)
Tanımı:	Yarım daire planlı ve kilden yapılmıştır. Tabanında çakıl taşı dolgu vardır. Yakınlarında insan yüzlü bir ocak başı parçası 'andiron' ele geçmiştir.
İlgili yayınlar:	Duru, Umurtak 2005, Lev. 26/3.

Katalog 26

Höyücek

Çizim:

Fotoğraf:

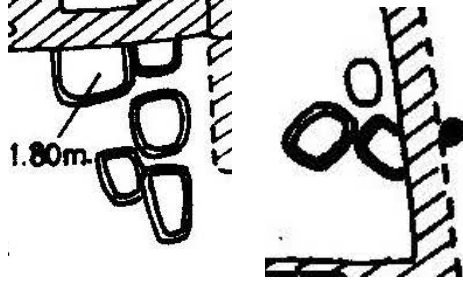

Buluntu Adı:	Depolama kutusu (Küçük)
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	EN II/TD
Tanımı:	Dört kenarı ve tabanı kilden yapılmış, dikdörtgen prizması şeklindedir.
Boyutları:	20x25 cm.
İlgili yayınlar:	Duru, Umurtak 2005, Lev. 16/2; Şek.3-4.

Katalog 27

Höyücek

Çizim:

Fotoğraf:

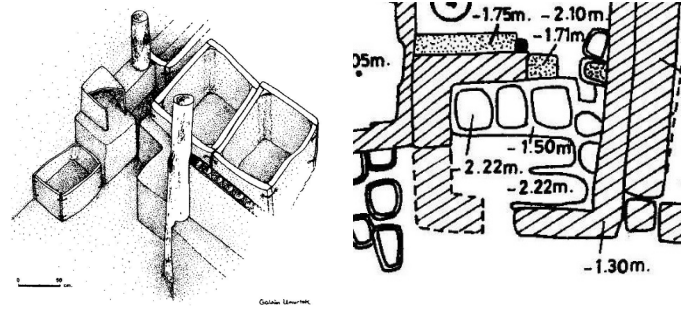

Buluntu Adı:	Depolama kutusu (Orta)
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	EN II/TD
Tanımı:	Dört kenarı ve tabanı kilden yapılmış, dikdörtgen prizması şeklindedir.
Boyutları:	30x45 cm.
İlgili yayınlar:	Duru, Umurtak 2005, Lev. 7; Şek. 2, 24/1.

Katalog 28

Höyücek

Çizim:

Fotoğraf:

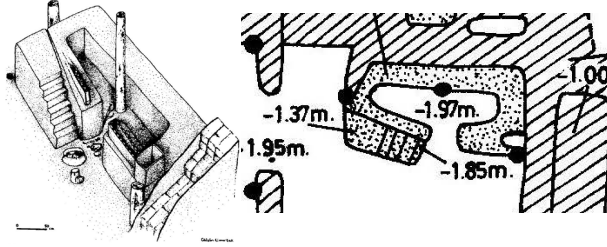

Buluntu Adı:	Depolama kutusu (Büyük)
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	EN II/TD
Tanımı:	Dört kenarı ve tabanı kilden yapılmış, dikdörtgen prizması şeklindedir.
Boyutları:	80x70 cm. / 60x55 cm.
İlgili yayınlar:	Duru, Umurtak, 2005, Lev. 14/2;15/2;16/2;18/2; Şek.4.

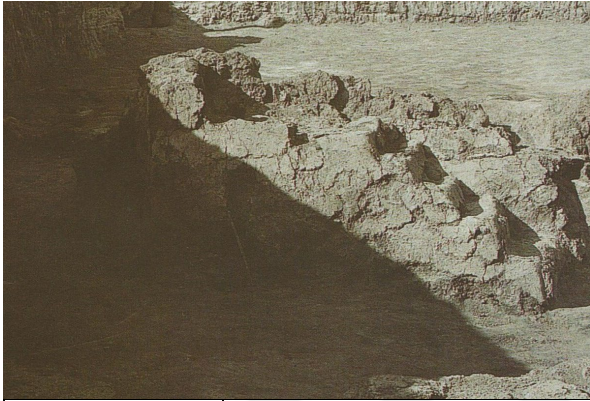
Katalog 29

Höyücek

Çizim:

Fotoğraf:

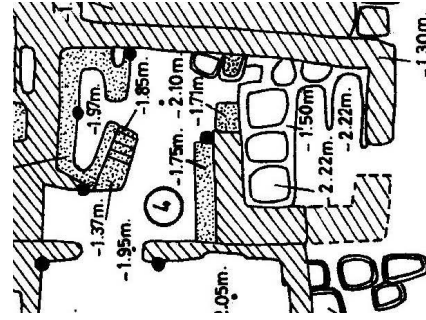

Buluntu Adı:	Minyatür merdiven
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	EN II/TD (4 numaralı ev)
Tanımı:	Yüzeyleri sıvalı altı basamaktan oluşan merdiven masif topraktan yapılmıştır.
Boyutları:	Yükseklik 50 cm. Basamak yüksekliği 10 cm. Derinlik: 15 cm.
İlgili yayınlar:	Duru, Umurtak 2005, Lev. 15/2; 17/1,2; Şek.3.

Katalog 30

Höyücek

Çizim:

Fotoğraf:

Buluntu Adı:	Platform/seki
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	EN II/TD (4 numaralı ev)
Tanımı:	Masif kilden yapılmıştır, üst yüzeyi sıvanmış ve kenarları yuvarlatılmıştır.
Boyutları:	Yükseklik: 45-55 cm.
İlgili yayınlar:	Duru, Umurtak 2005, Lev. 16/2; Şek.4.

Katalog 31

Höyücek

Çizim:

Fotoğraf:

Buluntu Adı:	Tezgâhlar
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	EN II/TD (3 numaralı yapı İşlik?)
Tanımı:	Kilden yapılmıştır, yan yüzleri ve üzeri özenle sıvanmıştır (2 tane).
Boyutları:	Yükseklik 45cm Uzunluk:60-110 cm.
İlgili yayınlar:	Duru, Umurtak 2005, Lev. 13/1,2.

Katalog 32

Kuruçay

Çizim:

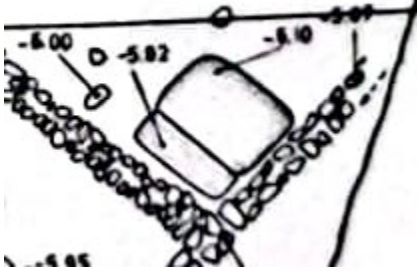

Buluntu Adı:	At nalı planlı ocak
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	EN I 12. Yapı Katı 2 no'lu ev
Tanımı:	At nalı planlı
İlgili yayınlar:	Duru 1994, Lev. 10.

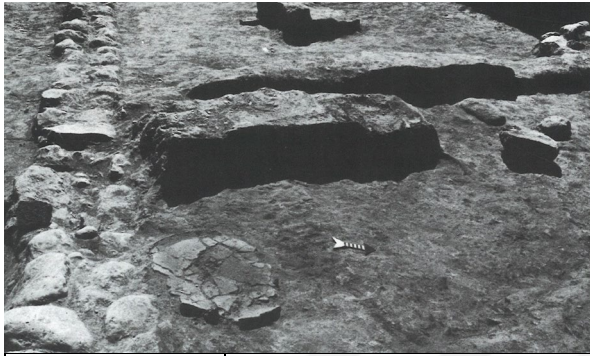
Katalog 33

Kuruçay

Çizim:

Fotoğraf:

Buluntu Adı:	Stelli ocak
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	GKÇ/6A 15 numaralı yapı
Tanımı:	Dörtgen planlı, basit ateş yakma yeri niteliğinde, uzun kenarında kerpiç duvar izleri mevcut.
Boyutları:	1.80 x 1.20 m.
İlgili yayınlar:	Duru 1996, Lev. 16/1.

Katalog 34

Kuruçay

Çizim:

Fotoğraf:

Buluntu Adı:	Yuvarlak planlı fırın
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	GKÇ/6A Tapınak (8 no'lu)
Tanımı:	Yuvarlak planlı, üzeri yassı ve basık kubbeli, önünde kenarları hafifçe yükseltilmiş kilden bir yalak yer almaktadır.
İlgili yayınlar:	Duru 1996, Lev.14/2;43;44/2.

Katalog 35

Kuruçay

Çizim:

Buluntu Adı:	At nalı planlı fırın
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	GKÇ/6A 1 numaralı yapı
Tanımı:	At nalı planlı, kül yalaksız.
İlgili yayınlar:	Duru 1996, Lev.32.

Katalog 36

Kuruçay

Çizim:

Buluntu Adı:	At nalı planlı fırın
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	GKÇ/6A 13 numaralı yapı
Tanımı:	At nalı planlı, kül yalaksız.
İlgili yayınlar:	Duru 1996, Lev.32.

Katalog 37

Kuruçay

Çizim:

Buluntu Adı:	At nalı planlı fırın
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	GKÇ/6A 20 numaralı yapı
Tanımı:	At nalı planlı, kül yalaksız
İlgili yayınlar:	Duru 1996, Lev.32.

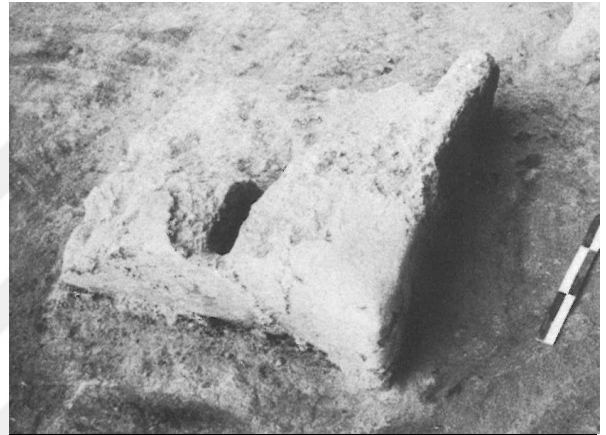
Katalog 38

Kuruçay

Çizim:

Fotoğraf:

Buluntu Adı:	Masa
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	GKÇ/6A Tapınak (8 no'lu)
Tanımı:	Kilden yapılmış, iç bükey kenarlı, dörtgen biçimli yükselti.
Boyutları:	Kenar uzunlukları: 35 cm. Yüksekliği: 20 cm.
İlgili yayınlar:	Duru 1996, Lev.14/1;32.

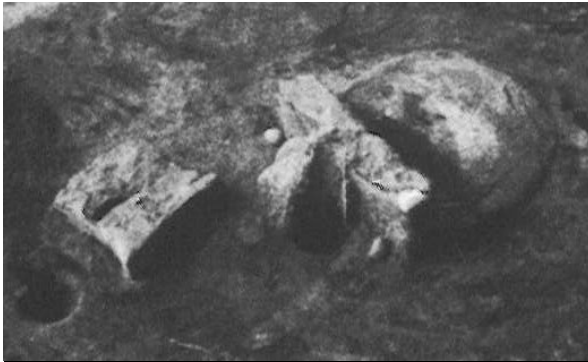
Katalog 39

Kuruçay

Çizim:

Fotoğraf:

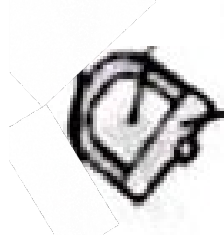

Buluntu Adı:	Kerpiç stelli ocak
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	GKÇ/6A2 Tapınak (8 no'lu)
Tanımı:	Kenarları hafifçe yükseltilmiş yalaklı, stelin arkasında bir ahşap dikme yer almaktadır.
Boyutları:	yük. 60-70 cm. gen.80-90 cm. kal. 18-21 cm.
İlgili yayınlar:	Duru 1996, Lev.13/1;32.

Katalog 40

Kuruçay

Çizim:

Fotoğraf:

Buluntu Adı:	Kerpiç stelli ocak
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	GKÇ/6A2 16 numaralı yapı
Tanımı:	Yarım daire planlı, kerpiçten yüksek bir duvara birleştirilmiş, duvarın arkasında ahşap dikme yer almaktadır.
Boyutları:	yük. 60-70 cm. gen.80-90 cm. kal. 18-21 cm.
İlgili yayınlar:	Duru 1996, Lev.9/1;32.

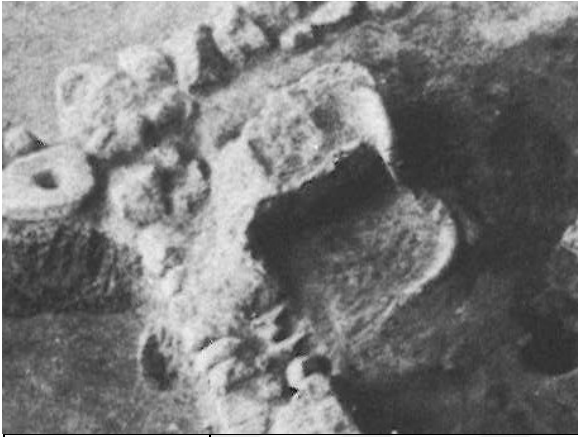
Katalog 41

Kuruçay

Çizim:

Fotoğraf:

Buluntu Adı:	Kutsal nitelikli ocak
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	GKÇ/6A2 Tapınak (8 no'lu)
Tanımı:	Arkasında kerpiç duvar ve önünde yükseltilmiş yalak bulunmaktadır.
İlgili yayınlar:	Duru 1996, Lev.13/1;15/1;32.

Katalog 42

Kuruçay

Çizim:

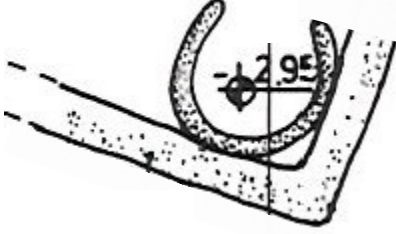

Buluntu Adı:	Dörtgen planlı ocak
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	GKÇ/6a 42 numaralı yapı
Tanımı:	Kenarları ince kil duvarlı, ağız kısmı açık, kül yalaksız.
Boyutları:	gen. 2.30 m.
İlgili yayınlar:	Duru 1996, Lev.37.

Katalog 43

Kuruçay

Çizim:

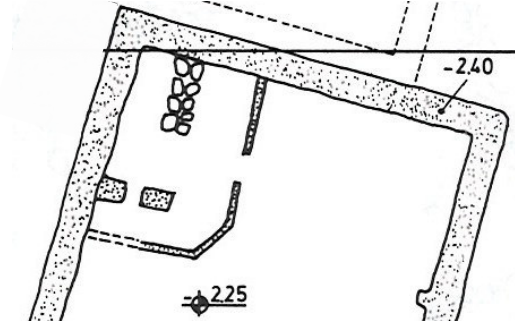

Buluntu Adı:	At nalı planlı fırın
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	GKÇ/6a 35 numaralı yapı
Tanımı:	At nalı planlı, kül yalaksız.
Boyutları:	gen. 2.95 m.
İlgili yayınlar:	Duru 1996, Lev.37.

Katalog 44

Kuruçay

Çizim:

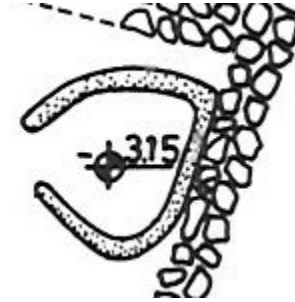

Buluntu Adı:	Paravana
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	GKÇ/6a 34 numaralı yapı
Tanımı:	Yan yana dizilen dalların üzerinin kille sıvanması ile oluşturulmuş ara duvarlar.
İlgili yayınlar:	Duru 1996, Lev.37.

Katalog 45

Kuruçay

Çizim:

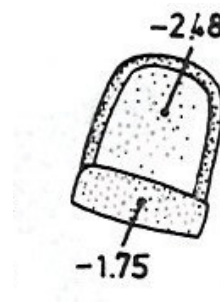

Buluntu Adı:	At nalı planlı fırın
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	GKÇ/6a 40 numaralı yapı
Tanımı:	Yamuk at nalı planlı, kül yalaksız.
Boyutları:	gen. 3.15 m.
İlgili yayınlar:	Duru 1996, Lev.37.

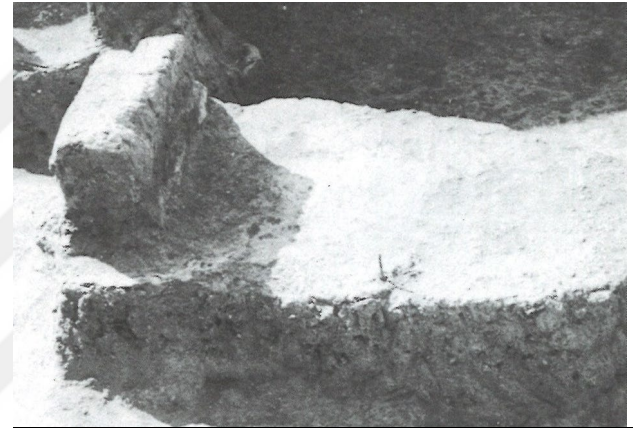
Katalog 46

Kuruçay

Çizim:

Fotoğraf:

Buluntu Adı:	Kerpiç stelli ocak
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	GKÇ/6a 34 numaralı yapı
Tanımı:	Yarım daire planlı, kerpiçten yüksek bir duvara birleştirilmiştir.
İlgili yayınlar:	Duru 1996, Lev.21/1;37.

Katalog 47

Kuruçay

Çizim:

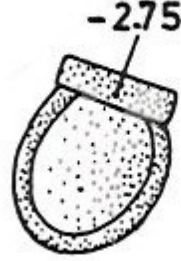

Buluntu Adı:	Kerpiç Stelli Ocak
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka	GKÇ/6a 35 numaralı yapı.
Tanımı:	Yarım daire planlı, kerpiçten yüksek bir duvara birleştirilmiştir.
İlgili yayınlar:	Duru 1996, Lev.37.

Katalog 48

Kuruçay

Çizim:

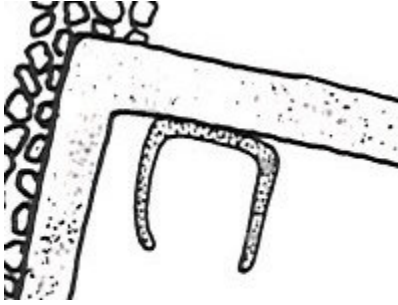

Buluntu Adı:	Kerpiç Stelli Ocak
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	GKÇ/6a 40 numaralı yapı.
Tanımı:	Yarımdan biraz daha büyük daire planlı, kerpiçten yüksek bir duvara birleştirilmiştir.
İlgili yayınlar:	Duru 1996, Lev.37.

Katalog 49

Kuruçay

Çizim:

Fotoğraf:

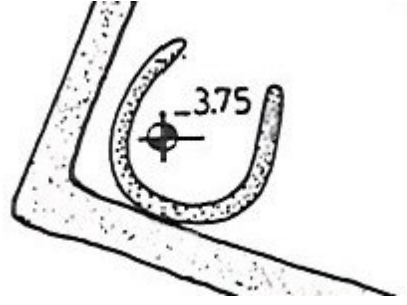

Buluntu Adı:	At nalı planlı fırın
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	GKÇ/6b 5 numaralı yapı
Tanımı:	At nalı planlı, ince duvarlı.
İlgili yayınlar:	Duru 1996, Lev.19/1;36.

Katalog 50

Kuruçay

Çizim:

Buluntu Adı:	At nalı planlı fırın
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	GKÇ/6b 29 numaralı yapı
Tanımı:	At nalı planlı, ince duvarlı.
Boyutları:	gen. 3.75 m.
İlgili yayınlar:	Duru 1996, Lev.20/1;36.

Katalog 51

Kuruçay

Çizim:

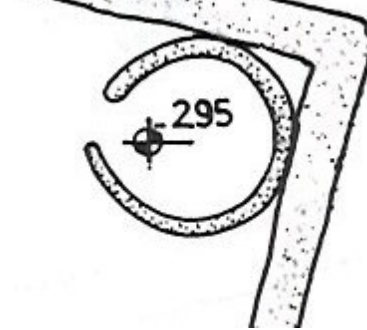

Buluntu Adı:	Yuvarlak planlı fırın
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	GKÇ/6b 32 numaralı yapı
Tanımı:	Yuvarlak planlı, ağız kısmı açık, kül yalaksız.
İlgili yayınlar:	Duru 1996, Lev.20/1;36.

Katalog 52

Kuruçay

Çizim:

Fotoğraf:

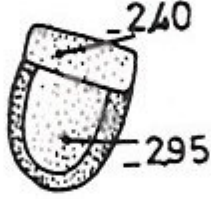

Buluntu Adı:	Yuvarlak planlı fırın
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	GKÇ/6b 34 numaralı yapı
Tanımı:	Yuvarlak planlı, ağız kısmı açık, kül yalaksız.
Boyutları:	gen. 2.95 m.
İlgili yayınlar:	Duru 1996, Lev.21/2;36.

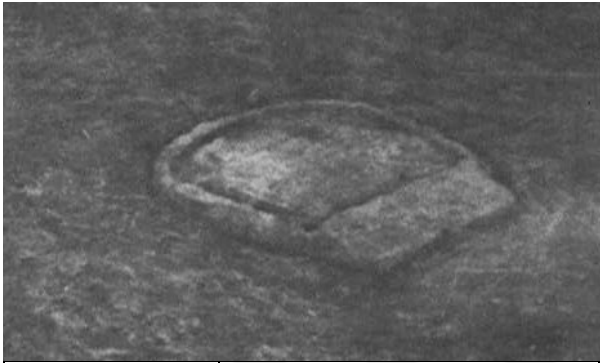
Katalog 53

Kuruçay

Çizim:

Fotoğraf:

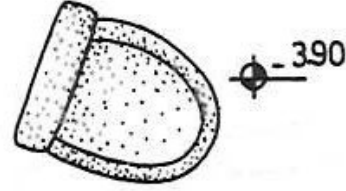

Buluntu Adı:	Kerpiç stelli ocak
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	GKÇ/6b 34 numaralı yapı.
Tanımı:	Yarım daire planlı, kerpiçten yüksek bir duvara birleştirilmiştir.
İlgili yayınlar:	Duru 1996, Lev.19/2;36.

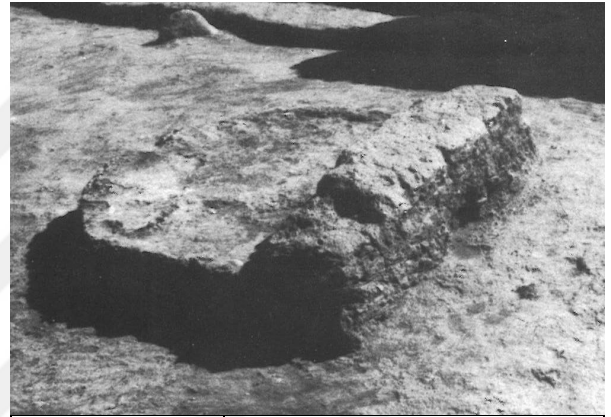
Katalog 54

Kuruçay

Çizim:

Fotoğraf:

Buluntu Adı:	Kerpiç stelli ocak
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	GKÇ/6c 29 numaralı yapı
Tanımı:	Yarım daire planlı, kerpiçten yüksek bir duvara birleştirilmiştir.
İlgili yayınlar:	Duru 1996, Lev.20/2;35.

Katalog 55

Kuruçay

Çizim:

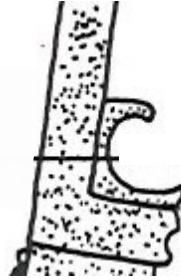

Buluntu Adı:	Yuvarlak planlı fırın
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	GKÇ/5 47 numaralı yapı
Tanımı:	Yuvarlak planlı, ince duvarlı.
Boyutları:	gen. 1.60 m.
İlgili yayınlar:	Duru 1996, Lev.22/1;38.

Katalog 56

Kuruçay

Çizim:

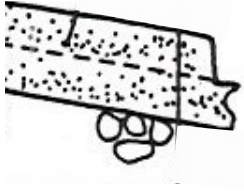

Buluntu Adı:	Yarım daire planlı ocak
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	GKÇ/3 57 numaralı yapı
Tanımı:	Yarım daire planlı, kilden yapılmış, kül yalaksız.
İlgili yayınlar:	Duru 1996, Lev.40/2.

Katalog 57

Kuruçay

Çizim:

Fotoğraf:

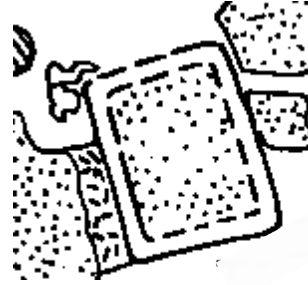

Buluntu Adı:	At nalı planlı ocak
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	GKÇ/3 56 Numaralı tapınak yapısı
Tanımı:	Tabanı ve kenarları yassı taşlarla döşeli, at nalı planlı.
İlgili yayınlar:	Duru 1996, Lev.29/2;40/2.

Katalog 58

Hacılar

Çizim:

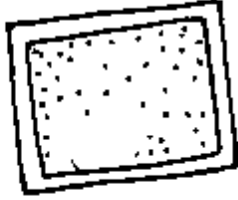

Buluntu Adı:	Dörtgen planlı ocak
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	EN I/IIa
Tanımı:	Dörtgen planlı, kenarları hafifçe yükseltilmiş, kül yalaksız.
İlgili yayınlar:	Mellaart 1970b, fig. 2.

Katalog 59

Hacılar

Çizim:

Buluntu Adı:	Dörtgen planlı ocak
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	EN I/IV
Tanımı:	Dörtgen planlı, kenarları hafifçe yükseltilmiş, kül yalaksız.
İlgili yayınlar:	Mellaart 1970b, fig, 3.

Katalog 60

Hacılar

Çizim:

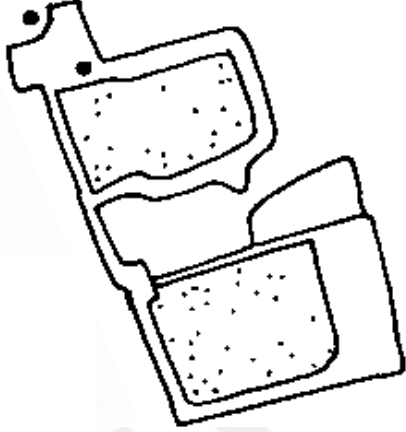

Buluntu Adı:	Dörtgen planlı ocak
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	EN I/IV
Tanımı:	Dörtgen planlı, hafif yamuk duvarlı, kenarları yükseltilmiş, kül yalaksız.
İlgili yayınlar:	Mellaart 1970b, fig, 3.

Katalog 61

Hacılar

Çizim:

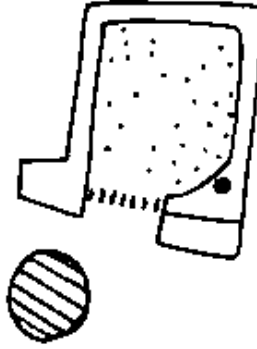

Buluntu Adı:	Dörtgen planlı fırın
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	EN I/IV
Tanımı:	Dörtgen planlı, kenarları hafifçe yükseltilmiş. (2 adet)
İlgili yayınlar:	Mellaart 1970b, fig, 3.

Katalog 62

Hacılar

Çizim:

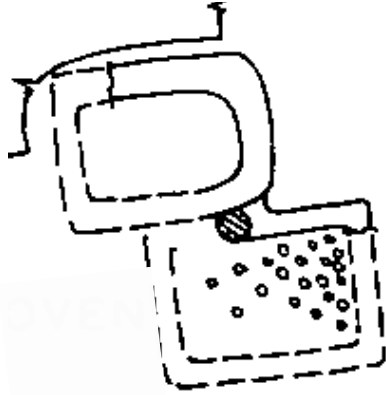

Buluntu Adı:	Dörtgen planlı fırın
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	EN I/IV
Tanımı:	Dörtgen planlı, ağız kısmının bir kenarı dışa diğeri içe doğru çıkıntılı. Önünde ahşap dikme yer almaktadır.
İlgili yayınlar:	Mellaart 1970b, fig, 3.

Katalog 63

Hacılar

Çizim:

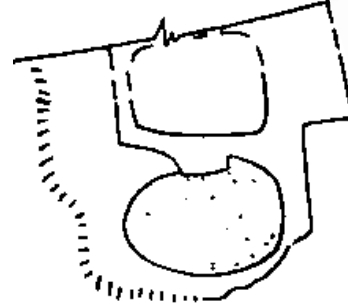

Buluntu Adı:	Dörtgen planlı fırın
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	EN I/V
Tanımı:	Dörtgen planlı, önünde yine dörtgen planlı bir kül yalağı ve ahşap dikme deliği bulunmaktadır.
İlgili yayınlar:	Mellaart 1970b, fig, 4.

Katalog 64

Hacılar

Çizim:

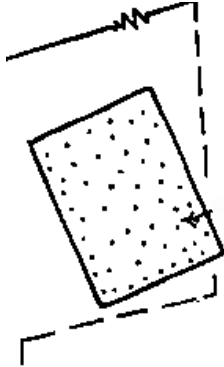

Buluntu Adı:	Dörtgen planlı fırın
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	EN I/V
Tanımı:	Dörtgen planlı, önünde daire şeklinde, yüksek kenarlı fırından bağımsız gibi gözüken kül yalağı bulunmaktadır.
İlgili yayınlar:	Mellaart 1970b, fig, 4.

Katalog 65

Hacılar

Çizim:

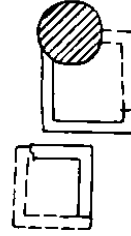

Buluntu Adı:	Dörtgen planlı ocak
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	EN I/V
Tanımı:	Dikdörtgen planlı ve yükseltilmiş kenarlı.
İlgili yayınlar:	Mellaart 1970b, fig, 4.

Katalog 66

Hacılar

Çizim:

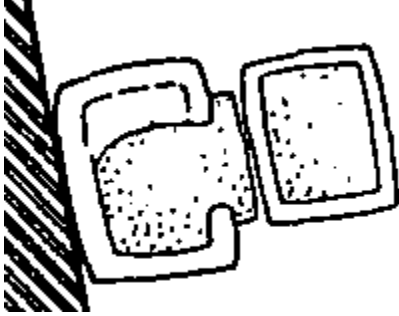

Buluntu Adı:	Depolama ünitesi
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	EN I/V
Tanımı:	Orta ve küçük boy, kil plakalardan yapılmış, kare şeklinde. Orta boy kutunun köşesinde ahşap dikme vardır.
İlgili yayınlar:	Mellaart 1970b, fig, 4.

Katalog 67

Hacılar

Çizim:

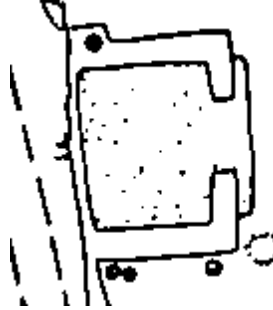

Buluntu Adı:	Dörtgen planlı fırın
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	EN II/VI (P1 evi)
Tanımı:	Dikdörtgen planlı, hafifçe yükseltilmiş kenarlı kül yalıklı, üzeri düz.
İlgili yayınlar:	Mellaart 1970b, fig, 7.

Katalog 68

Hacılar

Çizim:

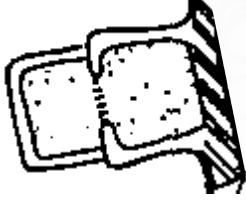

Buluntu Adı:	Dörtgen planlı fırın
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	EN II/VI (P2 evi)
Tanımı:	Dikdörtgen planlı, ağız kısmı köşeli.
İlgili yayınlar:	Mellaart 1970b, fig, 7.

Katalog 69

Hacılar

Çizim:

Buluntu Adı:	Dörtgen planlı fırın
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	EN II/VI (Q1 evi)
Tanımı:	Dörtgen planlı ve üzeri düz, önünde kenarları yükseltilmiş kül yalağı yer almaktadır.
İlgili yayınlar:	Mellaart 1970b, fig, 7.

Katalog 70

Hacılar

Çizim:

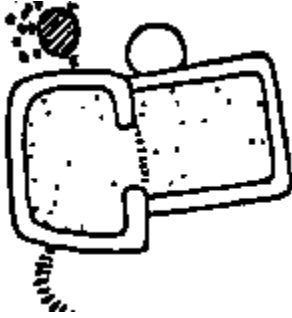

Buluntu Adı:	Dörtgen planlı fırın
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	EN II/VI (Q2 evi)
Tanımı:	Dörtgen planlı ve üzeri düz.
İlgili yayınlar:	Mellaart 1970b, fig, 7.

Katalog 71

Hacılar

Çizim:

Buluntu Adı:	Dörtgen planlı fırın
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	EN II/VI (Q3 evi)
Tanımı:	Dörtgen planlı, üst kısmı kubbe şeklinde, kenarları yükseltilmiş dörtgen kül yalaklı.
İlgili yayınlar:	Mellaart 1970b, fig, 7.

Katalog 72

Hacılar

Çizim:

Buluntu Adı:	Dörtgen planlı fırın
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	EN II/VI (Q4 evi)
Tanımı:	Dörtgen planlı, kül yalaksız.
İlgili yayınlar:	Mellaart 1970b, fig, 7.

Katalog 73

Hacılar

Çizim:

Buluntu Adı:	At nalı planlı fırın
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	EN II/VI (Q5 evi)
Tanımı:	At nalı planlı, önünde hafif yükseltilmiş kenarlı kül yalağı bulunmaktadır.
İlgili yayınlar:	Mellaart 1970b, fig, 7.

Katalog 74

Hacılar

Çizim:

Buluntu Adı:	Dörtgen planlı fırın
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	EN II/VI (Q6 evi)
Tanımı:	Dörtgen planlı ve kül yalaklı.
İlgili yayınlar:	Mellaart 1970b, fig, 7.

Katalog 75

Hacılar

Çizim:

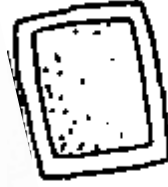

Buluntu Adı:	Dörtgen planlı fırın
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	EN II/VI (Q7 evi)
Tanımı:	Dörtgen planlı, önünde hafif yükseltilmiş kenarlı kül yalağı bulunmaktadır.
İlgili yayınlar:	Mellaart 1970b, fig, 7.

Katalog 76

Hacılar

Çizim:

Buluntu Adı:	Dörtgen planlı ocak
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	EN II/VI (P1 evi)
Tanımı:	Dörtgen planlı, kenarları hafifçe yükseltilmiş.
İlgili yayınlar:	Mellaart 1970b, fig, 7.

Katalog 77

Hacılar

Çizim:

Buluntu Adı:	Dörtgen planlı ocak
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	EN II/VI (P2 evi)
Tanımı:	Dörtgen planlı, kenarları hafifçe yükseltilmiş.
İlgili yayınlar:	Mellaart 1970b, fig. 7.

Katalog 78

Hacılar

Çizim:

Buluntu Adı:	Dörtgen planlı ocak
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	EN II/VI (P3 evi)
Tanımı:	Dörtgen planlı, kenarları hafifçe yükseltilmiş.
İlgili yayınlar:	Mellaart 1970b, fig. 7.

Katalog 79

Hacılar

Çizim:

Buluntu Adı:	Ateş kutusu
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	EN II/VI (P1 evi)
Tanımı:	Dörtgen planlı, ince kenarlı.
İlgili yayınlar:	Mellaart 1970b, fig, 7.

Katalog 80

Hacılar

Çizim:

Buluntu Adı:	Ateş kutusu
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	EN II/VI (P4 evi)
Tanımı:	Dörtgen planlı, ince kenarlı.
İlgili yayınlar:	Mellaart 1970b, fig, 7.

Katalog 81

Hacılar

Çizim:

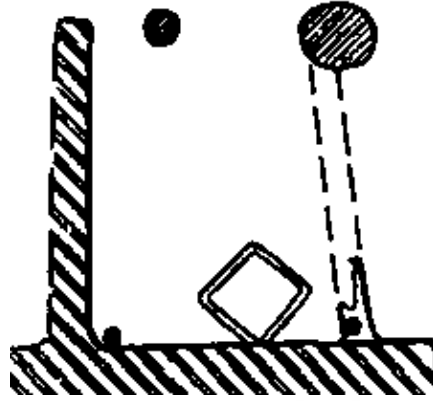

Buluntu Adı:	Ateş kutusu
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	EN II/VI (Q2 evi)
Tanımı:	Dörtgen planlı, ince kenarlı.
İlgili yayınlar:	Mellaart 1970b, fig, 7.

Katalog 82

Hacılar

Çizim:

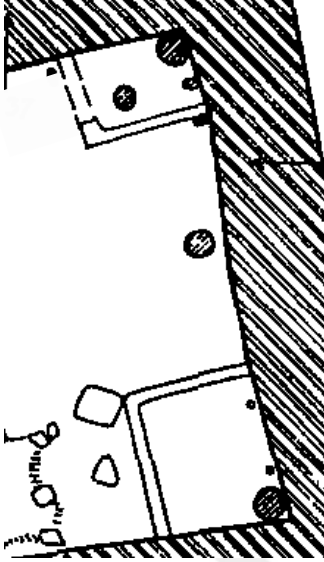

Buluntu Adı:	Ateş kutusu
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	EN II/VI (Q5 evi)
Tanımı:	Dörtgen planlı, ince kenarlı.
İlgili yayınlar:	Mellaart 1970b, fig, 7.

Katalog 83

Hacılar

Çizim:

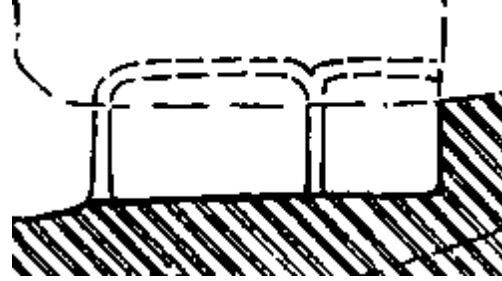

Buluntu Adı:	Depolama ünitesi
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	EN II/VI (P3 evi)
Tanımı:	İki kenarı odanın duvarı olacak şekilde yapılmış, dörtgen planlı.
İlgili yayınlar:	Mellaart 1970b, fig, 7.

Katalog 84

Hacılar

Çizim:

Buluntu Adı:	Depolama ünitesi
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	EN II/VI (Q4 evi)
Tanımı:	Duvara yaslanmış, dörtgen planlı.
İlgili yayınlar:	Mellaart 1970b, fig, 7.

Katalog 85

Hacılar

Çizim:

Buluntu Adı:	Depolama ünitesi
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	EN II/VI (Q.6 evi)
Tanımı:	Duvara yaslanmış, dörtgen planlı.
İlgili yayınlar:	Mellaart 1970b, fig, 7.

Katalog 86

Hacılar

Çizim:

Buluntu Adı:	Depolama ünitesi
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	EN II/VI (Q.7 evi)
Tanımı:	Birbirlerinden bağımsız kerpiç plakalardan birleştirilerek yapılmış kare planlı.
İlgili yayınlar:	Mellaart 1970b, fig, 7.

Katalog 87

Hacılar

Çizim:

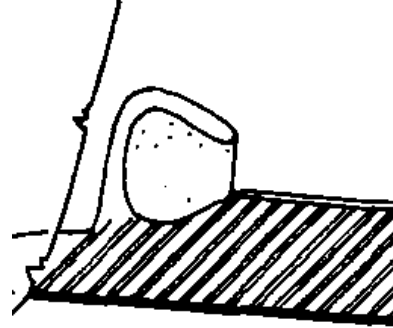

Buluntu Adı:	Dörtgen planlı ocak
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	GN/IV
Tanımı:	Dörtgen planlı kenarları hafifçe yükseltilmiş.
İlgili yayınlar:	Mellaart 1970b, fig, 16.

Katalog 88

Hacılar

Çizim:

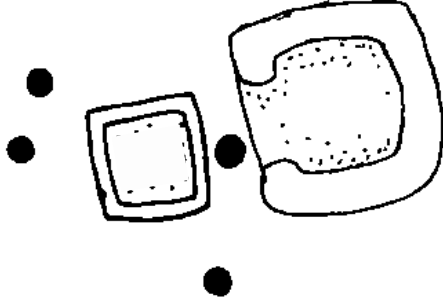

Buluntu Adı:	Yuvarlak planlı fırın
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	GN/IV
Tanımı:	Yuvarlak planlı, bir kısmı yapı duvarına yapışık halde inşa edilmiş.
İlgili yayınlar:	Mellaart 1970b, fig, 16.

Katalog 89

Hacılar

Çizim:

Buluntu Adı:	At nalı planlı ocak
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	GN/III
Tanımı:	At nalı planlı, önünde dörtgen bir kül yalağı yer almaktadır.
İlgili yayınlar:	Mellaart 1970b, fig, 17.

Katalog 90

Hacılar

Çizim:

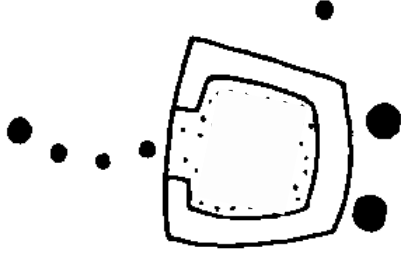

Buluntu Adı:	Dörtgen planlı fırın
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	GN/III
Tanımı:	Dörtgen planlı.
İlgili yayınlar:	Mellaart 1970b, fig, 17.

Katalog 91

Hacılar

Çizim:

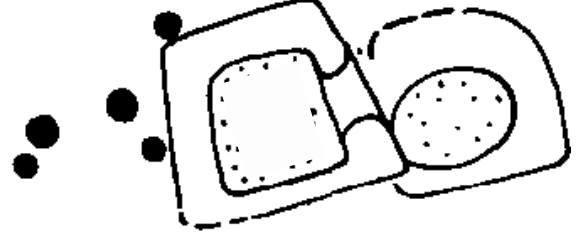

Buluntu Adı:	Dörtgen planlı fırın
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	GN/III
Tanımı:	Dörtgen planlı.
İlgili yayınlar:	Mellaart 1970b, fig, 17.

Katalog 92

Hacılar

Çizim:

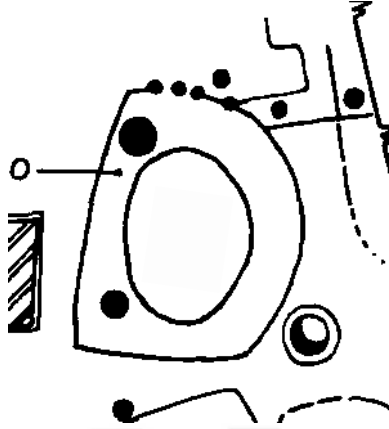

Buluntu Adı:	Dörtgen planlı fırın
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	GN/III
Tanımı:	Dörtgen planlı, hafif yamuk, önünde yuvarlak biçimli kül yalağı yer almaktadır.
İlgili yayınlar:	Mellaart 1970b, fig, 17.

Katalog 93

Hacılar

Çizim:

Buluntu Adı:	Oval planlı fırın
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	GN/III
Tanımı:	Oval planlı, ön kısmında, duvarının içine yerleştirilmiş iki ahşap dikme bulunmaktadır.
İlgili yayınlar:	Mellaart 1970b, fig, 17.

Katalog 94

Hacılar

Çizim:

Buluntu Adı	Dörtgen planlı fırın
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	GN/IIA (Güneybatı tapınağı, ana oda)
Tanımı:	Dörtgen planlı üzeri düz.
İlgili yayınlar:	Mellaart 1970b, fig, 20.

Katalog 95

Hacılar

Çizim:

Buluntu Adı:	Dörtgen planlı fırın
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	GN/IIA (Güneybatı tapınağı, antre)
Tanımı:	Dörtgen planlı üzeri düz.
İlgili yayınlar:	Mellaart 1970b, fig, 20.

Katalog 96

Hacılar

Çizim:

Buluntu Adı:	Dörtgen planlı ocak
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	GN/IIA (Güneybatı tapınağı, ana oda)
Tanımı:	Dörtgen planlı kenarları hafifçe yükseltilmiş.
İlgili yayınlar:	Mellaart 1970b, fig, 20.

Katalog 97

Hacılar

Çizim:

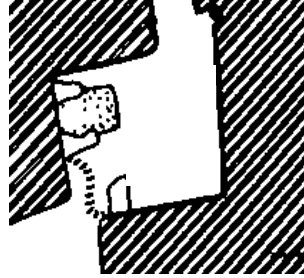

Buluntu Adı:	Dörtgen planlı ocak
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	GN/IIA (Güneybatı tapınağı, antre)
Tanımı:	Dörtgen planlı.
İlgili yayınlar:	Mellaart 1970b, fig. 20.

Katalog 98

Hacılar

Çizim:

Buluntu Adı:	Dörtgen planlı fırın
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	GN/IIA (N7 giriş odası)
Tanımı:	Dörtgen planlı, önünde kül yalağı bulunmaktadır.
İlgili yayınlar:	Mellaart 1970b, fig. 20.

Katalog 99

Hacılar

Çizim:

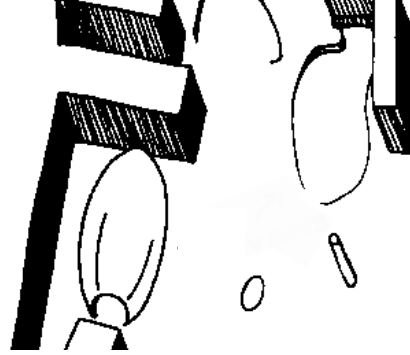

Buluntu Adı:	Dörtgen planlı fırın
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	GN/IIA (N4 Muhafız odası)
Tanımı:	Dörtgen planlı.
İlgili yayınlar:	Mellaart 1970b, fig, 20.

Katalog 100

Hacılar

Çizim:

Buluntu Adı:	Oval planlı fırın
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	GN/IIA (N8 tahıl ambarı önü)
Tanımı:	Oval planlı.
İlgili yayınlar:	Mellaart 1970b, fig, 20.

Katalog 101

Hacılar

Çizim:

Buluntu Adı:	Dörtgen planlı ocak
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	GN/IIA (R evi)
Tanımı:	Dörtgen planlı, kenarları hafifçe yükseltilmiş.
İlgili yayınlar:	Mellaart 1970b, fig, 20.

Katalog 102

Hacılar

Çizim:

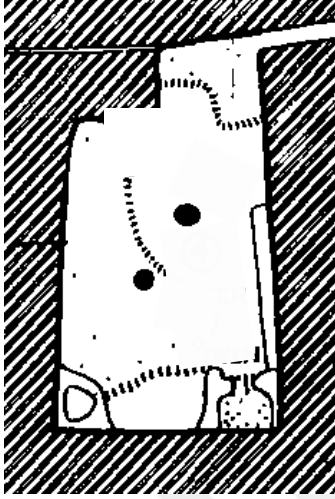

Buluntu Adı:	Dörtgen planlı ocak
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	GN/IIA (Q6 evi)
Tanımı:	Dörtgen planlı kenarları hafifçe yükseltilmiş.
İlgili yayınlar:	Mellaart 1970b, fig, 20.

Katalog 103

Hacılar

Çizim:

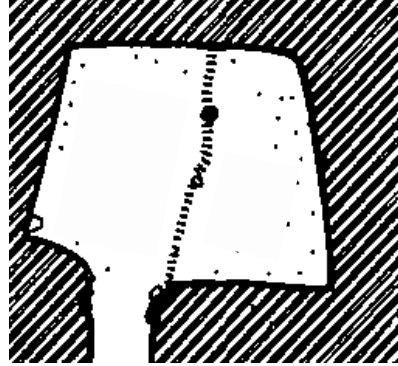

Buluntu Adı:	Platform/seki
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	GN/IIA (N4 Muhafız evi)
Tanımı:	Oda zemininden yükseğe yapılmış, üzeri sıvalı oturma yerleri.
İlgili yayınlar:	Mellaart 1970b, fig, 20.

Katalog 104

Hacılar

Çizim:

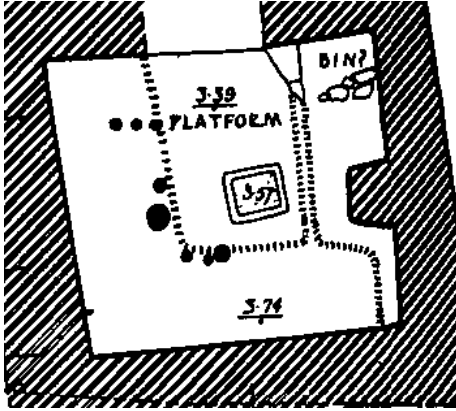

Buluntu Adı:	Platform/seki
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	GN/IIA (Q5 evi)
Tanımı:	Oda zemininden yükseğe yapılmış, üzeri sıvalı oturma yerleri.
İlgili yayınlar:	Mellaart 1970b, fig, 20.

Katalog 105

Hacılar

Çizim:

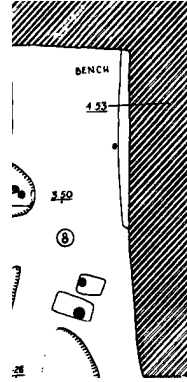

Buluntu Adı:	Platform/seki
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	GN/IIA (R evi)
Tanımı:	Oda zemininden yükseğe yapılmış, üzeri sıvalı oturma yerleri.
İlgili yayınlar:	Mellaart 1970b, fig, 20.

Katalog 106

Hacılar

Çizim:

Buluntu Adı:	Platform/seki
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	GN/IIA (N8 Tahıl ambarı)
Tanımı:	Oda zemininden yükseğe yapılmış, üzeri sıvalı oturma yerleri.
İlgili yayınlar:	Mellaart 1970b, fig, 20.

Katalog 107

Hacılar

Çizim:

Buluntu Adı:	Dörtgen planlı ocak
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	GN/IIA (A1 Çömlekçi Atölyesi)
Tanımı:	Dörtgen planlı, kenarları hafifçe yükseltilmiş.
İlgili yayınlar:	Mellaart 1970b, fig, 20.

Katalog 108

Hacılar

Çizim:

Buluntu Adı:	Dörtgen planlı ocak
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	GN/IIA (A2 Çömlekçi Atölyesi)
Tanımı:	Dörtgen planlı, kenarları hafifçe yükseltilmiş.
İlgili yayınlar:	Mellaart 1970b, fig, 20.

Katalog 109

Hacılar

Çizim:

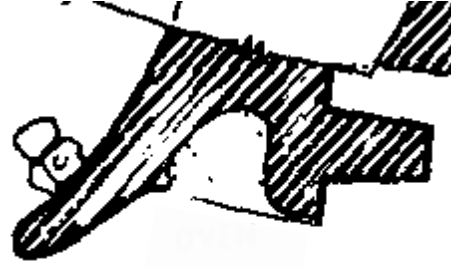

Buluntu Adı:	Dörtgen planlı ocak
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	GN/IIA (B Çömlekçi Atölyesi)
Tanımı:	Dörtgen planlı, kenarları hafifçe yükseltilmiş.
İlgili yayınlar:	Mellaart 1970b, fig, 20.

Katalog 110

Hacılar

Çizim:

Buluntu Adı:	Yarım daire planlı fırın
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	GN/IIA (A1 Çömlekçi Atölyesi – N.0 evi)
Tanımı:	Yarım daire planlı, üzeri düz.
İlgili yayınlar:	Mellaart 1970b, fig, 20.

Katalog 111

Hacılar

Çizim:

Buluntu Adı:	Dörtgen planlı fırın
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	GN/IIA (Kuzeybatı tapınağı 1no'lu yapı)
Tanımı:	Dörtgen planlı, önünde dörtgen kül yalağı bulunmaktadır.
İlgili yayınlar:	Mellaart 1970b, fig, 20.

Katalog 112

Hacılar

Çizim:

Buluntu Adı:	Yarım daire planlı ocak
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	GN/IIA (Kuzeybatı tapınağı 1no'lu yapı)
Tanımı:	Yarım daire planlı.
İlgili yayınlar:	Mellaart 1970b, fig, 20.

Katalog 113

Hacılar

Çizim:

Buluntu Adı:	Ateş kutusu
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	GN/IIA (Kuzeybatı tapınağı 1no'lu yapı)
Tanımı:	Dikdörtgen planlı.
İlgili yayınlar:	Mellaart 1970b, fig, 20.

Katalog 114

Hacılar

Çizim:

Buluntu Adı:	At nalı planlı fırın
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	GN/IIA (2 no'lu yapı)
Tanımı:	At nalı planlı.
İlgili yayınlar:	Mellaart 1970b, fig, 20.

Katalog 115

Hacılar

Çizim:

Buluntu Adı:	Dörtgen planlı ocak
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	GN/IIA (2 no'lu yapı)
Tanımı:	Dörtgen planlı.
İlgili yayınlar:	Mellaart 1970b, fig, 20.

Katalog 116

Hacılar

Çizim:

Buluntu Adı:	Dörtgen planlı fırın
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	GN/IIA (4 no'lu yapı)
Tanımı:	Dörtgen planlı, kül yalaksız.
İlgili yayınlar:	Mellaart 1970b, fig, 20.

Katalog 117

Hacılar

Çizim:

Buluntu Adı:	Dörtgen planlı ocak
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	GN/IIA (4 no'lu yapı)
Tanımı:	Dörtgen hafif yamuk planlı.
İlgili yayınlar:	Mellaart 1970b, fig, 20.

Katalog 118

Hacılar

Çizim:

Buluntu Adı:	Dörtgen planlı fırın
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	GN/IIA (5 no'lu yapı)
Tanımı:	Dörtgen hafif yamuk planlı.
İlgili yayınlar:	Mellaart 1970b, fig, 20.

Katalog 119

Hacılar

Çizim:

Buluntu Adı:	Dörtgen planlı ocak
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	GN/IIA (4 no'lu yapı)
Tanımı:	Dörtgen planlı.
İlgili yayınlar:	Mellaart 1970b, fig, 20.

Katalog 120

Hacılar

Çizim:

Buluntu Adı:	At nalı planlı fırın
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	GN/IIA (Doğu mahallesi)
Tanımı:	At nalı planlı.
İlgili yayınlar:	Mellaart 1970b, fig, 20.

Katalog 121

Hacılar

Çizim:

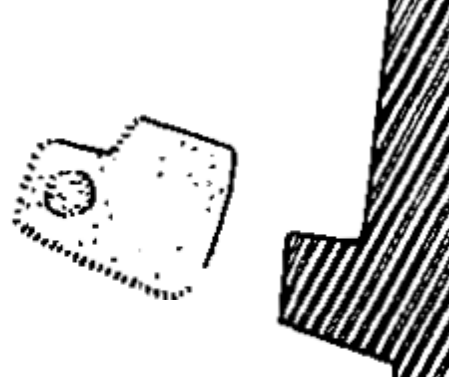

Buluntu Adı:	Dörtgen planlı ocak
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	GN/IIA (Doğu mahallesi)
Tanımı:	Dörtgen planlı.
İlgili yayınlar:	Mellaart 1970b, fig, 20.

Katalog 122

Hacılar

Çizim:

Buluntu Adı:	Dörtgen planlı ocak
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	EK/I (1 no'lu yapı)
Tanımı:	Dörtgen planlı, önünde ahşap dikme yer almaktadır.
İlgili yayınlar:	Mellaart 1970b, fig, 29.

Katalog 123

Hacılar

Çizim:

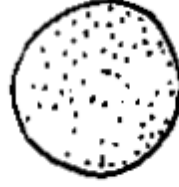

Buluntu Adı:	Yuvarlak planlı ocak
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	EK/I (2 no'lu yapı)
Tanımı:	Yuvarlak planlı.
İlgili yayınlar:	Mellaart 1970b, fig, 29.

Katalog 124

Hacılar

Çizim:

Buluntu Adı:	Yuvarlak planlı ocak
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	EK/I (3 no'lu yapı)
Tanımı:	Yuvarlak planlı.
İlgili yayınlar:	Mellaart 1970b, fig, 29.

Katalog 125

Hacılar

Çizim:

Buluntu Adı:	Dörtgen planlı ocak
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	EK/I (5 no'lu yapı)
Tanımı:	Dörtgen planlı, kenarları hafifçe yüksek.
İlgili yayınlar:	Mellaart 1970b, fig, 29.

Katalog 126

Hacılar

Çizim:

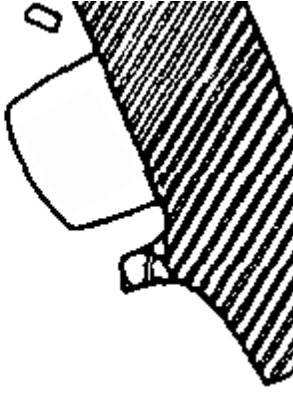

Buluntu Adı:	Yuvarlak planlı ocak
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	EK/I (6 no'lu yapı)
Tanımı:	Yuvarlak planlı, kenarları hafifçe yüksek.
İlgili yayınlar:	Mellaart 1970b, fig, 29.

Katalog 127

Hacılar

Çizim:

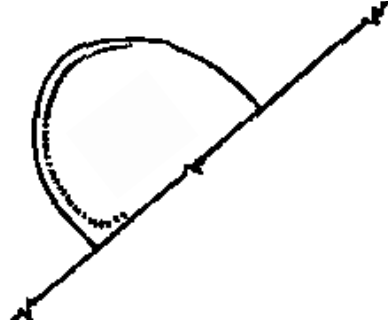

Buluntu Adı:	Dörtgen planlı fırın
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	EK/I (17 no'lu avlu)
Tanımı:	Dörtgen planlı, ince duvarlı.
İlgili yayınlar:	Mellaart 1970b, fig, 29.

Katalog 128

Hacılar

Çizim:

Buluntu Adı:	Yarım daire planlı fırın
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	EK/I (21 no'lu avlu)
Tanımı:	Yarım daire planlı, duvara bitişik konumlandırılmış.
İlgili yayınlar:	Mellaart 1970b, fig, 29.

Katalog 129

Hacılar

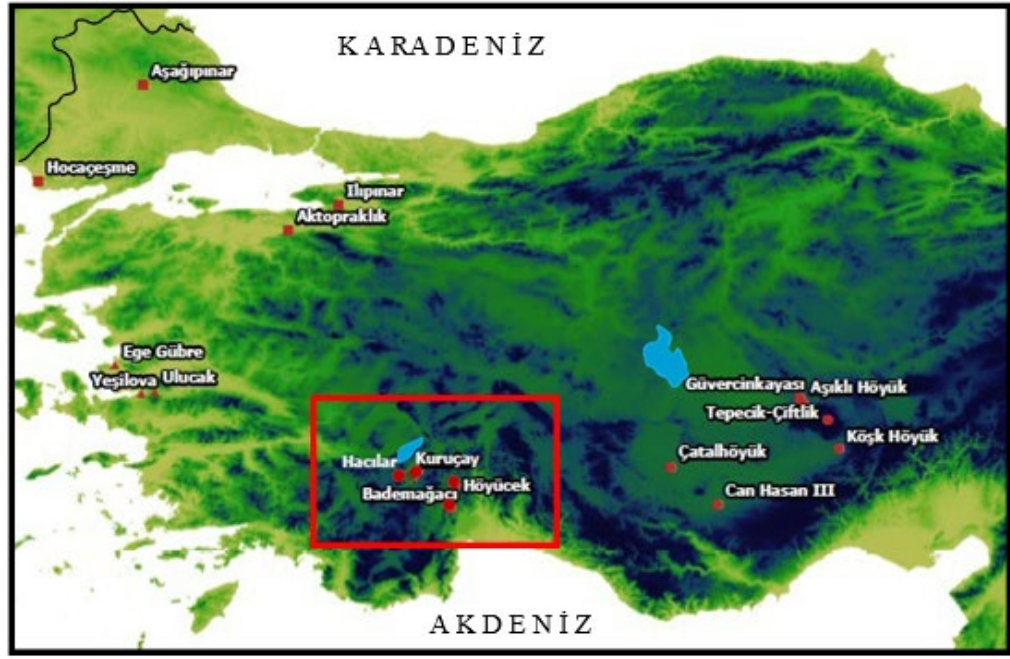
Çizim:

Buluntu Adı:	Dörtgen planlı ocak
Ait olduğu dönem ve bulunduğu tabaka:	EK/ID (Açık alan)
Tanımı:	Dörtgen planlı, kenarları hafifçe yüksek.
İlgili yayınlar:	Mellaart 1970b, fig, 29.

LEVHALAR

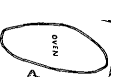
Harita: Metinde adı geçen yerleşmeler.

Yerleşmeler	Erken Neolitik I EN I	Erken Neolitik II EN II	Geç Neolitik GN	Erken Kalkolitik EK	Geç Kalkolitik GK
Bademağacı	5–9	1–3, 3A, 4, 4A, 4B	1, 2	-	-
Höyücek	Erken Yerleşmeler Dönemi (EYD)	Tapınak Dönemi (TD)	Kutsal Alanlar Dönemi (KAD)	Karışık Birikim (KB)	-
Kuruçay	13	12 Alt/üst	11 Alt/üst	10 – 7	6 A, 6-4, 3A, 3
Hacılar	VII-I	IX-VI	V-II	I	-

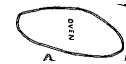
Tablo 10: Burdur ve Antalya Yöresi yerleşmelerinin tarihsel sıradüzeni.

Yerleşmeler	Ocaklar/Fırınlr				
	Dörtgen 	Yuvarlak 	At nalı biçimli 	Yarım Daire Planlı 	Oval Planlı
Bademağacı	-	-	-	-	-
Höyücek	-	-	-	-	-
Kuruçay	-	-	-	-	-
Hacılar	5 fırın 4 ocak	-	-	-	-
Toplam	5 fırın 4 ocak	-	-	-	-

Tablo 11: Burdur ve Antalya Yöresi EN I ocaklar/fırınlrın tipleri.

Yerleşmeler	Ocaklar/Fırınlr				
	Dörtgen 	Yuvarlak 	At nalı biçimli 	Yarım Daire Planlı 	Oval Planlı
Bademağacı	6 fırın 1 ocak	-	5 fırın 2 ocak	2 fırın	-
Höyücek	2 fırın 2 ocak	3 ocak	-	-	-
Kuruçay	-	-	1 ocak	-	-
Hacılar	8 fırın 3 ocak	-	1 fırın	-	-
Toplam	17 fırın 6 ocak	3 ocak	6 fırın 2 ocak	2 fırın	-

Tablo 12: Burdur ve Antalya Yöresi EN II ocaklar/fırınlrın tipleri.

Yerleşmeler	Ocaklar/Fırınlr				
	Dörtgen 	Yuvarlak 	At nalı biçimli 	Yarım daire planlı 	Oval Planlı
Bademağacı	1 ocak	-	-	1 fırın	-
Höyücek	-	-	-	-	-
Kuruçay	-	-	-	-	-
Hacılar	11 fırın 15 ocak	2 fırın 3 ocak	1 fırın 1 ocak	2 fırın	3 fırın
Toplam	11 fırın 16 ocak	2 fırın 3 ocak	1 fırın 1 ocak	3 fırın	3 fırın

Tablo 13: Burdur ve Antalya Yöresi GN ocaklar/fırınlrın tipleri.

Yeleşmeler	Ocaklar/Fırınlr					
	Dörtgen 	Yuvarlak 	At nalı biçimli 	Yarım daire planlı 	Oval planlı 	Kerpiç stelli ocak
Bademağacı	-	-	-	-	-	-
Höyücek	-	-	-	-	-	-
Kuruçay	2 ocak	4 fırın 1 ocak	7 fırın 2 ocak	-	-	7 kerpiç stelli ocak 1 kutsal nitelikli ocak
Hacılar	-	-	-	-	-	-
Toplam	2 ocak	4 fırın 1 ocak	7 fırın 2 ocak	-	-	7 kerpiç stelli ocak 1 kutsal nitelikli ocak

Tablo 14: Burdur ve Antalya Yöresi GK ocaklar/fırınlr tipleri.

BADEMAĞACI	OCAK / FIRIN	ATEŞ KUTULARI	PLATFORMLAR / SEKİLER	PARAVANALAR	TEZGAHLAR	DEPOLAMA ÜNİTELERİ
EN I/5-9	-	-	-	-	-	-
EN II/4B	1 fırın 1 ocak	-	-	-	-	-
EN II/4A	2 fırın	-	1	-	-	-
EN II/4	1 fırın 1 ocak	-	-	-	-	-
EN II/3A	1 fırın	-	-	-	-	-
EN II/3	8 fırın	3	1	-	-	1(8) 1(1-3 arası/dış) 1 (7 batısı/dış)
EN II/1-2	1 fırın 1 ocak	-	-	-	-	1(4) 1(3-4 doğu dış) 1 (5)
GN 2	1 fırın 1 ocak	-	-	-	-	-
Toplam	15 fırın 4 ocak	3	2	-	-	6

Tablo 15: Bademağacı EN ve GN tabakalarında bulunan taşınmaz eşya dağılımı.

BADEMAĞACI	Ocaklar/Fırınlr			
	Dörtgen 	Yuvarlak 	At nalı biçimli 	Yarım daire planlı
EN I/5-9	-	-	-	-
EN II/4B	1 fırın 1 ocak	-	-	-
EN II/4A	-	-	2 fırın	-
EN II/4	-	-	1 fırın 1 ocak	-
EN II/3A	-	-	1 fırın	-
EN II/3	5 fırın		1 fırın	2 fırın
EN II/2	1 fırın	-	1 ocak	-
Toplam	7 fırın 1 ocak	-	5 fırın 2 ocak	2 fırın
GN 2	1 ocak	-	-	1 fırın

Tablo 16: Bademağacı EN ve GN ocaklar/fırınlrın tipleri.

BADEMAĞACI	Yapı no	Taşınmaz eşya
EN II/4B	1 numaralı yapı (1 adet)	Dörtgen planlı fırın Dörtgen planlı ocak
EN II/4A	2 ve 3 numaralı yapılar (2 adet)	(2) At nalı planlı fırın (2) Platform/seki (3) At nalı planlı fırın
EN II/4	4 ve 5 numaralı yapılar (2 adet)	(4) At nalı planlı ocak (5) At nalı planlı fırın
EN II/3A	6 numaralı yapı (1 adet)	(6) At nalı planlı fırın
EN II/3	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 ve 9 numaralı yapılar (9 adet)	(1) At nalı planlı fırın (kül yalaklı/kubbeli) (1) Ateş kutusu (1) Platform/seki (2) Dörtgen planlı fırın (3) Yarım daire planlı fırın (4) Dörtgen planlı fırın (5) Dörtgen planlı fırın (5) Depolama ünitesi

		(6) Yarım daire planlı fırın (7) Dörtgen planlı fırın (kül yalaklı) (8) Dörtgen planlı fırın (8) Platform/seki (8) Depolama ünitesi (1-3 evler arası) Depolama ünitesi (6 gözlü)
EN II/2	1, 2, 3, 4, 5 ve 6 numaralı yapılar (6 adet)	(2) Dörtgen planlı fırın (GB köşe) (6) At nalı planlı ocak (3 ve 4 dış) Depolama ünitesi (4) Depolama ünitesi (12 gözlü) (5) Ocak yerleri (5) Depolama ünitesi
EN II/1	-	-
GN 2	-	Yarım daire planlı fırın Dörtgen planlı ocak

Tablo 17: Bademağacı EN ve GN tabakalarında bulunan yapılar ve içerisinde ele geçen taşınmaz eşya.

BADEMAĞACI	Ocaklar/Fırınlar			
	Kapı girişi karşısındaki duvara bitişik	Oda köşeleri	Yapının ortası	Yapı dışı/avlu
EN I/5-9	-	-	-	-
EN II/4B	1	-	-	-
EN II/4A	2	-	-	-
EN II/4	1	-	-	-
EN II/3A	1	-	-	-
EN II/3	7	-	-	-
EN II/2	-	1	-	-
GN 2	1	-	-	-

Tablo 18: Bademağacı EN ve GN ocaklar/fırınların konumları.

HÖYÜCEK	OCAKLAR / FIRINLAR	ATEŞ KUTULARI	PLATFORMLAR / SEKİLER	PARAVANALAR	TEZGAHLAR	DEPOLAMA ÜNİTELERİ	DİĞER
EYD	-	-	-	-	-	-	
TD	2 fırın 4 ocak	2	1	2	3	7 küçük ve 5 orta boy ambar	Minyatür merdiven Küvet/Hücre
KAD	-	-	-	-	-	-	-
Toplam	2 fırın 4 ocak	2	1	2	3	7 küçük ve 5 orta boy ambar	Minyatür merdiven Küvet/Hücre

Tablo 19: Höyücek'te ele geçen taşınmaz eşya dağılımı.

HÖYÜCEK	Ocaklar/Fırınlr	
	Dörtgen 	Yuvarlak
EYD	-	-
TD	2 fırın 2 ocak	2 ocak
KAD	-	-
Toplam	2 fırın 2 ocak	2 ocak

Tablo 20: Höyücek ocaklar/fırınlrın tipleri.

HÖYÜCEK	Ocaklar/Fırınlr			
	Kapı girişi karşısındaki duvara bitişik	Oda köşeleri	Yapının ortası	Yapı dışı/avlu
EYD	-	-	-	-
TD	2 fırın 2 ocak	1 ocak	-	1 ocak
KAD	-	-	-	-

Tablo 21: Höyücek ocaklar/fırınlrın konumları.

HÖYÜCEK	Yapı no	Taşınmaz eşya
EYD	-	-
TD	1 no'lu yapı	Dörtgen planlı fırın (yalaklı-düz) Depolama ünitesi (fırın yanı)
	2 no'lu yapı	Dörtgen planlı ocak Ateş kutusu (2no'lu yapı içi) Depolama ünitesi (3 adet) Yuvarlak planlı ocak
	3 no'lu yapı	Dörtgen planlı fırın (yalaklı/düz) (3) Ateş kutusu (3no'lu yapı güneyindeki boş alan) Dörtgen planlı ocak (3no'lu yapı güneyindeki boş alan)
	İşlik alanı?	Tezgah 3 kısa duvar Ocak yerleri Depolama ünitesi
	4 no'lu yapı	Paravana Minyatür merdiven Küvet/Hücre Depolama ünitesi Ambarlar Platform/seki

	5 no'lu yapı	Yuvarlak planlı ocak (Andiron parçası) Paravana
KAD	-	-

Tablo 22: Höyücek'te bulunan yapılar ve içerisinde ele geçen taşınmaz eşya.

KURUÇAY	OCAKLAR/ FIRINLAR	ATEŞ KUTULARI	PLATFORMLAR / SEKİLER	PARAVANALAR	TEZGAHLAR	DEPOLAMA ÜNİTELERİ	DİĞER
EN I/13	-	-	-	-	-	-	
EN 12	1 ocak	-	-	-	-	-	
GN 11	-	-	-	-	-	-	
EKÇ 10-7	-	-	-	-	-	-	
GKÇ 6	10 fırın 2 ocak	-	-	2	-	2 Tapınak içi ve yanı 2 Hücre (6c 28)	1 masa 1 kutsal nitelikli ocak 7 kerpiç stelli ocak
GKÇ 5	1 fırın	-	-	-	-	-	-
GKÇ 4	-	-	-	-	-	-	-
GKÇ 3	2 ocak	-	-	-	-	-	Ateş sunağı

Toplam	12 fırın 4 ocak	-	-	2	-	2 Tapınak içi ve yanı 2 HÜCRE (6c 28)	1 masa 1 kutsal nitelikli ocak 7 kerpiç stelli ocak Ateş sunağı
---------------	--------------------	---	---	---	---	--	---

Tablo 23: Kuruçay ENÇ, GNÇ, EKÇ ve GKÇ tabakalarında bulunan taşınmaz eşya dağılımı.

KURUÇAY	Ocaklar/Fırınlr			
	Dörtgen 	Yuvarlak 	At nalı biçimli 	Yarım daire planlı
EN 13	-	-	-	-
EN 12	-	-	1 ocak	-
GN 11	-	-	-	-
EKÇ 10/7	-	-	-	-
GKÇ 6	2 ocak	3 fırın	7 fırın	-
GKÇ 5	-	1 fırın	-	-
GKÇ 4	-	-	-	-
GKÇ 3	-	-	1 ocak	1 ocak
Toplam	2 ocak	4 fırın	7 fırın 2 ocak	1 ocak

Tablo 24: Kuruçay ENÇ, GNÇ, EKÇ ve GKÇ tabakalarında bulunan ocaklar/fırınlrın tipleri.

KURUÇAY	Ocaklar/Fırımlar			
	Kapı girişi karşısındaki duvara bitişik	Oda köşeleri	Yapının ortası	Yapı dışı/avlu
EN 13	-	-	-	-
EN 12	-	-	1	-
GN 11	-	-	-	-
EKÇ 10/7	-	-	-	-
GKÇ 6	-	13	8	-
GKÇ 5	-	1	-	-
GKÇ 4	-	-	-	-
GKÇ 3	-	1	1	-

Tablo 25: Kuruçay’da ocaklar/fırımların yapı içindeki konumları.

KURUÇAY	Yapı no	Taşınmaz eşya	Dinsel işlevi olan taşınmazlar
EN 13	-	-	-
EN 12	1-3	At nalı planlı ocak (2)	-
GN 11	-	-	-
EKÇ 10/7	-	-	-
GKÇ 6	6A2erken: 1-23 6A2geç:24,25 6A1 6c:26-33 6b:34-39 6a:40-46	(1) At nalı planlı fırın (8) Yuvarlak planlı fırın (13) At nalı planlı fırın (20) At nalı planlı fırın (6b5) At nalı planlı fırın (29) At nalı planlı fırın (32) Yuvarlak planlı fırın (34) Yuvarlak planlı fırın (6a35) At nalı planlı fırın (40) At nalı planlı fırın (15) Dörtgen planlı ocak (42) Dörtgen planlı ocak	(8) Kerpiç stelli ocak (8) Kutsal nitelikli ocak (16) Kerpiç stelli ocak (29) Kerpiç stelli ocak (6b34) Kerpiç stelli ocak (6a34) Kerpiç stelli ocak (6a35) Kerpiç stelli ocak (40) Kerpiç stelli ocak (8) Masa
GKÇ 5	47-50	(47) Yuvarlak planlı fırın	-
GKÇ 4	51-53	-	-
GKÇ 3	3A:54,55 3:56-59	(56) At nalı planlı ocak (57) Yarım daire biçimli ocak	(56) Ateş sunağı

Tablo 26: Kuruçay'da bulunan yapılar ve içerisinde ele geçen taşınmaz eşya.

HACILAR ERKEN NEOLİTİK I (Akeramik !)	OCAKLAR /FIRINLAR	ATEŞ KUTULARI	PLATFORMLAR / SEKİLER	PARAVANALAR	TEZGAHLAR	DEPOLAMA ÜNİTELERİ
I-II	-	-	-	-	-	-
IIa	1 ocak	-	-	-	-	-
III	-	-	-	-	-	-
IV	3 fırın 2 ocak	-	-	-	-	-
V	2 fırın 1 ocak	-	-	1	-	2
VI	-	-	-	-	-	-
VII	-	-	-	-	-	-
Toplam	9	-	-	1	-	2

Tablo 27: Hacılar EN I'de bulunan taşınmaz eşya dağılımı.

HACILAR Erken Neolitik I (Akeramik !)	Yapı no	Taşınmaz eşya
I-II	-	-
IIa	-	Dörtgen planlı ocak
III	-	-
IV	-	Dörtgen planlı ocak Dörtgen planlı ocak Dörtgen planlı fırın Dörtgen planlı fırın Dörtgen planlı fırın
V	-	Dörtgen planlı fırın (kül yalaklı) Dörtgen planlı fırın (kül yalaklı) Dörtgen planlı ocak Depolama ünitesi (2 adet)
VI	-	-
VII	-	-

Tablo 28: Hacılar EN I tabakalarında bulunan yapılar ve taşınmaz eşya.

Erken Neolitik I (Akeramik !)	Ocaklar/Fırınlr		
	Dörtgen 	Yuvarlak 	At nalı biçimli
I-II	-	-	-
IIa	1 ocak	-	-
III	-	-	-
IV	3 fırın 2 ocak	-	-
V	2 fırın 1 ocak	-	-
VI	-	-	-
VII	-	-	-
Toplam	5 fırın 4 ocak	-	-

Tablo 29: Hacılar EN I tiplerine göre ocaklar/fırınlr.

HACILAR ERKEN NEOLİTİK II	OCAK / FIRIN	ATEŞ KUTULARI	PLATFORMLAR / SEKİLER	PARAVANALAR	TEZGAHLAR	DEPOLAMA ÜNİTELERİ
IX	-	-	-	-	-	-
VIII	-	-	-	-	-	-
VII	-	-	-	-	-	-
VI	9 fırın 3 ocak	4	-	-	-	4
Toplam	9 fırın- 3ocak	-	-	-	-	4

Tablo 30: Hacılar EN II bulunan taşınmaz eşya dağılımı.

HACILAR Erken Neolitik II	Yapı no	Taşınmaz eşya
IX	-	-
VIII	-	-
VII	-	-
VI	Q1-7 P1-3 E1-2 F	P.1-Dörtgen planlı fırın (kül yalaklı) P.1-Dörtgen planlı ocak P.2-Dörtgen planlı fırın P.2-Dörtgen planlı ocak P.3-Dörtgen planlı ocak P.3-Depolama ünitesi (3 adet) Q.1- Dörtgen planlı fırın (kül yalaklı) Q.2- Dörtgen planlı fırın Q.3- Dörtgen planlı fırın (kubbeli) Q.4-Dörtgen planlı fırın Q.4-Depolama ünitesi (2 adet) Q.5-At nalı planlı fırın (kül yalaklı) Q.5-Depolama ünitesi (1 adet) Q.6-Dörtgen planlı fırın (kül yalaklı) Q.6-Depolama ünitesi (3 adet) Q.7-Dörtgen planlı fırın (kül yalaklı) Q.7-Depolama ünitesi (3 adet)

Tablo 31: Hacılar EN II tabakalarında bulunan yapılar ve içerisinde ele geçen taşınmaz eşya.

Erken Neolitik II	Ocaklar/Fırınlar		
	Dörtgen 	Yuvarlak 	At nalı biçimli
IX	-	-	-
VIII	-	-	-
VII	-	-	-
VI	8 fırın 3 ocak	-	1 fırın
Toplam	8 fırın 3 ocak	-	1 fırın

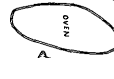
Tablo 32: Hacılar EN II ocaklar/fırınların tipleri.

Erken Neolitik II	Ocaklar/Fırınlar			
	Kapı girişi karşısındaki duvara bitişik	Oda köşeleri	Yapının ortası	Yapı dışı/avlu
IX	-	-	-	-
VIII	-	-	-	-
VII	-	-	-	-
VI	8	-	-	4

Tablo 33: Hacılar EN II ocaklar/fırınların konumları.

HACILAR GEÇ NEOLİTİK	OCAK / FIRIN	ATEŞ KUTULARI	PLATFORMLAR / SEKİLER	PARAVANALAR	TEZGAHLAR	DEPOLAMA BİRİMLERİ
V	-	-	-	-	-	-
IV	1 fırın 1 ocak	-	-	-	-	-
III	4 fırın 1 ocak	-	-	-	-	-
II/A-B	11 fırın 11 ocak	13	4	Batı mahallesi ve konutlar		4
Toplam	16 fırın 13 ocak	13	4			4

Tablo 34: Hacılar GN tabakalarında bulunan taşınmaz eşya dağılımı.

HACILAR Geç Neolitik	Ocaklar/Fırınlr				
	Dörtgen 	Yuvarlak 	At nalı biçimli 	Yarım Daire Planlı 	Oval Planlı
V	-	-	-	-	-
IV	1 ocak	1 fırın	-	-	-
III	3 fırın	-	1 ocak	-	1 fırın
II/A-B	7 fırın 11 ocak	-	1 fırın	1 fırın	2 fırın
Toplam	10 fırın 12 ocak	1 fırın	1 fırın 1 ocak	1 fırın	3 fırın

Tablo 35: Hacılar GN ocaklar/fırınlrın tipleri.

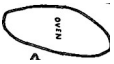
HACILAR Geç Neolitik	Yapı no	Taşınmaz eşya
II/A-B	Güneybatı tapınağı	(GBT) Dörtgen planlı fırın
	N0	(GBT) Dörtgen planlı fırın
	N1	(GBT) Dörtgen planlı ocak
	N2	(GBT) Dörtgen planlı ocak
	N3	(N7) Dörtgen planlı fırın
	N4	(N4) Dörtgen planlı fırın
	N5	(N4) Platform/seki
	N6	(N8) Oval planlı fırın
	N7	(N8) Oval planlı fırın
	N8	(N8) Platform/seki
	R	(R) Dörtgen planlı ocak
	Q1	(R) Platform/seki
	Q2	(Q6) Dörtgen planlı ocak
	Q3	(Q5) Platform/seki
	Q4	(A1) Dörtgen planlı ocak
	Q5	(A2) Dörtgen planlı ocak
	Q6	(B) Dörtgen planlı ocak
	Q7	(N0) Yarım daire planlı fırın
	Q8	(P1) Dörtgen planlı fırın (kül yalıklı)
	A1	(P1) Ateş kutusu
	A2	(DM2) Dörtgen planlı ocak
	B	(DM4) Dörtgen planlı fırın
	P1 Kuzeybatı tapınağı	(DM4) Dörtgen planlı ocak
	P2	(DM4) Dörtgen planlı ocak

	P3 P4 P5 P6	(DM5) Dörtgen planlı fırın (DM) At nalı planlı fırın (DM) Dörtgen planlı ocak
III	-	At nalı planlı ocak (kül yalaklı) Dörtgen planlı fırın Dörtgen planlı fırın Dörtgen planlı fırın (kül yalaklı) Oval planlı fırın
IV	-	Dörtgen planlı ocak Yuvarlak planlı fırın
V	-	-

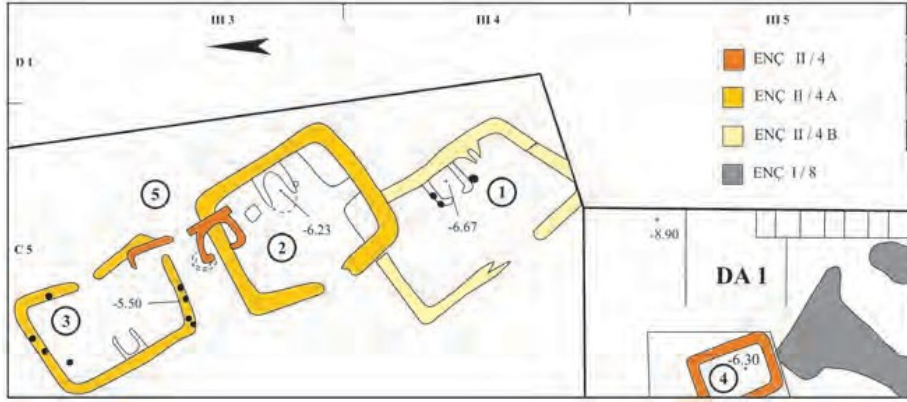
Tablo 36: Hacılar GN tabakalarında bulunan yapılar ve ele geçen taşınmaz eşya.

HACILAR Erken Kalkolitik	Yapı no	Taşınmaz eşya
I/A-B-C-D	1-24	(2) Dörtgen planlı ocak (2) Yuvarlak planlı ocak (3) Yuvarlak planlı ocak (5) Dörtgen planlı ocak (6) Yuvarlak planlı ocak (17 avlu) Dörtgen planlı fırın (21 avlu) Yarım daire planlı fırın (ID açık alan) Dörtgen planlı ocak

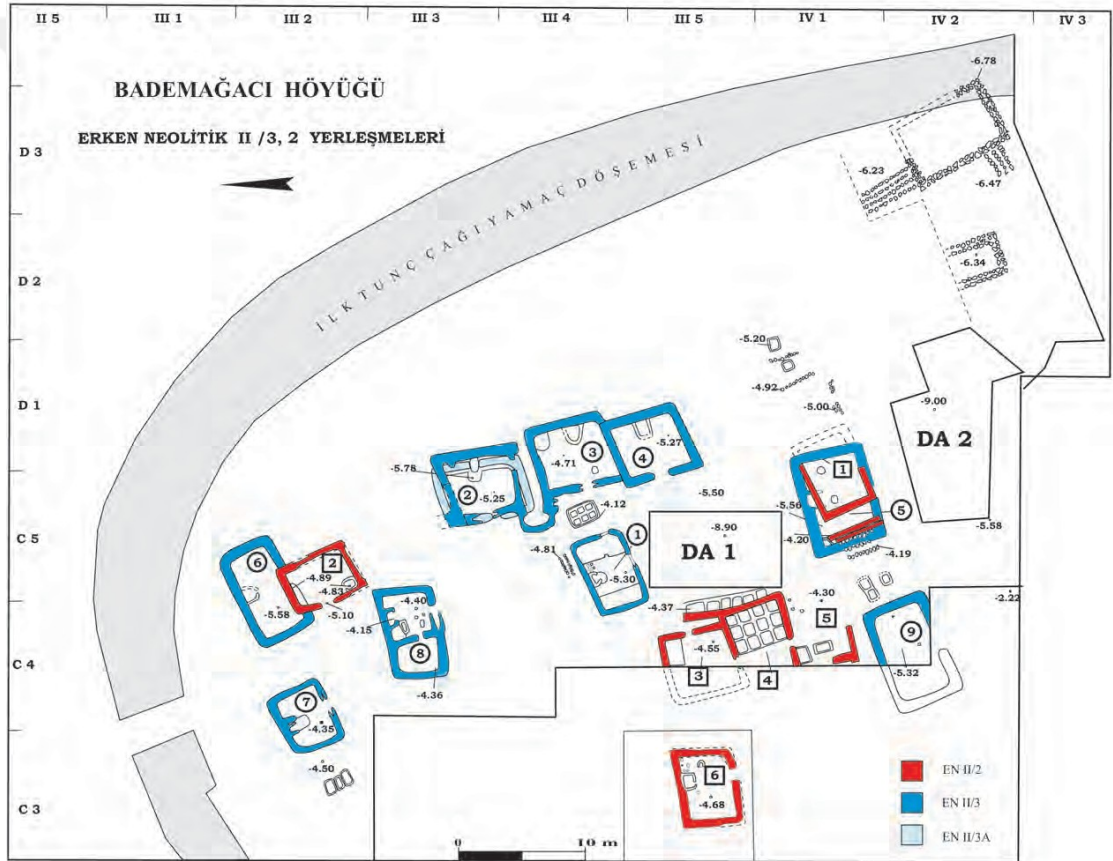
Tablo 37: Hacılar EK tabakalarında bulunan yapılar ve ele geçen taşınmaz eşya.

HACILAR	Ocaklar/Fırınlr				
	Dörtgen 	Yuvarlak 	At nalı biçimli 	Yarım Daire Planlı 	Oval Planlı
I/A-B-C-D	1 fırın 3 ocak	3 ocak	-	1 fırın	-
TOPLAM	1 fırın 3 ocak	3 ocak	-	1 fırın	-

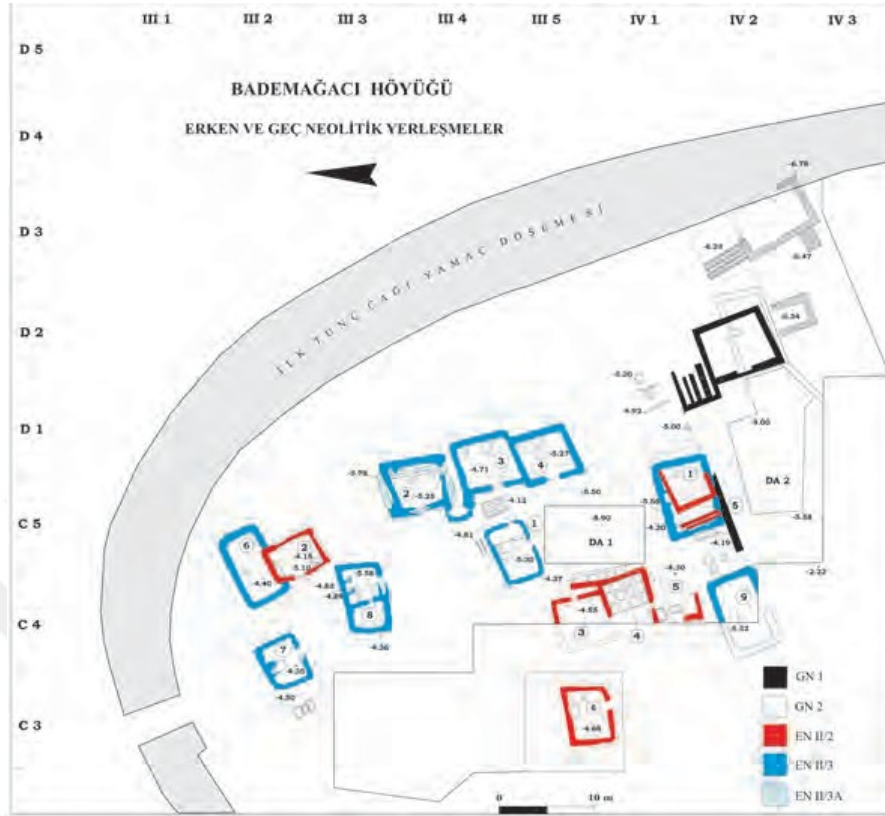
Tablo 38: Hacılar EK ocaklar/fırınlrın tipleri.

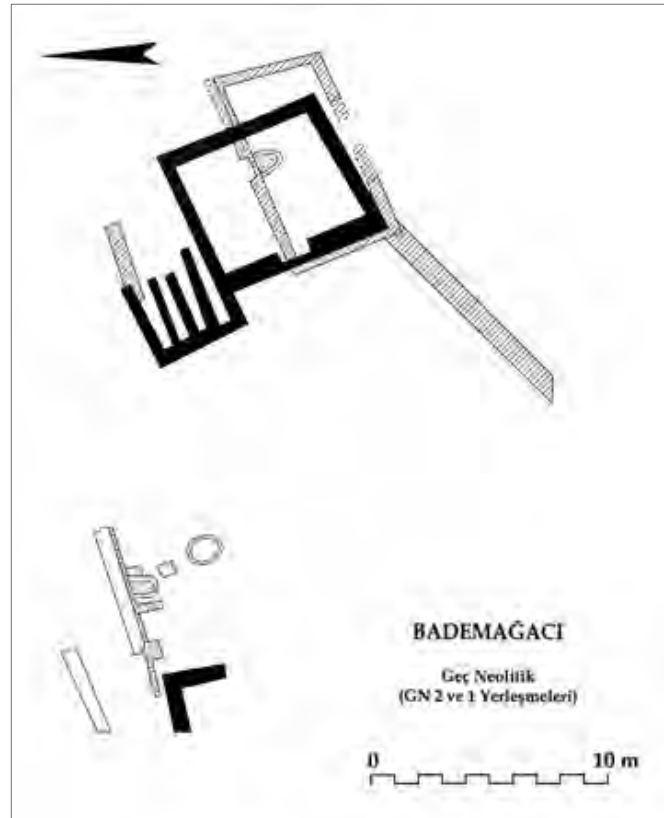
Plan 1: Bademağacı EN II/4 yerleşim planı (Duru Umurtak 2019).

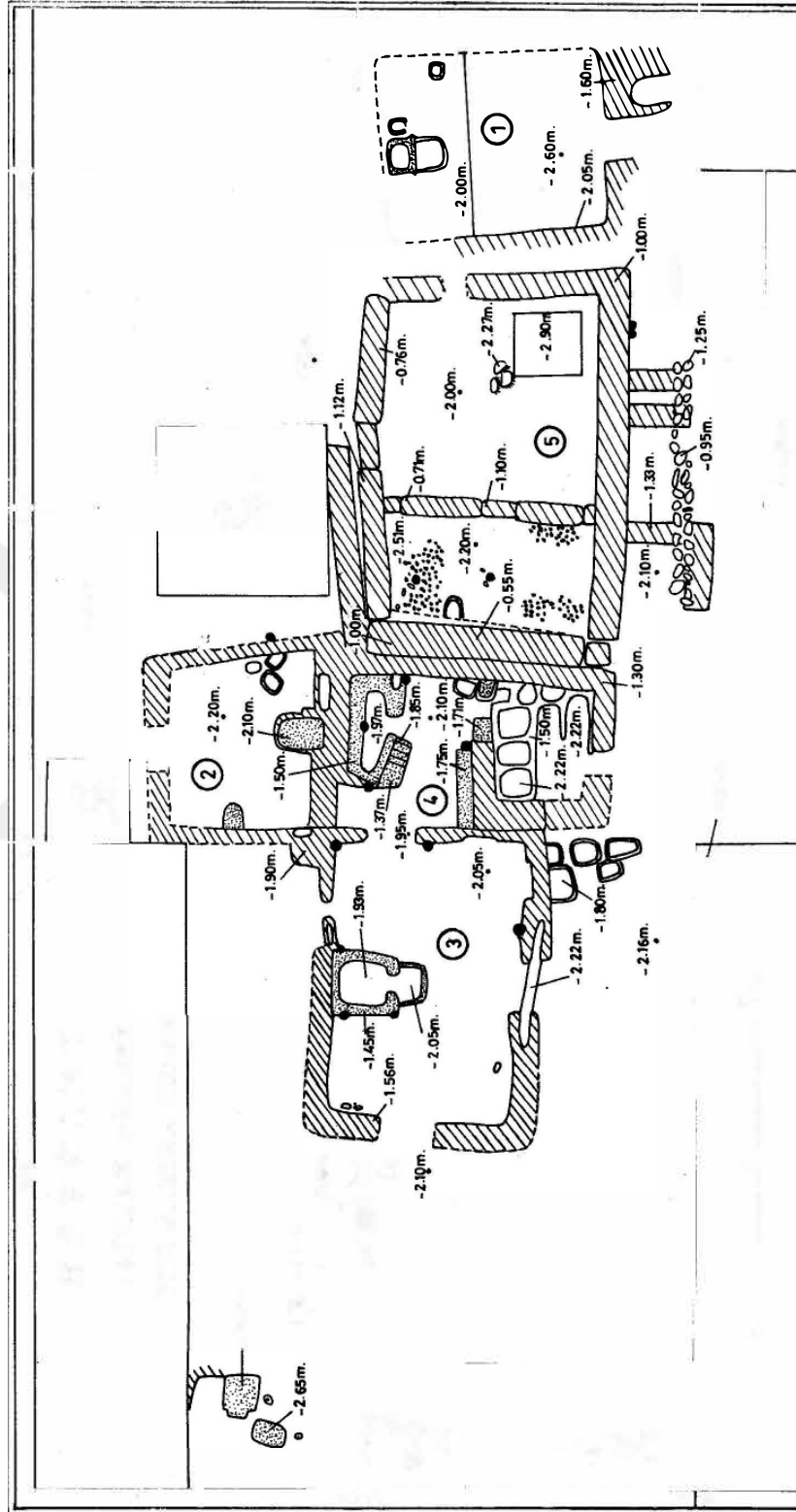
Plan 2: Bademağacı EN II/2-3 yerleşim planı (Duru Umurtak 2019).

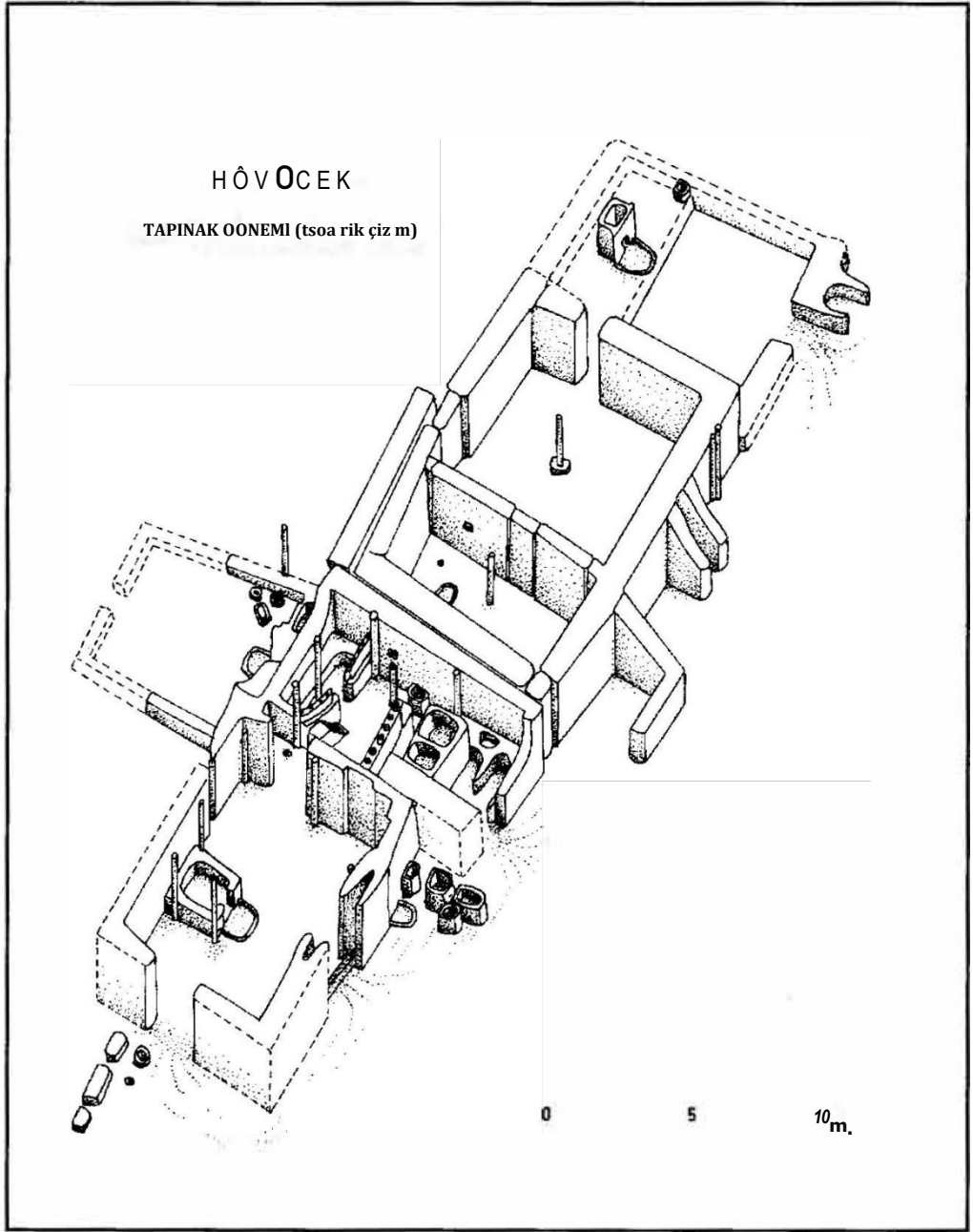
Plan 3: Bademağacı Erken ve Geç Neolitik yerleşmeler (Duru Umurtak 2019).

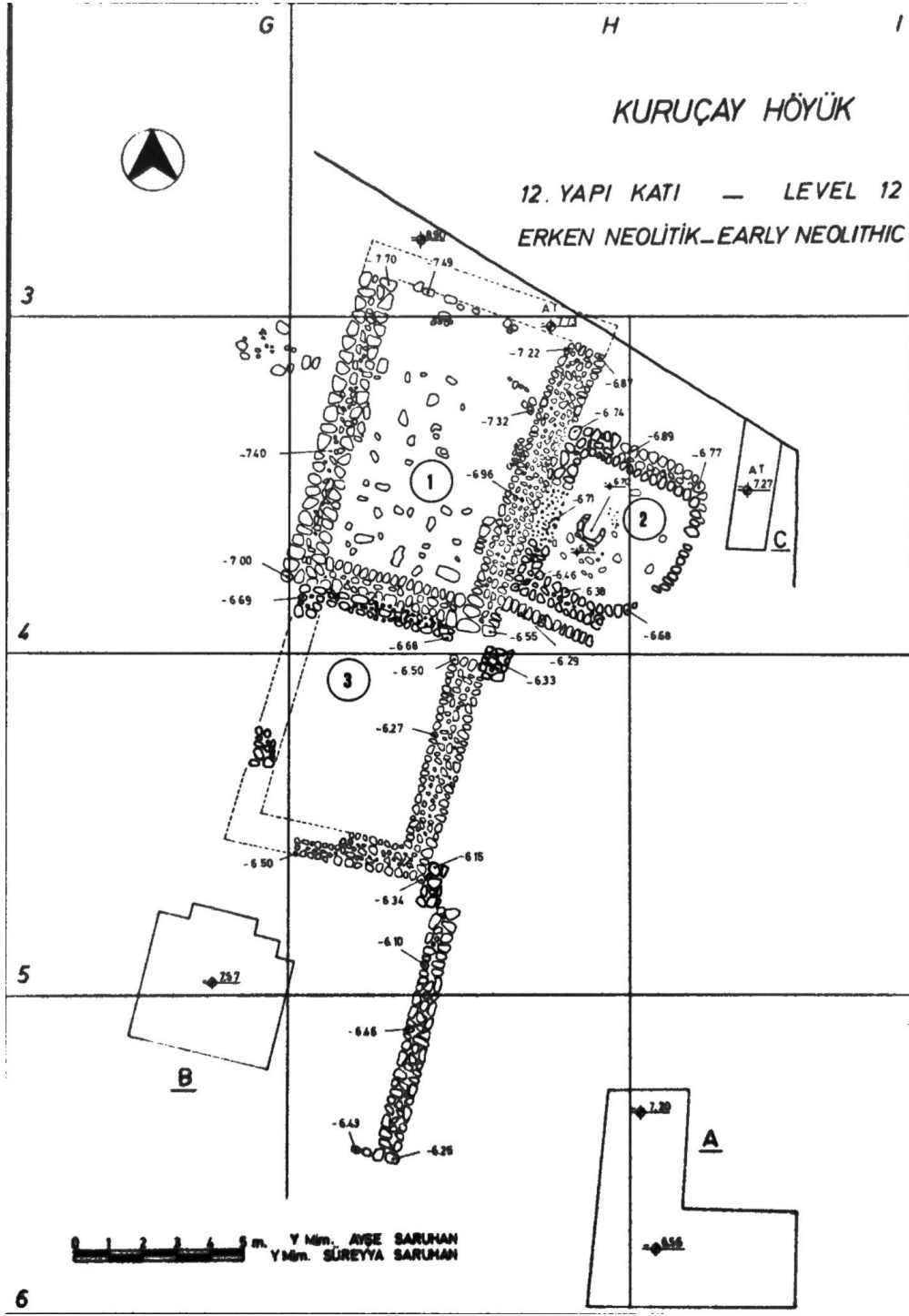
Plan 4: Bademağacı GN/2-1 yerleşim planı (Duru Umurtak 2019).

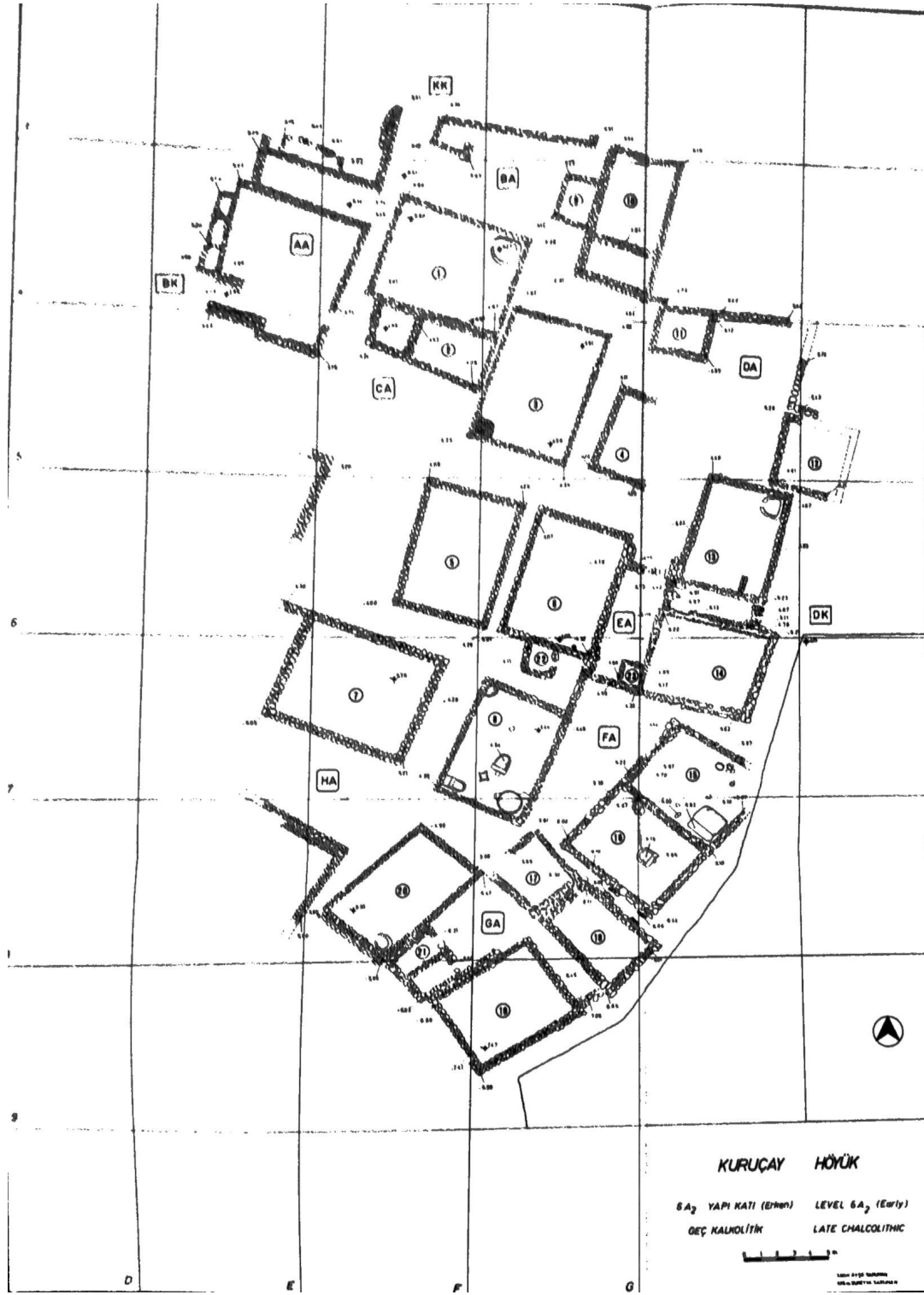
Plan 5: Höyücek Tapınak Dönemi yerleşim planı (Duru Umurtak 2005).

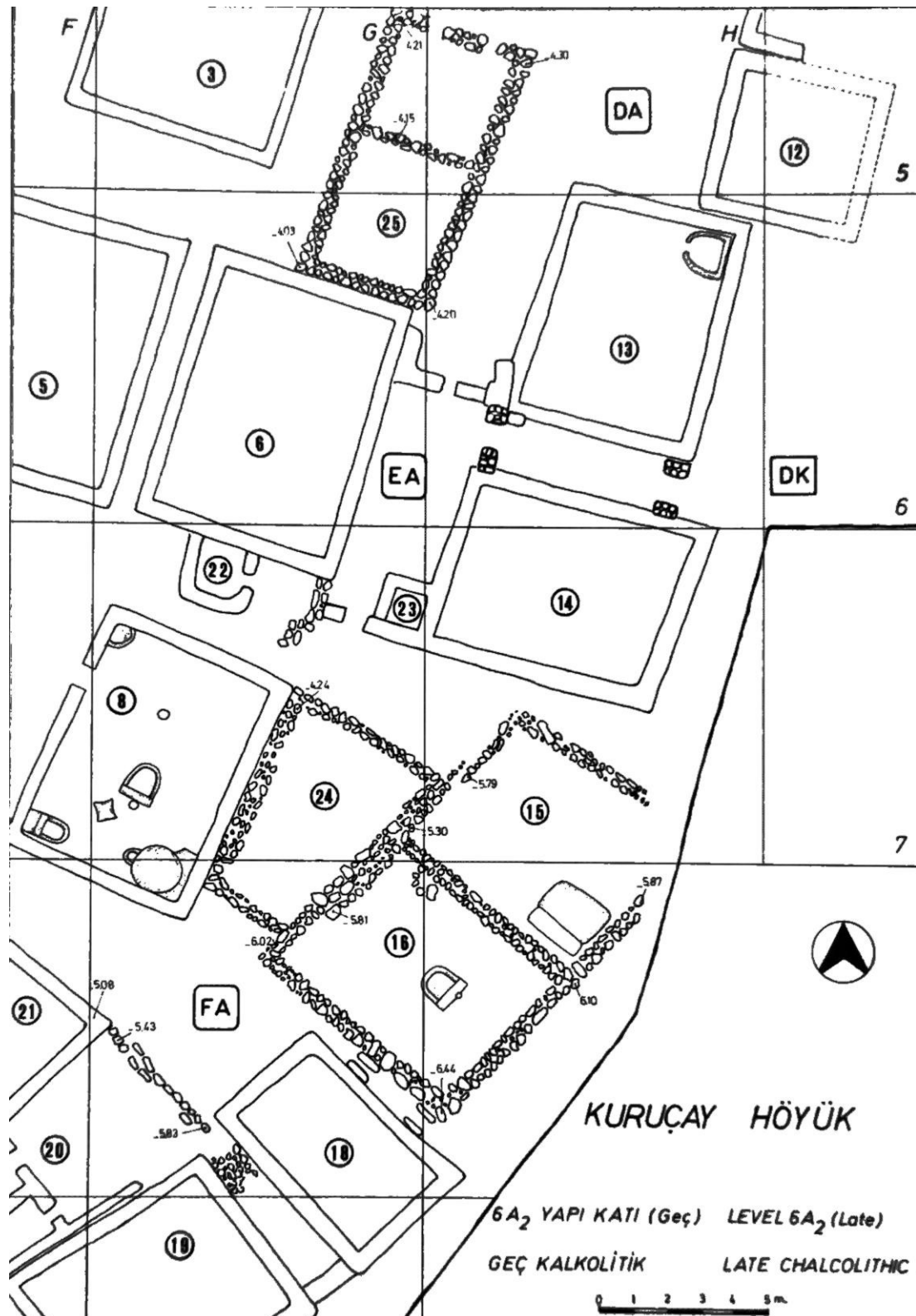

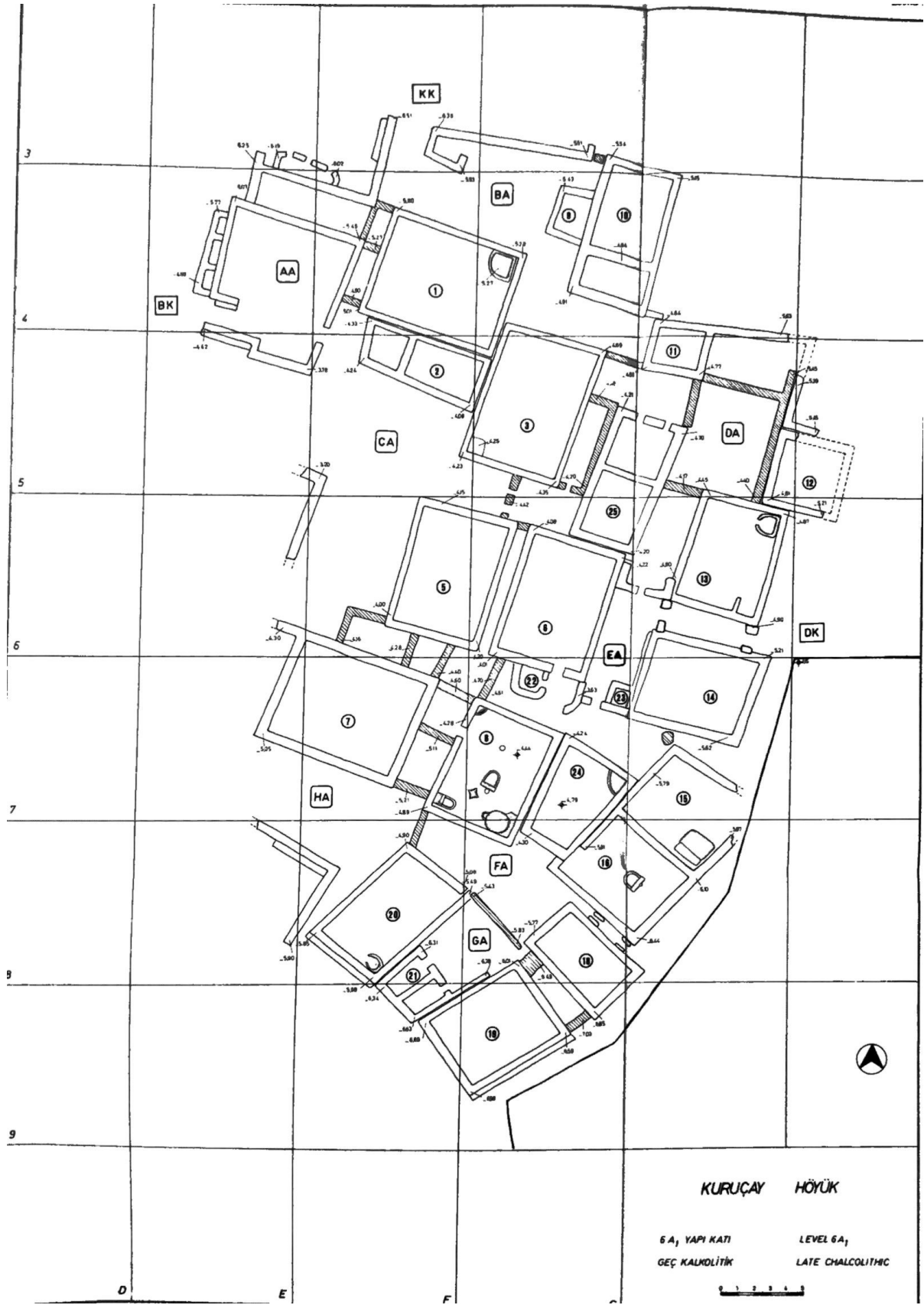
Plan 6: Höyücek Tapınak Dönemi yapılarının izometrik çizimi. (Duru Umurtak 2005).

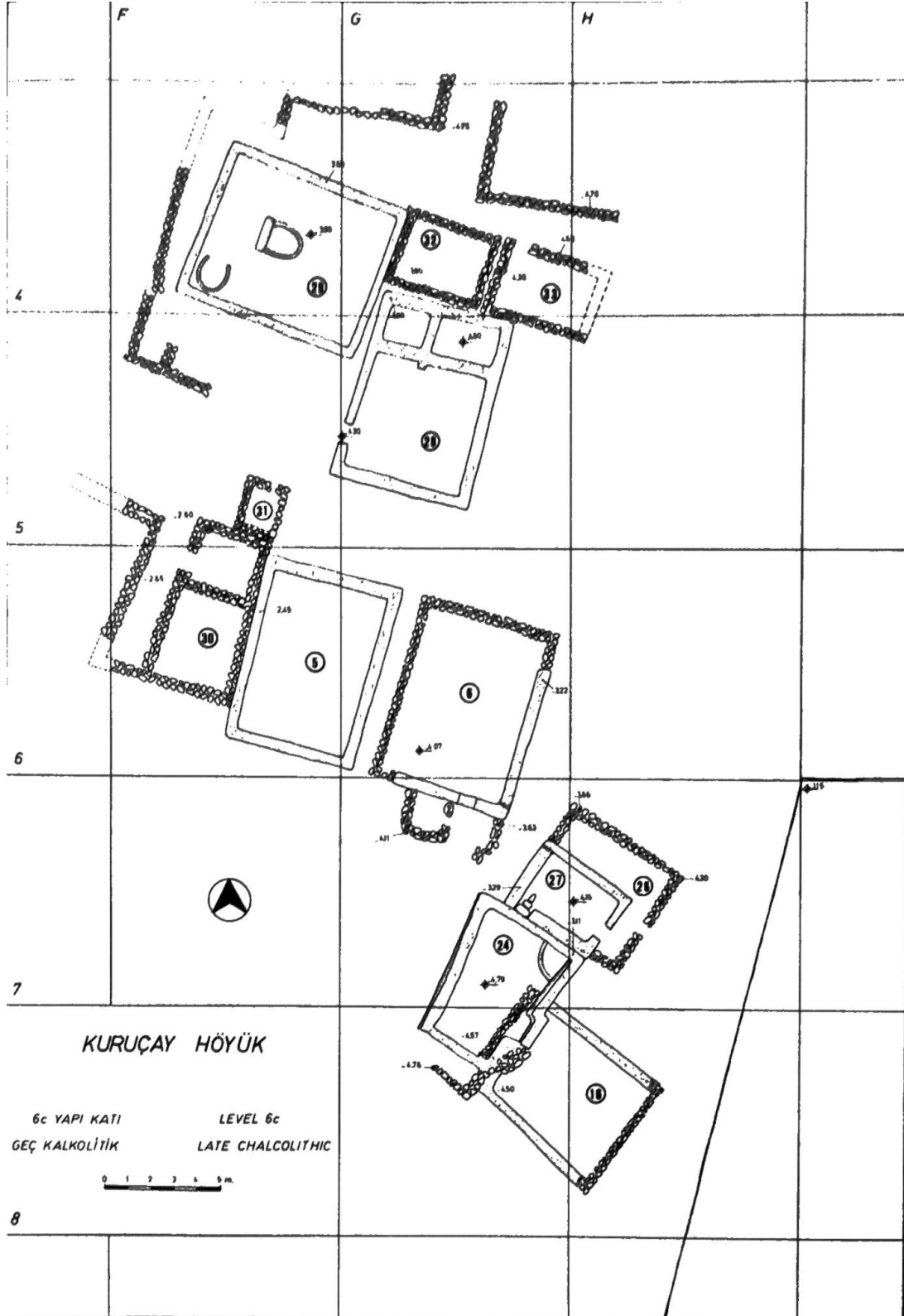
Plan 7: Kuruçay EN/12 yerleşim planı (Duru 1994).

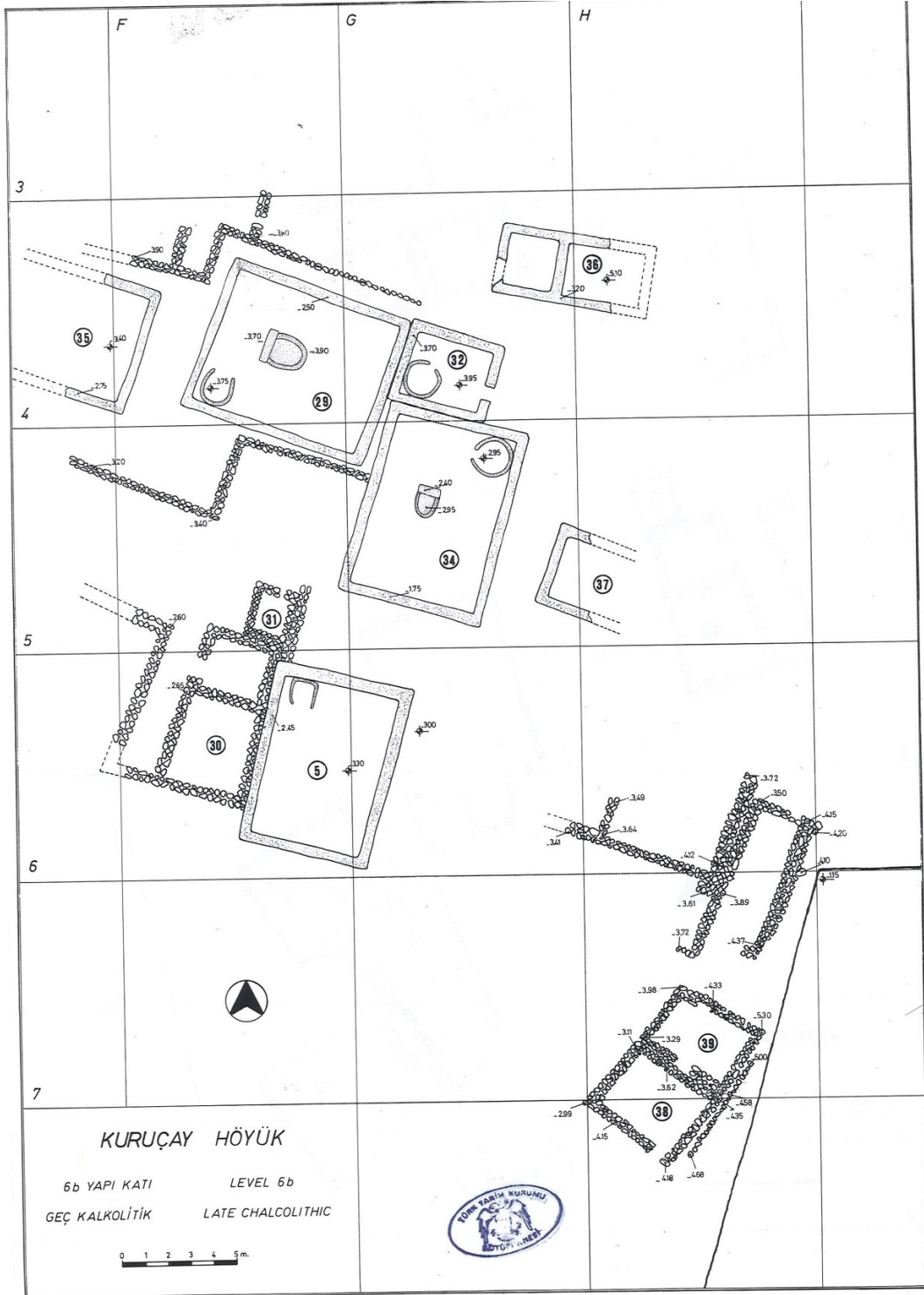

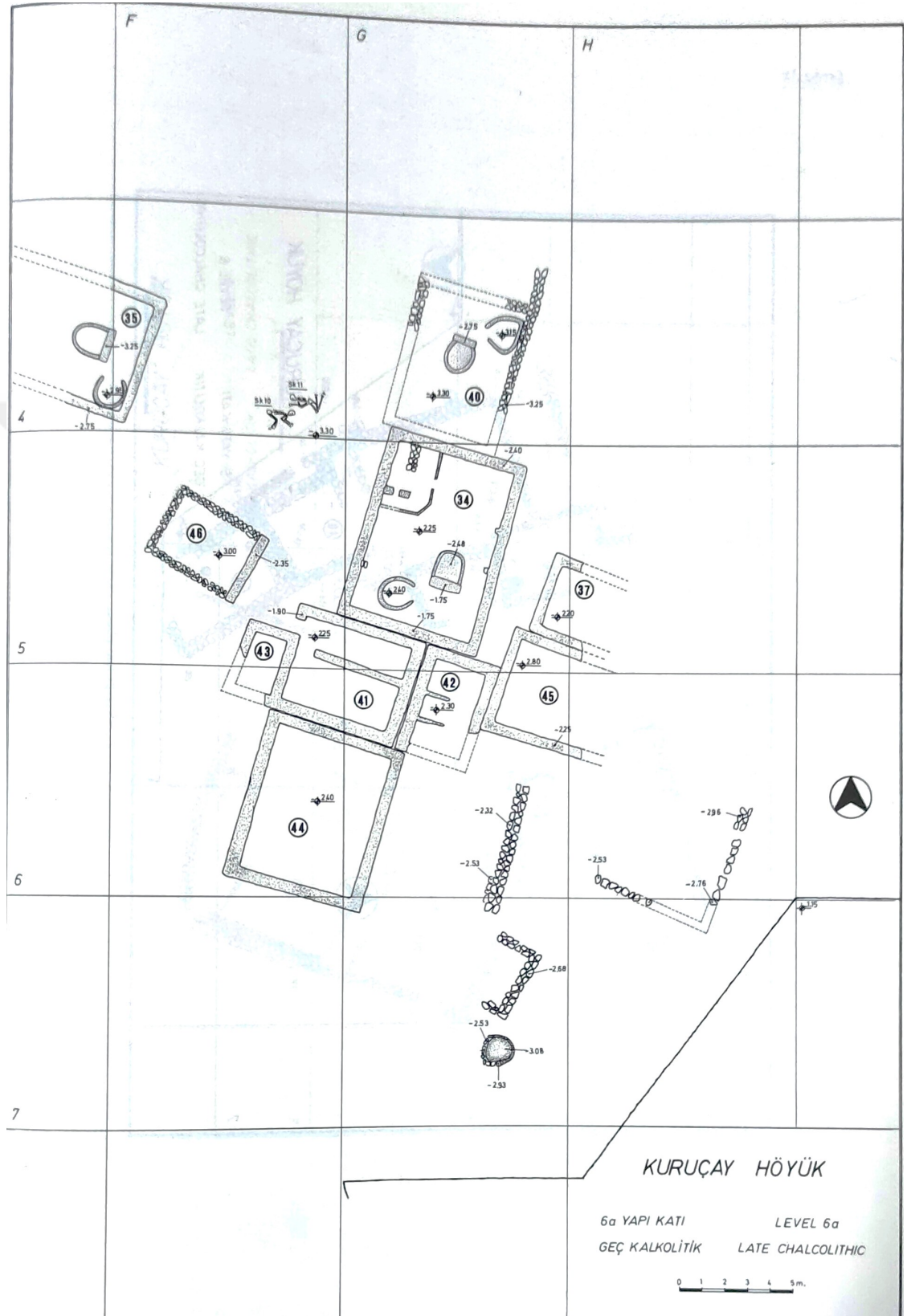
Plan 10: Kuruçay GKÇ/6A1 yerleşim planı (Duru 1996).

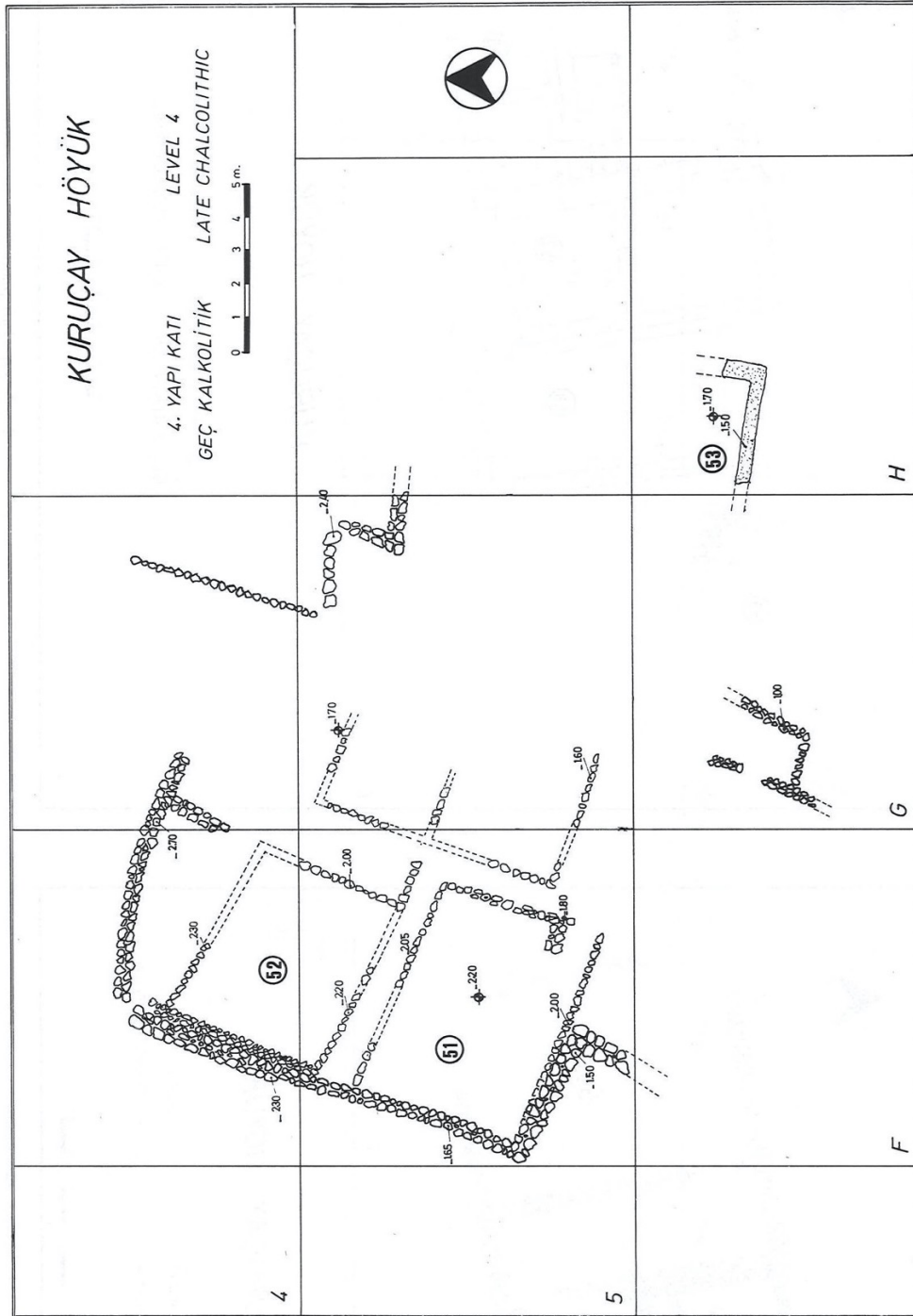
Plan 11: Kuruçay GKÇ/6c yerleşim planı (Duru 1996).

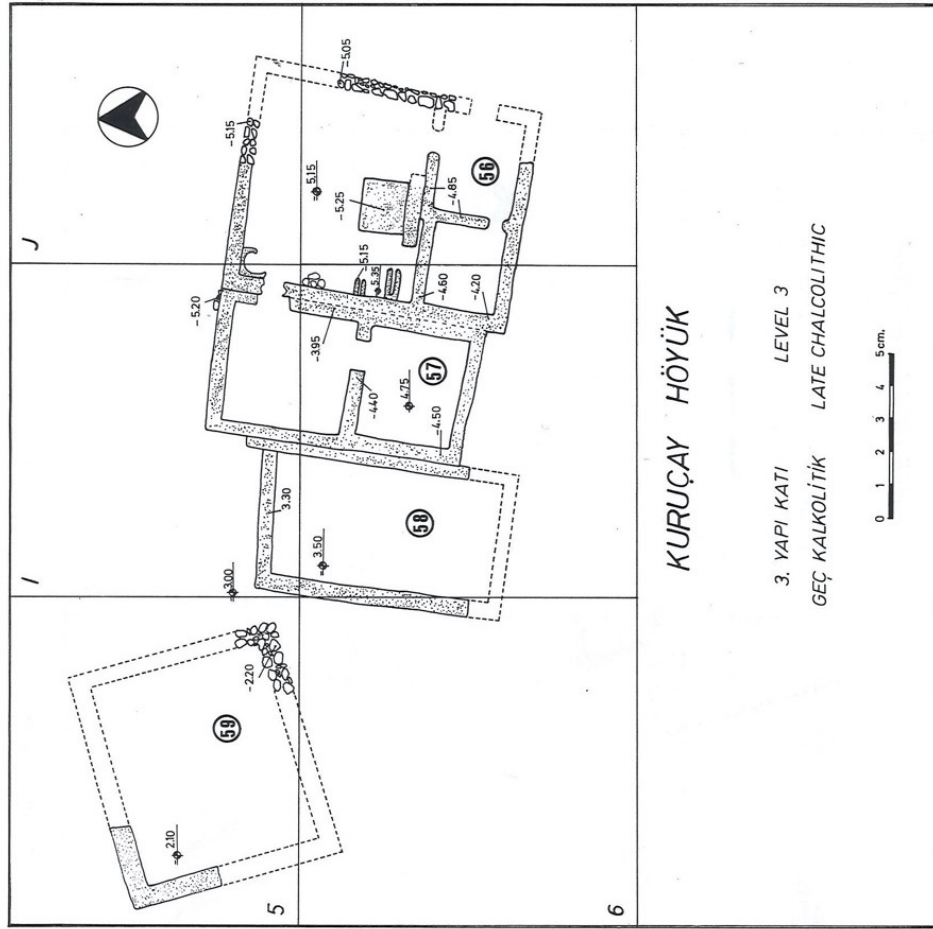
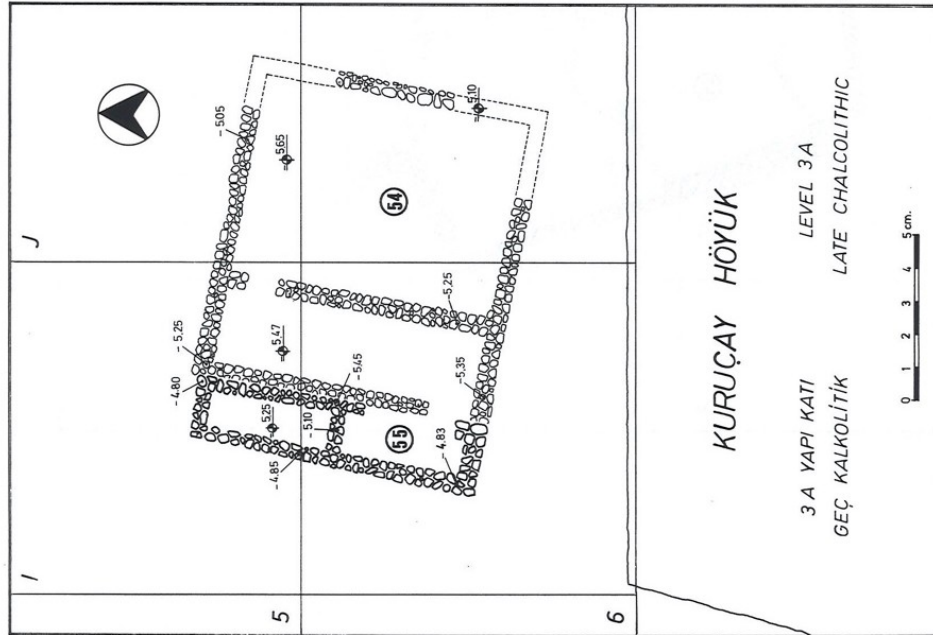
Plan 12: Kuruçay GKÇ/6b yerleşim planı (Duru 1996).

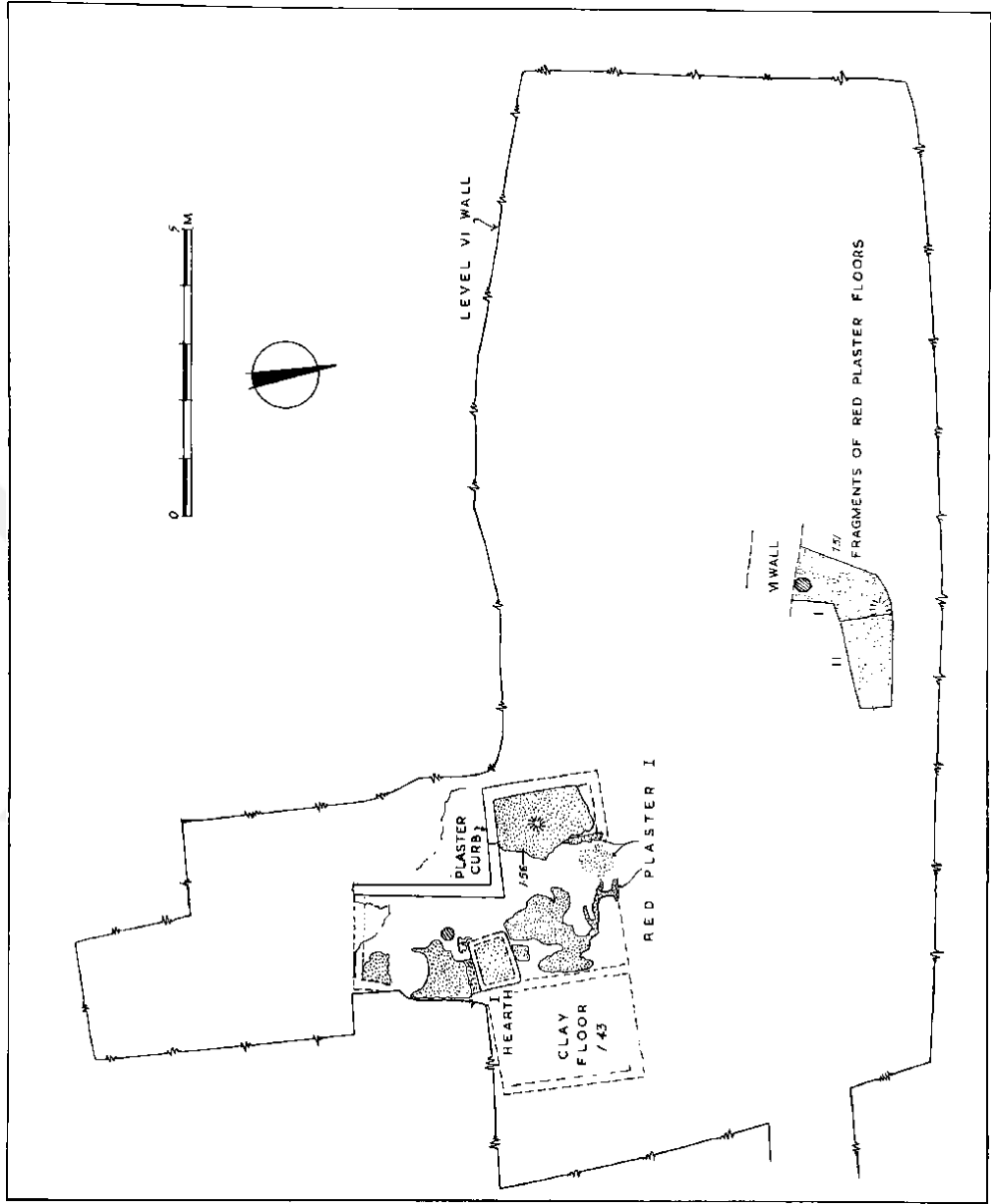
Plan 13: Kuruçay GKÇ/6a yerleşim planı (Duru 1996).

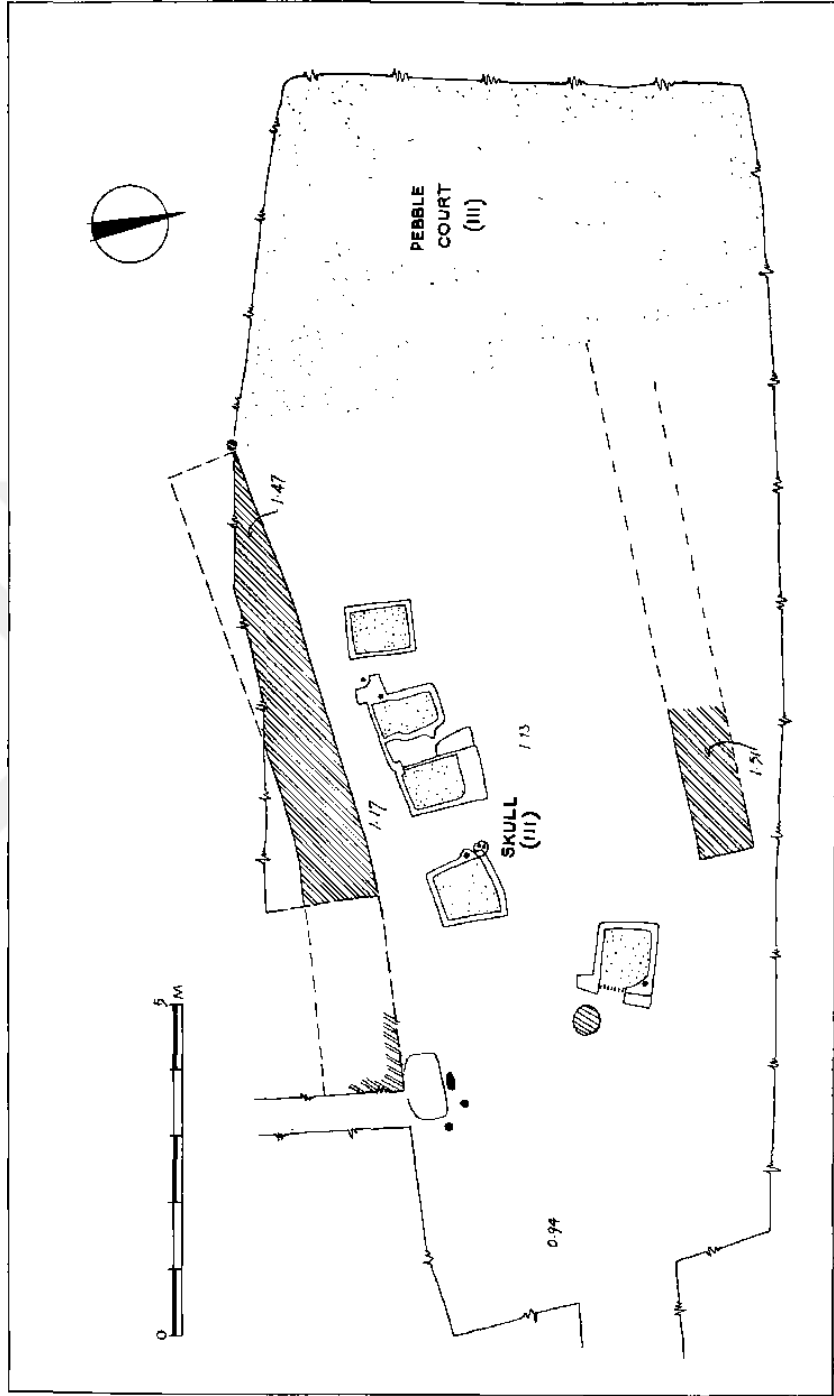
Plan 15: Kuruçay GKÇ/4 yerleşim planı (Duru 1996).

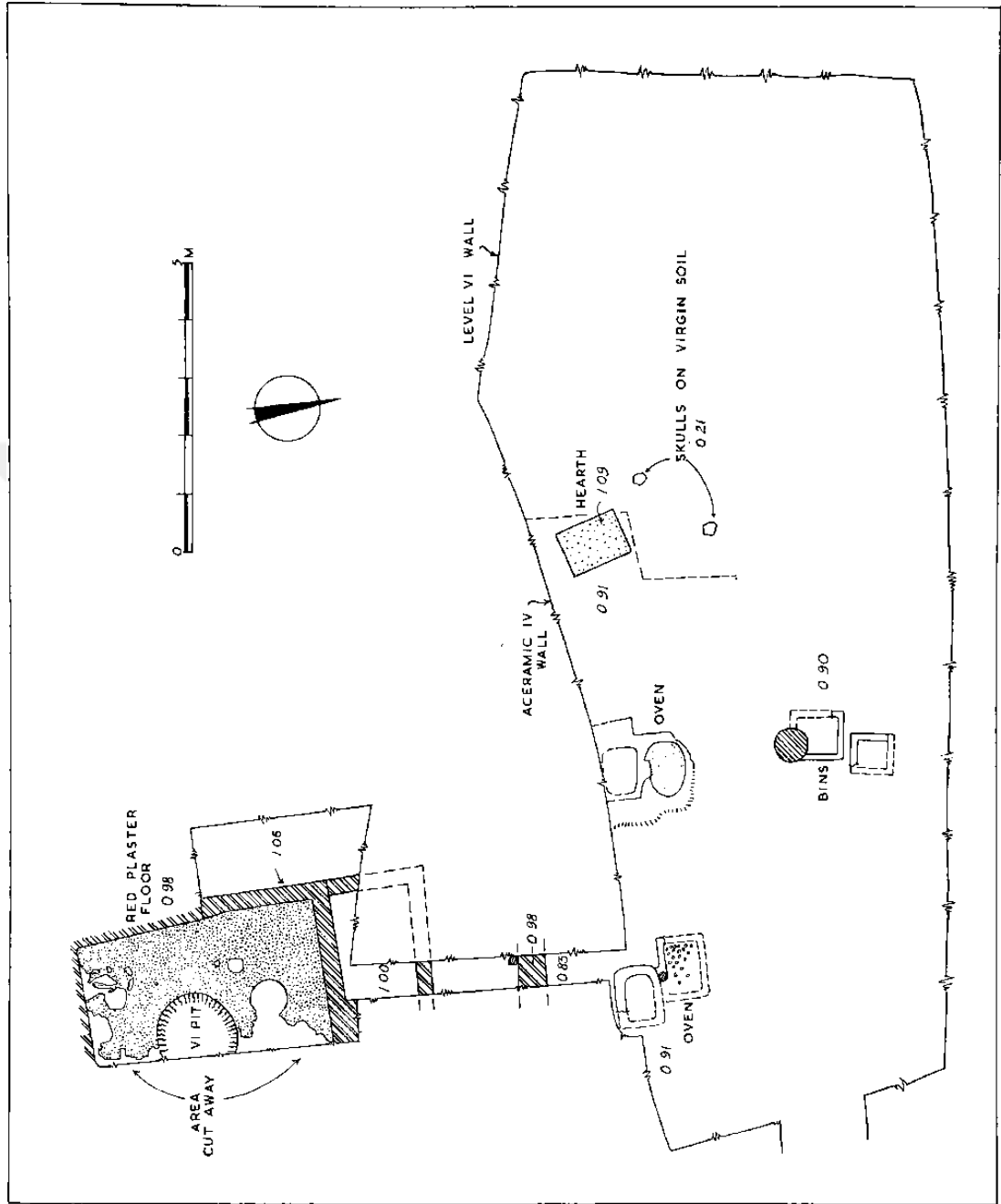
Plan 16: Kuruçay GKÇ/3A ve 3 yerleşim planı (Duru 1996).

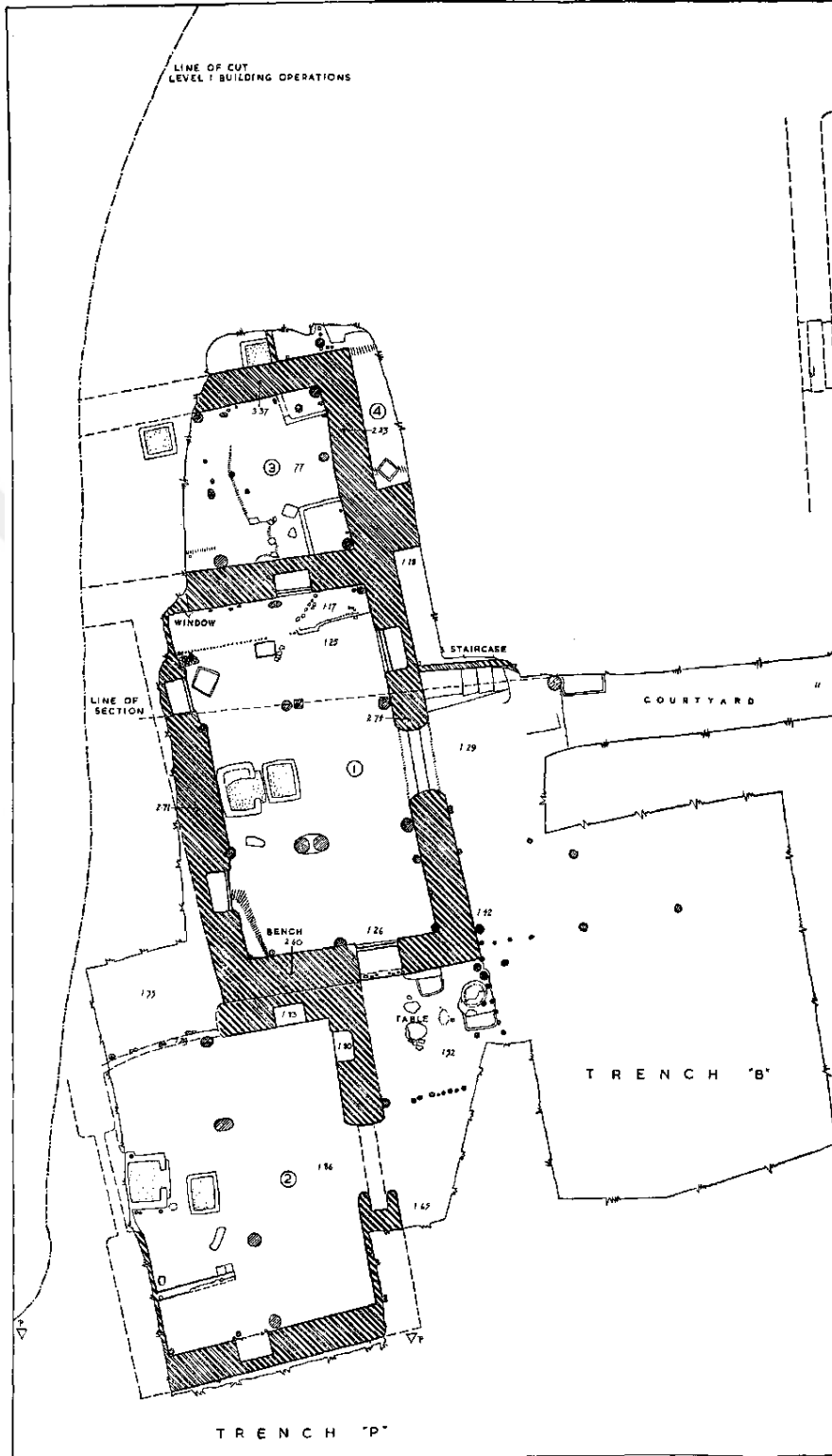
Plan 17: Hacilar EN I/I-II yerleşim planı (Mellaart 1970b).

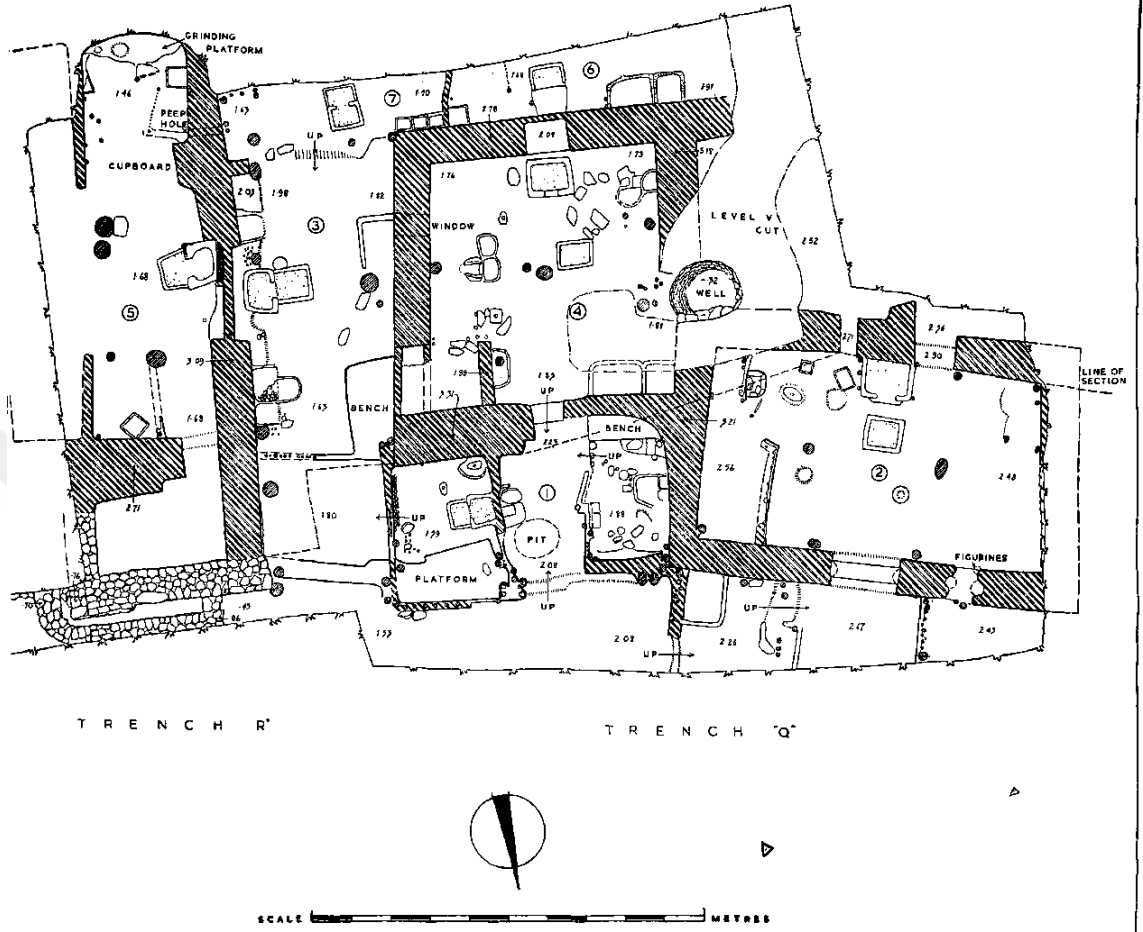
Plan 18: Hacilar EN I/IV yerleşim planı (Mellaart 1970b).

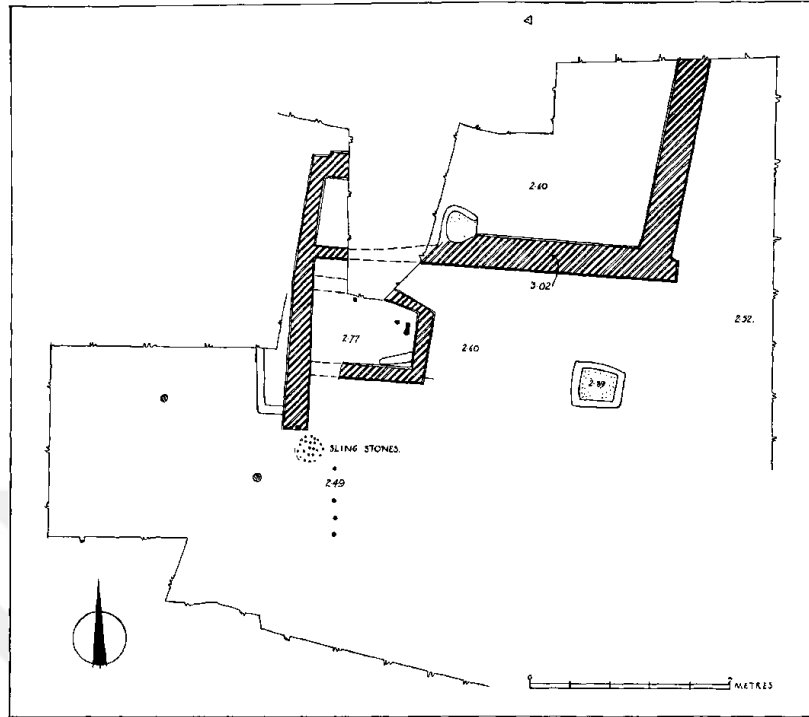
Plan 19: Hacilar EN I/V yerleşim planı (Mellaart 1970b).

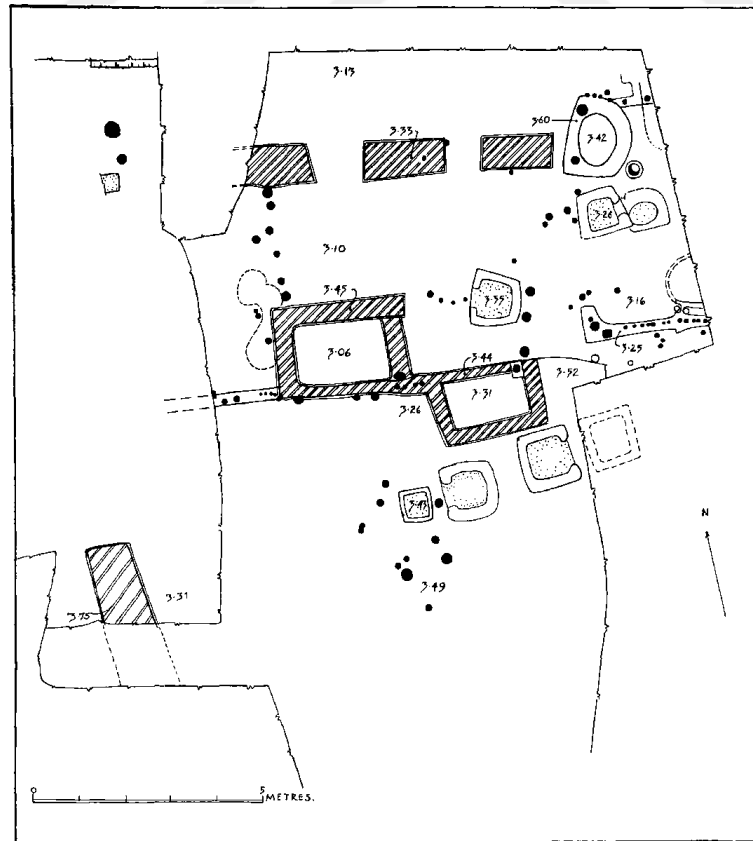
Plan 20: Hacilar EN II/VI yerleşim planı (Mellaart 1970b).

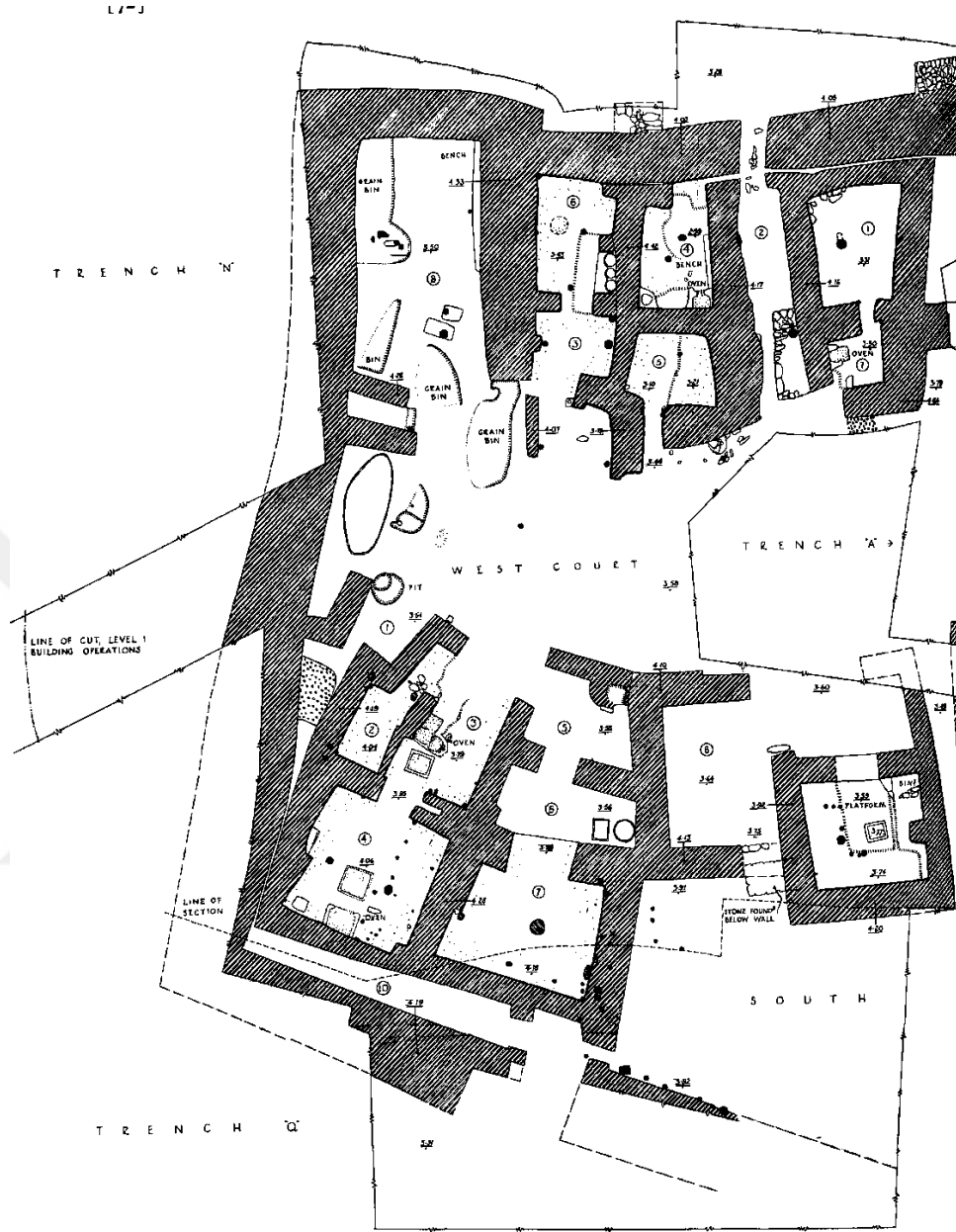
Plan 21: Hacilar EN II/VI yerleşim planı (Mellaart 1970b).

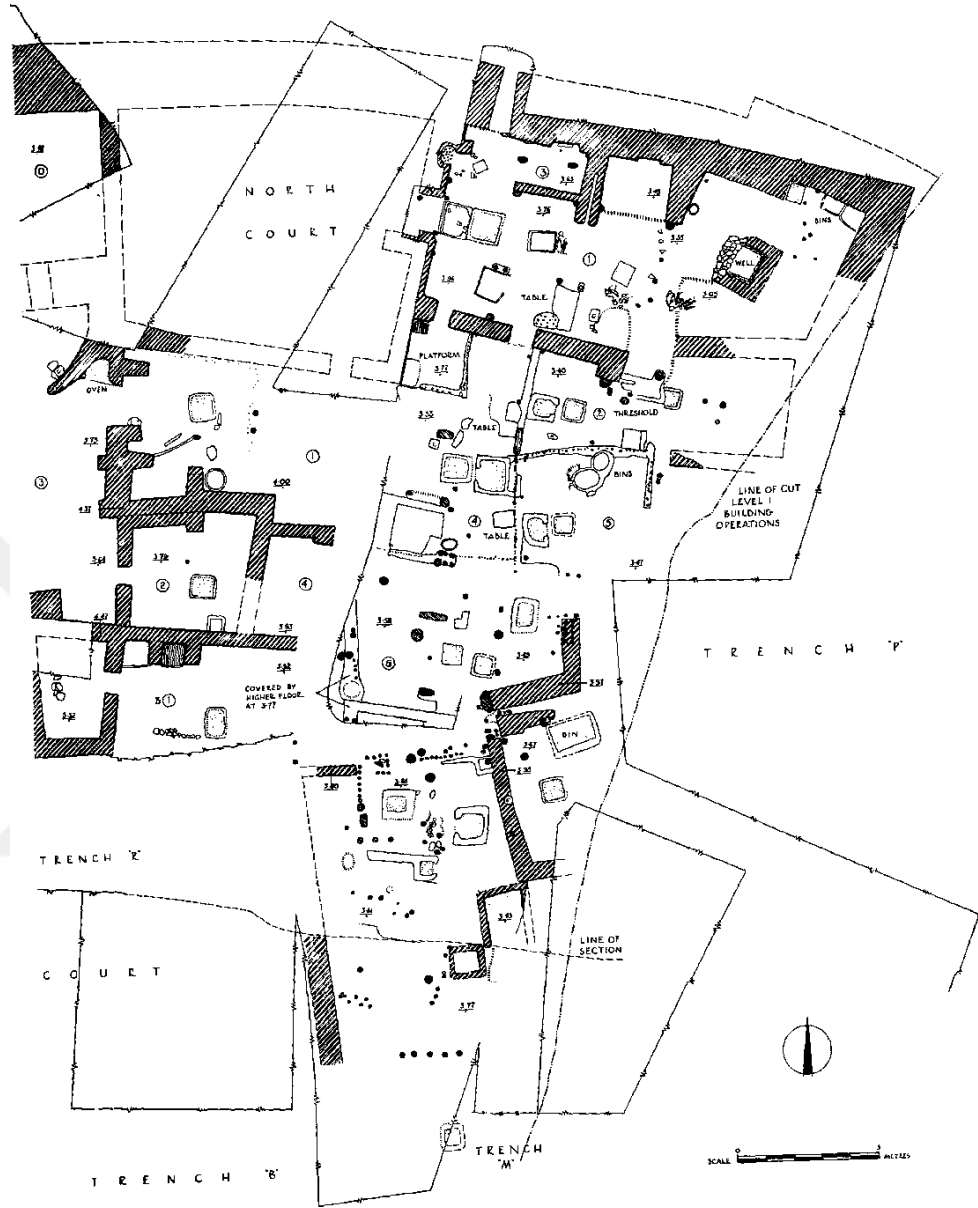
Plan 22: Hacilar GN/IV yerleşim planı (Mellaart 197b).

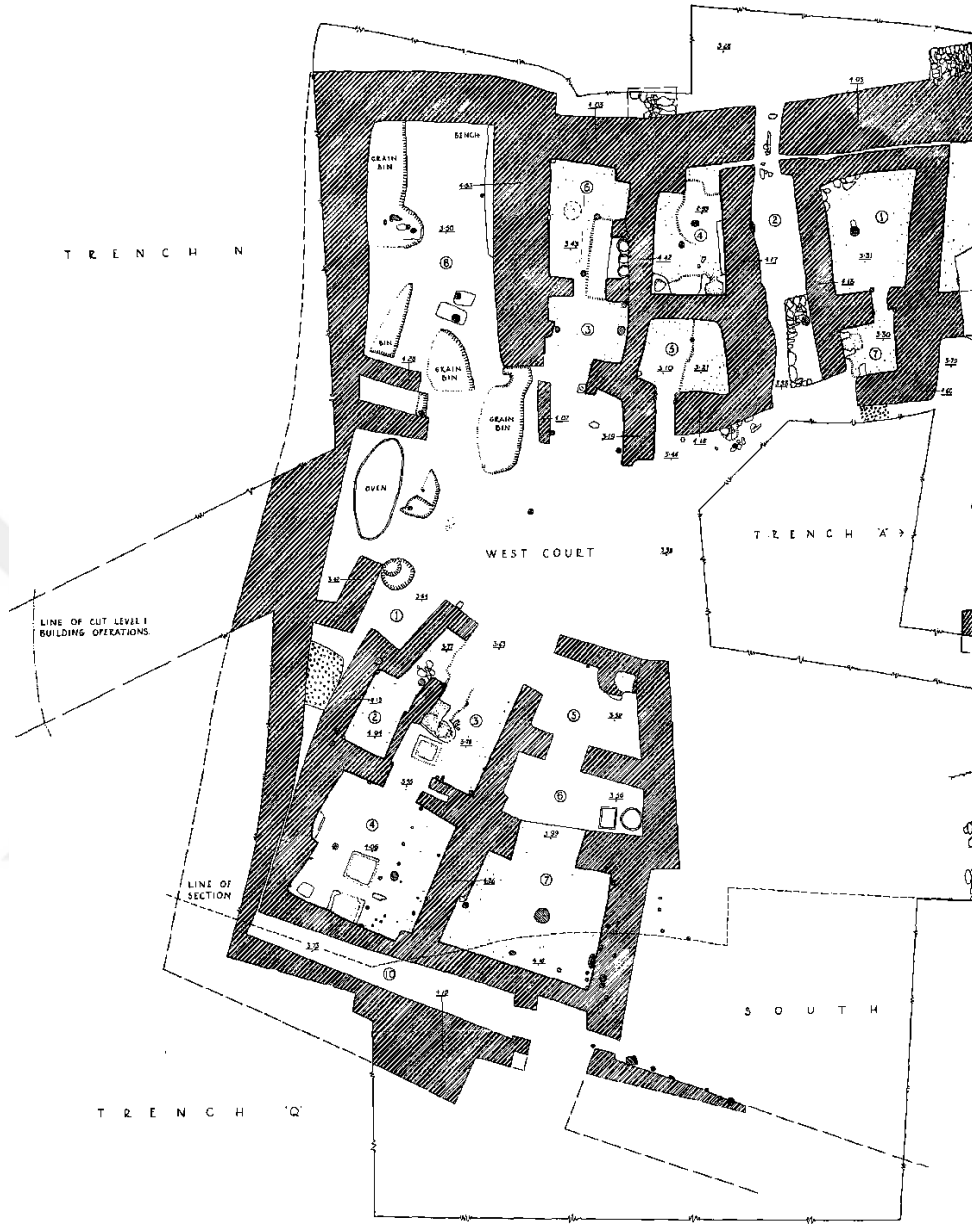
Plan 23: Hacilar GN/III yerleşim planı (Mellaart 1970b).

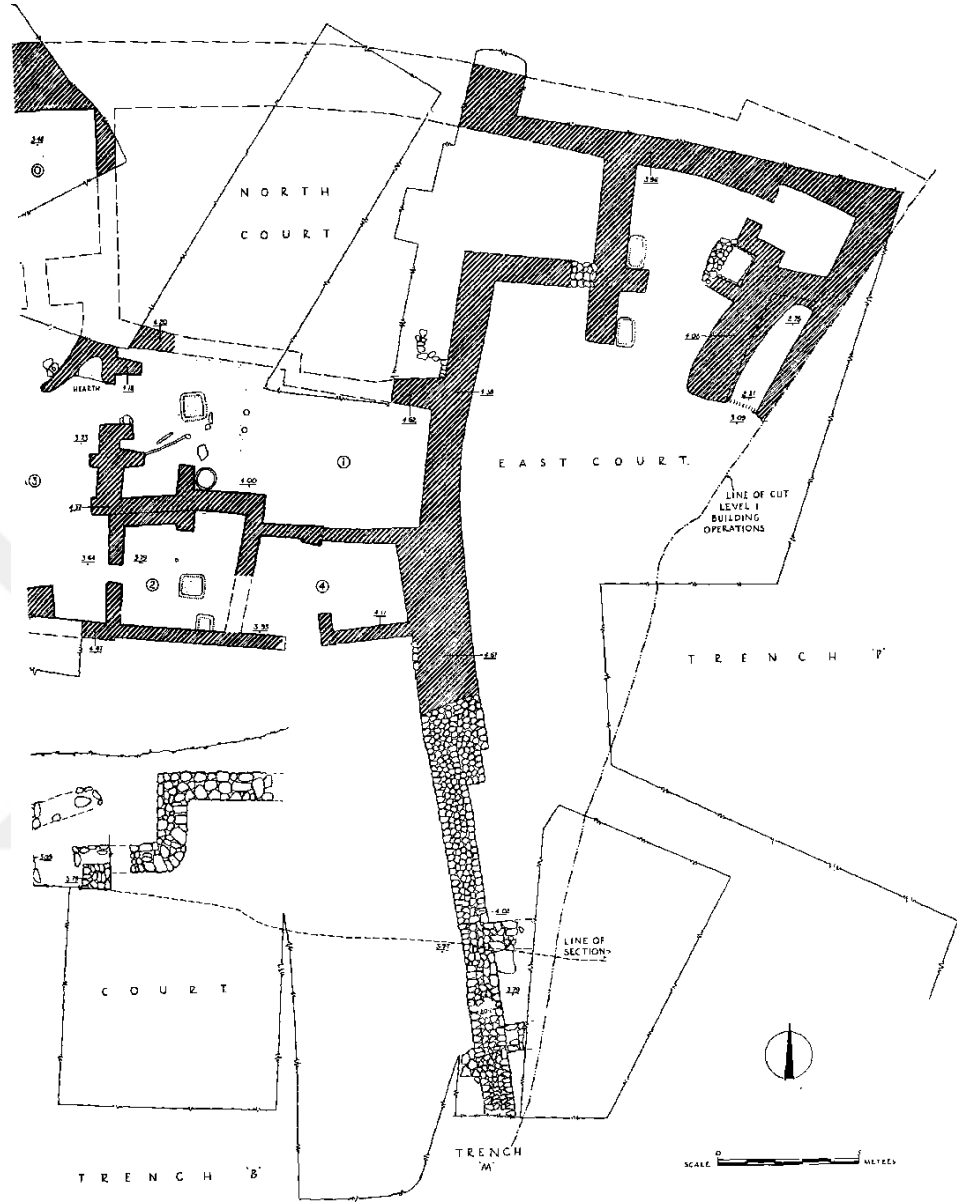
Plan 24: Hacilar GN/IIA yerleşim planı (Mellaart 1970b).

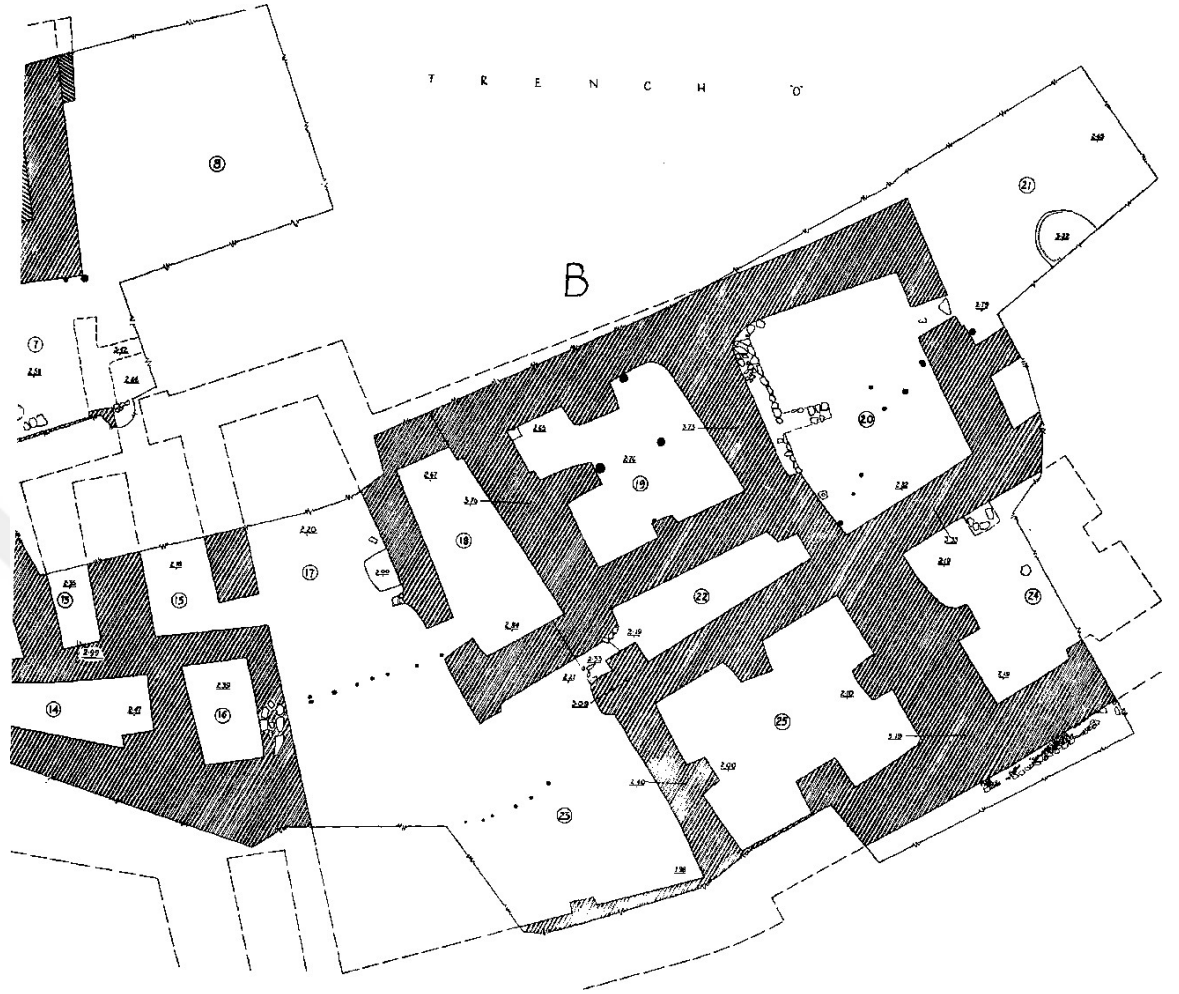
Plan 25: Hacilar GN/IIA yerleşim planı (Mellaart 1970b).

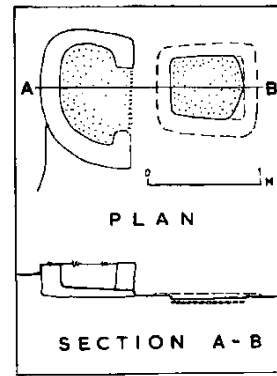
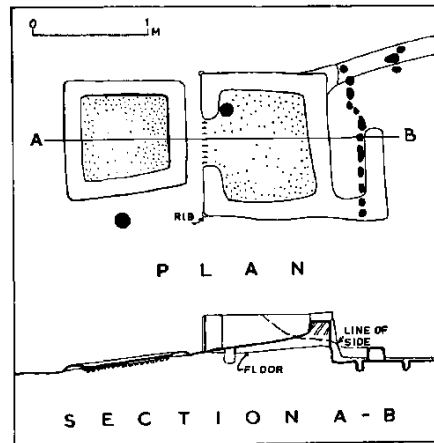
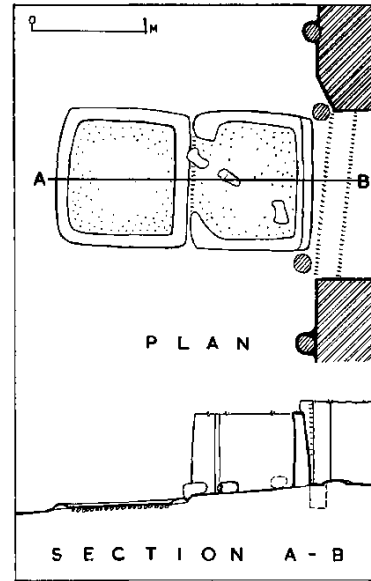
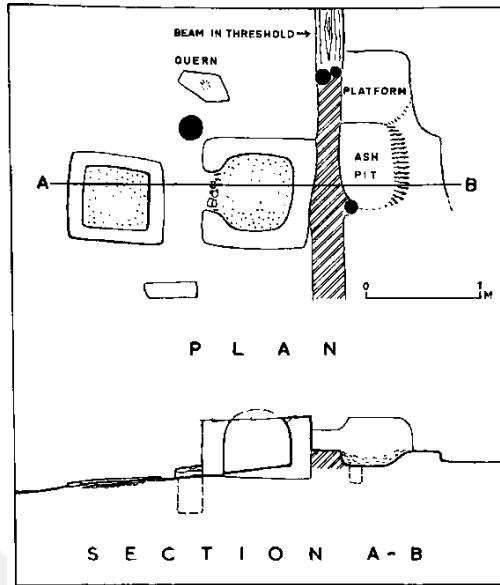
Plan 26: Hacilar GN/IIB yerleşim planı (Mellaart 1970b).

Plan 27: Hacilar GN/IIB yerleşim planı (Mellaart 1970b).

Plan 29: Hacilar EK/IA-B yerleşim planı (Mellaart 1970b).

Plan 30: Hacilar GN/IIA ocak/fırın planları (Mellaart 1970b).

Resim 1: Bademağacı EN I/8. yapı katında bulunan
terrazzo taban sıvası (Duru, Umurtak 2019).

Resim 2: Bademağacı EN II/4A ve 4B yerleşmeleri (Duru, Umurtak 2019).

Resim 3: Bademağacı EN II/4A yapı katının
3 numaralı evi (Duru, Umurtak 2019).

Resim 4: Bademağacı EN II yerleşmesinin orta ve kuzey kesimleri (Duru, Umurtak 2019).

Resim 5: Bademağacı EN II/3 yerleşmesinin 1 numaralı evi (Duru, Umurtak2019).

Resim 6: Bademağacı EN II/3 yerleşmesinin 4 numaralı evi (Duru, Umurtak2019).

Resim 7: Bademağacı EN II/3 yerleşmesinin 5 numaralı evi (Duru, Umurtak 2019).

Resim 8: Bademağacı EN II/3 yerleşmesinin 6 numaralı evi (Duru, Umurtak 2019).

Resim 9: Bademağacı EN II/3 yerleşmesinin 7 numaralı evi (Duru, Umurtak 2019).

Resim 10: Bademağacı EN II/3 yerleşmesinin 2 numaralı evi (Duru, Umurtak 2019).

Resim 11: Bademağacı EN II/3 yerleşmesinin 9 numaralı yapısı (Duru, Umurtak 2019).

Resim 12: Bademağacı EN II/3 yerleşmesinin 8 numaralı iki odalı evi (Duru, Umurtak 2019).

Resim 13: Bademağacı EN II/2 yerleşmesinin 6 numaralı evi (Duru, Umurtak 2019).

Resim 14: Bademağacı EN II/2 yerleşmesinin 3 numaralı yapısı ve yanında çok gözlü silonun olduğu 4 numaralı mekân (Duru, Umurtak 2019).

Resim 15: Bademağacı EN II evlerinde kullanılmış olan ocak/fırınlardan örnekler (Duru, Umurtak 2019).

Resim 16: Bademağacı EN II/3 yerleşmesinin 1 ve 3 numaralı yapıların arasında bulunan 8 gözlü depolama ünitesi (Duru, Umurtak 2019).

Resim 17: Bademağacı EN II/2 yerleşmesinin 4 numaralı evi içinde bulunan 12 gözlü depolama ünitesi (Duru, Umurtak 2019).

Resim 18: Bademağacı GN 1 ve 2 yapılarının genel görünümü (Duru, Umurtak 2019).

Resim 19: Höyücek TD 1 numaralı yapı (Duru, Umurtak 2005).

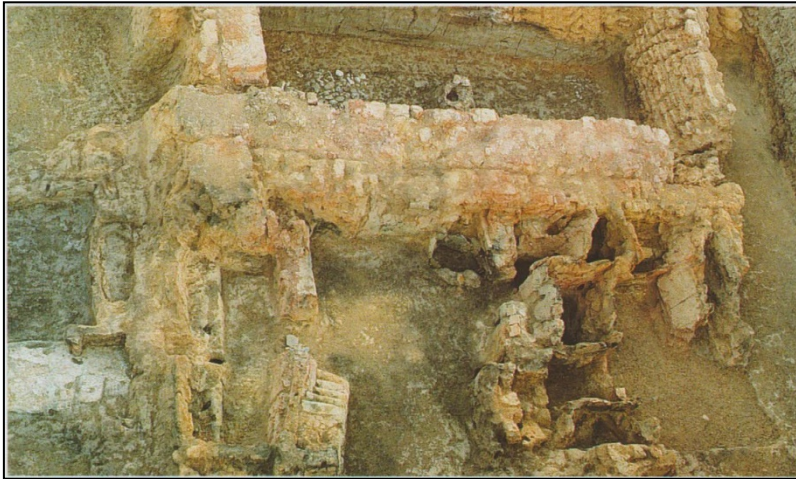
Resim 20: Höyücek TD 3 numaralı yapı (Duru, Umurtak 2005).

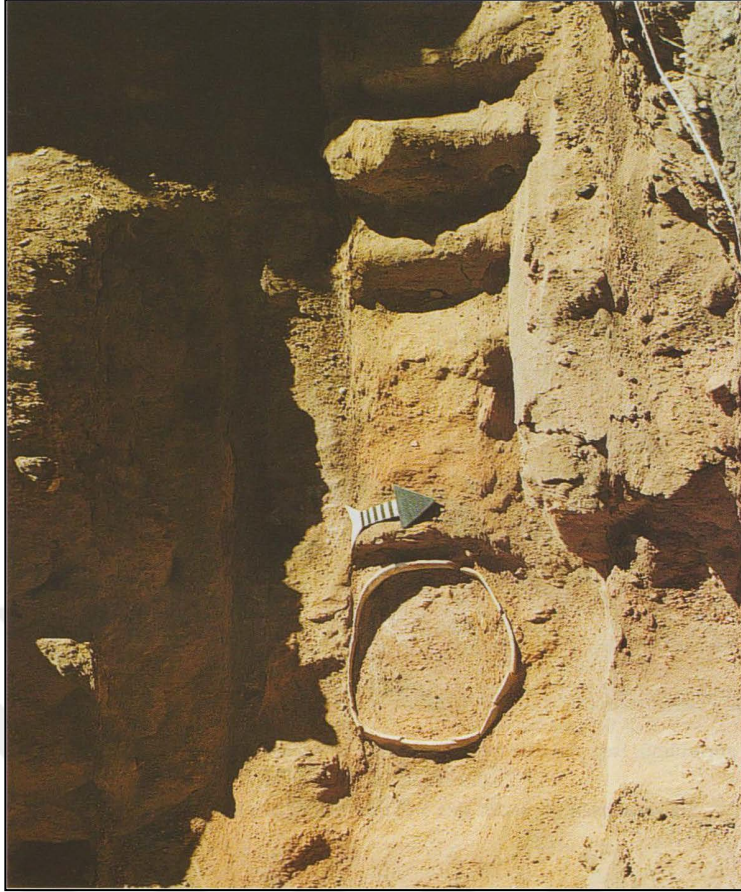
Resim 21: Höyücek TD işlik yerinde bulunan taban, tezgahlar ve öğütme taşları (Duru, Umurtak 2005).

Resim 22: Höyücek TD kutsal mekan ve 2 numaralı yapının fırını (Duru, Umurtak 2005).

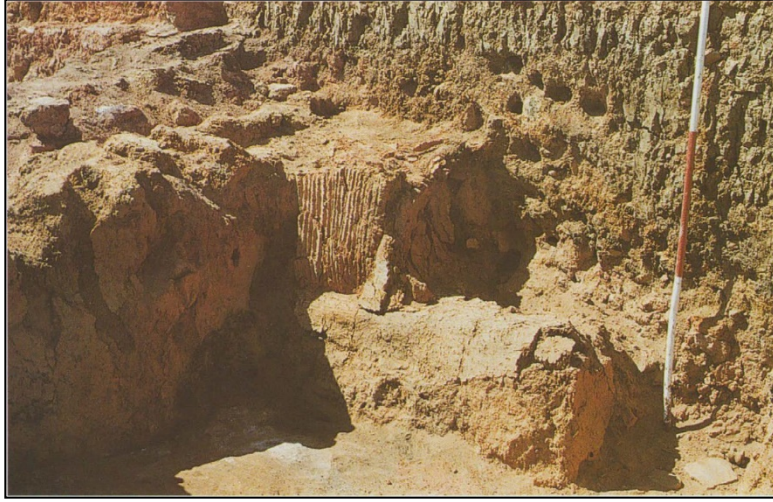
Resim 23: Höyücek TD kutsal mekanın içi; hücre, minyatür merdiven ve depolama ünitesi (Duru, Umurtak 2005).

Resim 24: Höyücek TD kutsal mekanda bulunan minyatür merdiven ve mermer çanak (Duru, Umurtak 2005).

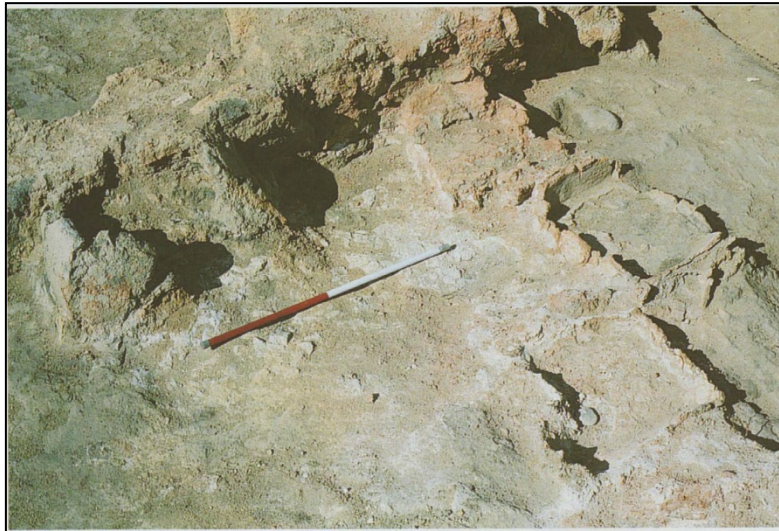
Resim 25: Höyücek TD 5 numaralı yapı (Duru, Umurtak 2005).

Resim 26: Höyücek TD içinde dal perdesi bulunan duvar parçası (Duru, Umurtak 2005).

Resim 27: Höyücek TD paravana duvar parçaları (Duru, Umurtak 2005).

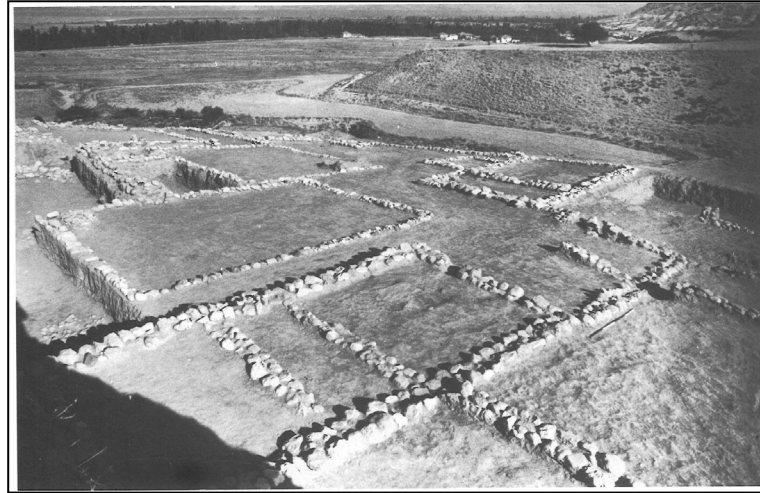
Resim 28: Höyücek TD açık alanda bulunan depolama ünitesi (Duru, Umurtak 2005).

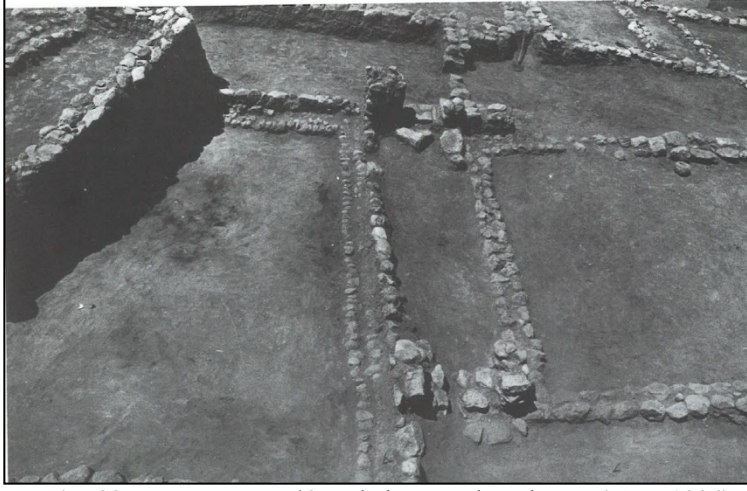
Resim 29: Höyücek TD 1 numaralı yapının fırını (Duru, Umurtak2005).

Resim 30: Höyücek TD 3 numaralı yapının fırını (Duru, Umurtak2005).

Resim 31: Kuruçay GKÇ/6 tabakasının ev temelleri (Duru 1994).

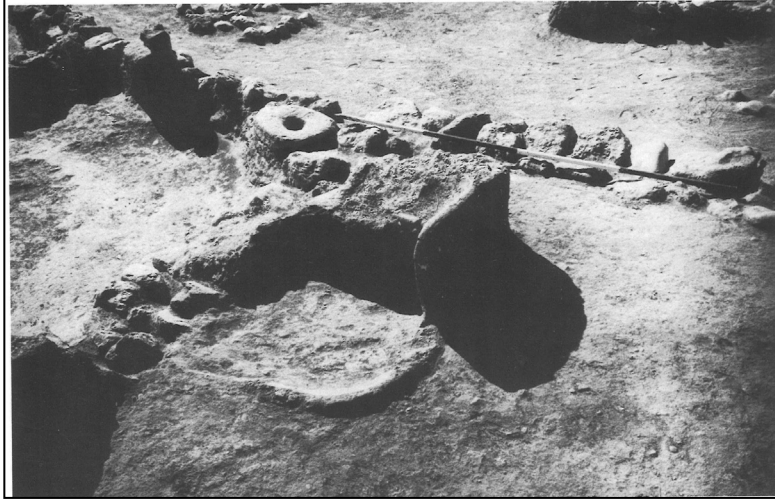
Resim 32: Kuruçay GKÇ/6A tabakasının doğu kapısı (Duru 1994).

Resim 33: Kuruçay GKÇ/6A tabakasının 8 numaralı Tapınak (Duru 1994).

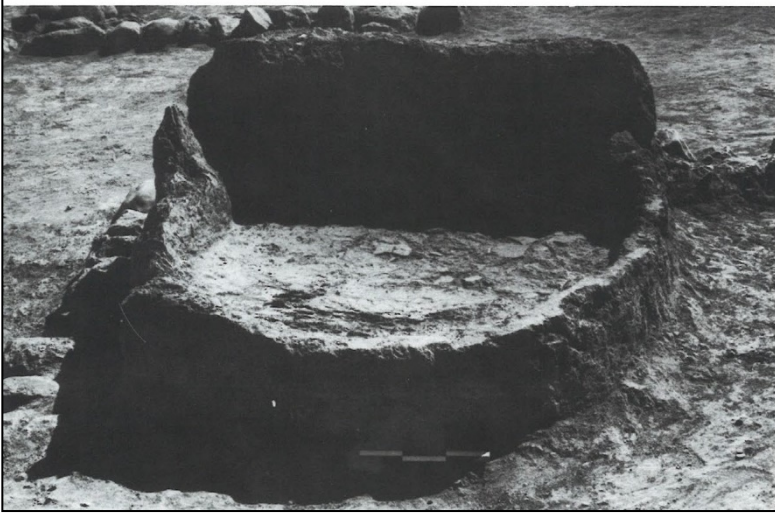
Resim 34: Kuruçay GKÇ/6A tabakası, Tapınak'ta bulunan fırın ve diğer taşınmazlar (Duru 1994).

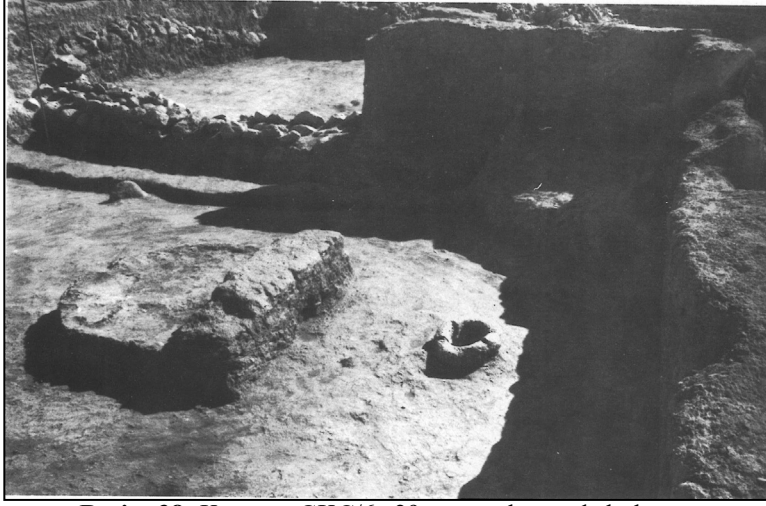
Resim 35: Kuruçay GKÇ/6A tabakasının 8 numaralı Tapınak'ın güneybatı köşesinde bulunan ocak (Duru 1994).

Resim 36: Kuruçay GKÇ/6A 15 numaralı yapı içerisinde bulunan ocak ve kil tepsi (Duru 1994).

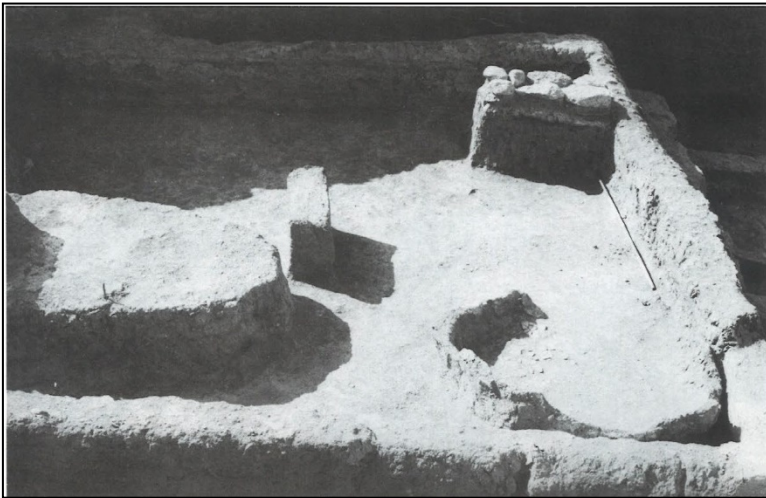
Resim 37: Kuruçay GKÇ/6A 13 numaralı yapıda bulunan yarım daire planlı fırın (Duru 1994).

Resim 38: Kuruçay GKÇ/6c 29 numaralı yapıda bulunan kerpiç stelli ocak (Duru 1994).

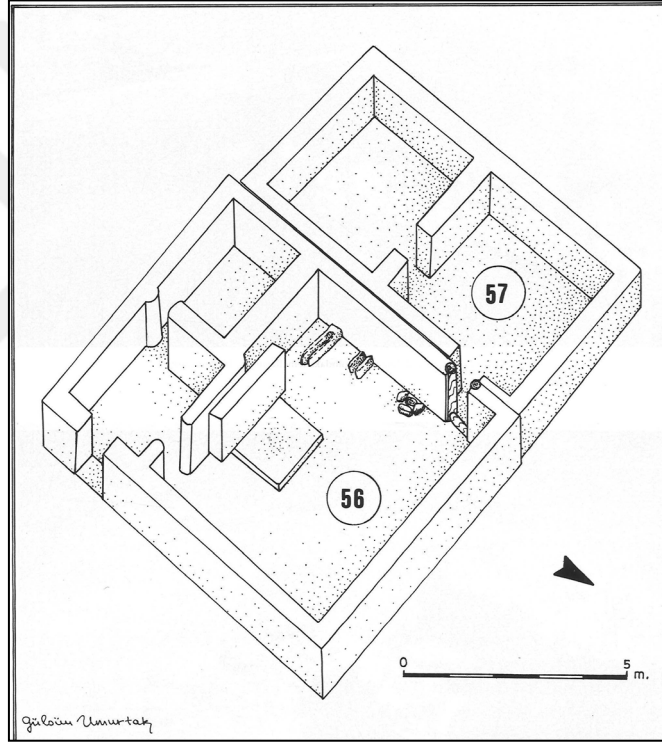
Resim 39: Kuruçay GKÇ/6b 34 numaralı yapı ortada kerpiç stelli ocak ve köşede yuvarlak planlı fırın (Duru 1994).

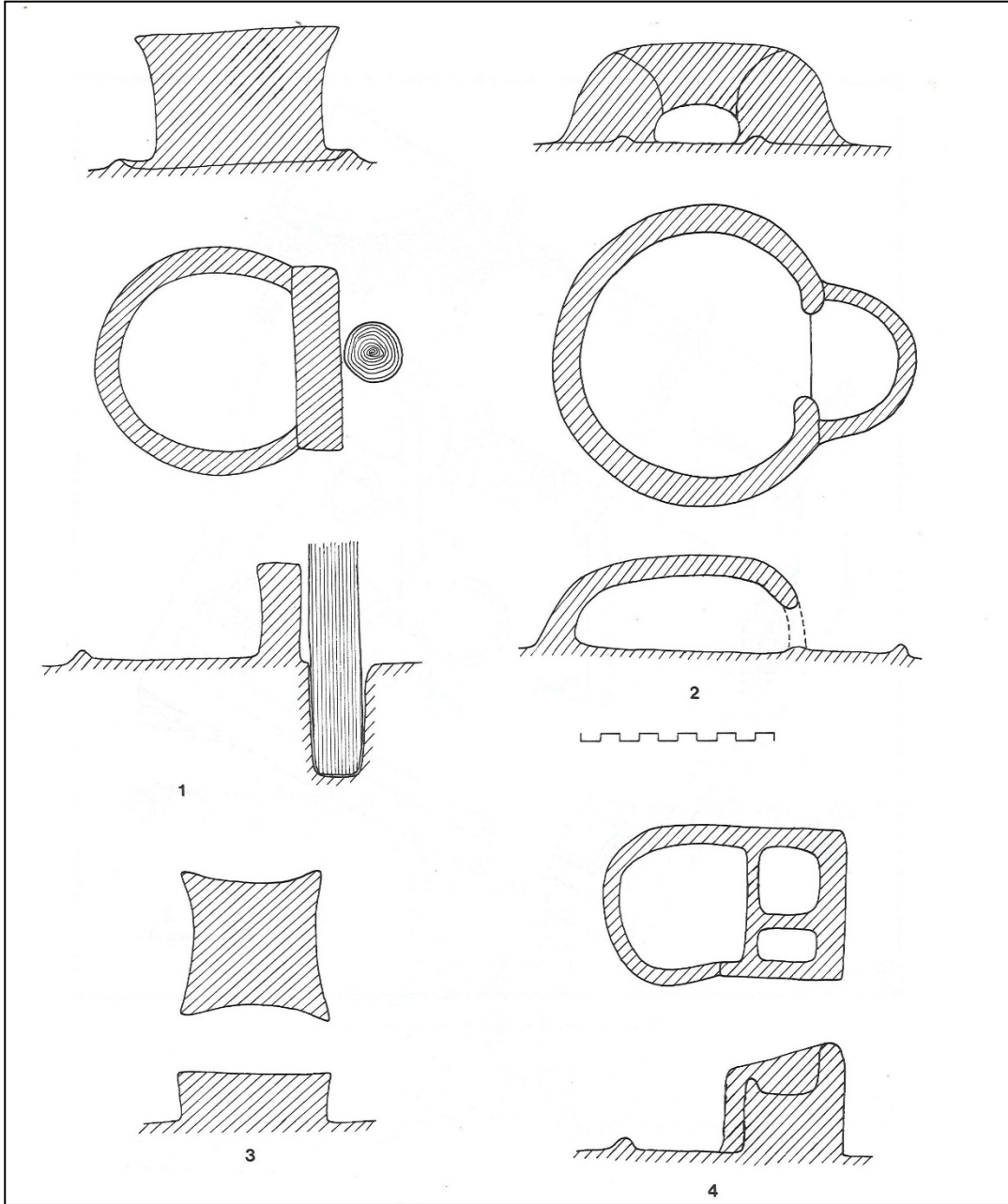
Resim 40: Kuruçay GKÇ/6a 34 numaralı yapı stelli sunak ve köşede yuvarlak planlı fırın (Duru 1994).

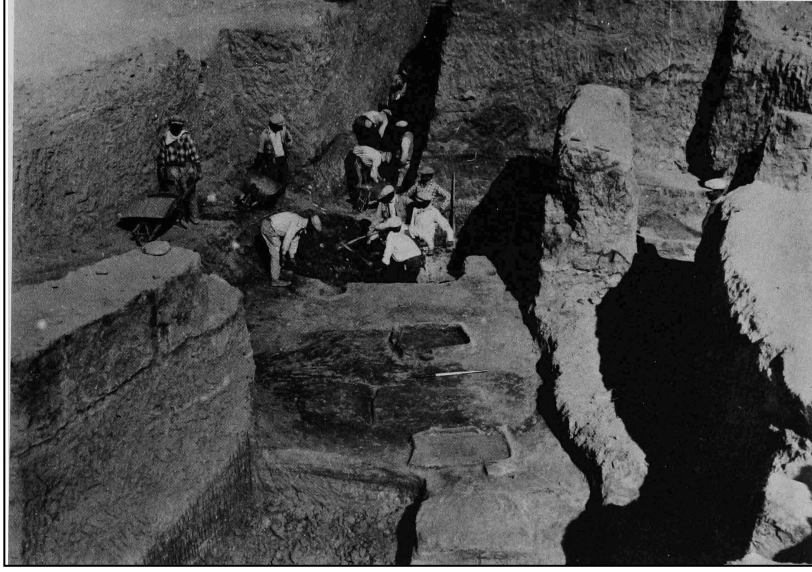
Resim 41: Kuruçay GKÇ/3 56 numaralı Tapınak; ortada dörtgen biçimli ateş yakılan sunak, duvar dibinde kanallar ve yarım daire biçimli ocak (Duru 1994).

Resim 42: Kuruçay GKÇ/3 56 ve 57 numaralı Tapınak'ın izometrik çizimi (Çizim: Gülsün Umurtak) (Duru 1994).

Resim 43: Kuruçay GKÇ/3 56 numaralı tapınak yapısı içerisinde bulunan taşınmazlara ait çizimler; 1. Kerpiç stelli ocak/sunak, 2. Yarım daire planlı kül yalıklı fırın, 3. İç bükey kenarlı masif kil masa, 4. Dörtgen planlı kül yalıklı ocak (Duru 1994)

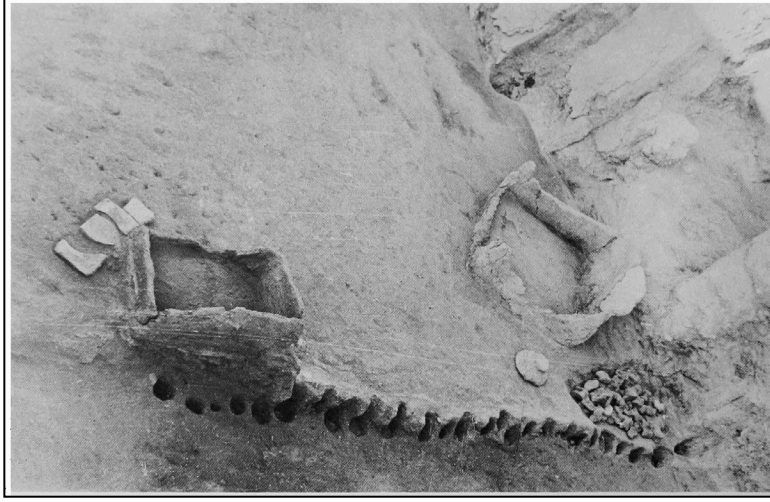
Resim 44: Hacilar EN I/V tabakasının avlusunda bulunan dörtgen planlı ocak ve fırın (Mellaart 1970b).

Resim 45: Hacilar EN II/VI tabakası P.1 ve 3 numaralı yapıları ve içerisinde bulunan dörtgen planlı ocak ve fırın (Mellaart 1970b).

Resim 46: Hacilar EN II/VI tabakası P.1 evinde bulunan dörtgen planlı ocak, fırın ve ateş kutuları (Mellaart 1970b).

Resim 47: Hacilar EN II/VI tabakası P.1 evinde bulunan ateş kutusu ve paravana duvar (Mellaart 1970b).

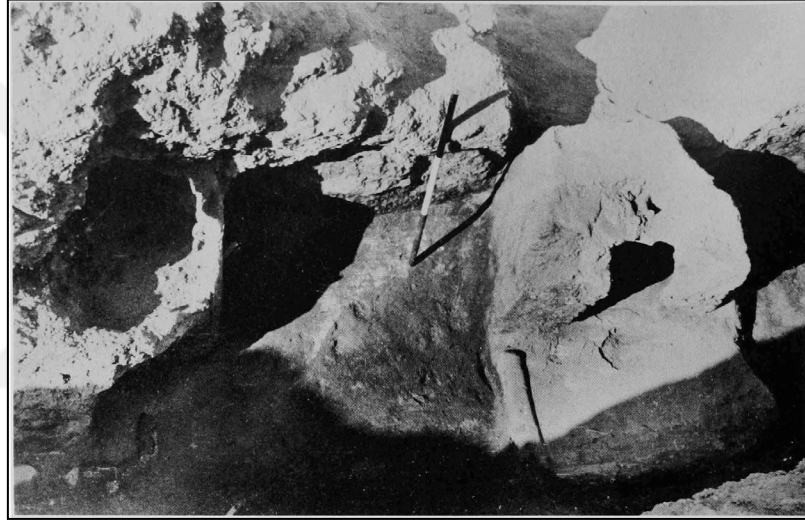
Resim 48: Hacilar EN II/VI tabakası P.3 evinde bulunan depolama ünitesi (Mellaart 1970b).

Resim 49: Hacilar EN II/VI tabakası Q.5 evinde bulunan dörtgen planlı fırın (Mellaart 1970b).

Resim 50: Hacılar EN II/VI tabakası Q.5 evinde bulunan depolama ünitesi (Mellaart 1970b).

Resim 51: Hacılar EN II/VI tabakası Q.6 evinde bulunan dörtgen planlı fırın ve depolama ünitesi (Mellaart 1970b).

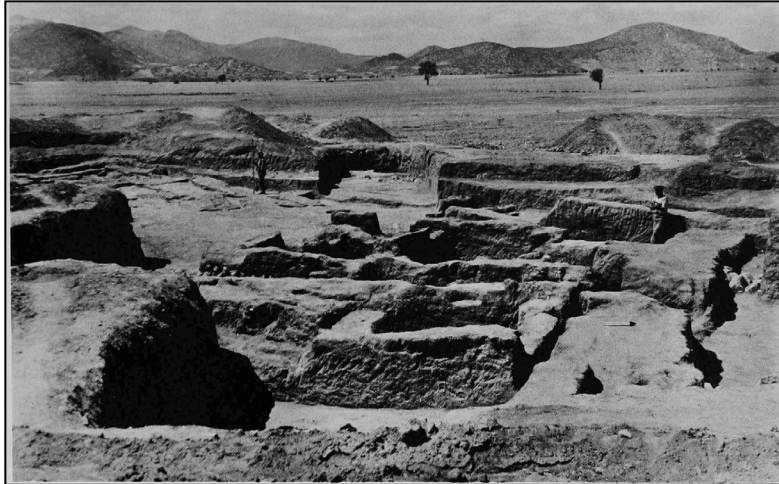
Resim 52: Hacılar EN II/VI tabakası Q.4 dörtgen planlı fırın (Mellaart 1970b).

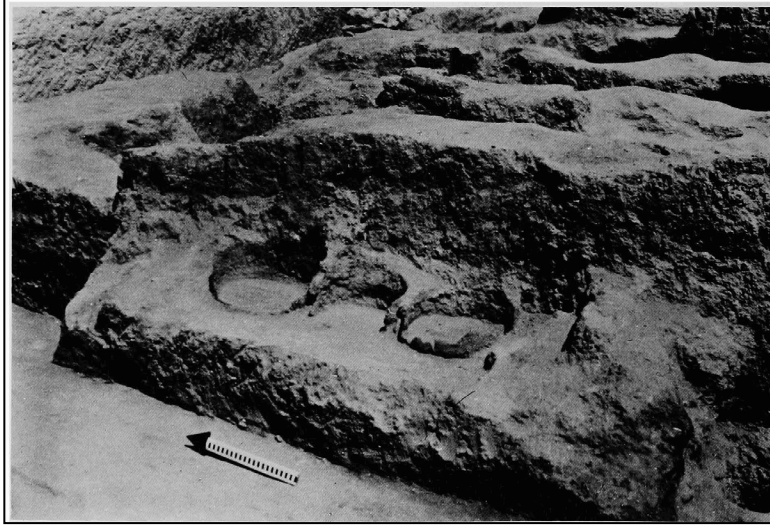
Resim 53: Hacılar EN II/VI tabakası Q.2 dörtgen planlı ocak ve fırın (Mellaart 1970b).

Resim 54: Hacılar EN II/VI tabakası Q.2 dörtgen planlı ocak, fırın ve ateş kutusu (Mellaart 1970b).

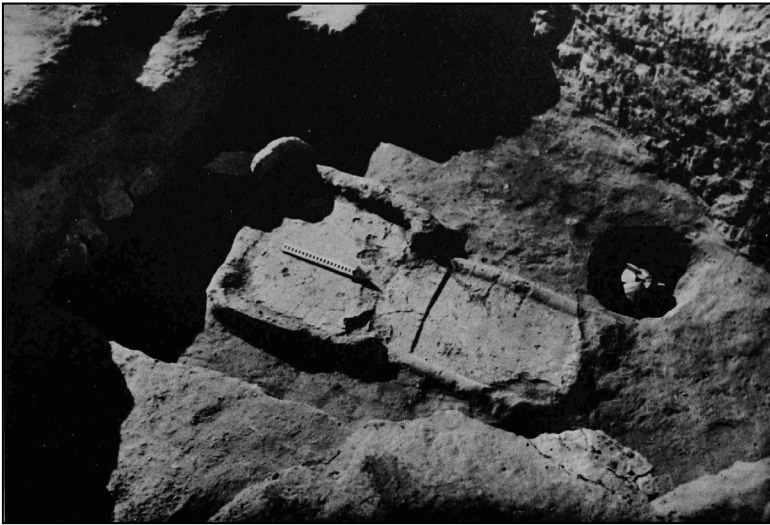
Resim 55: Hacılar GN/II tabakasında bulunan yapılar (Mellaart 1970b).

Resim 56: Hacilar GN/II tabakası N.6 evinde bulunan platform ve yuvarlak depolama ünitesi (Mellaart 1970b).

Resim 57: Hacilar GN/II tabakası çömlekçi atölyeleri (Mellaart 1970b).

Resim 58: Hacilar GN/IIA tabakası doğu mahallesinde bulunan ocak ve fırın detayı (Mellaart 1970b).

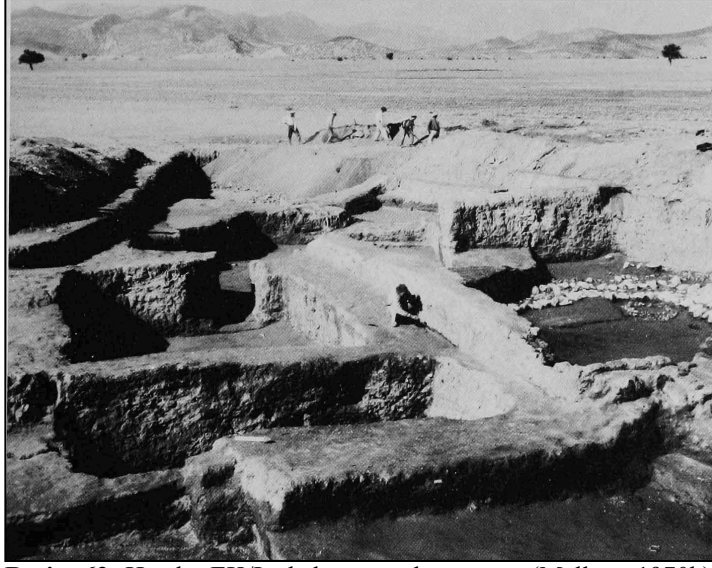
Resim 59: Hacılar GN/IIA tabakası doğu mahallesi genel görünüm (Mellaart 1970b).

Resim 60: Hacılar GN/IIA tabakası yuvarlak planlı kül yalıklı fırın (Mellaart 1970b).

Resim 61: Hacılar GN/IIA tabakası avluda bulunan dörtgen planlı ocaklar/fırımlar, depolama ünitesi ve paravana duvar izleri (Mellaart 1970b).

Resim 62: Hacilar EK/I tabakası genel görünüm (Mellaart 1970b).

Resim 63: Hacilar EK/I tabakası oda 6 (Mellaart 1970b).

Resim 64: Hacilar EK/I tabakası oda 14-16 (Mellaart 1970b).

Resim 65: Hacılar EK/I tabakası oda 20-25 (Mellaart 1970b).

Resim 66: Hacılar EK/I tabakası oda 23-17 (Mellaart 1970b).